ווילהעלם בעלשע

די ליבע אין דער נאטור

ספרית עטרת בנוריאל
ייִדישע
פאלקס ביבליאטעק
טאראנטא
PUBLIC LIBRARY, TORONTO

ווילהעלם בעלטע

די ליבע אין דער נאטור

ענטוויקלונגס-געשיכטע פון דער ליבע.

אויבער-עצט פון דער לעצטער דייטשער אויסגאבע
פון יאָר 1921 דורך י. מאַיסקי.

ערשטער טייל.
ערשטער באַנד. — בוך 4.

פאַרלאַג „די וועלט" וואַרשע, 1927.

LIBRARY AND READING ROOM OF THE
Jewish National Workers' Alliance

דאָס פערטע בוך.

דער קאַלי־דאָסקאָפ פון דער ליבע.

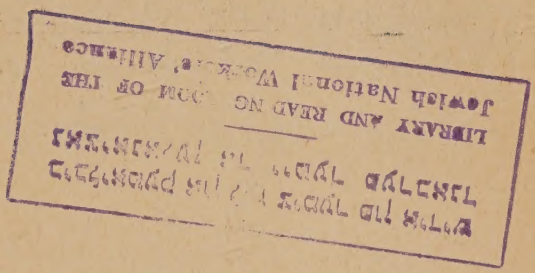
LIBRARY AND READING ROOM OF THE
Jewish National Workers' Alliance

Printed in Poland

Wilhelm Bölsche Miłość w przyrodzie

Wydawn. „Di Welt", Warszawa 1927

Druk. „Di Welt", Nowolipie 7

„דער נאַט, דער אייבערער
ווערט אין דעם לויף פון צייט,
וואָס ער איז נישט נשׂואה
אין נאָר דער אייבערקייט".

אַנאָנימוס סילעזיוס.

אַסאָציאַלאיזם אין זיין זומער־אויסגאַבקייט. דו ליגסט אויפן גראָז און קוקסט אין זיידן־בלויען הימל אַריין. אַרום אין אַרום, ווי ווייט דאָס אויג כאַפּט נאָר איז אלץ וואַלד. הויכע שטאַמען מיט זייער טונקל־גרעשפּאָלטענער רויטער קאָרע. אויבער זיי דאָס וואָליקע, גרויליך גריינע נאָדל־געוועב, אין וועלכן די זון וואַרפט אומעטום אַריין איר בריינדיקע בראָנז־פאַרביקע ליכט. אונטן פאַר דיר שפּרייט זיך אויס, ווי א קליינער צוויי־טער מעשה־וואַלד, דער שפּיציק־אויסגעשניטענער רויזיקער טע־פיך פון פּאַרן־גראָז. אין דער טיפקייט פון וואַלד ציטערט א גאָלד־גרויער דונסט — און סיזעט אויס, ווי דאָס וואָלט נעזונען די היץ אליין, וועלכע ציטערט איבער אלעם.

דו ליגסט און טראַכטסט אַריין, טראַכטסט אַריין אין די אלע שטילע קולות, וועלכע דו הערסט אַרום זיך: דאָס לעבן פון וואַלד, וואָס הערט זיך קוים, וואָס קלאַפּט אָבער און פולסירט אומאויפהערלעך. א וועלט פון חיות. א וועלט פון צמחים. פינק־פיטל שוועבן פליגק אַהין און אהער צווישן די שטאַמען. דער קוקוק רופט, ווי א ווייט פאַרטראָגן גלעקעלע הינטער וואַלד און וואַלד, ווייט — ווייט. אונטער דעם בלויען הימל־פאַס בליצט פלוצלונג דורך דער וויסער בליק פון א שוואַלב. א וושוער־קעלע פליט דורך ווי אן אָפּגערישענער רויטער פלעק פון איין רויטן שטאַם צום אנדערן איבער דעם גרינעם פאַרן־טעפּיך. נעבן זיך הערסטו א שטיל גערויש. מראשקעס מערשירן אין א לאַנ־

און דאָס וועט ערקלערן, דער זילבערנער פיש און דאָס גרויסע פיל־פארביקע ים־אויג, די מעדוזע, — אלץ ליבט, פונקט ווי דו אליין, וואָס טרויסטט וועגן דיין געליבטער. אלץ איין אינהייטלעכע גרויסע לעבנס־קייט, ליבע־קייט.

שפּאר אָן דיין קאָפּ אָן דעם מראָנים־שמיין, וועלכער איז אמאָל ווייט פון שוועדן פארשלעפט נשוהארן מיט די גלעטשערן פון דער אייזיקייט אהער, אין דעם דאָזיקן זאמער־מאָל אריין, און מאך צו אויף א מינוט דיינע אויגן.

די אלטע לעגענדע: און יאקוב איז געקומען אויף אן ארט, און איז געבליבן דארט איבערנעכטיקן, וויבל די זון איז אונטער־געגאנגען. און ער האָט געזומען א שטיין פון דעם ארט און האָט זיך אים געלייגט צוקאָפּנס און זיך געלייגט שלאָפן. און סיהאָט זיך אים געחלומט: א לייטער האָט זיך אויפגעשטעלט פון דער ערד און איר שפּיץ האָט באריבט דעם הימל, און גאָסט מלאכים זענען געגאנגען איבער דעם לייטער ארויף און אראָפּ...

דער מאָדערנער נאָטור־פאָרשער דירט אָן מיט דער האָנט דיין שטערן, און פאר דיר שטעלט זיך אויך אויף אזא הימל־לייטער.

דער מענטש איז דער הימל פון דער ערד, ער האָט דער ערשטער אָנגעפּוקט דעם גאָלדענעם שטערן־הימל איבער איר מיט באָווסטזיין. ער האָט זיך אליין אויפגעבויט א וועלט אין דעם איבערשדישן גייסטיקן הימל־געוועלב. ער האָט גאָט געשאפן, אין דער קונסט, אין איידאָל, אין דער נוסקייט, אין דעם אמת, אין זיך אליין. און צו דעם דאָזיקן מענטשן ארויף ציט זיך די אומגעהויערע לייטער פון דעם עדישן לעבן. א געשטאלט נאָך א געשטאלט, נאָך איצט לעבעריקע און שוין לאנג פארשוונדענע, גייען איבער דעם לייטער ארויף און אראָפּ: די אלע לעבנס־פארמען, וועלכע זענען אויף דער ערד טיפער, וי דער מענטש. א ריזיקער בוים, דו מאָדערנער טרויסער, איז דיין הימל־לייטער, א שטאָפּל נאָך א שטאָפּל, א צוויי נאָך א צוויי.

אונטן האָס אור־קעמערל, די ערשטע לעבעדיקע בריאה, וועלכע איז נאָך נישט קיין חיה און נאָך נישט קיין נעוויקס.

גער ברוינער לייע. הינטער זיי שיט מיט זאמד א משונהדיקער אינסעקט, דער מוראשקע־לייב. אין דער לופט, אין דעם ליכטיקן וואלד־נעפל פליט אהין און אהער א נעווימעל פון אנדערע אינסעקטן, — און צווישן זיי ווינט זיך שטיל אין דער לופט דאס געוועב פון א שפין.

אומענדלעכע וועלטן פון לעבן נעמט ארום דיין בליק. און דו אליין ליגסט אינדערמיט, ענג פארקניפט מיט דעם נאכצן לעבן ארום. איין אינהייטלעכע לעבנס־סוואליע אויף דער ערד: די סאסנע און דאס פארן־גראז, דער אינסעקט און דער פויגל און דו. איר אלע, באוועגט דורך דעם זעלבן נעזעץ. די זון טרינקט איך אן מיט קראפט, — די זון, ארום וועלכער איר וואנדערט צוזאמען מיט אייער אלטער ערד. קינדער פון ליכט. וויגעלעך פון גייסט. ברידער פון די שרשטע טעג אן פון אייער פלאנעטע, פארקניפט דורך די אורמיליאנען יארן. נאר דורך פארשידענע מזלות געקומען צו פארשידענע ציילן: סאסנע און פארן־גראז, מוראשקע, שוואלב, וועוערקע און מענטש.

איר אלע זענט קינדער פון דער ערד, שוין דערמיט אליין זענט איר ענג פארבונדן. קינדער פון די גרויסע ערד־אינזלען, ארום וועלכע עס שוויבט דער בלויער ים, אזוי ווי די אייגנט־לעכע פארצייטישע אור־ערד. אט דער הימל, וועלכן דו זעסט איבער דיר, דערמאנט דיך אן די דאזיקע בלויע ריזיקע וואסערווייטקייטן, וועלכע סיפארשטעלט פון דיר דער וואלד. אויך דאדט וויסלט דאס אומענדלעכע לעבן. עס שטאדן ארויס פון די טיפקייטן קאראלן־בוימער און פארשפרייטן אין אלע זייטן נישט קיין גרינע בלעטער, נאר אראנזשגעלע מיילער פון רויבערישע פאליפ־חיות. עס שלענגלען זיך שטיפערוש זילבערנע פיש. און סישווימט אן שטיל, אין א לאנגער קייט, א רשנבויגן־פארביקער חיל פון גלאקן. משרוזמס, די וואונדערלעכסטע פון אלע קינדער פון ים. לעבן, לעבן אין דער כוואליע און אויף דער ערד. אין מוי־מראפן לעבט א וועלט. מיריאדן ציטערדיקע נשמות. און אומעטום די בוגקשאפט פון „דו" צו „דו". די סאסנע און פארן־בלאט, דער פינק־פוגל און חשד מוראשקע־לייב, דער שוואלב־

נוג דער טיפער ערד־ברונט מיט זיינע פינסטערע לעבנם־זייס־
טער, נאר וועלכער האלף שוין האבן פאר זיין עקזיסטענץ דאס
איבערגעשראבעטע העלע לעבן אליין. פון דער חיה אין איר העכס־
טער כדדגה וואקסט דאן ארויס דער מענטש, וועלכער נעמט
פרום אין זיך אלם די אבסאלוט־העכסטע גייסט־בריאה די חיה,
פונקט ווי די חיה נעמט פרום דאס געוויקס און דאס געוויקס
דעם ערד־ברונט.

אויך אין דער ליבע זענן מיר באשיינפערלעך, ווי די חיה
גייט כסדר נאך דעם העכערן פרינציפ. זי גייט אלץ העכער און
העכער ביז צום מענטש, אין וועמענם ליבע עם בוים זיך ערשט
באמת אויף יענער העכסטער קופאל: די מענטשן־ליבע, די שע־
פערישע קונסט־ליבע.

מיר וועלן זיך איצט לאזן אויף דעם דאזיקן אייגזייטיקן
וועג נייז פארויס, אבער נאנץ, נאנץ לאנגזאם.

מיט דעם ביאנענטישן גרונד־געזעץ האב איך דיר גשוויזן,
ווי דער מענטש פון היינטיקן טאג, ווי דו אליין און דיין געליב־
טע צוזאמען מיט דיר זענט אוממיטלבאר ענג פארבינדן מיט
דער נאנצער עלטסטער אנטוויקלונגס־קייט פון דעם אתאנישן
לעבן אויף דער ערד. גראד דער דאזיקער „עלטסטער" טייל פון
אייער ליבע זעט אייך אויס ווי דער וויכטיקסטער. ער נעמט
פרום דעם נאנצן באהשפטונגס־אקט און זיינע אלע נאנטסטע
פאלגן. אבער פארשטייט: מיט דער אויפקלערונג פון דעם דאזיקן
וויכטיקן צוזאמענהאנג איז נאונזער טעמע נאך בשום אופן נישט
אויסגעשעפט, מיר זענען נאר דערמיט ערשט צוגעקומען צו איר
אנהויב. דו זעסט איצט די נאנצע גרויסע ליניע. אבער נישט
מער. א נייע ארבעט שפנט זיך איצט פאר אונז. צווישן דער
נאסטרעא און דעם מענטש שטייט די נואלטיק־ריזיקע רייע פון
די העכערע חיות מיט זייערע טויזנטער און טויזנטער ליבע־פאר־
מען. אלע האבן צווישן זיך עפעם געמיינזאמעם, און דאס וויסטו
שוין. אבער די וואריאנטן, די טויזנטער און טויזנטער מעגלעכ־
קייטן פון דער איינער, דער זעלבער טעמע קאנסטו נאך אינ־

דאן דער פילקעמערלדיקער פארבאגד, אזוי ווי עס שטעלט אים דיר פאר דער וואלוואקם. און דאן אויפלכע פילקעמערלדיקע פאר־באנדן. וועלכע פלעגטערן ארויף העכער אן וועלן א נשמה־קם, א בארן־בלאט, א סאסנע, א נוס־שטרויך פון דעם דאזיקן וואלד־זים. אדער וועלכע צוגלידערן זיך אויף מאנן און הויט, פירן ביי זיך איין א באשטימטע ארבעטס־טיילונג און וועלן א נאם־מריא, אן אור־מאנן־חיה מיט א מויל, מיט א מאגן, מיט א הויט. און נאך דער נאסטריא די נאנצע שפעטערדיקע פילנעשטאלטי־קע וועלט פון חיות, א לייטער נעבן א לייטער, ביז ענדלעך אויף דער העכסטער שטאפל ארויס דער מענטש מיט דעם זוניק־העלן אויג פון נעטע.

נורט אן דייגע לענדן, מיר שטייגן איצט ארויף אויף דער דאזיקער לייטער צוואמען מיט דער נאסטרשא.

די עלטסטע אור־פאדמען פארזינקען ווידער אין נעפל אונ־טער אונז.

נעבן אונז באהאלט זיך אבער אויך אין נעפל די אומצע־הויערע פאראלעלע לייטער פון דער צמחים־וועלט.

א טיפער תהום שיידט אפ דאס העכערע נשוויסם פון דער העכערער חיה נאך דעם וואלוואקם און דער נאסטרשא. דאס נע־וויסם נעמט צו (אלנפאלם בייטאג) פון דער לופט דעם פוילנ־זויער און לאזט צורויק ארויס דעם זויער־שטאף, ד. ה. נראב דעם עלעמענט, וועלכער קרעפטיקט די חיה ביים אטעמען. דאס נע־וויסם האט זייגע וואדצלען טיף אין דער ערד ארן שפייזט זיך דירעקט מיט אירע מינעראל־שטאפן; די חיה קאן דאס בשום אופן נישט. דאס קעמפרל פון דער חיה דארף האבן צום שטענ־דיקן ווידעראויפבוי און צום וואקסן דעם שוין ארנאניש־איבער־געארבעטן שטאף אין דער פארם פון א חיה אדער פון א נע־וויסם; די פעיקייט דירעקט אויפצונעמען די מינעראל־שטאפן איז אים נישט געשאנקען נעווארן. די חיה איז אזוי ארום אויסגע־שטעלט אויפן נעווייסם אין די באדינגונגען פון איר עקזיסטענץ. אבער דערמיט איז זי נישט קיין נידעריקערער, נאר א העכערער שטאפל. דאס איז דאס לעבן, פאר וועלכן סאיז שוין נישט נע־

אין א שטילער בין־השמשות־שעה. דאָס וועלט־קינד פון דער ערד צו די אלטע קאַרליקלעך, וואָס האָבן עס געוויגט! זיי זאָגען נעַרונצלט. אָבער דו טראכסט, און דער נשראנק וועלט א שטיל, ערוים געהיימניספול פעלד מיט רויזן־שטרויכ, וועלבע בליען און דאַרפען איבער דער גאנצער אנטשוויגענער ליבע. אָן צוריק די רויזן לויכטן די אייביקע שטערן. עס איז נישטאָ קיין וויכקעלע אויף דער ערד, וווּ זיי זאָלן נישט ווין. און פון זייערע מילסושען זינגט ערוים דאָס וועלט־ליד פון נייסט: „און זע, איך בין ביי אייך אלע מאָל, ביזן סוף פון דער וועלט"... שטעל דיר פאָר א פלוים.

אזא מין פלוים: איך איין עס האָט זי אן עפענונג, א מויל, און איינעוויניק איז זי איננאנצן הויל. דאָס מויל פארבינדט מא־קע דעם דאָזיקן אינשוויטיקסטן הוילן חלל מיט דער אויסערלע־כער וועלט. און די וואנט ארום דעם חלל באשטייט פון צוויי הויטן. און די אויסערלעכע הויט איז באדעקט מיט קליינע הערע־לעך. די פלוים פאלט אריין אין אקאן. אזן מיט אמאל הויבן זיך אן די הערצלעך צו באוועגן אין א באשטימטן טאקט, אזוי אז די מאנצע פלוים הויבט אן צו שווימען. עס קומט איר אקאן עפעס א קליין חיהלע: האָס, דאָס לאָך האָט עס שוין אריינג־שלונגען. אין דעם אינשוויניקסטן חלל קומט דאָס אייבעשלינ־גענע חיהלע אריין אזוי וויי אין אמתן מאָגן; די אינערלעכע הויט נעמט עס ארום און הויבט זיך אן דערמיט אויפצופירן פונקט אזוי, ווי אונזער מאָגן און די גדערער פירן זיך אויף מיט אן איינגעשלונגענעם בעפשטיק אדער א שטיקל נעבראָטן גענ־זעגס: זי ארבעט עס איבער, פארדייעט עס. אזוי ווי קיין אונ־טערשטן ארויסגאנג האָט נישט די פלוים, מוזן די נישט פאר־רייעטע רעשטלעך ארויסגעשפיגן ווערן דורך דעם זעלבן מויל. און אזוי ווי די עפענונג דינט אזוי ארום אי פאר א מויל, אי פאר אן אונטערשטן ארויסגאנג, איז דאָך אלץ איינס, וווּ דו ווילסט דיר די דאָזיקע עפענונג פארשטעלן: פון פארנט צי פון הינטן.

א חוץ דעם לאָזט ארוים פון זיך די דאָזיקע פלוים פון צייט צו צייט באוועגלעכע מעלעבע זוימען־קעמערלעך, וועלבע רייסן

גאנצן נישט. און דאָך איז אויך פון דעם אלעם אויסגעוואקסן דער מענטש, אלס א גרויסער וועלטעכער איינצלנער פאל.

אונז שטייט איצטער מער נישט פאר צו גיין נאָך א פעס־טער, גלייכער ליניע; עס ליגן פאר אונז קאלייראסקאפ־בילדער, איינצלנע. זיי מאלן דיר אויס אין פלוג די נאנצע לעבעדיקע חיות־וועלט: עס גייען פאר דיר דורך שנעל, אזוי ווי וויזיעס, איינצלנע בילדער, אפגעריסענע בילדער. דא א ליכט־שטראל, דארט א ליכט־שטראל. מיר וועלן באלד צוריקקומען צום מענטש. און דאן וועט זיך פאר אונז ווידער עפענען דער גלייבער וועג.

זיי גרייט! עס וועט זיך דיר פיל מאל אויסדוכטן, אז מיר מאכן א שפאציר איבערן גיהנום. און דאָך איז ער נישט קיין גיהנום.

עס איז א שטילע רייזע דורך די אלטע רוימען, דורך די אלטע לאלקעס־שענק פון דיין איינגעגנער זון־וועלט. אין טייל האס־טו אליין אמאל גלעבט. אנדערע זענען גלעזענן נעבן דיר אין שכנות און שטייען נאָך הייַנט, אזוי ווי אמאל, אין דער הויז־ווירטשאפט. צי האסטו נישט איבערגלעבט אמאל אזעלכעס: אין די ערשטע יאָרן פון דיין רייפקייט ביסטו צוריקגעקומען אין דער אלטער שטאָט, וווּ סיאיז דורכגענאנגען דיין יונגט, דיינע קינדער־יאָרן. אלץ אזוי ווונדערלעך, קליין, פארשטויבט, דעם עלטער־זיידנס הויז. דו, נאָך אזוי פיל הייסער וועלט־זון, נאָך אזוי פיל שטערן־וואנדערונג. די אלטע באבעשי אין איר ענגן שטיבעלע מיט די בלייכע, אפגעמעקטע שטיקערייען פון א צייט, ווען די וועלט איז נאָך אפשר געשטאנען אויף אן ארט, וואנט אין וואנט מיט קאפערניק, דארווין און דער סאציאלער פראגע... דו שמייכלסט, באנרייפסט, און שטייסט דאָך נעריעט. דיין יונגט וועבט זיך דא, די ערשטע ליבע, וועלכע איז צו דיר געקומען, און די ערשטע, וועלכע איז פון דיר אוועק. דשמאלט איז דאס אלץ נשוען נארנישט לעכערלעך.

אזוי קוק אן די אלטע חיות־וועלט. די מעדוזע, דער קרעבס, די מראשקע, דער ים־שטערן, דער פיש; דאס זענען אלץ אלטע, אלטע באבעשים, צו וועלכע דו, דאס וועלט־קינד, קומסט צוריק

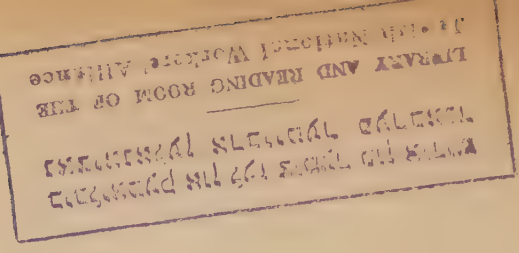

פאדערעסערצלאָן. דאָן וועסטו אויף זיי באַמערקן קלייניגקע גרי־
כע אָדער ברוזינלעכע קנאַפּפלעך אָדער געפּענטע בעפּערלעך,
וועלכע זענען אויס, ווי פּאַראַזיט־געשוויסן, אָדער ווי א מין ע־
הייטע בליעכץ פון דער טיף־לינזע אליין. זייערע באַוועגונגען
און אנדערע האַנדלונגען ווייזן דיר אָבער באַלד, אז דו האַסט
דאָ צו טון נישט מיט קיין געשוויסן, נאָר מיט חיות; חיות, וועל־
כע זיצן, אמת, תמיד פעסט צוגעקלעפּט צו איין אָרט, אָבער
וועלכע באַזיצן דאָך פיל חיהשדיקע אייגנשאַפטן.

דאָס איז די אזוי גערופענע היידע, אָדער דער ווייסאַסער־
פּאָליפּ. אייגע פון די לעבעדיקסטע חיות פון דעם גאַנצן האַלבן
מיליאָן באַלאַנטע מינים פון חיות אויף דער ערד.

נעם זי איצט אונטער א שטאַרקער פּאַרגרעסערונג, בא־
טראַכט זי, צוגלידער זי. וואָס זעסטו? די פּלוים. כמעט א מי־
פּישע גאַסטראָא. א חיה, וועלכע באַשטייט איינצלעך נאָר פון
א מויל, אן אינעווייניקסטן מאָגן־חלל, א מאָגן־וואַנט, א הויט
און א באַזונדערע אָפּטיילונג פאר אייגעמערלעך אָדער זיימען־
קעמערלעך. צווישן די קעמערלעך פון דער הויט הויבן זיך שוין
אָן אַרויסצווויזן עטלעכע סימנים פון א וווייטערדיקער אַרבעטס־
טיילונג, אָבער זיי זענען זייער שוואַך. נאָר איינס איז וויכטיק:
די דאָזיקע נאַסטראָא שווימט נישט. זי קלעבט זיך צו צו עפּעס
אין וואַסער, צב. צו א בלאַט, פון א נשוויקס, אן לעבט אזוי.
און צוליב דעם האַט זי מער נישט קיין באַוועגונגס־אַפּאַראַט,
וועלכער זאָל זי טראָגן פאַראויס און איר אריינטרייבן די שפּייז
אין מויל; אויפן אָרט פון דעם האַט זי אזוי גערופענע „פּאָליפּ־
פינגער", ד. ה. קליינע פעדעמלעך, אַרום דעם מויל, וועלכע כאַפּן
פאר איר די שפּייז און שטופּן זי אריין אין מויל.

די דאָזיקע פעדעמלעך האָבן אין אייגנארטיקע אייגנשאַפּט צו
„בריען": זיי שמעכן זיך אריין אין פרעמדן קערפּער, מאַכן אין
אים א וווּנד און גיסן איר אריין א ברענעדיקע פליסיקייט
(אויב דו האַסט זיך אמאָל נעבאַדט אין ים, האַסטו זיכער נע־
פּילט אויף זיך די דאָזיקע איינשאַפּט פון די ים־אָקאָלעפּן); די
אייגנשאַפּט העלפּט די „פּאָליפּ־פינגערלעך" צו כאַפּן די שפּייז.

ווי אַפּ פון איר דאָפּלטער הויט. דו קאַנסט דיך פּאַרשטעלן אויך ווי בלעכע פלויטען, וועלכע לאָזן פון זיך ארויס נרויסע אומבאַ־ וועגלעכע אייר־קעמערלעך. אָבן דו קאַנסט דיר נאָר פּאַרשטעלן אזעלכע פלויטען, וועלכע לאָזן פון זיך ארויס אי מעלעכע, אי ווייבלעבע קעמערלעך.

ווייל דאָס, וואָס איך רייר אין דעם דאָזיקן בילד באַ־ שרייבן אַלס א פלוים, איז נישט עפעס אנדערש, ווי אונזער שוין דערמאַנטע אור־נאַסטרשא, די אור־מאַנן־חיה, די שטאַם־מוטער ־ און אור־פאָרם פון אלע העכערע אמתע חיות. א קנויל פון קע־ מערלעך, וועלכע האָבן זיך פאַרייניקט, ברדי צו בילדן א נייעם העכערן אינדיוידואום, און ביי וועלכן די ארכעטס־טיילונג איז שוין אַוועק אַבייסל ווייטער, ווי ביי דעם וואָלוואָקס. קודם כל האָבן די קעמערלעך פון דעם דאָזיקן סאָציאלן פארבאַנד זיך צו־ טיילט אויף „הויט" (וועלכע באַשיצט און באַוועגט די נאָנצע בריאה) און „מאָגן" (וועלכער עסט און פאַרדייעט). און דאָן איז ביי זיי פארבליבן אויך די ארבעטס־טיילונג, וועלכע איז שוין גע־ ווען ביים וואָלוואָקס: נישט יעדער קעמערל פון דער נאָנצער שווימענדיקער קויל שפּאלט פון זיך אָפּ זוימען־אָדער איר־קעמער־ לעך, נאָר אייניקע קעמערלעך נעמען אויף זיך איבער די דאָזיקע ארבעט פאר דער נאנצער קאָלאָניע; זיי פירן דורך די פרוספע־ רונג פאר דער נאנצער קאָלאָניע, — די פרוכפעדונג, וועלכע בלייבט אָבער אין נרונד אלץ די זעלבע: אין אייר־קע־ מערל ניסט זיך צוזויף מיט אין זוימען ־ קעמערל פון א פרעמדן אידיוידואום, און פון דעם דאָזיקן צונויפנאָנאַסעם קעמערל אנטשטייט שפּעטער א נייע בריאה, וועלכע אנמדיקלט זיך זעלבסטשטענדיק, לויט דער ביאָנענעטישן נרונד־נעזעץ, פון דעם אייניקן צונויפנאָנאַסעם קעמערל ביז צו דעם פילקעמערלדיקן פארבאנד אין דער פּאָרם פון א נאַסטרעא.

ניי צו א מיך און כאָפ ארויס פון וואסער א קנויל פון די באַקאַנטע שווימדיקע נשוויסן, וועלכע מען רופט טיך־לינזן. וואַרף זיי אריין אין דער היים אין א וואש־בעקן, און ווען זיי וועלן זיך דאָרט ווידער אויסגלייכן, באטראכט זיי מיט א שוואך

געביט. אין דעם ווייטערדיקן פאַרלויף האָבן זיך דאָן פון די פאָליפן אנטוויקלט די אקאלעפן און די משרחזעס. דעם טיפ קאָן מען אָבער אין די דאָזיקע אלע פאלן גלייך דערקענען: דער קערפער, וועלכער האָט זיך אנטוויקלט פון דער נאסטרשא, האָט די פּאָרם פון א בעכער, ער האָט נאָר איין שפּנונג — דאָס מויל, די צוויייטע זייט זיינע איז אָבער נאָך אינגאנצן פארשלאָסן: סיין אונטערשטער ארויסגאנג איז נישטא.

אָבער דער פאָליפ וווייזט דיר נאָר איין מעגלעכקייט פון דער וויייטערדיקער אנטוויקלונג פון דער נאסטרשא. אין דעם זעלבן טייך, וווּ דו געפינסט די היידרע, שטויסט דו זיך אָן אויף חיות, וועלכע זענען נאָך וייער נידעריקע און נאָענט שנלעבע צו דער נאסטרשא; טייל קריכן, אנדערע שווימען, א גשמוימעל פון געשטאלטן, וועלכעס סיעמט ארום איין וואָרט: וואָרים. אין דעם וואָרים זעסטו די זעלבע וויייטער אנטוויקלטע נאסטרשא, ווי אין דעם פאָליפ, נאָר זיין קערפערגעבוי, איז צוגעפאסט צו דעם באוושנלעכן צושטאנד, אין וועלכן ער דארף זיך גשפינען.

זיין קערפער איז אויסגעצויגן, דאָס מויל האָט ער פון פּאָרנט, אָבער אונטן האָט זיך שוין ביי אים אייגנעשטעלט אן אונטערשטער ארויסגאנג, אזוי אז דער נאנצער קערפער שטעלט מיט זיך שוין פּאָר נישט קיין בעכער, נאָר א רער. דער אונטערשטער ארויסגאנג וואַרפט ארויס די נישט פאַרדייעטע אָפּפאַלעכצן. און וואָס מער עס וועלט אייגנעשטעלט די ארבעטס־טייל לונג אין די דאָזיקע פיל־קעמערלדיקע פארבאנדן, וואָס מער אָרגאנען עס בילדן זיך אויס ביי די וועלט און די וויייטערדיקע העכערע ברואים, — צי זענען דאָס אָרגאנען פאר חושים (צב. אויגן), אָדער א באזונדערער אָרגאן אויסער דעם מאָגן־חלל פאר דער פרוכפערונג, אָדער באזונדערע גשפּינסן פאר צירקולירנדיקע שפּיי־דאָפטן (בלוט), אָדער, ענדלעך, אויסערלעכע באוועגונגס־אָרגאנען (פלוס־פשדערן, פיס) — אלץ דייטליכער נרופירן זיך די דאָזיקע אָרגאנען פאַרענווייז אין בייזע זייטן פון רעם קערפער. די נשדערים בליבן אזוי ווי א לאנגע הויפט־אקס פון קערפער, און רעכטס און לינקס נרופירן זיך די איבעריקע אָרגאנען צו וי

די דאָזיקע ארבעט ווערט אויסגעפירט דורך באַזונדערע „ברען־קעמערלעך"; אזוי ארום האָבן מיר דאָ פאר זיך שוין א ווייטער־דיקע ארבעטס־טייל־ונג. ביי איינעם, א זייער איינפאכן מין פון די דאָזיקע היזדעם, ביי דער פראָצעהיזדע, נעפֿונען מיר די דאָ־זיקע ברען־אייגנשאפֿט; די פראָצעהיזדע האָט נאָך אָבער אינ־וואנצן נישט קיין „כאפּ־פינגער". זי איז אזוי ארום נאָך א מער טיפּישע אונטערע. ווי איך האָב שוין דערמאָנט, איז נאָך ביז איצט נישט פעסטגעשטעלט, צי זענען נאָך היינט פאראן פריי־שוימעדיקע נאסטרעם. דאָס איז ביז איצט נאָך א שטרייט־פראָבע אין הער ווייסגישאפֿטלעכער וועלט צוליב א נאַנץ אייגנארטיקער סיבה. די ענלעכקייט פון דעם איהאלט פון דער פילאָנענע און דער אָנטאָגעזיע איז ביי זייער פיל נידעריקע יס־חיות אזוי גרויס, אז מען קאָן די ביידע דערשיינונגען פשוט צו־גויפמישן. דאָס, וואָס טייל אַסקעניער האָבן באשריבן אלס נאָך איצט לעבעדיקע שוויימעדיקע נאסטרעם, האָלטן אנדערע נאָר פאר א שלייערל פון א העכער באשאפענייש, ווי־לכער כאָטש נאָך היינט דורך אנטאָגעניזיש די נאסטרעאָפּאָרם. דאָך איז ישתּ־פאלס זיכער, אז אמאָל אין דער ערשטער אנטוויקלונגס־צייט האָבן עקזיסטירט אויך פריי־שוימעדיקע נאסטרעם.

פון די איינפאכסטע פריישוידיקע ביישפילן קאָנסטו זעען זיי־ער קלאָר, ווי אזוי עס איז צוגעגאנגען די ווייטעדיקע אנטוויק־לונג נאָך דער נאסטרעא. עס האָבן זיך נעבילדעט פון איין זייט די פעכט־זויצנדיקע מאָנן־פלוימען מיט א קראַנץ כאפּ־פינגער ארום דעם מויל: די פּאָליפּן. די היזדע לעבט ביי אונז אין זיס־וואסער, דער גרעסטער טייל אנדערע פּאָליפּן האלט זיך אויף אין ים. די שיינע פילאַדיקע ים־דזיז, וועלכע דו האסט נעזען אין אקוואריום, נעהערט אהער. רויזיקע קאָלאָניעס פון די דאָזיקע כאָליפּן שטעלן אויף די „קרעלן", וועלכע דינען פאר א ציידונג דיין פרוי, אח וועלכע בילדן אין דעם הייסן טראָפישן ים גרויסע איזלעלן אח האָבן אין די אור־מעג פון דער ערד־נעשיכטע אויפגעבויט ריפן, וועלכע מיר באַוונדערן היינט אלס די העכסטע בערג, ווי צב. די דאָלאָמיט־שפיצן פון אונזער אלפּן־

פיל ישיתע נאקעטע פרויען, זוי שוידערלעכע מיאוסקייטן, משוגה־
ווילדע ברואים, האלב סקעלעט, האלב עמבריא, האלב נאדל־חיה,
האלב אלטגערונצעלטע מבשפה. און דער פרומער זיצט הילפלאז
ביי זיין מוסר־ספר.... איצט גייט פאר אונז אויך אויף די רויטע
לבשה פון אזא געשפענסטער־נאכט. און די שדים־הינט און נישט־
גוטע־חזדים ווּאיען און גרעבצן אויפן שיידוועג. ביז האכן
אכער א צויבערוואָרט, ווען האָט אין דעם מוסר־טראקטאט פון
היליקן אנטאניום געפעלט: דער דאזויגיסטישער באטראכ־
טונגס־אופן, וועלכער זעט אין דעם דאזיקן שוידערלעכן גע־
שפענסט די גרויסע אלץ־באהערשנדיקע אנטוויקלונג. און צום
סוף צופאלט זיך דער גאנצער שדים־טאנץ, און סיבלייכט לינן
א לויטערע פרויען־געשטאלט אין דער צניעותדיקער נאקעטקייט
פון א געטין: אפראדיטע, די מענטשן־ליבע, די זיסע לאטאם־
בלום, וועלכע בליט ארויס פון דעם שווארצן שטראם פון די אלע
טויזנטער שוידערלעכע חיהשדיקע ליבעס־פארמען.

ז י ט י ק לויט דעם זעלבן פרינציפ, לויט וועלכן ישדער בוי־
מיסטער שטעלט הייבט אויף א שיף אדער א וואגן. באטראכט
דיך: דו אליין ביסט אויך אזוי צוויי־זיטיק געבוים, אזוי וזי
א לאנגע אויסגעצויגענע פלוים, וועלכע האט נאר איין מאגן מיט
א מויל און מיט אן אונטערשטן ארויסגאנג אין דערמיט, און
רעכטס און לינקס אין ביידע זייטן זיי איין האנט און צו איין
פום, צו איין ניר, צו איין זוימען־אפפאראט אדער צו איין אייר־
שטאק, צו איין אויער פון ביידע זייטן צום הערן, און וועמענס
געהירן אפילו סיזענען ואויך אייגנעטיילט אין צוויי גלייכע
העלפטן פון ביידע זייטן. מיר וועלן נאך שפעטער געניער וועגן
דעם רעדן. ביי דיר איז אבער אלץ פונקט אזוי, וויל דו אליין
שטאמסט ענדלעך דירעקט פון דעם צוויזיזיטיק־סימעטריש אויפ־
געבוטן וואקרים. דער וואקרים, וועלכער האט זיך עריש אנגע־
הויבן צו אנטוויקלען פון דער מאסטרשא, האט אבער געמוזט
דעם דאזיקן באקוועמען קערפער־צעבוי אליין דערפינדן, און דער־
מיט האט ער זיך שארף אפגעטיילט סיי פון זיין אור־פאטער, פון
דער מאסטרשא, סיי פון די איבער־מאסטרעס, די פאליפן.

דו פארשטייסט איצט דעם וויטערדיקן וועג, וועלכן די
ליבע־אנטוויקלונג האט דורכגעמאכט אין דער מאנצער חיות־
וועלט? פון דעם איינפעמערלדיקן אור־באשעפעניש, וועלכעס האט
געשאפן די פילפעמערלדיקע וואלוואקס־קויל — און דאן וויטער,
דורך דער וויטערדיקער ארבעטס־טיילונג, צו דער מאסטרשא, און
פון איר וויטער צו דער העכערער אנטוויקלונג, וועלכע לאזט
זיך אוועק אין צוויי צוויינן: די זיצדיקע, אזוי וזי א נשוויקס
צוגעפלעכטע בעבער־פארם, דער פאליפ, און די רער־פארמיקע,
צוויזיזיטיק סימעטריש אויפגעבויטע קריכעדיקע אדער שווי־
מעדיקע מאסטרשא, וועלכע וועלט א וואקרים, און וויטער אלץ
העכער און העכער, ביז עס קומט צו דיר, צום מענטש.

אויף ביידע זייטן וויטערלט עס פישוט פון נעשטאלטן פאר
אונזער ליבע־באטראכטונג. (באסות שוידער־נעשטאלטן פון דער
ליבע. דו האסט נעזען אסאל די שיינע אלטע בילדער פון טע־
ניעד: וווי דער הייליקער סנטאניוס וועדט נעפרזוכט? נישט אזוי

פֿאַרם פון דער נאַסטרעא ווערט נאָכגעמאַכט ביי דער אַנטשאַנע־
טישער אַנטוויקלונג פון די העכערע בראַנזן, באַמערקט מען
פֿאַרשידענע ענדערונגען. איך האָב דיר שוין אַזוי פֿיל מאָל
קאָן זיך פֿאַרשטעלן די גרעשיכטלעכע אַנטוויקלונג פון דעם וואָל־
וואָקס ביז צו דער נאַסטרעא: די פֿרעם־קעמערלעך האָבן זיך אַ־
גרעגירן אַריינקניטשן אינעווייניק אין דער קויל אַריין, אַזוי אַז
די נאַנצע בריאה האָט אָנגענומען די פֿאָרם פון אַ בעכער מיט
אַ טאַפּלטער וואַנט. פֿיל העכערע חיות מאַכן נאָך ביז איצט
אַנטאַגעניטיש נאָך די זעלבע פונקט אַזוי. ביי אַנדערע האָבן
לאָזן שוין דורך די שפּראַצל־קעמערלעך גרויסע פונקטן פון דער
דאָזיקער אַנטוויקלונג און שטעלן אויף אויף אַ קורצערן וועג די
נאַסכטרעא־פֿאָרם. עס גייט דאָ צו פונקט ווי אין אַ טעאַטער־
שפּיל, וווּ יעדער סטאַטיסט מוז זיך אין אָנהויב גענוי האַלטן
ביי זיין פֿאַרגעשריבענעם מאַרשרוט; וועגן מען איז שוין אָבער
דורכגעאַנגען אַזוי פֿיל און אַזוי פֿיל פֿאַרשטעלונגען, אַן יע־
דער פֿאַרשטייט שוין גוט די וויכטיקסטע הויפּט־צילן, מאַכט
גישט אויס, אַז אייניער לאָזט זיך אויף דעם אָדער יענעם
גלייכערן וועג אָדער דערלויבט זיך בכלל וועלכע סאַיז זעלבסט־
שטענדיקע האַנדלונג: דער עיקר איז, אַז דער ציל זאָל זיין דער־
גרייכט. און אַזוי גייט עס וויטער. נאָר בראָד דערפֿאַר, וואָס די
באַגריפֿסט שוין גוט דאָס געזעץ און וויסט שוין וווּ אַזוי די
„צילן" ווערן דערגרייכט, וועלן די דאָזיקע וואריאַנטן דיך נישט
לאַנג קאַנען פֿאַרזוילן.

און דיר דוכט זיך: צי וועט ביי אַזא פֿרינציפּיעלער ענלעך־
קייט פון איצט אָן די נאַנצע ליבע־נאַטור־געשיכטע נישט ווערן
שרעקלעך־לאַנגוויליק? צי זאָלסטו מיר נישט מחיל זיין די נאַ־
צע וויטערדיקע אומנוצלעכע איבערחזרונג — דאָס דאָזיקע כי־
נעזישע דאָון־דעל?

אין כינעזישן דאָון־רעל טשוהאַן (דאָס איז א גליקלעכע
דערפֿינדונג פֿאר פֿרומע, וועלכע פֿילן זיך צו דאָוועגן, א מא־
שין, וואָס איינדוכטריאַליזירט, אַזוי צו זאָגן, דאָס דאָוועגן)
דרייט זיך מסדר דאָס וועלבע צעמעלע און חזרט איבער מיליאָנען

„נאָ אונז, פּאַטער, וווּ מיר וואַנדערן!
נאָ אונז, גוטער, ווער מיר זענען!
גליקלעד זענען מיר, אַלע, אַלע, —
סאַיז דאָס לעבן אַזוי ווּיס".

מאַראַטע, צוויי טיילן.

א יד וועל דיך נאָך א מאָמענט האַלטן בּיים פּאָליפּ. בּיים פּאָליפּ אוּן זייַנע נאָנטסטע קרובים.

איך קאָן דיך דאָ בּאַלד באַפרייַען פּוּן א פּעלץ, וועלכער דראָט אוּנזער באַנצע וווּיסטע־דיקע ליבע־נעשיכטע צו מאַכן לאַנג־ווּיליק.

דער קליינער גריגער זיסוואַסער־פּאָליפּ, וועלכער לעבט דאָ אין טייך אויף זיין לינזען־בּליאַט, אוּן דו, האָמאָ סאַפּיענס, בּאַר העכסטער שטאַפּל פּוּן דער לעבנס־לייטער: איר בּייכע האָט בּיז צו דער נאַסטרעא געהאַט די זעלבע אוּר־עלטערן. אוּן אַזוי ווי דאָס בּיאָגענעטישע גרונד־מוּזיק פּאר אייך בּיידע, איז אויך אייער ערשטע אַנטוויקלונג אַלס אינדיווידואום בּיז צו א געוויסער שטופּע זייער ענלעך. מענלעכער אָנטאָן אוּן ווייבלעכער אָר־גאַן; זוימען־קעמערל נייט צו אייר־קעמערל; דאָס באַפרוכטיקטע אייר־שפּאַלט זיך; עס אַנטשטייט א פאַרבונדענער קנויל קעמערלעך אוּן אַזוי ווייטער אוּן ווייטער, ביז עס ווערט פּוּן איינעם א פּאָליפּ, פּוּן צוויי־טן דו. אוּן אַזוי גייט עס צו נישט נאָר בּיים פּאָליפּ אוּן בּיים מענטש, נאָר אויך בּיים ווּאַרים אוּן קרעבס, בּיים שפּין אוּן דשוק, בּיים ים־שטערן אוּן שנעק, בּיים טינטע־פיש אוּן אמתן פיש, ביי זשאַבע אוּן פויגל.

איך האָב דיר אפילו רערציילט, אז דאָס בּיאָגענעטישע גרונט־געזעץ ענדערט אין משך פּוּן פיל דורות דאָס בּילד פּוּן דער אמאָליקער אור־אַנטוויקלונג. שוין אין דעם אופן, ווי אַזוי די

לעבן, אן ווערט דיין נאנץ ליבע־לעבן וואלט גאר אוממענלעך געווען.

קודם כל: דו ליבסט פאַרווייז, מאן און פרוי. די פרוי האט די אייגרשטאקן, דו האסט די זוימען־דזשילער, ישדער גאר איין טייל פאר זיך.

דאן ווייטער: אז איר ביידע, מאן און פרוי, ליבט זיך, אנט־שטייט אלס פראדוקט פון אייער ליבע ווידער א נייער מענטש, א קינד, וועלכעם איז נאך אפילו א „קליין" מענטשעלע, אבער דאך שוין אן א שום ספק פון זיין נשמה אן א „מענטש" און נישט קיין אנדער בריאה.

דריטנס: דאס קינד, וואס איר געבוירן, מוז ערשט פיל יארן לעבן אויף דער וועלט, עס מוז ערשט באקומען די פולע רייפקייט פון קערפער, אויידער עס קען אנהויבן אליין צו גע־בוירן קינדער. קיינמאל אבער מאכט זיך נישט, אז א נאך נישט געבוירן קינד איז מוטער־לייב, אדער א נאר־וואס געבוירן קינד זאל שוין פון זיך ווייטער געבוירן קינדער.

און עכטלעך: דו, מענטש, ביזט מאקע, ווי דו ווייסט שוין א מין מלוכה, א סאציאלער פארבאנד פון מיליארדן אייגצעלנע קע־מערלעך, אבער דו ביזט פאר זיך, אלס מענטש, איין פעסטגע־שלאסענער אינדיווידואום. פון אזעלכע אינדיווידואליטעטן ביל־דעט זיך די מענטשהייט. עס קען זיך מאכן, אז פיל אזעלכע מענטשלעכע אינדיווידואומס נעמען זיך צונויף, כדי צו טון צור־מען שפעם א געמיינזאמע זאך. איר מעגט האלט זיך צוזאמ־מען אלס קריין פון פרייַנט, אלס געזעלשאפט, אלס סאציאלער קערפער, אלס מלוכה. איר האט אויך צווישן זיך אייגשפירט א נשמהיסע ארגאנס־טייל, אזוי אז איינער צב. נייט פאר פיל די שיך, אייגער שריַיבט פאר פיל די צייטונג, און איינער מאכט פאר פיל ווורשט. ישדער ליבע־בונד פון צווי מענטשן איז אויך אזא מין פאריניקתג. קיינמאל מאכט זיך אבער נישט, אז מענ־טש מענטשן־אינדיווידואומס זאלן זיך כיי אזעלכע פאריניקונגען מאכט צונויפזעצן, אזוי ווי די קשמערלעך פון איין ארגאניזם. אפילו דער שרעקסער מלוכה־שארבאנד מאכט נישט פון זייַנע

עמית בשותפות
יידיש
פאלק ביבליאטעק
פאר אלע
PUBLIC LIBRARY, TORONTO

מאל נאכאנאנד דעם אמאל טיפזיניק אויסגעטראסטן אבער איצט אומעגלעך באגאל־גשוואַרעגעם שפרוך: „אם מאני פאר־דע הום" „דער אוצר אין לאטאם, אמן". אווי זאל אויך ביי אונז כבדר קלאפן דאם רשדל: מאן און פרוי, אייקעמערל, זויטען־קעמערל, מישונג, טיילונג, קנויל פון קעמערלעך, הום, בום, בזן סוף. „אם מאני פאדמע הום" פון דער ליבע.

אבער אזוי לאנמוויליק איז חאך די נאטור נישט. ניי צו צום טעלעסקאפ. דארט זעסטו פלאנעטן, גרויסע, קליינע, וויסע, רויטע, גרינלעכע, געלווויסע, וועגנום, מארס, נעפטון, יופיטער, סאטורן, אלע האלטן זיך אויף דעם זעלבן גראוויטאציעזעץ, וואס מראנט זיי ארום דער זון. דאס וואלט חאך אויך געקאנט ווערן לאנגווויליק. און דאך איז יערע פלאנעט א וועלט מיט איר באזונדערער השליכטיט: די וועגנום מיט איר וויסער וואלקן־דעק, דער מארס מיט זיינע רויטע מרבריות און גרינלעכע לעבנס־פאסן, דער אומגעהויערער יופיטער מיט זיינע לאסט־פארכיקע דאמף־בענדער און בלוטיקע פלעקן, דער כאטדן מיט זיין וונ־דערפולן רינג־סיסטעם, אן אומערשעפלעכער קומאל פאר דער פארשונג, וועלכער ווען קלעקן דער מענטשהייט נאך אויף טויזנ־טער יאהרן.

אין יעדע אוינצעלנע גרופע פון דער חיות־וועלט, אפילו יע־דער אוינציקער מין שטייט פאר דיר אלס אזא אוינצעלנע פלא־נעט, וועלכע איז פאר זיך די וווונדערפולסטע אינדיווידואליטעט, הגם זי האלט זיך צוזאמען מיט אלע אנדערע אויף דעם זעלבן גרונט־געזעץ. אין פונקט אזוי ווי דיין עהד ועדם פאר דיר ערשט באזונדער אינטערעסאנט אין קלאר, ווען דו באטראכטסט זי אין עוואלוציאנע מיט די פארשידנארטיקייטן, וועלכע דו געפינסט ביי די אנדערע פלאנעטן, אזוי וועדם פאר דיר ניישט די מענטש־לעכע ליבע באלויכטן דורך די אלע וואריאנטן אין ליבע־מעלעכקייטן פון דער אינעריקער חיות־וועלט. און וי וויים די דאויקע ויא־ריאנטן קאנען ניין, דאס וועלן מיר באלד אלס אנלייטונג א קוק טאן מאקע ביי די פאליפן, וועלכע מיר האבן אונטער דער האנט. דו ליבסט אלס מענטש. נעם פיר נרונט־אוצן פון דיין ליבע־

דעם דאָזיקן דאָפּלטן פּרוכפּערונגס־אופן צונעווינט און דעריבער וואָרפערט עס אונז נישט.

דו האָסטו פּאר זיך א דערשיינונג, וועלכע איז זייער כאַראַקטעריסטיש פּאר דער גאנצער אנטוויקלונג פון אַרבאַנישן לעבן און באזונדער פון ליבע־לעבן. דער פּאַרטשערוט קומט לאנגזאם. פּריער מאכט ער א פּרוון אויסצושטעלן עפּעס א נייעס אין לעבן. דאן וועט עס טויג, אנטוויקלט זיך עס ווייטער. דאָס איז נישט קיין באַוווסטזיניקער גאנג צו א באשטימטן העכערן ציל. אז עס ווערט געפונען עפּעס נייעס, בעסערס, ווי דאָס, וואָס סיעזיסטירט, מוז זיך עס ערשט ביסלעכווייז דורכשלאָגן א וועג, א לאנגע צייט בליבט אַבער צוואמען דערמיט גילטיק אויך דאָס אלטע. אן איבערבליבעניז פון דעם אלטן וועלט אפילו אפּטמאל פּארשלעפּט ביז אין די ווייטסטע אנטוויקלונגס־צייטן ווי א מין שטענדיקער באַהאלטענער רעזערוו..

אזוי האָט זיך די איינפּאַבע, אלטע טיל־ליבע אויפגעהאלטן נאָך א לאנגע צייט נאָכדעם, ווי די געשלעכטלעכע ליבע איז שוין געווען אויף דער וועלט און וועט אין די פילקעמערלדיקע סאַציאלע קאָלאָניעס האָט זיך שוין לאנג נעהאַט איינגעשטעלט די צרבעטס־טיילונג אויף ליבע־קעמערלעך און נישט ליבע־קעמערלעך, האָבן די לעצטע דאָך לאנג נאָך איינגעהאלטן אין זיך די קראַפט ביי נעווייסע אומשטענדן צו קאָנען פון זיך אליין לאָזן אדויסוואקסן א גאנצע קאָלאָניע. בשעת די ליבע־קעמערלעך האָבן כסדר נעפֿרינדעט נייע קאָלאָניעס אויפן שטרענג־געשלעכטלעכן וועג, האָבן די נישט־ליבע־קעמערלעך נעקאָנט פון צייט צו צייט דורך קנאַקפונגען לאָזן ארויסוואקסן א נייע קאָלאָניע, אויס־מיידנריק די ליבע־קעמערלעך און דאָס נעשלעכטלעכן וועג.

דו פּארשטייסט, ווי נוצלעך דאָס קאָן זיין פּאר די דאָזיקע ברוזאים. שטעל דיר פּאר, אז דו צושניידסט אזא היידעלע אויף עטלעכע שניט. וואלטן די בעזויבלעכע מעמערלעך פון דער היידרע־קאָלאָניע נישט נעהאַט יענע אייגנשאפֿט, וואלט זיך באלד אויפגעהערט דאָס ואנצע לעבן אין דער קאָלאָניע, אזן אפילו די ליבע־קעמערלעך וואלטן נעמוזט אוטקומען פון הונגער־סטיט.

ביזנעס קיין לענדאריזן ריז מיט האנדעלט קעפ און הונדערט הענט. אזן דער נאנטסטער גזועלשאפטלעכער פארבאנד האט נאך קיינמאל נישט געשאפן קיין מענטשלעכן „שטשורע־קעגיט", ווי פופציק מענטשן זאלן זיך 'צונויפוואקסן, זאל זיין, מיט די הינ־טערשטע טיילן פון די קערפערס. און אפילו די ברענדיקסטע ליבע פון צוויי מענטשן, וועלכע ווילן זיך אויפרעכן איינער דעם אנדערן, לאזט זיי זיך נישט צונויפגיסן אלס געשלעכטלעכע דאפלט־חיה.

אנגעלאזן מיט די דאזיקע פיר גרונדזאצן, קלאפ איצט אן אין א צויבער־שלאג. ער איז קריסטאל־קלאר, אזן עס ווינקען אין אים שיינע, פילפארביקע דורכזיכטיקע עלמן. טייל זיצן אזוי ווי וואנדער־שיינע בלומען־בעכערס אויפן דעק. אנדערע שווימען אדום אין דער בלויקייט ווי גרויסע ליכטיקע גלאקן. דו ביסט ביי פא־ליפן און מערזעם. און איצט ליג צו דיינע פיר גרונט־זאצן ווי אן אייל אזן מעסט.

דער קליינער גרינער הירדא־פאליפ אין זיסוואסער וואלפט כאלד אום דיין ערשטן שוץ. דער זעלבער אינדיווידואום אנט־זיקלט פון כאדם, ביי דעם קראנץ פון די מויל־פינגער, מעג־לעכע זיכמען אזן וויטער פון היכמן וועלבעכע אייער. נאכירלעך מוז אויך דא די באפרוכטיקונג פארקומען צוויישן צוויי אינדיווי־דואליטעטן, דו גערעכטס דאך דאס גזוזץ וועגן דער אינצוכט. אבער דאך האסטו דא א גוואלטיקן אונטערשייד קעגן דיר.

איבעריקנס, איז די זאך, אויב דו ווילסט, נאך פיל פאר־ווילקטער. די קליינע היכדע קאן זיך פרוכפערן נישט נאר אויפן געשלעכטלעבן אופן. זי קאן פון זיך לאזן ארויסוואקסן קליינע פאליפעלעך, אזוי ווי קנאספעלעך, וועלכע טיילן זיך דאן אף און הירבן גלייך אן צו פירן א זעלבסטשטענדיק לעבן אלס פאליפ, נישט דארפנדיק דורכמאכן פריער קיין צונויפגישונג אזן אזוי ווייטער. פונקט אזוי וי פארשידענע נעוויקסן כאנען זיך פרוכ־פערן נישט נאר דורך זיכמען, נאר אויך דורך דער איינפאכער צוויי־קנאספונג; נישט נאר וואס ביי נעוויקסן זענען פיר צו

נו נוט. דו קענסט די ערלעכע מעדזוזעס און אקאלעפן, וועלכע שוויטען ארום פריי אין ים. דו גשפינסט זיי אויף יעדן ים־ברעג. נאך א שטורעם ליגן זיי אלעס גלאטע דורכזויכטיקע פאר־וועלווערטע שייבלעך אויפן וואסער זאמד און טרוקענען, און שמארבן אפ. אין פריען ים זעסטו זיי אבער פון שיף אין זייער נאנצער לענגס־פראכט, ווי זיי שוויטען זיך אין לאנגע רייען, די וונדערלעכסטע באשעפענישן פון ים, פילפארביקע, מיט זוי־ער עלאסטישן שוים־קערפער כמעט אן א פינטעלע הארטן שטאף, אויף צו לאבעים דעם וועלט־ים, וועלכער צוברעכט דיין ריזי־קע מענטשן־שיף, אזוי ווי שטרוי.

אזא מערוזע איז א חיה, וועלכע שטייט מיט א שטאפל העכער פון דער נאסטרעא. דאס נאנצע באשעפענים זעט אויס ווי א שוויכענדיקער גלאק. די אויסערלעכע טיילן פון דעם דא־זיקן גלאק שטעלן מיט זיך פאר א זעלטענעם שוים־אפאראט. אז ער ציט זיך ריטמיש צונויף, שוויסט די נאנצע חיה אין וואסער. פון דעם אונטערשטן ראנד פון דעם גלאק הענגען אראפ פיל דינע, ברייענדיקע כאפ־פעדימלעך, וועלכע זענען אינאנצן ענלעך צו די אנטשפרעכנדיקע כאפ־פינגערלעך פון הידרא־פאל־יפ. אין מיטן פון גלאק זיצט, ווי א דיק ציננל, דער נאסטרעא־מאגן, וועלכער גרענעצט זיך מיט די כאפ־פעדימלעך. אין עצם זעט עס אויס אזוי, ווי דו וואלסט דעם קלייניעם הידרע־פאליפ אפגעריסן פון זיין ארט און געלאזן פריי שוויסען אין ים. דו פארשטייסט דאך, אז די דאזיקע מערוזע שטאמט אפ נעשיכט־לעך פון יעדער הידרע. איצט באטראכט די אנטוויקלונג פון אזא היינטיקער מערוזע, די נעשיכטע פון איר ליבע און איר פרוכפערונג. די אזוי נערופענע לאפן־אקאלעפע (דאס איז א מין מערוזעס, צו וועלכן עס נעהערט אויך די באקאנטע אויערן־אקאלעפע פון די דייטשע ים־ברעגן) זאל אונז דינען אלס מוס־טער.

כמעט אלע די דאזיקע מערוזעס זענען נאך אייגנעשלעכטיק. עס זענען פארן מעגלעכע מערוזעס מיט אימען און וויבלעכע

אויפן אָרט פון דעם זעקסטן אָבער, ווי די באַוועגונג שטיקער פון דער קאָלאָניע נעמען זיך פלייסיק צו דער אַרבעט און הויבן אָן אויפצובויען נייע סאָנצע קאָלאָניעס. דאָסטו די הידרע נעמט צושניטן אויף פיר שטיק, לאָזט ישׂראל שטיקל זיך באַלד צוואַקסן די פאָלנדיקע הידי פעדטל פון קערפער, און אין א קורצער ציים שׂרום האָסטו שוין ווידער פיר נאָנצע לעבעדיקע הידרע־קאָלאָניעס. עס איז כמעט אומגלויבלעך, ווי ווייט סאָן קאָן ביי די דאָזיקע הידרעס גיין מיט דעם צושניידן; כאָן קאָן זיי צושניידן אויף אַזעלכע ברעקעלעך, וואָלכע מען קאָן קויט מיטן אויג נאָך דערזען, און דאָך וואַקסט כמעט פון ישׂדן פון די דאָזיקע ברעקעלעך צוריק אויף די נאָנצע בריאה. ביי אונ־ווייך שוואַך באַשטעענישל, וואָלכעס קאָן זייער לייכט אין וואַסער צוריסן ווערן, איז סאָס משׂלעבקייט זיכער א גלענצנדער שׂרת. נאָטירלעך, איז די דאָזיקע דישרשיתונג משׂלעך ביי דער בריאה נאָר דערפאַר, וואָס דער נאָנצער נעבוי פון איר פילקע־מערלדיקער קאָלאָניע איז נאָך נישט קיין צו קאָמפליצירטער, קיין צו געשלאָסענער. ביי די העכערע אָרגאַניזמען, וואָלט די דאָזי־קע איבערשאַפט נישט נעקאָנט פיל העלפן, וויל די צושניידונג וואָלט גיכער נשבראָכט צום פולשטענדיקן סוף, אידער כעוואָלט נעקאָנט צוואַקסן וועלכער סאיז אָפנעשניטענער אָהנאַן. דערי־בער האָבן די העכערע אָרגאַניזמען אינאַנצן מער נישט די דאָ־זיקע איינשאַפט. אָ מען שניידט דיר אָפ א פוס, וואַקסט דיר שוין נישט אַרויס קיין נייער. דערפאַר הערט אָכער אויך אויף דאָס נעבוירן דורך קנאָפּגונג, אָן נעשלעכטלעכער באַהעפטונג. און דעם האָסטו צו פאַרשׂטיקן דאָס, וואָס דו קאָכסט הייצט נעבוירן קינדער נאָר דורך דעם ליבע־אַקט, און וואָס עס וואַקסן דיר אַדער דיין פרוי נישט אַדוים א חרץ דעם נאָך קלייצע מיי־דעלעך און יינגלעך פון רעם רוקן, פון דער סני אַדער פון פוס, אַזוי ווי סאַלאַמאַנדיישלעך פון א פרוכטבאַרער גאַרטן־בייט.

דאָך מיר נייען איבער צו דיין צווייטן משׂלעכן נרונט־זאַץ. פון מענטשלעכן מוטער־לייב קומט אַדוים א מענטשקינד. דאָס איז דאָך, דוכט זיך, אינאַנצן זעלבסטפאַרשׂטענדלעך.

נערע שעלעכלעך אייגם אין דעם אנדערן. און דאן טוט א קנאַק, דאָס אויבערשטע ברעכט זיך אָפּ, פאלט ארָאָפּ און בלייבט שטיין אויפן טיש אלם א ניי, יונג שעלעכל, און באלד נאָך אים טוט דאָס זעלבע דאָס מיטלסטע. און אזוי ווי דאָס אונטערשטע בלייבט אויך שטיין, אלס קליין שעלעכל, האָסטו אָנשטאָט דער פריערדיקער אייגער שאָל, דריי ניי, קליינע שעלעכלעך.

ביי אמתע קאזוע־שאָלן וועסטו אזעלכעם קאָנען זען אפשר נאָר אין א פארכישופטן סערוויז, ערגעץ אין א צויבער־שלאָס. אָבער ביי יענע פאָליפן, וועלכע קומען ארויס פון דעם מעחזישן איי, קאָנסטו דאָס זען יעדן טאָג.

אָט זיצט זיך דער פאלופ, וועלכער איז באמת גאנץ ענלעך צו א קאווע־שאָל. דער הויפער חלק פון דער שאָל — דאָס איז זיין כאָגן. די עפענונג — דאָס מויל. און איצט — וואָס קומט מיט אים פאָר?

אין דער בריוט פון מאָגן וואקסן אים ארײן ניי וועגטלעך. די גאנצע בריאה קניטשט זיך אביסל ארײן אין די ערטער, וווּ עס וואקסן ארײן די וועגטלעך. אָנשטאָט איין שאָל, זעסטו באלד פיל, א גאנצע רייע, וואָס שטייען אייגע אין דער אנדערער. פריער האָט נאָר די אויבערשטע דעם קראַנץ כאָפּ־פינגערלעך. באלד אָבער שפּראָצן ארויס אזעלכע פינגערלעך ארום יעדן ראנד פון די ניי־ע שעלעכלעך. און מיט אמאָל — א קנאַק. די אויבערשטע שאָל מיט דעם אלטן מויל און מיט דעם אלטן קראַנץ כאָפּ־פינגער רייסט זיך אָפּ און ווערט א זעלבסטשטענדיקע חיה. נאָך איר מוט דאָס זעלבע די צוויי־טע, די דריטע און אזוי ווייטער.

אזוי זע נאָר: די אָפּגערייסענע שעלעכלעך זענען זיך נישט אומזעסט אויפן דעק פון ים אלס ניי־ע פאָליפן. זיי דרייען זיך אין כּער אין וואסער, אזוי אז דאָס מויל מיט די כאָפּ־פינגערלעך קומט איים פון אונטן, אין הויבן אָן צו שווימען. זיי וועלן מערסטנס.

וו איז דא דין צוויי־טער מענטשלעכער גרונד־ואָג? פון א מענטש וועלט נעבוירן א מענטש. אָבער פון דער מערזע וועלט

מיט אייער. ערמיט זענען זיי אפילו מער ענלעך צום משנטש, ווי דער הידרע־פאלים.

נישט אזוי מענטשלעך איז אפילו דאס, וואס זיי ווארפן פיל כאל ארויס די געשלעכטלעכע פראדוקטן דורכן מויל. אבער דאס מויל — דאס איז דאך ביי זיי די אייגציקע עפנונג פון קערפער, און קיין אונטערשטן ארויסמאנג האבן זיי נישט, אזוי אז דאס דארף דיך נאר אזוי נישט ווונדערן. אז א באשעפעניש ווארפט ארויס די אומנוצלעכע פארדייאונגסרעשטלעך דורכן מויל, פארוואס זאל עס נישט אויך דורך דער זעלבער עפנונג ארויסלאזן זייגע געשלעכטלעכע פראדוקטן און קריגן קינדער; ביי דיר קומט דאך דאס אויך פאר דורך דעם זעלבן קאנאל, וועלכער פירט ארויס פון קערפער די אורין, ד. ה. אויך אזא איבעריקן פארדייאונגס־רעשט. און דאן גייט שוין אלץ צו גלאטיק. ווייטער א זוימען־קעמערל גיסט זיך צונויף מיט אן אויי־קעמערל, און איצטער ווערט — דו מיינסט א נייע מערוזע? יא, דאן וואלט איך דיר דא די גאנצע געשיכטע גארנישט דערציילט...

פון דעם באפרוכטיקטן איי פון דער מערוזע וואקסט ארויס (נאך אן אכטאגענטישער איבערחזרונג פון דער וואלוואקס אין גאסטרשא־פאדם) א פאליפ, וועלכער זיצט פעסט אויפן דעק פון ים. ער זיצט זיך ווי א בעכער, האט זיך אינעווייניק א מאגן, פון אויבן א מויל מיט כאפ־פינגער ארום אים, און לעבט און פרעסט און זעט אויס צו זיין אינגאנצן א רייפע בריאה. עס איז פונקט אזוי, ווי ווען דיין ,געליבטע זאל אין איין שיינעם טאג געלעגן וועלן אן ברענגן אויף דער וועלט אנשטאט א ייגנ מענטשעלע, א רייפן קענגורו אדער א שנאבל־חיה. וואס זאל דא זיין? וואלט צו.

שטעל דיר פאר אזעלכעס. אט שטייט א קאוול־שאל. די דאזיקע קאוול־שאל טוט דיר מיט אמאל אפ אזא מין ווילדע זאך. זי באקומט קליינע קאוול־שעלעכלעך. און מאכן מאכט זי עס אויף אזא מין אופן. אינדערמיט וואקסט איר ארויס א נייע תנא. און דאן צווישן דער נייער תנא און דער אלטער נאך א תרייטע. ענדלעך, וואקסט פאר דיר, אנשטאט איינער, דריי קלע־

נו, הייסט עס, אז אונזער פאליטיש־עקאנאמישער מעדוזע־עמבריא פרובאפערט זיך, ער געבוירט פון זיך א נאנצן הויפן ייננע מעדוזעלעך. און די דאזיקע מעדוזעלעך באקומען ערשט די נעשלעכט־לעבע ארגאנען פאר דעם אנדערן פרובאבלונגס־אופן: זיי טיילן פון זיך אויס זויטען און אייער און הויבן אן די נעשיכטע פון דאס נייע.

די פארשטייסט, וואס פארא קאלאסאלער אונטערשייד עס איז דא צווישן דיין פרובאפערונג און דער פרובאפערונג פון די דאזיקע מעדוזעס. דיין פיש־ענלעכער עמבריא פאהואנדלט זיך אין א מענטש אין וועז דער מענטש ווערט אלס אזוי פיל אין אזוי פיל יאר, ווערט ער נעשלעכטלעך רייף אין קאן געבוירן נייע מענטשן. דער פאליפ־ענלעכער מעדוזע־עמבריא איז אבער שוין אלס אזעלכער רייף אין געבוירט פון זיך א נאנץ נעווייסל פארמיקע מעדוזעס.

און די זעסט. אז מיר זענען דעדוויזיל צוגעקומען צו דיין הייטן מענטשלעכן גרונד־זאץ אין האלטן אים צוזאמען מיט דיין צווייטן גרונד־זאץ אין שאך. אויבן פון די צווייי: ארבער דו נעמסט אן, אז פון דער מעדוזע ווערט געבוירן אן אנדערע חיה, א פאליפ, אזן פון אים ווייטער ווערן געבוירן מעדוזעס. דאן פאלט אום דיין צווייטער גרונד־זאץ; דאס קומט אוים אזוי, ווי וועז דיין פרוי וואלט געבוירן א שכאבל־חיה אזן די חיה וואלט ווייטער פון זיך געבוירן א מענטשן. ארבער דו נעמסט אן דעם פאליפ, וועלכער איז אויסגע־וואקסן פון מעדוזע־אוי, פאר אן עמבריא, א שליערל, פאר „אן אומרייפער מעדוזע", אזן דאן פאלט אום דיין דריטער גרונד־זאץ, ווייל דו האסט דא פאר זיך אן אומרייף יונג־כאשפעניש, וואס ווערט שוין אלס צוועלכעם רייף אזן פרובאפערט זיך.

...וואס, עם דרייט זיך דיר דער קאפ? קום, דו מוזט נאך ווייטער גיין. דאס בוך פון דער ליבע אין דער נאטור האט אויך אזעלכע ערטער, ווו דער לעזער פארלירט איינאנצן דעם קאפ, אזוי ווי דער ווייל'ער פאנטשא, וועגן וועלכן סדערציילט סערוואנטעס: „אזן ער האט רויז נעזוכטן גיין ווייטער, ווייל ער איז שוין פון אירצט אן נעוואן אינגאנצן זיכער, אז זיין הער איז באמת משהנע נשואהרן". דו מוזט דיך נאך מער שטארקן. ווייל עס קומט דיין

נעבוירן א פּאַליפ אוּן פון דעם פּאַליפ ווידער א משהוזע...

דו גערעדטקסט אָבער נאָך עפעס פון פריער אזן ביסט מיט מיר דאָ נישט מכּכים. דאָ איז נאָר קיין שום וווּנדער נישט פּאַרנעקומען, זאָגסטו, דאָ איז פּשוט דורכגעפּירט געוואָרן דאָס ביאָגענעטישע גרתד־נעזעץ. די מעדוזע שטאָמט אָפּ געשיכטלעך פון פּאַליפ, חוריבער חוגרט זי איבער אין איר אינדיווידועלער אַנטוויקלונג די פּאָרם פון פּאַליפ, אזן דאן ערשט ווערט זי מע־דוזע. ביים מענטש, זאָגסטו, קומט דאָך אויך פּאָר דאָס זעלבע וווּנדער, ווען ער באקומט אין מוטערלייב זשאברעם־שפּאלטן, ווי א פּיש, אָדער אזן עק, ווי א מאלפּע.

אזן דו ביסט אפּילו פון איין זייט אינטאגצן נערעכט. די מעדוזע שטאָמט טאקע געשיכטלעך אָפּ פון פּאַליפ, אזן אויב אין איר אינדיווידועלער אַנטוויקלונג מאכט זי נאָכאמאל דורך די פּאָרם פון פּאַליפ, איז עס זיכער א געשיכטלעכע ערינערונג אין דעם זין פון ביאָגענעטישן גרונגד־געזעץ, פונקט אזוי ווי עס איז מיט די זשאברעם אזן דעם עק, וועלכע דו באקומסט אין מוטער־לייב.

אָבער פּאנדעמטוענען איז דאָ נישט אַלץ אזוי אייגפאך. באטראכט דיך נאָר גוט...

מיר ווילן זאָגן, אז דער פּאַליפ, וועלכער קומט ארויס פון מעדוזישן איי, איז נאָך אן שכּבֿיאָ, א שפּראָצעלע פון דער קינפ־טיקער רייפער מעדוזע. אָבער דער דאָזיקער „עכּבֿיאָ" איז דאָך שוין אין דער זעלבער צייט א ר י י פ ע ר בריאה! אונזער מענטש לעכער עכּבֿיאָ פּארענדערט זיך, וועדט נעבוירן, וואקסט אזוי אזן ווערט ערשט דאן א רייפער מענטש. וואָס טוט אָבער דער פּאַליפ־עכּבֿיאָ פון דאָר משהוזע? ער פירט זיך אויף שוין ווי א רייפע חיה: ער א ל י י ן פּרוכפּערט זיך.

יאָ, דאָס איז דאָך זיכער אזוי. וואָס איז דען די נאָענצע אָפּשיפּאלטונג פון יענע שעלעכלעך, אויב נישט קיין פּרוכפּערתנג? נאטירלעך, נישט קיין נעשלעכטלעכע. מיר האָבן דאָך אָבער נע־זען, אז די הידרע־פּאַליפן פּרוכפּערן זיך אויך אָפּט אויף דעם אומנעשלעכטלעכן אופן.

א ט שוויסט אן אסאלעפע אדער א מערזע, אן אייגצלנער אינדיווידואום. דאס איז א זעלבסטשטענדיקע, אייגהייטלעכע בריאה, פונקט אזוי ווי דו.

זי באשטייט פון א קנויל קעמערלעך, פונקט ווי דו. די דאזיקע קעמערלעך זענען פארייניקט אין אן ענגן פארבאנד, פונקט אזוי ווי דיינע, און דער דאזיקער פארבאנד שטעלט מיט זיך פאר אין נעשלאסענעם אינדיווידואום. צווישן די קעמערלעך איז אייגעפירט אן ארבעטס־טיילונג, פונקט ווי צווישן די קעמערלעך אין דיין קערפער. זיי בילדן ארגאנען, נישט אזוי פיל ווי די קעמערלעך פון דיין קערפער, אבער האך אזיקע גאנץ בולטע, צום ביישפיל דעם מאגן, דעם שווים־בלאז, א גאנצן אייגפאכן נערוון־אפאראט און, דער עיקר, געוויסע גרופן, וועלכע שפאלטן פון זיך אפ זוימען און אייער. מיט אזיי ווארט, די אייגצלנע מערזע איז אלס היה נישט אזוי הויך אנטוויקלט, ווי דו, אבער א באזונדערער אינדיווידואום איז זי פונקט אזוי ווי דו, זי איז פרוי אקאלעפע אזעלכע און אזעלכע, פונקט אזוי ווי דו ביסט דער און דער באשטימטער מענטש,מיט דיין אייגענעם נאמען, מיט דיין אייגענעם פאס.

אזעלכע אקאלעפן געפינסטו, ווי געזאגט, אין ים מערסמטיילס אין גרויסע מחנות. בארוואס נישט? זיי שווימען מהנות־ווייז, אבער יעדע איז אן אינדיווידואום פאר זיך. און מיט אסאל באמערקטו אין דער שיינער בלויער ארער ארגאנישע־עלער רייע פון די שווימענדיקע אקאלעפן א בריאה, וועלכע ווייזט דיר אוים צו זיין פון א גאנץ באזונדערן מין. די באפסט זי ארוים פון וואסער און באטראכטסט זי. עס איז א מערזע אן נישט קיין מערזע. וואס איז עס?

שטעל דיר פאר, אז די האסט ארויסגענומען פון וואסער א מיט מערזעס אן יעדע פון זיי צעשניטן אויף באזונדערע אתאמען. אזן די האסט די דאזיקע ארגאנען פון דעם גאנצן מוז חיהלעך צוטויפעליתט גרופנווייז: דא א הויפן שווים־בלאזקן, דא א הויפן

פערטער גרונדזאץ. דאָ האָבסטו פאר דיר איינס פון די נרעסטע אָרגאַנישע וווּנדער, וועלכע עקזיסטירן בכלל אויף דער דאָזיקער אלטער וווּנדערוועלט.

וועו די לערע וועגן דער חיות־וועלט וואָלט ביז איצט נישט נשוען אזא פארשלאָסענער טורעם, אין וועלכן סיקאָנען אָנקומען נור אייניקע אָנפּאָרטרויטע, וואָלטן שוין לאָנג שלע פּאָליטיקער, כאָצ־אַלאָגן און פילאָזאָפן געמוזט זיצן ביי דער איינציקער זאַך, וועלכע איך האָרף דיר באלד ווייזן, און טראכטן און לערנען. איך וויים אָבער נישט, וויפיל מענטשן סיזענען בכלל דאָ אויף דער וועלט, וואָס האָבן אפילו נור דעם בלויזן נאָמען דערפון נעהערט. דו האָסט זיכער קיינמאָל נישט נעהערט דערפון, אָבן וועו איך זאָל וועלן מאכן מיט דיר א בייזן שפּאָס און דיר זאָגן, אז איך דערציילּ דיר א מעשה פון מאָרס, וואָלסטו עס זיכער נעהאָלטן פאר א השבסט־פריילעכע סאָטירע, וואָס לאכט אָפּ פון אונזער מענטש־לעכער נעזעלשאפט, און עס וואָלט פאר דיר זיכער קיין כּסף נישט נעווען, אז אין דער וווירקלעכקייט קאָן קיינמאָל נאָר אזעלכעס נישט פּאַרקומען.

דיין פערטער גרונדזאץ האָט נעזאָגט, אז נאכצו מענטשלעכע אינדיווידואומס קאָנען זיך קיינמאָל נישט צונויפוואקסן אייניער מיט דעם אָנדערן. קיין שום סאָציאלשער פאראבאנד, קיין שום פריינטשאפט, קיין שום הייסע ליבע קאָן דערצו נישט דערפירן. דער פיאָמישער צוויליגג איז אן אומנארמאלע נעבורט, אָבער בשום אופן נישט קיין העכערע אנטוויקלונג. נראָד אויף דער אומאָפּהענ־גיקייט און קערפּערלעכער זעלבסטשטענדיקייט פון די מענטשלעכע באזונדערע אינדיווידואומס האלט זיך דער סאָציאלער אידעאל אין דער מענטשהייט אן אזוי ווייטער. דיר נלוסט זיך אוועקצולאָזן אויף א סאָציאלאָגישן אויספלוג און איך חדיק דיר לכתחילה שוין די האנט: דאָס איז א נאַנץ נוטע זאַך. איך וויל דיר נור דערווייל ווייזן עפּעס א זאַך אין אין ווינקל פון דעם נרויסן טורעם פון דער חיות־וועלט, איבער וועלכער דו וועסט מזון זייער א סך טראכטן.

ס בויעט, א בלוכה, ס קאלאניע, א כאציגלער פארבאנד, אדער
ווי דו ווילסט עס אגרופן, פון פיל חיות. ס קנויל אויבצעלנע
משרזושם האט זיך אין איר, ווי א שטשורע־קעניג, צוזאמענגע־
פלאכטן.

דו האסט נעהערט פון דעם ליכן באשעפענש, וועלכעס די
נאטור־ליבע רופט אן „שטשורע־קעניג". אין א הוילן באלקן אדער
אין א לאך פון אלטן שפייכלער הערסטו א לעבעדיג צייט
נאכצוקוקן — אזוי ווערט דערציילט — א שרעקליך געשלאפערייי
און געקוויטשערייי. ענדלעך, פלוצעט דיר דאס געדולד, דו כאפסט
ס האק און ברעכסט אויף די פאדלאגע אדער דעם באלקן — טוט
אויף דיר א לויף ארויס פון דארט ס משונה־וויידע בריאה, וועלכע
איז אנטשטאנען אין דעם ענגן שמוציקן שטשורע־לאך צוליב אן
עקלדיקע פארקריפלונג אדער ס קראנקהייט: דאס זענען צוואנציק
אדער מער שטשורעס, וועלכע האבן זיך אזוי צוגויפגעפלאכטן
און צוזאמענגעקלעבט מיט די עקן, אז אייגע קאן זיך מער פון
דער אנדערער נישט אפרייסן און זיי מוזן שוין אזוי צדאמען
וייער נאנץ לעבן לאנג בילדן אזא מין סיאמישן צוואנציגלינג. דאס איז
(אין דער וויכטשאפטלעכער וועלט צוויי־פלט מען איצט אפילו
אין דער ריכטיקייט פון דער דאזיקער דערשיינונג) דער באריהם־
טער „שטשורע־קעניג".

דער הצווקער „קעניג" איז אויסגעלעך נישט קיין מאנארכיע,
נאר ניכער אזא מין. העכסט־אוכפראקטישע צוואנגס־הפובליק,
וועלכע קאן באשטאכט ווערן נאר אלס ס צייטווייליקע קרענקלעכע
דערשיינונג אין שטשורע־לעבן. אבער וועג סאזעל זיך מאכן אזוי,
אז אזא צוגויפגעשוואסענע שטשורע־קעניג זאל זיך פילן גוט אין
זיין צושכאנד. און זיערביי זאלן די עקן זיך אזוי צוגויפוואקסן,
אז עס זאל זיך אויסשטעלן ס בלוסציירקולידונג פון איין שטשורע
צו דער אנדערער. און דאן זאלן די צוגויפגעשוואסענע שטשורעס
נעמען און איינפירן צווישן זיך אן ארבעטס־טיילונג.

פינף שטשורעס זאלן נאר פרעסן און פאדייען. פינף זאלן
נאר בייסן, וועג דער פיינד וועט זיך דערנענטערן. און פינף זאלן
נאר לויפן און שלעפן די איבעריקע. אזוי ווי דאס בלוט וועט דאך

מאָגנם מים מיילער, דאָרט א הויפן ברענ־פּעדימלעך, דאָרט ווייטער א הויפן מענלעכע אָדער ווייבלעכע נעשלעכטלעכע טיילן. און דאן האָסטו די דאָזיקע הויפנס אלע צוגויפגעבונדן און געמאכט פון זיי א גרויסן בוקעט, אן אמאלעפּן־בוקעט, וועלכער האָט אין איין עק צוועלף שווים־בלאָקן, אין אנדערן צוועלף מאָנדמיילער, אין דריטן צוועלף מענלעכע און ווייבלעכע געשלעכטלעכע טיילן און אין פערטן אן אומבעהויערן קנויל בריעדיקע כאַפּעדימלעך. די אמאלפּן זענען אין וואסער בונקט צוועלכע שיינע, פילפארביקע באשעפענישן, ווי די בלומען ביי אונז: שארוואָם נאָל נישט עפעס א צארטע האָנט אין דער ים־טיפקייט צוגויפשטעלן פון זיי אזעלכע בוקעטן?

אָבער וואָס איז דאָס? צי לעבט אין די מיפענישן פון די קריסטאלדלזיג אקעאן־שלעסער שפּעס א ים־מענטש, וועלכער פלעכט אין זייגע פרייע שעהן צוועלכע בוקעטן פון פילפארביקע מעדוזעס, מרי זיי צוצושפילען זיין נעליבטער גריפאוויקער וואסער־נימפע צו דער ברוסט? און צי האָט זיך אים אזא בוקעטל אריינגעליטשט פון דער האָנט און האָט זיך איצט דערמאָנען צו דיר, צו דעם זוכנדיקן נאטור־פארשער? וויל האָס, וואָס דו האָסט באשטרעקט אלס א משוגהדיקע מעדוזע און וואָס סילינט איצט פאר דיר צוטלידערט, דאָס איז נישט מער אין נישט ווייניקער, ווי מאיא אזא מין „בוקעט". נישט מער וואָס דער דאָזיקער בוקעט „לעבט".

נישט קיין וואונדער־מעכטש האָט אים צוגויפגעבונדן און נישט קיין מעסער האָט אים קינסטלעך אויסגעשניטן פון אזוי פיל און אזוי פיל משרזעס. ער איז פאר זיך א זעלבסטשטענדיקער, לעבנס־און ליבע־פעיקער אַרטאַניזם, וואָס האלט זיך אויף אין ים. פאר דיר ליגט אן אזוי נעריפענע סיפאָנאפּאָרע אדער א מלוכה־אקאלעפע.

די סיפאָנאפּאָרע שיידט זיך אונטער פון אלע אנדערע אייניצעלנע אקאלפּעס אָט מיט וואָס. יענע לעבן מהנות־וויין, אבער יעדע איינע פון דער מחמה איז א באזונדערע חיה פאר זיך. די סיפאָנאפּאָרע אָבער איז נישט איין חיה: זי איז שוין אליין

צונויפגעשוואקסן האבן זיי מאקע ביי זיך אייגעפירט די ארבעטס־טייל־ונג.

א טייל אקאלעפן האט זיך געגומען נאר צום פרעסן. א טייל האט געגומען ארבעטן נאר מיטן שווים־בלאז. איין טייל האט נאר געגומען פאארטיידיקן און איין טייל איז נע־בליבן נאר ביי דער פרומפערונג. וואס איז דערפון ארויסגעקומען? ביסלעכווייז זענען ביי אלע צונויפגעוואקסענע אקאלעפן פאר־שוווונדן די איבערפליסיקע ארטאנען. די, וועלכע האבן זיך געפונען פון אויבן און האבן געהאלפט פאר אלע שווימען, זענען געבליבן נאר שווים־בלאזן, אן מאגנס, אן געשלעכטלעכע טיילן, אן ברען־פעריכלעך. די וווייטער, וועלכע זענען געווען פון אונטן, זענען געבליבן נאר מאגן און מויל; זיי האבן ביסלעכווייז פארלוירן די שווים־בלאזן און זענען געווארן רייצע פאליפ־ענלעכע מאגן־חיות. און אזוי וווייטער. אנדערע זענען געבליבן נאר ברען־פעריכלעך, אנדער־ע וווייטער נאר געשלעכטלעכע טיילן מיט זויגען און אייער.

דו האסט ביז איצט געהערט ווען דער פילקעמערלדי־קער חיה. דאָ האסטו פאר דיר א פילקעמערלדיקער חיה. אין דער פילקעמערלדיקער חיה האבן זיך די קעמערלעך צוליב דער ארבעטס־טיילונג אויסגעטיילט אין ארטאנען. דאָ זעסטו די פילקעמערלדיקע חיה, אין וועלכער אזעלכע פילקעמערלדיקע חיות צר־טיילן זיך וווידער אויף ארטאן־חיות און בילדן אזוי ארום א מין „איבער־ארטאניזם", א מין צערבער, א מין הונדערטקעפיקן ריז, דרייסטער, ווי סיהאט אים ווען עס איז אויסגעטראכט די דרייסטסטע לעגענדע. וואס איז געבליבן פון דיין פערטן מעמטשלעכן נרוסר־זאיז?

כדי דו זאלסט האבן פאר די אויגן א בילד פון די דאזיקע ווונדערלעכע סיפאנאפאחעס, דארפסטו דיר נאך פארשטעלן, אז זיי געהערן צו די עסטעטיש־השלעכסטע דערשיינונגען פון דער נא־טור. ווי לעבעדיקע גארטנס פון דורכזיכטיקע פילפארביקע קריס־טאלענע בלומען שוומען זיי אויינע נאך דער אנדערער, שורות־ווייז אין די טיף־בלויע ים־דורכנעגע ביי מעמיסאָ וו די נאטור האט שוין אחוץ דעם פארשוועגדעריש אננעואמלט אלע אידע ווונדער.

פריי צירקולירן דורך די קערפערן פון אלע שטשורעם, וועט נאנץ
נעגנוג זיין, אז פינף וועלן זיך אנשטן פאר אלע. פון אזוי ווי די
פארטיידיקונג פון פינף וועט זיכער קלעקן אויף צו באשיצן פופצן
וועט אויך נענוג זיין דאס בייסן פון פינף. און די הריטע פינף
וועלן ווייטער נאנץ לייכט קאנצן שלעפן די איבעריקע. ישדער
אייגע פון די שטשורעם וועט זיך פון איצט אן פארנעמען נאר
מיט איר זאך, און זי וועט דערויף קאנצענטרירן איר נאנצע
קראפט.

אין א קורצער צייט ארום וועלן זיך שוין באמערקן די פאלגן
פון דער קאנספעקווענטער ארבעטס־טיילונג ביי אונזערע סאציאלע
שטשורעם. די פינף, וועלכע וועלן נאר פרשטן, וועלן באקומען
זייער אינטענסיוו ארבעטנדריקע מאנגס, דערפאר וועלן אבער זיי־
ערע אומניצלעכע פיס וחערן שדעקלעך פויל, אפגעשוואכט און זיי
וועלן נאר אפהאנגן. די אנחערע פינף, וועלכע וועלן נאר הארפן
בייסן, וועלן באקומען וואס אמאל מער לוסט און מוט צו דער
דאזיקער ארבעט, אבער זיי וועלן נאר אנווערן דעם אומנוצלעכן
מאגן. און צו וואס וועט דאס ברענגען נאר צום סוף? טייל שטשו־
רעם פון „קענגיז" וועלן וחערן נאר מאמנס, די אנדערע וועלן וחערן
נאר בייסנדריקע קעפ און די דריטע נאר שפרונג־פיס. וחען עמיץ
זאל זיך דאן פלוצלונג אנשטויסן אויף אזא בריאה, וואלט ער גאר־
נישט נעקלערט, אז ער האט דאָ פאר זיך צוואנציק שטשורעם,
נאר אן איינהייטלעכער משונהדיק באשאפענישי מיט פינף קעפ,
פינף מאמנס, פינף פיר פיס און אזוי ווייטער. דער צוואמענ־
נשמאקסענער קנויל פון עקן אינדערמיט וואלט אים אויסגעזען
וי דער אייגנטליכער גרונד־קערפער פון דער דאזיקער ווילדער
בריאה, פון דער דאזיקער צערבערטשטשורע.

נו, ביי די שטשורעם קומט אזעלכעם נישט פאר, דערפאר
אבער זעסמו דאס פונקט אזוי ביי אונאפדע סיפאנאפארן.

דאס איז א הויפן אקאלשפן, וועלכע זענען זיך אזוי ענג צו־
נייפנעשאסן, אז די לעבעם־וואסן קאנען פריי צירקולירן פון איין
קשטפער אין אנחערן. נאכדעם, ווי די אקאלשפן זענען זיך אזוי

ווייל די גרונד־זאך איז אויך ביי די דאזיקע ווונדערלעכע ברואים דיזעלבע: א זויטען־קעמערל און אין איי־קעמערל פון צוויי פארשיידענע „איבער־חיות" כוזן זיך נשפינען אן צונויפ־ניסן, און דערויף הויבט זיך אן דאס שפיל פון דאדניי. פון דעם צונויפנענאסענעם קעמערל פון אזא „מלוכה־זויטען" און אזא „מלוכה־איי" קומט קודם כל ארויס גאנץ נעווייניגלעך איין חיה, איין אקאלעפע. פון דער דאזיקער אינער אקאלעפע וואקסט דאן ארויס דורך קנאַספונג (ד. ה. אומגעשלעכטלעך!) א נעוויטל נייע אקאלעפן, וועלכע שטעלן דאן צונויף די נעשיילדערטע „מלוכה".

יענעם ווען פון איי צום פאַליפ און דאן פון פאַליפ צו דער אקאלעפע, וועלכן עס מאכן דורך די איינצלנע אקאלעפעס, דארפן שוין די טיפאַנאַפאַרעס נישט האבן; פון דעם איי פיקט זיך באלד ארויס די ערשטע אקאלעפע, און פון איר קומען ארויס דורך קנאַספונג די איבריקע, אין דאן בויט זיך אויף דער גאנצער אקאלעפן־פארבאנד מיט זיין ארבעטס־טיילונג. די איינצלהייטן פון דער דאזיקער אינדיווידועלער אנטוויקלונג זענען נאך ביזן היינטיקן טאג נישט גענוי נאכגעפארשט; דערווייל מוזסטו דיך באפרידיקן מיט דעם איינעם פעסטגעשטעלטן פאקט: אז פון איין באפרוכטיקטן סיפאַנאַפאַרע־איי קומט ארויס די גאנצע פארווי־קלטע סיפאַנאַפאַרע.

דו דארפסט דיך גארנישט אזוי ווונדערן דערויף, וואס איין קינד נעבוירט דא פון זיך אליין א גאנץ נעווייטל בריידער־ און שוועסטער־אקאלעפן. דא ווערט נאך אויף א העכערער שטופע איבערגעהזרט דאס זעלבע, וואס דו האסט שוין נעזען פריער ביים וואלוואקס. אין פרינציפ זענען אבער איצט דיינע אלע פיר מענטש־לעכע נרונדזאצן שאכמאט, נישט אזוי? אלע פיר איבערגעזונגען מיט איין מעלאדיע, מיט פאַליפ און מעדוזע...

פאַליפ און מעדוזע זענען אבער נור דאס ערשטע קלייניגקע שטערנדל אין נעוויטל פון דעם, וואס עס טוט זיך אויף דער ליי־טער איבער דער נאסטריא אין דער חיות־וועלט.

לאמיר צוגיין צום צוויטן פריכציף, צום וואַרים.

אזוי באשרייבט זיי זייער געוויסטער קענער, היקעל. זיי באגעט־
נען דיך אין פרייען טראפישן אקאען אלס די אזוי גערופענע י ם־
ב ל א ז ן אדער פ י ז א ל י ע ם: דער שווים־בלאז, אזוי גרוים ווי
א קינדס א קאפ, טראגט זיך איבערן וואסער, ווי שוויטענדיק
זילבער, און שפילט זיך מיט א היטל־בלויע, פיאלעטע און פורפור־
פארבן, אים באקרוינט א קאם פון קארמין־רויטער פארב, אזן פון
אונטן העננען אראפ די געשלעכטלעכע, די פארטיידיקונגס־ארן די
פרעס־אקאלעפן — נעפארבט אין א צארטן אולטראמארין־בלוי.

און דער דאזיקער גאנצער וווּנדערלעכער פארבן־טעמפל
ל י ב ט נאטירלעך אויך. די דאזיקע ליבע איז אבער באזונדער
אינטערעסאנט, ווייל זי ווייזט דיר קלאר, ווי אזוי די דאזיקע
וווּנדערלעכע בריאה קומט צושטאנד אינדיווידועל (אויף ווייל
מען קאן דאָ באנוצן דאס וואָרט).

צווישן די פרעס־חיות, באוועגונג־חיות, פארטיידיקונג־חיות
זיצן, ווי דערמאָנט, אויך ריין־מענלעכע און ווייבלעכע געשלעכט־
חיות. ביי טייל סיפאָנאָפאָרעס ביידע געשלעכטער צוזאמען, ביי
אנדערע — נור ווייבלעכע אדער נור מענלעכע. אויסערלעך האָבן
זיי איננאנצן דעם אויסזען פון א געווייגלעכער אקאלעפע מיט דעם
שווים־גלאק און א מין צאפן פון אונטן, וועלכער זעט אוים, ווי
א מויל־עפענונג. אבער אז דו קוקסט זיך בעסער איין, באמערק־
סטו, אז דאס כלומרשטע מויל איז צוגעוואקסן; די געשלעכטלע־
כע אקאלעפע שפייזט זיך אויך, ווי אלע מיט דעם שפייז־זאפט
פון די פרעס־חברים פון דער קאלאניע. דערפאר אבער שפאלטן
זיך אפ פון דעם צאפן זייער פיל מענלעכע אדער ווייבלעכע קע־
מערלעך. און דער באזונדערער שווים־גלאק גיט די מענלעכקייט
דער געשלעכטלעכער אקאלעפע אין דער ציים, וועז זי איז שוין
אינגאנצן רייף, זיך אפצוריסן פון דעם אלגעמיינעם פארבאנד
אזן זיך אוועקלאזן זעלבסטשטענדיק אביסל וואנדערן אין פרייען
ים, כדי צו גשפינען אן אפוואץ־מארק כאר אירע געשלעכטלעכע
פראדוקטן.

לעכסיים, וועלכע נעמט כסדר מיט אין לאוט נישט פארלוירן גיין טיילעכלעך פון דעם באשטימטן מענטשן. עס איז דערביי, נאטירלעך, פיל אפהענגיק פון דער לעזונג פון יענער פריער באהאנדלטער פראגע: וויפיל פון אונזערע איינגעלעבע און העכסטע אינדיווידועלע איבערלעבונגען, פון אונזערע געהירן־איבערלעבונגען, באקומען צוטריט צו די ליבע־קעמערלעך, ד. ה. אויף וויפיל „דער־וואַרבענע אייגנשאפטן" קאנען איבערגעבן ווערן בירושה.

אבער דער גריבלענדיקער געדאנק קאן איך דערמיט נישט באפרידיקן. ער פרעגט זיך: אפילו אין גינסטיקן פאל איז דען דאס מער ווי אן אינזייטיקע און האלבע לעזונג פון דער פראגע. היינט שפאלט זיך פון מיר אפ א זוימענקעמערל, א מיקראסקאפישקליין טיילעכל פון מיין קערפער. איך אליין אבער בלייב לעבן נאך דעם דאזיקן אקט נאך דרייסיק, פערציק אדער נאך מער יאר, אלס פעסטער „איך", לעב ווייטער, אנטוויקל מיך, טראכט, באריכער מיך, גיב דער וועלט און מיר אליין אין די דאזיקע יארן אפשר ערשט דאס בעסטע, אדער בכלל ערשט עפעס ערנסט—און דער דאזיקער גאנצער לעצטער גרויסער „איך" זאל גאר זיין אויסגעשלאסן פון דער אומשטערבלעכקייט?

לאמיר נעמען דעם באקאנטן ביישפיל ג ע ט ע. געטע האט מיט כריסטיאנע ווולפיוס געבוירן דעם זון אויגוסט, וועלכער איז געווען, ווי באקאנט, אזוי שיין און דערזעלבער ציים אזוי אומגליקלעך. דער זון איז געשטארבן זייער יונג, דער באטער האט אים איבערגעלעבט; אבער פון אים זענען געבליבן צוויי קינדער, די שפעטער גוט־באקאנטע וויימארער „פשטערס", וועמענס בעסטע טאט אין לעבן ס'איז געווען זייער צואה, און וועלכע האבן שוין נאך זיך קיינעם נישט איבערגעלאזן. דערוויל רייסט זיך איבער גענט'ס „אומשטערבלעכקייטס־ליניע", א גאנץ קורצע „אומענדלעכקייט". אבער לאמיר אפילו אנגענומען, אז זי וואלט זיך נאך ביזן היינטיקן טאג וויטער געצויגן. איצט פארגלייך. שטעל דיר פאר דעם אינדיווידואום וואלפגאנג געטע מיט דעם אלעם, וואס ער האט נאך געגעבן דער וועלט אין די יארן נאך

יר הויבן־אן ביים באנחוואריים. אבער פריער לאמיר נעבן נאך אײַן שלוק פילאזאפיע, כדי זיך צוצוגרייטן צום שווערן וועג. באוואפן זיך צום קאמף מיט א נעדאנק, מיט א פראבלעם.

אײדער איך גיי דיר שילדערן דאס ליבע־לעבן פון באנד־וואריים, ערלויב מיר צו מאכן מיט דיר א קורצן אויספלוג אין דער נאנסענסער טעאריע איבער דער אומשטערבלעכקייט פון דער נשמה.

דערמאן זיך אן אויגעם פון די שטארקסטע פונדאמענטן פון דער דאזיקער טעאריע, אן דעם זייל, אויף וועלכן זי האלט זיך שוין אזוי־פיל סויזנטער יארן אין דעם מענטשלעכן דעמקעו און אין דער מענטשלעכער בעגעשאפט. מען וויל זען דעם אונדיווידואום, די נשמה, דעם א י ך פון אייגצלנעם מענטשן גראטעווענט נישט נור אויף דעם—נישט תמיד זיכערן אופן—אז ער בלייבט וויטער לעבן אין דער עקזיסטענץ פון זיינע קינדער און אייניקלעך, נור מען וויל א י ם אליין זען לעבן וויטער נאך זיין אייגענעם מיים. און מען לאזט זיך דערביי אויף אזא נאנץ פשוטן גראנסענאנג. מען זאגט: נאטירלעך, קאן מען זאגן, אז דער מענטש לעבט ווידער אין זייגע קינדער. אין די קינדער לעבן, וויניקסטנס, טיילוויוים אונזערע אייגנשאפטן, געווינסע טאלאנטן, געוויסע שלעכטע אדער גוטע נייגונגען, מיט איין ווארט, שטיקער פון אונזער אייגעטעם „איך", וועלכע זענען פון אונז איבערגענאנגען צו די קינדער בשעת דעם באהעפטונגס־אקט. בשעת דעם דאזיקן אקט רייסט זיך דאך פון אונז מאקע אפ א רעאל טיילעכל פון אונזער קערפער, א זוימען־קעמערל אדער אן אייי־קעמערל: ס'איז אזוי ארום גאר קיין וווּנדער נישט. עס איז אויך מענלעך, אז ביי נאר־מאלע אומשטענדן אפילו וואַרשיינלעך, אז די דאזיקע קינדער וועלן ווידער געבוירן קינדער, צו וועלכע ס'וועט ווידער איבער־גיין א טייל פון אונזער „איך" און אזוי וויטער; עס קאן זיך אזוי ארום אויף דעם וועג באמת ציען א קייט אין דער אומענד־

באשעפעניש. מען קאן זיך פארשטעלן, אז ביי אזא ראדיקאלן אפט וואלטן אויך די איינגשאפטן פון פאטער אדער פון דער מוטער (די בעשלעכטלעכע מישונג וועלן מיר דערווייל נישט נעמען אין אכט) מיט א מרעסערער זיכערקייט איבערנעמען נעוואהרן דעם קינד, דער נייער אינדיווידואום וואלט תמיד נעהאט אין זיך די נאטצע הויפט־ירושה פון דעם אלטן. דער סוים וואלט אין דעם פאל געווען א מין טיפע שלאף־נאכט, פון וועלכער מען וואלט זיך אויפגעכאפט ווידער אין אנהויב פון לעבנסווענ און מיט א גאנץ באנייטער לעבנסקראפט. אמת, דערביי וואלטן אונזערע פערזענלעכע ערינערונגען נישט אריבערגעטראגן געוואהרן אויף דעם נייעם אינדיווידואום, זיי וואלטן נעמוזט פארלוירן גיין. וואס זענען אבער, אין תוך נענומען, אונזערע ערינערונגען? איינגע־קריצטע צייכן אין די נעהירן, וועלכע וועהרן טיילווייז שוין אין משך פון אונזער איינענעם לעבן שטארק אפגעמעקט. אמתע, אויסערלעכע שריפט־צייכן, וועלכע מיר מאכן ביי זיך אין נאָ־טיצן, און טאג־ביכער, האבן שוין איצט פאר אונז אפטמאל א גרעסערן ווערט, באזונדער ווען מיר דארפן זיי אויף א לענגערע צייט. אפשר וועט דער צוקונפטיקער מענטשהייט נעלינגען דעם פערזענ־לעכן זכרון, לאמיר זאגן, אויף א פאטאגראפישן אופן אויסער־לעך צו פאראייביקן, און אזוי ארום אים ווייטער איבערצונעבן, נאכדעם, ווי די נעהירן, וועלכע האבן אים אין זיך נעהאלטן, וועלן אויפהערן צו עקזיסטירן. דעמאלט וועט דער ניי־נעבוירענער, אויפ־נעלשבטער „איך ווידער קאנען צוריק באקומען אויך אלע אלטע אי־בערנעלשבטע ערינערונגען. מען קאן אין דער ריכטונג נאך פיל פאנ־טאזירן. גאר אינטערעסאנט וואלט נאך דערנאך נעווען אלס צור־נאב זיך פארצושטעלן, ווי אזוי מאן און פרוי וואלטן זיך אויף אזא אופן צונויפנעגאסן אין א דריטן נייעם אינדיווידואום. אבער גאר בילדלעך קאן מען זיך די נאנצע זאך פארשטעלן אין זין פון דער אלטער מעשהלע וועגן פארכשופטן ברוזנעם, אין וועלכן מען טוסט זיך אונטער און מען קומט ארוים ניי־נעבוירן; און אויף אזא אופן וואלט אויסגעקומען, אז א נאנצע קיים פון קרו־

1789, וען אויגוסט האָט זיך פון אים אפגעשפאלטן. איז עס נישט דער וועריפולסטער מיל, וועלכער וואלט אין א קלוג־בא־שאפענער וועלט נעווען געהאט דאס בעסטע דעכט אויף אן אנ־דערער, באזונדערער נשמה־אומשטערבלעכקייט מיט א גרעסערער שטאנדהאפטיקייט און מער זיכערקייט, ווי עס גיט אים יענע ליבע־לינית?

און דערפון מאכט מען געווינלעך אזא אויספיר: עס מוז עקזיסטירן נאָך א באזונדערער מין אומשטערבלעכקייט, א חוץ דער ספק'דיקער אומשטערבלעכקייט דורך דער ליבע,—אן אומ־שטערבלעכקייט, וועלכע זאָל דערהאלטן דעם טיל פון אינדיווידואום, וואס בלייבט נאָך איבער נאָך דעם באהעפטונגס־אקט. דער טאט פון דעם וואלוואקס קאן נישט גילטן אויך פאר אונז מיט אונזערע גייסטיקע פאדערונגען. יא—זאגט מען—וען מיוואלט נעווען אנדערש, וען דער באהעפטונגס־אקט זאָל ביי אונז תמיד זיין דער לעצטער לעבנס־אקט פון אינדיווידואום — דאן וואלט דאָס בילד געהאט נאָר אן אנדער אויסזען. א מענטש לעבט, אנטוויקלט זיך, גיט דער וועלט, וואָס ער קאן, דערגרייכט די העכסטע רייפקייט, געבוירט א קינד, און אין דעם מאָמענט פאלט ער אנידער טויט, אדער נאָך בעסער, ער פארוואנדלט זיך איינפאך דירעקט אין דעם קינד, די מוטער פארשווינדט אין א כישוף־ברונעם און אנשטאָט איר, קומט ארויס פון דאָרט א קליין קינד, אין וועלכן ס'איז צונויפגעזאמלט אלץ, וואס ס'האָט פריער צונויפגעשטעלט דעם אינדיווידואום פון דער מוטער. דאָס וואלט אויך נישט אינגאנצן באפרידיקט. אבער מען וואלט דאך דא באשיינפערלעך געהאט פאר די אויגן איין מעגלעכקייט פון דער אומשטערבלעכקייט: דער טויט וואלט אין א געוויסן זין, וויניקסטנס, פאר דעם אינדיווידואום, וואס וואלט זיך געפרוב־פערט, פארוואנדלט נעווארן אין א מין „ניי־געבוירן". דאס איינ־צייקע זוימען־קעמערל אדער דאס איינציקע איי־קעמערל, וואס איז נויטיק צום באהעפטונגס־אקט, וואלט איינגעשלונגען דעם גאנצן עלטערלעכן אינדיווידואום און אים פארוואנדלט אין דעם נייעם

פֿאַרשטייט איר, באמת, גאָרנישט. דער באַהוּאָרס איז טאָקע אונזער שטערבלעכער שונא, אבער זאגן, אז ער איז דערפאר א נישט אינטערעסאנט באשעפענעניש, קאן מען נור, וועו מען ווייסט וועגן אים גארנישט.

פון שטאַנדפונקט פון דער נאַיוועד נאַטור־פֿאַרשונג, וועלכע זארגט זיך נישט וועגן קיין שום קריגס־צושטאנד, איז דער באַנד־וואָרם אייגם פון די לערייבסטע באשעפענישן אויף דער ערד און אן אמתדיק וווּנדער פון דער נאטור. ער האָט שוין פיל שטאָף פאר אומערמידלעכער ארבעט נעגעבן די פארשער און פילאוואפן. זייט א לאנגער צייט וויקלט ער זיך דורך דער געשיכטע פון דער פילאוואפיע. מען האָט אמאל באהויפטעט, אז ער באשטייט פון זיך אליין דורך אור־נעבוירונג אין די מענטשלעכע געדערים. וועו די מאטעריאליסטישע אדער טעאלאגישע פילאוואפיע פלעגט דארפן האָבן די אור־נעבוירונג פאר אירע באווייזן, פלעגט זי גלייך ארויס־ציען אלס עדות דעם באַהוּאָרס. אין מיטלאלטער אוו נאָך א לענגערע צייט שפעטער האָט זיך גראָד די אַרמאָדאָקסישע קריסטלעכע קירכע געהאלטן פעסט ביים שטאַנדפונקט, אז גשווייסע קלייגע באַ־שעפענישן אנטשטייען נאָך ביזן היינטיקן טאג דורך אור־נעבוירונג. מען האָט דאם באוויזן פון דער ביבל, וועלכע דערציילט אין דער באקאַנטער שמשון־געשיכטע אין ספר שופטים, אז פון דער נבילה פון לייב זענען געבוירן געוואָרן בינען. נאטור־פארשער, וועלכע זענען דערין מסופק געווען, האָבן דעמאלט געשמט פאר אפי־קורסים. שפעטער, וועו קיין שום זאָלאג האָט שוין מער נישט געגלויבט, אז א בין קאָן באמת אנטשטיין אָן אן איי, דירעקט פון פויגלנדיקן פלייש, האָבן גראד דיזעלבע זאלאגן אליין נאָך א לענ־גערע צייט עקשנותדיק באהויפטעט, אז ביים באַהוּאָרס האָבן מיר דעם פאל פון אור־נעבוירונג. מיר האָבן שוין איינמאל דער־פון דערציילט, אז דאָס איז אזוי געבליבן ביז טאָג אין נייצענטן יארהונדערט אריין. דעמאלט איז ווידער דעם מאַדערנעם טעאלאג נעווארן נישט היימלעך פון דעם דאָזיקן געדאנק: אז ביים מענטש אין לייב זאל אזוי פשוט פון זיך אליין קאנען פלוצלונג ארויס־

בה'שע אינדיווידואומס שטעלט מיט זיך פאר אין משך פון טויזנטער יארן איין און דעמזעלבן אינדיווידואום, וועמענס דיזיקע לעבן ווערט אלעמאל דורכגעשניטן דורך געוויסע מאמענטן פון טיפן, באנייענדיקן „איך"-שלאף, פונקט ווי אונזער איינצלעבן ווערט דורכגעשניטן דורך אזוי פיל און אזוי פיל נעכט פון געווייגלעבן שלאף, אין וועלכע דאס באוווסטזיין ווערט אויך אויף א מאמענט איבערגעריסן. און, ענדלעך, וואלט א פערזענלעכע אומשטערבלעכקייט ביי א ז א קינדער־אומשטערבלעכקייט באמת מער נישט געווען נויטיק.

אבער, גיט צו דער טרוימער מיט א זיפץ נאך דער דאזיקער גאנצער פאנטאסמאגאריע, עס איז דאך נישט אזוי. דער אינדיווידואום פון די עלטערן ווערט ביי די העכערע חיות נישט אינגאנצן אוועקגענעבן דעם קינד, נור עס בלייבט נאך איבער־יענער ריזיקער טייל, עס בלייבט נאך יענער גאנצער געטע־פאל, וועלכער איז אויבן געשילדערט געווארן, און וועלכן די וואלוואסקן האבן אויפן געוויסן. און וויל עס איז נישט אזוי, און ס'וואלט נעדארפט יא אזוי זיין, מוז זיך אונזער אפטימיזם זוכן אנדערע פארזיכערונגען.

דא איז דאס ארט, ווו איך וויל דיך פון דער אומשטערבלעכקייט און פון גוטע'ן אריבערטראגן צו עפעס אנדערש, צו אונזער ליבן באגרוואָרים.

דעם צוזאמענהאנג וועסטו שוין אליין געפינען.

דער באגרוואָרים איז פאר אונז מענטשן א שלעכטער חבר. ער גרהערט צו די ערגסטע אויסנוצער פון אונזער קערפער, וועלכער מאפט זיך אריין אין די טיפענישן פון אונזערע געדערים און לעבט זיך דארט זארגלאז אויף אונזער חשבון. און דאך גייט עס מיט אים, פונקט ווי מיט דעם מענטשן־פלייש אין אנעקדאָט. דער מיסיאָנער דערקלערט דעם וויבלדן, אז מענטשן־פרעסערייַ איז אן עבירה און א גרעסמאקלאזיקייט אין דערוועלבער ציוט. יא, יא, זאגט דער גערידטער וויבלדער, אן עבירה איז עס אפשר מאקע, דאס זעגט איר נערעבט, אבער אז עס שמעקט שלעכט, דערין

א השלעך צויבער־מעשהלע אין מיסטער לאדאוויקאם וין די שרא־
מישע לעבנס־זואנדערונג פון באנחוואָרים אליין וועט נאך נעבן.

לאמיר זיך פארשטעלן, אז אין די טיפענישן פון דיין לייב
לעבט זיך צופרידן א באנחוואָרים. מיר מזון די זאך איצט בא־
טראכטן פון זיין שטאנדפונקט, און דעריבער לאמיר זיך פארשטעלן
אז דו ביסט נישט קיין מענטש, וואָס מאכט דעם באנחוואָרים ביי
זיך אומאנגענעמלעכקייטן, נאר אז דו האסט אים ביי זיך אינגעווי־
ניק און לעבסט זיך נארמאל.

דו קאנטט דיר נאך אויסוויילן, וואָס פאר א באנחוואָרים דו
זוילסט: דעם אזוי גערופענעם באָוואָפנטן באנחוואָרים, וועל־
כער איז הונדערטלעך גישט מער ווי הדיי אין א האלבן מעמער,
לאנג, דעם אומבאוואָפנטן, וועלכער דערנרייכט ביז אכט מעמער,
ארער דעם ברייטן, וועלכער קאן אויסוואסכן ביז צו צוועלף מע־
מער אין דער לענג. אלע הדיי האבן זייער ליבע־לעבן, נאר מיט נע־
וויסע וואריאנטן. דו מוזסט זיך נאר איצט אויף א ווילע אויס־
הערן פון די אלע זאכן צו מיאוסן. סוף כל סוף איז דאך דיין
אויגענער קערפער אין זיינע אינטימע לעבנס־פראצעסן נישט אזא
אפשטויסנדע זאך.

ווי דער וווּרשט, וואָס שליבסט זיך צליין אין, מוזסט דו זיך
איצט אריינטראכטן אין דיין אויגענעם קערפער ארײן. אין דיינע נע־
דערים, און אין די דאָויקע נשדערים, בשעת זיי פאדדייען. דו וועסט
זיך עם פארשטעלן, פונקט ווי מיר האבן דאָס פריער נעמאכט מיט די
איי־סרויבן, נשוואלטיק פארטרעפערט אין העל באלויכטן דורך דעם
בלויען שיין פון עלעקטרישן ליכט...

כאך אויף די אויגן. דו וואנדערסט אין א ריזיקער גאלעריע,
אין וועלכער סיקאָכט פון אינטענסיווער ארבעט. א בעמישע פא־
בריק פון גרעסטן פארנעם רינגלט דיך ארום. לאבאראטאריומס, ווי
שטאָפן וועלן פארוואנדלט, ווו סירושט און דונערט און סגיסט
זיך, פארמט זיך און פארענדערט זיך. פאמפ־מאשינען, וואָס זויגן
אריין וועלטפולע פליסיקייטן און שיקן זיי אָפּ וויייטער צום אומ־
אויפהערלעכן קרייז־לויף פון אנדערע מאשינען. פון א גרויכן רויס
(פון מאגן) וועלן ארויסגעוואָרפן פארטיעסווייז די גשהעריקע כע־

וואקסן א לעבעדיקע חיה. פארקערט, די בייזע מאטעריאליסטן האבן אנגעהויבן צו פרעגן: אויב דער באגרוואָרים קאן זיך אזוי יעדער מאל אנטשטיין אליין פון זיך אן א באזונדערן שאפונגס־אקט, צי איז נישט מעגלעך, אז אויך דער גאנצער מענטש האט זיך פונקט אזוי מיט א צייט צוריק פשוט און נאטירלעך פון זיך אליין אנטוויקלט, אזוי שפילן זיך די אנשויאונגען געשיכטלעך מיט די ערטער. די ענדגילטיקע לעזונג האט אבער געמוזט געבן די פאך־נאטור־פארשונג, וועלכע האט אויפגעקלערט די נאנצע אור־געביורונגס־לעגענדע פון באגרוואָרים אלס זייענבלאז. און דער־ביי איז זי ארויף אויף דעם שפור פון דעם אמתדיקן ליבע־לעבן פון דער דאזיקער באהאלטענער בריאה און האט אנטדעקט א קיים פון אזעלכע רעטענישן, וועלכע האבן נאר דעם דרייסטסטן פילג... אויפן נעראנק נישט געקאנט קומען.

אין נעביט פון דער וויסנשאפטלעך אזוי נערופענער „אם־פרוכפערונג" פירט, אונז אוועק די דאזיקע ליבע אין דער לעבע־דיקער הייל. די דארפסט דיר אבער דערביי נישט פארשטעלן, אז עס האנדלט זיך דא אין איינגעלעבן זין וועגן אן אם. דער זאלאג גיט דיר דא ווידער דעם ערטסטן נאמען, פון וועלכן דו מוזט ערשט אליין אוועקשפינען א נשאנקען־פאדעם מיינעסטס אזוי לאנג, ווי א גרויסער מענטשלעכער באגרוואָרים פון אן ערך צוועלף מעטער די לענג, כדי ערשט דערנאך צו פארשטיין, וואס דער דאזיקער נאמען וויל דיר זאגן. און אז דו וועסט אזוי טון, וועסטו אין סוף פון דעם נעראנקען־פאדעם געפינען עפעס אזעלכעס, וואס ס'איז ווערט געווען צו זוכן, און וועגן וועלכן דו וועסט אים באנרייפן, אז ס'איז נישט אזוי לייכט עס אנצורופן מיט א גוטן, וויסנשאפט־לער אינגאנצן קלארן נאמען.

די נעשיכטע הויבט זיך אן נאנץ אינפאך, כדי שפעטער ארויסצופאלן אין אזעלכע פארפלאנטערונגען, וועלכע שטיינן נאך אריבער די ליבע־לאבירינטן פון אריאסטס ווילדן ראלאנד, וועגן וועלכע מען האט שוין אסאל נעזאגט, אז זיי זענען אזוי לאנג ווי די באגרוואָרים, נישט האבן קיין אמת דערצו, נאם כאר

קאלאָסאלע אומוואנדלונגס־ארבעט פאר דער אויפהאלטונג פון דער גרויסער־ארטיקער מאשינערייע, איז אים אינגאנצן גלייכגילטיק. ער געפינט זיך אין דער לאגע פון א קלייגעם פאבריקאנט, וועלכן סיאיז געלונגען דורך א ראפינירטן שווינדל צו פארבינדן זיין אייגענע קלייגע מאשין מיט א גרויסן פרעמדן מאטאר אזוי, אז ער אליין זאל נישט דארפן הייצן און פארנוצן די טייערע מאטעריאלן אויף וט שאפן פאר זיין מאשין קראפט; קיין רעכט דערוויף האט ער נישט, אבער סיאיז גראד געווען א געלעגנהייט, מאכט ער עס וויך אזוי פשוט און לאכט זיך נאך דערבי אין די פויסטן. פונקט אזוי טוט עס דער באנד־ווארים אין דייטע געדערים.

אלס חיה פין א געוויסער הויך און אנשוויקלונג, אלס „ארים" האט ער זיין אייגענעם קערפער־מעכאניזם. אויך ער דארף האבן פאר דער לעבנס־היצונג געוויסע שפייז־שטאפן, וועלכע ער דארף אריינטלעך אליין ארייננעמען צו זיך דורכן מויל, פאראבעטן אין די מערערים און וויטער אינערגעבן אלס קראפט־קוואל דעם נאנצן אראגאניזם. אבער צו וואס כוויג אים אליין צו אדבעטן! בשעת אין דער גרויסער פאבריק פון די מענטשלעכע נערערים קאכן די רעסטאראנס, ארבעטן די פלאכפן, און דער רייגער שפייז־וואפט רינט פון דעם העכסטלאציע־צפיץ־אפאראט, ליגט זיך אוכבאמערקט אין דער פינכטערניש דער באנד־ווארים אין א ווינקל פון דעם פאבריק־רוים, האט זיך נאכיט אינדערשטל צוגעפשטעפט זיין מהאנכמיסיע־רימען אדער פאר־בינדונגס־דראט צו דער קאלאכאלער אויטאמאטארן־פאבריק און ציט די רייגע, אויכנעלייטערטע שפייז־קראפט נאכץ נע־שמאק אין זיך אריין, פונקט ווי ער וואלט אויך נשוען א בלוט־רעזער־ווואר פון דער גרויסער פאבריק, וועלכן מען הארף האבן צו דער נאנצער מאשינערייע. שפילנדיק האט דער קאזיקער כיטרער חברה־מאן אונטער דעם טיש נעלעזט דאס גרויסע סאציאלע פראבלעם: ווי אזוי די קליינע פאבריק זאל זיך האלטן נעבן דער צעשטערע־דיקער גרויסער פאברייק; ער האט זיך פשוט ארויסנעשמעלט אין דער גרויסער פאברייק און לעבט זיך ווי אירם אן ארנאן, בלייבנדיק אבער אין דערוועלבער ציוויי זעלבסטשטענדיק עקזיכטירן מיט זיין אייגענעם קליינעם פאברייקל.

כיקאלן, שוין מער אדער ווייניקער באצרבעט פאר דער ווייטער־
דיקער פאבריקאציע. באלד כאפט זיי די גרויסע מאשינעריע מיט
אירע רעמארטן און פלומפן, פארטירט, פארענדערט און שיקט זיי
ווייטער. א רעשט, וואס קאן נישט פארנוצט ווערן, ווערט אפגע־
וואדמן אין א טיפן קעלער. דאס איבעריקע אבער ווערט אזוי לאנג
דיסמילירט און אומגעגרעדט, ביז עס ווערט דורך זייער פיל, אוי־
סערגעווייניליך־קוגלטפולע זויג־אפפאראטן ארייגגעפירט, אלס רייני־
סמער עקסטראקט, אין א מין העכסטער אפטיילונג פון דער גאנ־
צער פאבריק, אין וועלכער עס צירקולירט אין א באשטימטן רימס
דורך א פארצויטמן רער־סיסטעם א פרעמטיקע רויטע פלוסיקייט.

די דאזיקע פלוסיקייט — דאס איז דיין בלוט. דורך דער כע־
מישער און מעכאנישער ארבעט אין לאבאראטאריום פון דיינע ג׳ע־
דערים ווערט די שפייז, וועלכע איז שוין אין מויל און אין מאגן
פרידר גשהעריק צערעבטנעמאכט, אומדיסטילירט אין רייניעם שפייז
עקסטראקט. דער דאזיקער עקסטראקט ווערט דאן ארייגגעפירט
אין דעם בלוט־קרייזלויף, וווּ ער דערפילט זיין אייגנטלעבע באשטי־
מונג, אלס הייך אין טרייב־קראפט פון א נאך א נרעסערן מאשינען־
סיסטעם. דאס וווּנדערלעכסטע אין דעם אלעם איז דאס, ווי די
דאזיקע נאנצע קאמפליצירטע פאבריק־מאשינעריע פונקציאנירט,
וויּ סיזויזט אויס, רייניאויטאמאטיש: זי דארף אפילו נישט האבן
קיין באלויכטונג; אין דער טיפער פינסטערניש ארבעטן אירע רע־
מארטן, זיגן די פלומפן, לעזן זיך אויף, צעטיילן זיך, רייניקן זיך
די שטאפן, ביז דער נאנצער רויער כאאס ווערט אויסגעלייטערט
אלס רויטער שטראם און פליסט פון דאנען אוועק. א טיפער שוידער
פאר דעם שדהאבענעם בילד וואלט געמוזט ארומנעמען דעם בא־
זוכער, וועלכער וואלט דורך דעם אלעם דורכגעוואנדערט, ווי א
מענטש אין אמתן לאבאראטאיום: א פראכטפול־איינגעאדנטע
פאבריק, אין וועלכע אלע אויטאמאטן־אידעאלן פון דער צוקונפט
זענען שוין דערפילט.

נו, אין איצט: אין דער דאזיקער השלעכער פאבריק האט זיך
אריינגעשמוגלט דער באזחואר.

די גרויסע פאבריק, וועלכע ריינלט אים אלום, מיט אירע

נעדערים מיט אן אומפארגליכלעכער ענערגיע, הגם אביסל אויף א משוגהדיקן אופן.

די האָסם מכחכא א שמיקל אנוסב, ווי אזוי א באנדוואָרים דעט אריס. ב״ער דע׳ אווי גערופענער קאָפּ, מיט באזונדערע אפּפאראטן, זויבעכערלעך (וועלכע ווערן במעות אנגענומען פאר אויגן) אזן ביים באיואָפּנטן מין. מיט האָקנס, בדי זיך פעסט צו האלטן אין מאָכן. אונטן איז דער „קאָפּ" אביסל שמעלער, און סיזעט אויס, ווי ער וואָלט נעזעסן אויף א האלז. דאן קומט די אומענדלעכע קייט פון די אזוי גערופענע גלידער, וועלכע גיבן דער נאנצער בריאה ערשט דעם אויסזען פון א „וואָרים", ווי מען פארשטייט אים נעווייגלעך, און וועלכע לאָזן זיך, ווי באקאנט, לייכט אפּרייסן איינס פון אנדערן האָרט ביים קאָפּ זענען די דאָזיקע ריענען צום קלענסטן, און וואָס וויימער ווערן זיי אלץ דיקער און גרעסער.

אבער די ״ויסט דאָס דאָזיקע אלטעמיינע אויבערהאלבלעכע בילד איצט נאָך אריכל זאָלאָגיש באסדאכטן.

דאָס, וואָס דו ״יפכט אן קאָפּ און האלז איז שוין דער אייגנט־לעכער באנד־וואָרים. אן אמתע וואָרים־חיה פון דעם מין אזוי גערופענע „פלאטוורמ", וועלכע שמייכן אין אלגעמיינעם סיסטעם נאָך פיל נידעריקער פון די באקאנטסטע פאדטרעטער פון וואָרים־געשלעכט: דעם רעגענוואָרים און דער פיאוקע. אזא באנדוואָרים־קאָפּ מיט זיינע זויב־בעכערלעך און זיין האלז קאָן דאָך און דיינע נעדערים אינגאנצ אי דער גלידער־קייט, אן שטעלט מיט זיך פאר אן אמתן, פיזיסט־נעשלאָסענעם באנדוואָרים־אינדיווידואום. ער האָט א נעווייסן אייגנארן שפור פון נעהירן, א קאָנצענטרירטן נערוון־אפּאראט (אבער אן אויגן און אויערן), דערנערט זיך, ווי סיאיז שרין פרידער נעשילדערט ״עזודאָרן, מיט דעם שפּיי־דאפּט פון דיין צחאנגם כאלעכאָס, און ער וואָלט געווען אינגאנצן קאָמפּלעט, ווען ער זאָל האָבן נאָך איינס: געשלעכטלעכע אתאנען. אבער דערפון האָט ער נאָר קיין שפור נישט!

דער דאָזיקער ציפרידענער מיטעסער איז נישט מזן, נישט פרוי, און אויך נישט קיין הערמאפראָדים. און דאָך: אז וואָס ער

ווין לעבנס־שטיינער אין דעם אינערלעכסטן היליקטום פון דער דער פרעמדער פּבריק דערלויבט אים זיך אפּצוזאָגן פון פיל זאכן, וועלבע זענען נעווייגלעך זייער נויטיק. ער דאַרף נישט האָבן קיין אָפּן געשעפט, וואָס זאָל אים האַלטן אין שטעדטיקער פּארבינדונג מיט דער אָפּענער וועלט און אירע רייכטימער: ער דאַרף נישט קיין מויל, וואָס זאָל פריער אויפנעמען די גראָבע שפּיזן און ער האָט עס טאָקע נישט. ער דאַרף נישט קיין איגענעם מאָגן און קיין נשערים: דער שפּיז־זאָפּט וועלט אים דירעקט צוגעשטעלט דורך דעם מענטשלעכן מאָגן און די מענטשלעכע נשערים שוין אין דער נויטיקער פּאָרם. אָן א מויל און אָן א מאָגן, שוויצט ער פּשוט אין זיך אריין די פרעמדע מענטשלעכע שפּיז־פּליסיקייט מיט דעם גאַנצן קערפּער־אויבערפלאַך. אָן אידעאַל־טיפּ פון פרייען לידיק־נייער, פּייפט ער אויף דעם בלל, אז וועט עס ארבעט נישט, דאַרף אויך נישט עסן. פויל צעליינט אינמיטן פון דער אינטענסיווער ארבעט, ווערט ער פון טאָג צו טאָג אלץ דיקער. באַהאַלטן אין דער פינסטערניש פון דער דאָזיקער מדויסער מענטשלעכער פּאבריק, בלייבט ער זייער צפט לאַנג אומבאמערקט, און די אָנפירער פון דער פּאבריק, דאָרט אויבן אין די געהיידן פּאַרציבענען נאָר פון צייט צו צייט אָן אומבאַנרייפלעכן דעפיצית אין דעם אונטער־שיר צווישן דעם קראַפט־צופּיר און דעם ווירקלעכן בלוט־צופּוין: זיי דערגענן אויס אין די דאָזיקע ציפערן דעם מיטעסער, נישט וויסנדיק וועגן דעם בלינדן פּאַסאַזשיר אונטער דעם לאַבאָראַטאָריע־טיש. ער אָבער, אזוי דיק אָנגעפּרעסן ווי ער איז, און העסטס צו־פּריידן פון זיין נעגיאַלער לעזונג פון דעם סאָציאַלן פּראָבלעם, פּרייט פון אלע אנדערע זאָרגן, נעמט זיך צו דער דערפילונג פון זיין לעבנס־אויפּגאַבע, צו דער ל י ב ע.

אין דיר, טיין ליבער, אפילו וען דו ביסט דער פרומסטער און רייגסטער אסקעט, דערלויבט האָט אויף איבּיק א גדד נעמען נישט צו ווייט פון סיין ליבע, קאַנסטו דעם דאָזיקן לייכטזיניקן נאַסט נישט שטערן, אינמיטן פון דיין נאַנצער שטרענגקייט אזן נאַסט־פייכסלעכער היליקייט, צו דערפילן דאס גרויסע נעזעץ פון דע־נאַווער נאַטור. אזן ער דערפילט עס אין די ט בענישן פון דיינע

פּלעכלעכן בליק דאָס ביל פון א ריזן־זוּאָרים מיט א קאָפּ און רינגלידער. דאָס אינטערעסאַנטסטע איז אָבער דאָס פּאָלגנדע.

די ייִנגע ווערין, וועלכע זענען אנטשטאַנען דורך דער גע־שילדערטער קנאַסטונג, זענען נישט אינגאַנצן ענלעך צו ייִדישע פּאָטער. זיי האָבן אויך זייערע נערוון און נשמות פון אַרגאַנען, זיי זוכן אין זיך אריין דעם שפּייז־זאַפט און זענען אייגנטלעך גאַנץ געווייקלעכע ייִנגע באַנדוואָרים. אָבער זיי האָבן נאָך א חוץ דעם אינגאַנצן־אויסגעבילדעטע נעשלעכטלעכע אַרגאַנען, מענלעכע און ווייבלעכע אין איין און דשמועלכן קערפּער. יערער ייִנגער וואָרים האָט אין זיך זוימען־חיהלעך, וועלכע קאָגען אַרויס־געלאָזן ווערן דורך אן אַרויסשטאַנדיקן באַהעפטונגס־אָרגאַן, אָדער דערנאָך אן אינ־רשטאָק מיט א ווייבלעכן געשלעכטלעכן אָרגאַן, אונטער וועלכן כּלונן גרייט די אייער. און בשעת דער אלטער באַנדוואָרים הערט נאָך אלץ נישט אויף פּלייסיק צו פּירן זיין לעבן־אַרבעט לאָזט זיך שוין אין די דאָזיקע קנאַסטן־וואָרים אויך פילן די זעלבע ליבע, נאָר מיט דעם אונטערשייד, וואָס דאָ גייט זי שוין נישם אויף דעם קנאַספּעזוג, נאָר אויף דעם העכערן גע שלעכטלעכן ליבעזוג. די באַנדוואָרים־אַלטערן ווי זיי לינן זיך אזוי איינער נעבן אַנדערן אין די מענטשלעכע נשדערים בא־האַפּטן זיך איינער מיט דעם אַנדערן און דערכיי גיט ישדער איינער דעם אַנדערן דעם זוימען צו דער באַפרוכטיקונג פון יענעסם אייער, און נעמט ביי יענעם דעם זוימען צו דער באַפרוכטיקונג פון די איינצע אייער. זעלבסטבאַפרוכטיקונג איז אויך דא, ווי סאָוויט אוים, אז אויסנאַמם־פאַל, ווי בכלל ביי הערמאַפראָדי־טישע בריאים.

פּריער אַדער שפּעטער נאָך דער באַפרוכטיקונג ציען זיך די אייער איבער מיט א האַרטער שאָל; ביי די באַאַנטסטע מענטשלעכע באַנדוואָרים געשעט דאָס ערשט נאָכדעם, ווי סאָאָט זיך אין זיי שוין אין מוטער־לייב אנטוויקלט א נייער אייניקל־באַנדוואָרים אלס עכטריא. די צאָל פון די אייער, וועלכע ווערן ביי די דאָזיקע ליבע־אַקטן פון די קנאַספּן באַנדוואָרים באַפרוכטיקט, איז כשום אומגעהויער. דער אזוי גערופענער באַמאַפנטער באַנד־

טוט. ער האָט זיך זאָט אָנגעגעסן און פּילט זיך אויפּגעלייגט אַז דער רייפּסטער האַנדלונג. אויף דעם אָרט, וווּ דער כלומרשטער האָלז (באמת איז דאָס דער הינטערשטער ראַנד פון קערפּער פון דעם גאַנצן וואָגן) פּצרעגדיקט זיך שטומפּיק, הויבט אים אָן מיט אמאָל אַרויסצושפּרינגען א ניי, א ייגג באשעפּעניש. ער „שפּראָצט ארויס", קיין בעסערן אויסדרוק קאָן מען אויך נישט באַנוצן, ווייל דאָס ייגנע באשעפּעניש אנשטייט טאָקע פונקט אזוי, ווי א קנאַספּע ביי א נעוויקס: עס וואקסט פשוט ארויס פון דעם הינטערשטן עק פון דער אלטער חיה אָן א באזונדערן געבוירונגס־אקט. אָן פונקט ווי א קנאַספּע, רייסט עס זיך דערווייל נאָך נישט אָפּ פון דער אלטער חיה. עס בלייבט אויף איר הענגען, אזוי אז סיזעט אויס, ווי בייַם קאָפּ־וואָרעם וואָלט איצט גאָר ארויסגעוואקסן פון התחת א נייער וואָריב־גליד.

די ענלעכקייט הערט אפילו דעמאָלט נאָך נישט אויף, וען פון דעם עלטערן וואָרעם וואקסט ארויס א צווייטע וואָרעם־קנאַספּע, וועלכע רוקט זיך אריין צווישן דער ערשטער קנאַספּע און דעם אלטן וואָרעם. בייידע קנאַספּן, וועלכע זענען פאַנאנדערגעצערעט דורך אן אויבערפלעכלעכן שניט, האלטן זיך אָבער צוזאמען אין שטעלן זיך אויס אויינע נאָך דער אנדערער, ווי די ערשטע גלידער פון דער קייט.

עס דויערט נישט לאַנג, און די קיים נעמט וויסער וואקסן. די ליבע־ענערגיע פון דעם אלטן באנד־וואָרעם זעט אויס צו זיין פשוט אומדערשעפּלעך: ער לאָזט פון זיך ארויסוואקסן איין קנאַספּע נאָך דער אנדערער, אין גליד נאָכן אנדערן רוקט זיך אריין אין דער קיים, ביז דאָס ערשטגעבוירענע באנדוואָרעם־קינד, וואָס איז שוין דערווייל אליין ייער דיק אויסגעוואקסן, וועט אָפּגעמיילט פון דעם אלטן וואָרעם דורך א לאַנגער קייט פון זייַע שפּעטער־געבוירענע ברידער. צושטאַנד איין וואָרעם־אינדיווידואום האלט איצט אין זיך אויף די כעמישע פּאַבריק פון דיינע בערעם א גאַנצע פּאָסילע, וועלכע שטעלט מיט זיך פּאַר עק צוזאַמענגעשלאָסן, דאס, וואָס דער פּראָפּאַן האלט ערשט פּאַר דעם אינזעלשן „באנדוואָרעם", גייל שרעט איצט ניט ער דעם אויבער־

דערמיט דאָס, וואָס סיגעשעט מיט דעם, אין וואָס עס ליגט.

דאָ קאָנען שוין זיין פּאַרשיידענע מזלות. טייל וועלן פּאַרוואַרפן אין פּרייען פעלד, אויף דער ליבער אָפּענער גרינער נאַטור. טייל פּאַלן אַרײַן אין לויטערן, פּליסנדיקן שטראָם און וועלן פּאַרטראָגן אין קדישטאָל־ערינע אָוערעס, אין בלויע טייכן. טייל וועלן אויפּגעפּרעסן פון חזירים, מיט דער נאיוויטעט פון דעם הונגעריקן, פּאַר וועלכן אַלץ איז רײַן. טייל וועלן, נאַטירלעך, אויך פּאַרוואַרפן אויף דעם נאַקטן פּעלץ, וווּ קיין שום לעבעדיקע בריאה קאָן נישט אויסהאַלטן. אָבער אויף די ערשטע דריי געלעגנהייטן, וווּ אויס, האָט דער דאָזיקער הריטער באַנחוואַרים־דור נאָר געוואַרט. א רינד פֿאַשעט זיך אויף דעם גראָז. מיט אמאָל איז אַוא איי מיט זיין אינערלעכן באַנחוואַרים־עמבריאָ פֿלינק אַרײַן אין דעם רינד־מאָגן. א העכט כאַפּט א גוטן שלונג... און דער באַנחוואַרים־עמבריאָ וועלכער איז מיט דעם איי אַרײַנגעפאַלן אַהער אין קלאָרן וואַסער אַרײַן, און האָט שוין דערווייל אפילו באַווײַזן אַראָפּצוואַרפן זיין אייַ־שאָל, און פריי אַרומגערודערט אין וואַסער, זיצט שוין אין פיש־מאָגן. דאָס פּעטע אַלטע חזיר נישטערט אַרום אין מיסט... און א הריט באַנדוואַרים־איי, וואָס האָט נאָך אפשר נאָרנישט באַ־וויזן אַרויסצוקומען פון זיין אָפּשטאַרבנדיקער מוטער־חיה, פּאַלט אַרײַן צוזאַמען מיט איר, נאָכדעם ווי סיהאָט ערשט נאָר וואָס דורכגעמאַכט די רייזע אַראָפּ אין שרעקלעכן תהום, גלייך דערוויף אין א נייער וואַרעמער טיפקייט: אין דעם חזיר־מאָגן.

און אין אַלע דריי ערטער ווייסט זיך באַלד דער קליינער עמבריאָ ווי אַזוי אויפצופירן. לינט ער נאָך (ווי דאָס איז געווייַ־לעך ביי די באַרוועהרים־מינים, וואָס פאַלן אַרײַן צום רינד אָדער צום חזיר) אין זיין אייַרשאָל, צעגייט די דאָזיקע שאָל גלייך אין דער מאָגן־זויערקייט און באַפרייט אים. מיט זיינע האַקנס, וועל־כע ער האָט שוין, שמעכט ער זיך אַרײַן אין דער מאָגן־וואַנט, בויערט זי דורך און קרינט זיך אַרײַן אין דעם בעסטן מוסקול־פלייש. דאָרט באַוועגט ער זיך פעסט, וואַרפט אָפּ די האַקנס און וואַקסט זיך פאַנאַנדער פון דעם מיקראָסקאָפּישקליינינקן בריאהלע אין א פעטן בלאָז, אַזוי גרויס ווי אַן ארבעס, און באַדעקט זיך

וואָרים פון דיין לעדפער קאָן פון זיך ארויסלאָזן דורך קנאָספונג אויפלכע טויזנט יינגע טאָפלט־נעשלעכטלעכע באַנתוערים, דער קאָלאָסאַלער „בריכיער באַנדוואָרים" לאָזט אָבער פון זיך ארויס העכער פיר טויזנט. און יעדער איינס פון די האָוקע יינגע באַנד־ווערימלעך האָט נאָך צום באַהעפטנגסראָקט אין זיך ביז פופצן טויזנט באַפרוכטיקע אייער: דאָס מאַכט צוזאַמען אויס ביי דעם פרוכטבארסטן מין אן ערך צוויי הונדערט מיליאָן אייגיקלעך.

מיט דער אויסבילדונג פון די פּאַרטיקע אייער איז די וויכ־טיקסטע לעבנס־אויפגאַבע פון דעם יוווייטן באַנתוואָרים־דור גע־וואָרן. די נאַנצן קייט מיט אירע טויזנט און מער גלידער קאָן בשום אופן נישט לאַנג בלייבן ליגן אין דעם לעבעדיקן מעטש. אויב דער קאָפּ קאָן זיך, אַזאַנק זיינע האַקנס און זויגיבעכער־לעך, פעסט האַלטן אין די געדערים און אין טייל פאַלן דאַרט בלייבן אפילו צוועלף יאָר און נאָך לענגער, רייסן זיך אָבער די עקסטע גלידער פון דער קייט אַלעמאָל אָפּ און פארשווינדן אין דער עפענונג, דורך וועלכער די גרויסע כעמישע פאַבריק וואַרפט ארויס אירע איבערפליסיקע, אומנוצלעכע אָפּפאַלעכצן. אָפטמאָל זענען זיי נאָך דערבי פיל אָנגעשטאָפט מיט רייפע אייער, טיילמאָל זענען זיי אָבער דעמאָלט שוין ליידיק: אין לעצטן פאַל קומען די אייער, נאָטירלעך, אַליין ארויס דורך דעם אָפּוואַרפנדיקן ארויסגאַנג. דו פאַרשטייסט, וואהין די נעשיכטע פירט איצט...

די יונגע באַנתוערים, וועלכע האָבן זיך אָפּגעריסן פון דער פאַמיליעקייט, — וועלכע זענען ארויסגעוואָרפן געוואָרן פון דעם אייביקזעדעסטן טיש פון דעם נרויסן לאַבאַראַטאָריום און פלוצ־לונג אריינגעוואָרפן געוואָרן אין א שרעקלעכן תהום, באוועגן זיך כאָך א ווילע קאַנזוזלסיזו דאַרט אונטן, וזו סאַיז אווי מוראַדיק... און דאָן קומען זיי אום, אייבערלאַנדיק אלס עדות פון זייער עק־זיסטענץ די אייער.

אזא איז קאָן לעבנשר אויסהאלטן. עס האַרף דערווייל נישט קיין שפייז, און דעם צעשטערטיקן אינפלוס פון דער פרילנדיקער אומנעבונג שמעלטן זיך זיין האַרמע שאָל מיט דערפאַלג אקעגן. אָבער ווען זאָל סוף כל סוף דשמיט ווערן? נו, קודם כל נעשעט

דעם פינעבלאָן און באַנדוואָרים־קאָפּ אין יאַסקע. אין סקומסט א ששה, אין דער העכט ווערט געפּאַנגען. איצט הויבט זיך אָן א נייע נעשיכטע.

אויב דו הייצסט, אַלס אַרימער דיכטער אויף דעם בוידעם־שטיבל דיין מחוץ מיט דעם ביליקסטן לעבער־ווורשט, אַדער אויב דו זעצט זיך צוועק צופרידן ביי דיין פרייטאַגדיקן פיש: דו עסט, האָסט הנאה, און — כאָפּסט דעם באַנדוואָרים. די פינע פון דעם פיש אַדער פון חזיר ווערט צוואַמען מיט דעם פלייש איינגעשלונגען און קומט ארויס אין מענטשלעכן מאָגן. זי האָט דאָ דערגרייכט איר לעבנס־ציל; דער מאָגן־זאָפט צעשמערט די הארטע שאָל פון דעם בלאָז, ער „פארדייעט" זי, פונקט ווי ער פארדייעט דאָס פלייש, אין וועלכן דער בלאָז, וואָס געפינט זיך אינעווייניק אין דעם בלאָז, דערפילט באלד די נייע לאָגע, דרייט זיך איבער און שטופט זיך ארויס פון בלאָז. ער זעט איצט אויס, ווי א קנאַכפּע, וואָס וואַקסט ארויס פון דעם פאַרבליבענעם רעשט פון פינעבלאָז; באלד אַבער פארשווינדט אויך דער דאָזיקער רעשט און סיבליכט נאָר די באַנדוואָרים־קנאַכפּע אליין. זי גייט אריבער פון מאָגן אין די גערעם נישט אלס אומפאַרדייעטער רעשט, נאָר אלס פרייליבער הער פון דער לאָגע, און איצט... כיסמו ווידער ביים אָנהויב. זוינגדיקער קאָפּבאַנדוואָרים, ניי קנאַכפּונג, באַ־העפטונג פון די קנאַכפּן־באַנדוואָרים, פופציק מיליאָן אייער אין דעם אַרימען דיכטער, אַדער נאָר — וועו די ברכה האָט געבראכט דער העכט, וועלכער ברענגט מיט גליק דאָס באַנדוואָרים־קאָפּל — צוויי־הונדערט מיליאָן.

דו דערפּסט זיך פאַר דער צאָל נישט אויי שטאַרק שרעקן. דו דערפּסט דיר נישט פארשטעלן, אז די באַנדוואָרים נעמען פארמערן זיך אזוי שטאַרק און פארפליצן די וועלט. פאקטיש קומט ארו ס פון יעדן באַנדוואָרים מינדעסטנס נאָר א יין נייער. פון די צוויי־הונדערט מיליאָן אייער מאכט נאָר אייגן נשוויינלעך גליקלעך דורך די נאַנצע פאַרוויקלטע בריק צווישן איין מענטש און דעם אַנדערן, וואָס פאַרט ביי דער קאָפּליצירטסטיין פון דער דאָזיקער בריק

ווידש מיט א האַרטער שאָל. כ׳לאָזן ערים אַרער פינע רופט אים איצט רער פראָבאַן, ווען ער שטויסט זיך אַויף אים אָן, נישט וויסנריק, אז ער האָט ראָ פאר זיך א באַהאַלטענעם באַנחוואַרים.

רי פינע זעט אוים צו זיין פאַרטיילט צו אומעטיקייט. זי קאָן זיך נישט אַליין אַרויסקריגן פון איר באַלעבאָם. סיין נעשעפטלעבע אַרבאַנען האָט זי אויך נישט, אַזוי אז אין רער ריכטונג קאָן זי אויך נאָרנישט אויפטאָן. אָבער אין א וויילע ארום באַווייזט זיך ראָך אין איר א נשהיים לעבן.

פונקט ווי פון רעם מענטשלעכן באַנחוואַרים איז אין אָנהויב פון אונזער ליבע־ראָמאַן ארויסגעוואקסן רער ערשטער רור פון רי באַנחוואַרים־קינרער רורך קנאַפּירונג, אזוי וואקסט איצט ארויס אינשווייניק אין רעם פינע־בלאָז א קשפעלע מיט א העלזל, ווען שסעלט מיט זיך איצט ווירער פאר נישט עפעס אַנדערש, ווי יענעם שרשטן קאַפּ־באַנחוואַרים, ותלבן רו קענסט שוין פון דיינע אייגענע נשדערים. ביי טייל מינים באַנחוועריס ענריקט עס זיך נישט מיט אין באַנחוואַרים־קאַפּ אין רער פינע, נאָר עס וואקסן ארויס נאָך פיל אין פיל, הונרערטער און טויזנטער, זיי וואקסן ארויס אויף צוויי אופנים: אַרער אויפאַך אינעווייניק אין רער אייגציקער פינע, אַרער די פינע לאָזט פון זיך ארויסוואקסן רורך קנאַפּאַנג גייע מאַכטער־פינעס, און אין יערער אייגער וואקסט אויס א קאַפּ־באַנחוואַרים. אָבער לאָמיר זיך האַלטן ביי רעם אייגפאַכסטן פאַל, מיט רעם אייגעם קאַפּ אין רעם אייגציקן בלאָז.

רי לאַבע איז שוין אזוי אויך נענוג משונהריק. רי פינע זיצט אָפּגעריסן פון רער גאַנצער וועלט, אין רעם מוסקול־פלייש פון א חזיר אַרער פון א רינר; ביים העכט קומט ראָס אליץ פאַר אויף אן ענלעכן אופן, נאָר עס גייט צו אביסל אייגפאַכער. און אין רער ראָיקער פינע שטעקט אלס קנאַפּפּע־קינד רער באַנחוואַרים אין רער פאַרם, וועלכע קאָן זעלבסטשטענריק לעבן און וווייטער פירן ראָס באַנחוואַרים־נעשעפטלעכט נאָר אין מענטשלעכע נעדערים. וואָס זאָל רא ווערן? רי פינע און רער באַנחוואַרים־קאַפּ האָבן אין וואַרטן. און סיקומט א שעה, און ראָס רינר און רער חזיר ווערן נעשאַכטן אין הענגען אין שיינע מוסקול־שטאַרקע הינטערפערמלען צוואַמען מיט

אייניקל... אוראיניקל א. ג. ווי. פאסט אהער נישט אינגאנצן. אין אתזער ביל׳ מען זיך די זאך פארגעשטעלט אזוי: פאטער... אומעגלעכער זון... נאז־קינד... אסקל־קינד... ענלעכער זון. דער זאלגא פירט אריין ביים באנחוואָרים דאס וואָרט „אם". ער וציילט: אכטער בא גדוואָרים אין די מענטשלעכע נעזעלשאפטן (דאס זענען די פארקייטלטע באנחוערים אין די מענטשלעכע נעזעלשאפטן), נרויס־אם (דאס איז די פינע), אם (דאס איז דער קאפ־באנחוואָרים אין די מענטשלעכע נעזעלשאפטן), ואסתריק באנחוואָרים־קינד (דאס זענען די נייע פארקייטלטע באנחוערים, וואס קומען ארויס פון קאפ־באנחוואָרים).

דו זעסט: דער דאזיקער ליבע־דאכאן קאן קיינמאל אין דעם עלבן דור נישט קומען צום גוטן סוף, אז „זיי נשמען זיך". ער מוז, כדי צוצוקומען צו דעם דאזיקן גוטן סוף, אומבאדינגט פריער דורכגיין דורך עטלעכע דורות און — ווי משוגהדיק דאס זאל נישט קלינגען: איידער דער באנחוואָרים קומט צום אמתן געשלעכטלעכן ציל, מוז ער מינדעסטנס איינמאל שטארבן (אלס פינע און אלס קאפ־באנחוואָרים) דורכמאכן א שטרענג לעבן אן געשלעכטלעכער ליבע.

דיר דרייט זיך דער קאפ... אבער לאז ריך נאך אויף אין זאך אויפמערקואם מאכן. באמערק נעמען, ווי אין דעם דאזיק, דאמאן קומט צוויימאל פאר דער פאל, אז איין אינדיווידואום מוז שטארבן, כדי דער קומענדיקער זאל לעבן. דער קייט־באנחוואָרים, ותעלבער איז אן שום ספק אין פיל היכזיכטן די העכסטע שטופע פון דעם באנצן מין, די אייניציקע געשלעכטלעכע פארם, מוז פארלאזן די ליכע וואָרימע נעזעלשאפטן, ווו עס פליסט פון אלע זייטן דער מן אין נעשטאלט פון די מענטשלעכע שפיי־זאפטן, מוז ארויפ אין תהום פון דעם מענטשלעכן ארויס־גאנגם־קאנאל, אריינפאלן אין דעם שרעקלעכן פוילבדיקן לאבארצ־טאריום און דארט האפנונגסלאז אומקומען, כדי דאס גום־פארשאפצערטע איי זאל נאכדעם אההויבן דעם רעמענגס־וועג דורך ריער אדער חויר. און די פינע מוז ווידער ארויס פון דעם ריער אין חויר, מוז ארויין אין מענטשלעכן מאגן, כדי דארט אומצוקומען אין דער

נאר קיין וווּנדער נישט. אבער באַטראַכט נאָר איצט נאָכאַמאָל דעם נאַנצן באַל.

דער ליבעדאַמען פון באַנחוּאַרים אויף דעם וועג דורך דער פּינע מאַכט דאָך, וווּ דו האָסט געזען, נישט וווּניקער, ווי פּירַ דורות. אַמאָל געשלעכטלעכע ליבע מיט זיסמען, אייער אַן באַהאַפּטונג איז דער אויסערלעכער סימן פון דעם ערשטן, העכסטן חוב: דאָס איז די ליבע פון דער באַנחוּאַרים־קייט אין די מענטש־לעכע נעדערים.

פון די באַפרוכטיקטע אייער קומט ארויס די פּינע.

פון דער פּינע קומט ארויס אַלס קנאַספּע דער קאָפּ־באַנד־וואָרים.

פון דעם באַנחוּאַרים וואַקסן ארויס אַלס קנאַספּן די צוויי־געשלעכטלעכע צונויפּגעקייטלטע באַנחוּוערים.

שטעל זיך עס פאָר אַזוי ביים מענטש. דו געבוירסט מיט דיין פרוי אויפן נאַטירלעכן וועג א קינד. דאָס קינד פירט זיך פריער אויף אינגאַנצן מענטשלעך, אָבער ווען זָס וועקט ברוים, זעסטו, אז עס אַנטערשיידעט זיך שטאַרק פון דיר און ווי אויך לעבן אינגאַנצן אַנדערש ווי וד. דו קוקסט אויף אים און שאַקלסט מיטן קאָפּ, — און פלוצלונג זעסטו, וד. אים וואַקסט ארויס פון דער נאָז א נייַ קינד, וואָס וואַקסט ארויס פון אַקסל א נייַ באַשעפענישׂ, וואָס איז שוין אינגאַנצן ענלעך צו דיר, און זוכט זיך אויך א וויַב, כדי אויפן אָרט פון דער משוּנהדיקער נאָז־אַן אַקסל־קינדער־שׂראָפּקיצע, אַרויפּגעצויגן אויף דעם אַלטן ליבעזוּעג, אויף וועלכן דו זאָלסט ביסט געבאַנגען.

דו באַמערקסט די ענלעכקייט מיט דער גישיכטע פון דער משרוּזע. אָבער איר פּאַרלויף איז דאָסכאָל נאָך פּאַרוויקלטער. וד־ער זאָלאָמאָ האָט געמוזט געפינען א וואָרט, וואָס זאָל אַביסל אויפ־קלערן דעם דאָזיקן פּלאַנעטער. שר האָט אייבעשטן (און דו אליין, וועז דו וואָלסט נשוועז אויף זיין אָרט, וואָלסט אויך דאָס זעלבע בעמוזט אַנערקענען), אז דער אלטער הירות־סדר: פאָטער... וון...

אכדעם ווי דו האסט זיך איצט באקומט מיט דער אם־פרוב־
פערונג אויף א גרויסן ביישפיל, קאן איך דיר איצט צו דעם
לעצטן געדאנק צוליבן נאך א פאר ליבע־עשיכטעם, וועלכע דריקן
נאך קלארער אויס דאס פארהעלטניש צווישן מוטער צו קינד.
מיר כליבן ביי די ווערים.

איך קאן דיר דא נישט פאנאנדערווייקלען דעם גאנצן ווערים־
סיכטעם. דאס איז א פארצווייפלט־שווערע זאך. די זאלאנן אס־
פארן זיך אליין שטארק דעריבער, און שוין מיט א צייט צוריק
האט דער דיקער קארל פאטט פון גענף געשיקט, אז שם איז
סמעט דאס גלייכסטע זיך אויפצוהערן דא צו פארגעסן מיט דער
גאנצער סיסטעמאטיק און זיך צו אייניקן אויף דעם פערז פון
כוש, אז „דעם וואריכם לענג איז פארשידן". דעריבער נאר צווי
ווערטער צו דער נויטיקסטער פארשטענדיקונג. צשוואנרף דיר די
ווערים אין קאפ נאנץ איינפאך אויף דריי גרופן.

אין איין גרופע זאלן זיין די פלאטווערים. אהער נע־
הערן די באנחווערים אליין. די האזיקע גרופע שטייט אויפן טיפסטן
שטאפל: זי האט זיך ווארשיינלעך אנמוויקלט דירעקט פון יענער
אור־מאנחיה, פון דער נאסטריא, הנם טייל מיטגלידער פון דער
האזיקער גרופע האבן, ווי דו האסט עס נעזען ביי די באנחווערים,
שפעטער ווידער ביי זיך אפגעשאפט דעם באקומענעם מאנן.

פון די פלאטווערים דאבן זיך דאן נעשיכטלעך ערשט אויס־
געבילדעט די מיטלע ווערים־קלאסן, א ריזן־גרופע פון די פאר־
שידנסטע נעשטאלטן. אלס אן איבערגאנגס־גרופע פון די אסתע
פלאטווערים האסטו דא די שנורווערים, מיי וועלכע סוזענן
פארן ריזן פון זיכן און צוואנציק מעטער לאנג. דאן נייען די
פיילווערים, פאדים־ווערים און קראטווערים
שטערווערים און אייכלווערים; די לעצטע דערמאנטן

מאַנ־זויערקייט — אלץ, כדי דער קאָפּ־באַנחוואָרים זאָל זיך אַרויס־קריגן אויף זיין באַשטימונגס־אָרט, אין די מענטשלעכע נעדערים.

אמת, איין דור לעבט אָון לעבט זיך וויטער, נישט קוקנדיק אויף דעם אלעם, וואָס קומט פאָר מיט זיינע קינדער און אייניקלעך: דאָס איז דער קאָפּ־באַנחוואָרים. ער זיצט וביים קוואַל פינק, צעזן, אין אויסערגעווייניקעכע פאַלן, ווי מען זאָגט, אפילו צוואַנציק יאָר, לאָזט פון זיך אַרויסוואַקסן אלץ נייע אָון נייע דורות און זאָרגט זיך נישט וועגן זיי,—א פאַטריאַרך, אָן וועלכן דער טויט האָט ווייזט אויס, נאָר פאַרגעסן. ערשט וען זיין מענטש שטאַרבט, כאָפּט אים דער הונגער־טויט. און דאָך איז גראָד ער נאָר א באַשעפענישׂ זון צוויט גראָד, אן „אם", וועמען סיאיז איינגאַנצן פרעמד די הויבע לַיבע, די ליבע פון „דו" און „דו"...

אלע באקאנט; דער רעגנווארים און די פיאווקע און אווי קאנסטו דיר איצט וויניקסטנס אין איינעם אדער צווויי ביישפילן פארשטעלן אלע הדיי הויפט־נרופן פון דעם ווערים־נעשלעכט; דאס איז פאר אונזער צוועק אינגאנצן גענוג.

איך וויל נאר פריער נאך איינם באמערקן: א מאנצע מענגע חיות, וועלכע דו רופסט נעוויינלעך אן מיטן נאמען „ווארים", די אלע חברה־לייט אין דעם פוילנדיקן פלויש, אין „לעבעדיקן" לימ־בהתערקעז, אין „ווערמיקע" אפל זענען בכלל, זאלאגיש נערעדט, נאר קיין ווערים נישט: דאס זענען שלייערלעך אדער אומאנט־וויקלטע יונגט־פארמען פון אינזעקטן; און וועז דו באטראכטסט אזוי א נעוויסע צייט א קעז־„ווארים", אדער א פלויש־„ווארים", זעסטו, ווי ער פארוואנדלט זיך ענדלעך אין א פליג, וועלכע שטעלט סיט זיך פאר אן אומענדלעך העכער־אנטוויקלטע חיה, ווי א ווא־רים. די פארפירערישע ווארים־נעשטאלט פון די דאזיקע אינזעקט־שלייערלעך באוויזט נאר (מיט דער הילף פון ביאנענעטישן נרונר־נעזעץ), אז די דאזיקע אינזעקטן האבן אמאל הורכגעמאכט נעשיכט־לעך די פארם פון ווארים.

מיר בלייבן אבער נאך א ווייל ביי די פלאט־ווארים, ד. ה. נאנץ אונטן. משונה־ווילדע ליבע־נעשיכטעם איז נאך הא פארצן נענוג.

7 א איז די טאפלט־חיה אדער דער דיפלאצאצאן, א קליי־נע אויסטערלישע בריאה, וועלכע לעבט ווי א פאראזיט אויף די זשאברעס פון קארפן. שטעל דיר פאר, נאטירלעך שטארק פארקלע־נערט, צוויי אונערקע, וועלכע זענען זיך צונויפגשוואקסן קרייצ־ארטיק. ישדע אונערקע איז אייגנטלעך א ווארים פאר זיך. יערער אייגער האט טאקע אויך מיט א וויילע פריער אינגאנצן זעלבסט־שטענדיק ארומגערודערט. דעמאלט האט ער נאך נישט נעהאט קיין שום סימן פון נעשלעכטע טיילן. און דאך האט אים אייגנטלעך ארומגעאפפט א משתדיקער פארלאנג. ער האט זיך צונויפנע־פארט מיט א צוויייטן פון זיין מין. ישדער אייגער האט אנגע־

שוין אביסל די חוט־השדרהדיקע חיות, ד. ה. זיי ניכן אן אַב־
דיימונג אויף דער וויטערדיקער אַנטוויקלונג צום מענטש, וועלכער
האָט זיכער אמאל נעמוזט דורכמאכן געשיכטלעך אויך דעם דאזיקן
וואָרים־סטאדיום. נעבן יענעם ריז זעסטו דעם קליינינקן, אינפוזאָריע־
ענלעכן קאַרליק אין דער גרעשטאלט פון דעם מיקראָסקאָפישן ר ע ד ל־
ח י ה ל ע. אלס משונהדיקע נעבן־מינים זעסטו די מ ע ד־ח י ה ל ע ך,
וועלכע בילדן פונקט ווי די קאַראלן קאַלקאַניעס, די מושלדיקע
א ר ע ם־פ י ס ל ע ך, וואָס לעבן אין הילצערנע טעשעלעך, וועלכע
זיי מאכן זיך אליין, און די מ א נ ט ל־ח י ו ת אַרער א סצ י ד י ע ן,
וועלכע זענען אויך נענטער ווי די אַנדערע וועזרים צו די חוט־השדרה־
דיקע חיות. אלס פראָפאן קאָנסטו, ווי איך בין כמעט זיכער, פון דעם
דאזיקן ווילדן פאלק פאקטיש נאָר אין אייניציקע גרופע, דהיינו
אייניקע פאדעם־וועזרים: דאָס איז די מענטשנפרייגנטלעכע טריכינע,
דער שפול־וואָרים, וועלכער לעבט אויך ווי א פאראזיט אין דיינע
געדערים, דאָס עסיג־וועזרימל, וואָס מאכט א לעבן אין דיין פלאש.
דאָס זענען אלע, ווי געזאָגט, אמתע וועזרים פון „מיטעלן שטאנד".

און איצט טייל דיר אָפּ נאָך א דריטע גרופע, די „ר י נ ג ל־
ו ע ז ר י ם". אויגנטלעך שטייען זיי שוין אביסל העכער פון דעם
דערכשניטלעכן וועזרים־טיפּ. זו מאַרקט נישט פאַרגעסן, אז פון
די אמתע וועזרים שטאמען געשיכטלעך אָפּ אלע העכערע חיות־
גרופן: די מושלן, די שלימאזעס, די טינטענפיש, די ים־שטערן
און ים־נאדל־חיהלעך, די רשקעס, שפינען און אינזעקטן, די פיש,
אמפיביעס, רעפטיליען, פויגל און זויגחיות (ד. ה. אויך די שפּע־
טערע נאָנטע מענטשן־קרובים). דערבייַ זענען נאטירלעך, אויך נע־
וון אייבערשטאנגס־גרופן, וועלכע זענען נאָך נישט אינאנצן אַרויס
פון וואָרים, אָבער נישט אינאנצן געווען מיט אים. אזא אייבער־
שטאנגס־גרופע בילדן, לויט דער מיינונג פון דעם גרעסטן טייל פאָר־
שער, די רינגל־וועזרים; זיי ציען זיך פון די אמתע וועזרים אַרויס
במעט ביז צו די קרעבסן און אינסעקטן. אנדערע ווילן זיי נאָך א
חז דעם פאַרבינדן מיט די אור־עלטערן פון די חוט־השדרהדיקע
חיות; דאָס איז זיי אָבער ביז איצט נישט אינאנצן געלונגען. יערע־
פאלס געהערן אהער נאָר די „וועזרים", וואָס זענען דיר מער פון

קרענק"; כיליאַרץ איז נשוין א דייטשער דאָקטער אין שיץ, אָבן נאָר אים הייסט ער משוגהדיקע בריוה „בילאַרצ'ע".

א כער דאָס איז שוין נאָר אייגנטלעך נישט קיין דאָס, וואָס איך האָב דיר גשמאָלט צוגעזאָגן צום סאָל „באַהאַוּאָרים".

דו מוזסט וויסן ערשטן אין דער פונקט־פולער כעמישער פאַבריק פון א פאַרזייעדיקן קערפער, דאָסמאָל פון שעפּס. א באַזונדער וויכטיקע אָפּטיילונג פון דער דאָזיקער פאַבריק הייסט די לעבער. דאָ ווערט דעפּטילירט ווייל א טייערער עקסטראַקט, וואָלכן די גאַנצע פאַבריק האַרפּ אוכבאַדינגט האָבן: די סאָל. אין עק פון דער דאָזיקער אָפּטיילונג ליגט א גרויסער רעזערוואָאַר פאַר דער דאָזיקן עקסטראַקט, דער גאַל־בלאָז, אין פון דער אָפּטיילונג, וויי אויך פון דעם דאָזיקן רעזערוואָאַר פירט א באַזונדערער פּאַרבינדונגם־קאַנאַל צום הויפּטאַל, וווּ עס ארבעטן די פאַרדייאונגם־אַפּאַראַטן: דער גאַל־סאָנג, וועלכער ענדיקט זיך אין די נעדערים.

דאָ, אין דער דאָזיקער וויכטיקער רער פון דער פאַבריק, האַלט זיך אויף די לעבער־פיאַווקע, א פלאַמוּאָרים, וועלכער איז דאָ, נאַטירלעך, פונקט אַזא רוביעד און אומעבעטענער מיטשסער, ווי דער באַנדוּאָרים אין דיינע נשהערים.

די לעבער־פיאַווקע איז אפילו זעלבסטשטענדיקער ווי דער באַנדוּאָרים: זי האָט נאָך איר איינן מויל אין נשהערים. נראָר הערפּאַר איז זי אָבער פאַר דער פאַבריק, אין וועלכער זי האָט זיך אַרייננעשמוגלט, נאָך געפערלעכער: זי זויפט נישט נאָר, נור דיי־רעקט לעבער־בלוט און באַשטאַנדיקט די וועגעטלעך פון קאַנאַל. די דאָזיקע פאַראַזיטן זאַמלען זיך צוזויף מתנות־חוויים אויף איין אָרט, רופן אַרויס פאַרשטאָפונגען, אַנטצינדונגען, אַנטקרעפטיקונג פון גאַל־אַפּאַראַט און דערפירן סוף כל סוף די גאַנצע פאַבריק צום באַנקראָט: די שעפּסן שטאַרבן אויף דער אָדער נעריפּענער לעבער־מויל־ענוש.

אָבער כל זמן דער שפּיי־שטאָף רינט זיי נאָך אין מויל אַריין, קוויקן זיך די לעבער־פיאַווקעם דערווייל ביים נשרשקען טיש אויך

כאפט דעם צוויטן מיט א קליינעם זוניגלאך פון זיין בויך אן א קליינעם צאפן, וועלכן ישדער אייגער פון זיי האט אויפן רוקן; זיי זענען זיך אזוי ארום צונויפגעשוואקסן ווי א סיאם־צווילינג און זענען אוים פון איצט אן ווי איין חיה. איצט שרשט, אלס „טאפלט־חיה" וועלן זיי געשלעכטלעך־דריף: יעדע העלפט באקומט א מענ־לעכע, אי ווייבלעכע ארגאנען. דאס בעזעץ קענן דער זעלבסט־פתזכפערונג פארלאנגט אבער, אז די חיה זאל זיך נישט אליין באפרוכטיקן. כדי צו חערפילן דאס חאזיקע בעזעץ דינט טאקע באשיינפערלעך יענער פארשפיל, אין וועלכן זיי כאפן זיך אזוי הארציק ארום, אז זיי ווילן זיך מער נישט אפלאזן. כדי אבער די זאך אינגאנצן צו זיכערן, ווקסן צונויף ביי דעם קינסטלעכן סיאמישן צווילינג־פאר די ווייבלעכע ארגאנען פון אייגעם מיט די מענלעכע זוימען־ארגאנען פון אנדערן. אזוי אנטשטייט א בריאה, וועלכע באפרוכטיקט זיך, ווי מען קאן אין פלוג מיינען, אליין אין געשלאסענעם, אייגהייטלעכן ליבע־אקט; באמת לעבן אבער אין דעם דאזיקן ארטאגיזם צוויי אינדיווידואומס, וועלכע קרייצן זיך נעשלעכטלעך... א ווילדער ראמאן, אן ערטישע טאפלט־חיה מיט פיר געשלעכטלעכע טיילן, וועלכע באפרוכטיקן אייגער דעם אנדערן אין דעם טאפלטן קערפער...

א ט איז אן אנדערער, נאנטקרובישער פלאטדואָרים, וועלכן מיכאט אמאל נאנץ ריכטיק נערופן דערגינעקאפארוס, אדער דער וו י ב־ט ר ע ג ע ר. ער איז נאר איינגעשלעכטלעך, אבער צו־ליב זיכערקייט בליבט די „זי" אויף אייביק ביים „ער" און האלט זיך אויף ביי איר באשיצער אין א באזונדערן באהעלטעניש אויף זיין בויך, אזוי אז מען קאן כמעט זאגן: דער „ער" שטעלט מיט זיך פאר א מין קענטרו, וועלכער טראגט אליין זיין געליבטע, ווי א יונג חיהלע אין בייכל. די חאזיקע נעטריע חיה האלט זיך אויף אזתנדיק ווי אלע פארא־זיט־וועזרים, אין דעם אורין־פענכער פון די נעגערס אין אפריקע און רופט ביי זיי ארויס נשויסע שוועדע בלאסענע, וועלכע זענען באקאנט אונטערן נאמען די „בילהארציא־

אויף א העכסטרעהיימגיספולן אופן פון אומבאפרוכטיקטע קע־
מערלעך, ייגנע חיהלעך פון א לענגלעכער געשטאלט, וואס אמאל
אלץ מער און מער. סיהויערט נישט לאנג, און זיי פילן אויס דאס
גאנצע לעבן־פון אלטן וואלדים, וועמענס אחאנען סיוועלן פאר־
שוונדן, די הויט ווערט אנגעבלאזן, די גאנצע מוטער־חיה, אין
וועלכער סיוואקסט אויף דער שרעקלעכער דור, שטארבט אפ און
סיבליבט פון איר נאר א גרויסע, ארום און ארום פארמאכטע
וווּרשט־הויט, אין וועלכער עס ליגט הערוויל גוט באהאלטן דער
נייער וואלדים־דור אין דער געשטאלט פון א קאלאניע קליינע
לעבעריקע וווּרשטלעך.

קרבן־טויט, ניי לעבן... דו דערוואכסט, אז די קליינע וווּרשט־
לעך וועלן צו דער העכסטער צייט צעריסן די הויט און זיך לאזן
צו זייער איינעגעם לעבנס־ציל. זיי זענען נישט קיין בלויזע הויטן,
נאר זענען אויס אינגאנצן פיקס און פארטיק צו זיין צום אינדיווי־
דועלן לעבן, מיט מויל און געדערים, ווי סהאבן עס געהאט די
ערשטע לעבעדיקייטלעך אין גאלאנגע פון שפּאס, און אפילו
מיט א באזונדערער עפענונג אין לייב, וועלכע קאן אטווייזן אויף
זער מעגלעכקייט פון ריכטיקער ליבע און ריכטיקן אייער לייגן.
אבער זיי קריכן נישט ארויס. נאך לינן די קליינע פיאווקע־וווּרשט־
לעך אן באזונדערע אין דער גרויסער הוילער מוטער־הויט, און שוין
הויבט זיך אן אין די לעבעדיקע, נאר וואס לעבנספארטיק־געשווארענע
וווּרשטלעך צו באוועגן א ניי לעבן. ייגנע וואקסן אין זיי אויס אויף
דעם זעלבן נעהיימגיספולן אופן אן שום געשלעכטלעכן אקט; דאס
מאל זענען עס נאר קליינינקע פיאווקעלעך מיט א רודער־עקעלע,
וואס דערמאנט כמעט אינגאנצן אן די קשפל־עקעלעך. און ווידער
וואקסן די דאזיקע קליינע פון דריטן נראד אויס אין אזא צאל,
אז די אהאנען פון דער מוטער ווערן אינגאנצן אזמברהמנותדיק
אויסגעקוועטשט אין דער זייט. אבער די זאך איז דאסמאל אויף
אזוי פיל גליקלעכער, וואס די איינגעשלאפענע ייגנע נעפינען אין
דער העכסטער נויט אן אפענע נאטירלכע טיר. באפרייט פון דער
מוטער, שטעכן זיי אויך די דערוויל אינגאנצן פארטרוקנטע
באבע, ווימלען פריי ארויס אין דעם שלימאזל און דערנאך אויך פון

מיט דער ליבע. אלע מאפלט נעשלעכטלעך, באפרוכטיקן זיי זיך, ווי די באגהתרים, איינער תּם אנדערן, און ווארפן ארויס מיליאָנען באפרוכמיקטע אייער אין די נעדערים פון שעפּס, פון וואנען זיי קומען ארויס אומצעשטערט צוזאמען מיט די אפּפּאלעכצן אויף דער פרייער וועלט.

דער שעפּס האָט איצט פאר דער ליבעדעשיכטע ווייניק נעטון אין קאָן נייך. דער רעגן וואשט אפּ די לאָנקע, אויף וועלכער יענע פאברוקאפּפּאלעכצן זענען פאנאנדערגעשוואַרפן: די פיאווקע־אייער פאלן אריין אין וואסער, און פון דער נעפּלעגטער שאָל לאָזט זיך ארויס א לוסטיקער קליינער שכּבֿרי־קֿ, א פּיאווקע־שלייערל, וואָס באוועגט זיך פרעי אין וואסער מיט דער הילף פון א נעדיכטן ראָק זוימפּער־האָר, און וואָס האָט אפּילו אן אויג אויף צו נעמען פון דער ליכטיקער וועלט — א מעלה, מיט וועלכער די עלטערע לעבער־פּיאווקע קאָן זיך נישט רימען און וועלכע זי דארף אויך נאָרנישט אין איר פּינסטערן שאל־לאנד. דער דאָזיקער ליכט־און פרייהייטס־מאַנ איז אבער זייער קורץ. חער וויסּפּער־פּעלץ פאלט אוועק, און **וי אַ אמתער** וואָרים קריכט דאָס פּיאווקעלע ארויין אין לייב פון איינעם פון יענע טייך־שליכאקעס פון דעם מין לימנעס, וועלכע מיר געפינען אופעמום אין שליים פון אונזערע טייכן. דו פאר־שמייסט שוין, וואָס עם געשעט וויטער: עס ווערט, פונקט ווי סיאיז פּאַרטעקומען ביים באַנחוואָרים, דערפון א „פּיגע". אבער זי מוז דאָך ווידער ארויין אין שעפּס. און שעפּסן עסן דאָך נישט, ווי באקאנט, קיין טייך־מושעלן. די זאָך אבער אנטוויקלט זיך דאָ נאָך פיל ראפּיניירטער.

ווי נאָר עד קומט ארויין אין שליכאָק, הויבט אָן מיט אונזער וואָרים פּאַרצוקומען א משונהדיקע זאָך. אויב זיינע עלטערן האָבן פּריער באדראָט די כעמישע פאברויק פון שעפּס, הויבט זיך אין אים אַליין איצט אָן צו באמערקן עפּעס אומלכעס, וואָס ווירקט ווי א נעמעזיס. קיין אייגנטלעכע ליבע־פרייד איז עס זיכער נישט, ווייל ער האָט נאָר דערצו נישט קיין אָרגאַנען. און קיין פּרייד איז עס, ווי מען קאָן פּארשטיין, מסתמא איבערהויפּט נישט.

אין זיין לייב הויבט זיך אָן א באוועגונג; עס וואקסן ארויס

לעבע פֿאוואקע... נרויס־אם... אם... אכתדיק פֿיאוואקעריגער. אויך רא קומט צו א צוויי־מאליקן אומגעשלעכטלעכן לעבן, צווישן מאל מיט אלם קרבן אין העכסטע פֿיין, איידער עס קומט אן איינמאל אין דער קייט די אמתע ליבע. נאר רא קומט דער מיט פֿון העם עלטשרלעכן אינדיווידואום נישט בלויז צוליב אויסשרלעבע אום־שטענדן, וועלכע זענען נאר פֿאר דעם יינגן גינסטיק, ווי סטאיז נשונען די פֿארניכטונג אין העם פֿרילנדיקן מיטס אדער אין דער מאנך־זויערקיים: רו זעסט רא, ווי די מוטער ווערט צעסטוענסטם חרוך אירע איינציגע קינדער אין איר אייגענעם לייב אין חורך זיי פֿאר־ווארלם אין א פֿשוטן מויטן שוץ־שירעם... דאכט זיך דיר נישט, אז עס לאזט זיך איבער דיר ארצפֿ ,דער סאריטמער פֿעליקאן פון דער נעטרייער קריסטלער־זאלאשישער לעגענדע, וועלכע גיט די קינדער אויסצוזויגן ראס בלוט פון זיין איגענעם האַרץ?...

יי נייען אפילו אזוי ווייט, די ארימע וועריטלער, וועלכע לעבן ביי דער מוטערס כרוסס, אין דעם דרייסטסטן זין פון דעם וואָרט...

איך האב דיר נעזאגט: די מיטעלע, פֿארשפֿרייטסטע שטופע פון העם ליבן וואָרים־נעשלעכט נשמט אדום, א חוץ אנדערע אומ־ציוליקע גרופּן, אויך די אזוי נערופענע פֿאדים־זוערים, צו וועלכע סנעהערט די סדיכינע אין ראס שסיכוגערימל. אין דער נאַנצן פון דעם תאזיקן עסיג־זוערימל וועלן מיר זיך ווידער אויף א ווייל אפשטעלן, סדי צו הערהאנצן דאס באגחוואָרים־בילד.

וועו דו מוסט א שאקל דיין קלייסטער־סטאף, און הויבסט די אויף צו דער ליכט, סדי צו באסראכטן די אויסערגעדערטע קליינינקע חברהלייט, וואס וועלסן זיך רארט אויף אין וואס שרעקן זיך נישט נישט פֿאר קיין זויערקיים, נישט פֿאר קיין קלעפֿיקיים, באסריפֿסטן זיכער נישט, וואס פֿארא הערלעכער נשעלשאפֿט דו האסט רא פֿאר זיך, — א הערלעכע אין יעדעם גוטן זין פון דער נאיוער נאסור, וועלכע איז אזוי אוכיערשעפֿלעך אין אירע ליבעדאסאנען.

אים ארויס. מיט דעם וואכער וועלן זיי איצט פארטראגן ווייס, אויף פארפליכטע לאנטעם. אויף א גוטן אָרט, ביי וועלכן סיאיז כשרותים שטעלט מען זיך אפ. דאס עקעלע וועט אוועקנעמען, א באנדער הייל פון קארפיר גיט ארויס א קלעפשריקן שליים, וועלכער שאפט זייער שנעל אייבטרונקנדיק, א הארטע שאל אדום דעם נאנצן בריאהלע. איצט הארף מען וואכטן. די שאל שיצט פונקט אזוי נוט, ווי סקוואט אמאל די באבע באשיצט דאס איי. אבער פרייער ארויף שפעטער, וועלן דאס גליק וויל, קומט א ששפט אן עסט אויף דאס נשוויקס צוזאמען מיט דעם קליינעם אייעלע. די שאל צעבייסן, די לעבער־פיאוקע קריכט ארויס פון מאגן אין די נעדערים, פון די נעדערים אין גאלנאט... הייס מאל נשראסעוועט, די שרשטע שפאיציע איז דערהרייסט, דער שעפס באקומט די לעבער פוילענוש, און די ליבע אין גאלנאנג שיקט ארויס מיליאנען אייער אויפסטיי צו דער וואנדערשאפט.

דאס איז דער ראמאן פון דער לעבער־פיאוקע. טראכט אים ריר נאך נאכאמאל שנעל דורך „מענטשלעך".

דו נעמסט א ווייב און נעבוירסט מיט איר א קינד, וואס איז אבער צו דיר אינגאנצן נישט ענלעך. יאן א נעוויסער עלטער זעסט פזהוצלונג דאס קינד אוועקפאלן אויף פאתדעבטיקע ווייען. אן שום ליבע וואקסן אין אים איצט־ווייניק אויף אין א מוראדיקער צאל אייניקלעך, וועלכע פרעסן שם צוגוויף אין אויגענעם לייב צו דער וואס אזוי לאנג, ביז עס בלייבט דערפון נישט מער, ווי דו בלויזע הויט, וואס הילט ארום די בייזע חברה. אינעווייניק אין די אייניקלעך אבער וואקסן שוין ווידער נייע אורייניקלעך, וועלכע צעקוועטשן די נשדערים פון די איציקלעך, אזוי אז די לעצטע מאכן אויף אלע זיישרע מירן, כדי פסוק צו וועלן פון דעם וועלטן אכשיקענוש, ביז דער דאזיקער נאנצער שרעקלעכער קנויל פלאצט, און די אוראייניקלעך מעלן זיך א לאז ארויס מיט א נערוש אויף הער פרייד וועלט. זיי וואקסן דערנאך אויף אלס נייע מענטשן, אזוי ווי דו, וועלכע זוכן ווידער פרויען־ליבע מיט זייער זיסער אויך אזוי ווי זי...

פונקט ווי ביים באנדוואנרים האסטו דאָ די קויט: נעשלעכט־

גיין, מיט לעבן, ליבע און טויט, — אלץ אויף דעם רוים פון א בוכטויל פון א ריב.

אין געזונטער שטארקער קראפט וואקסט הער ריב אין עדר־מענטש. אין זייגע רינגסטע ווארצל־עקן בויערן זיך אבער ארויין קליינינקע ווערימלעך, ווען־כע העהגרייבן נישט אפילו קיין האלבן מיליומעטער אין דער לענג, מיט א שפיציקן שמאכל, ווען־כער איז אין דערוועלבער צייט א זויג־דערל. לאנגזאם רוקן זיי זיך ארויף אין דער זאפטיקער קערן־מאסע פון דעם ציקער־ריב. ווי דאס קינד אין די לעקער־בעתן פון מעשהלע פרעסן זיי זיך הונדן, גייען הונדן דעם גאנצן ווארצל־קערפער און נעפינען זיך אין איין שיינעם טאג, ווי א קאלומבוס פון זייער גאנצער פלאנעטע, האדט ביי הער אויסערלעכער וואגע, אויף דער גרענעץ פון א נייער וועלט. א לעצטער שטויס, און אויך די ווארצל־הויט ווערלט נשוען דורכ־נעדיסן און די טיר אין דער נייער, אויסער־ריבישער וועלט אויפגע־מאכט.

אבער גראד איצט, אזוי האדט אויפן שיחווש פון „דער וועלט" און „ייעגער וועלט", באפאלט די וועלט־רייזדע א מאד־נע אויפרעגונג און בענשאפט: נאך איינשוויניק, אין דעם ריב טאפט זיי ארום הער ליבע־טרוים. ביז איצט האבן זיי נאדנישט נעהאט אזעלכעס, ווען זאל זיי שטויסן צו ליבע: קיין אייטם איז נישט נשוען מאן אדער פרוי, האט זיי בכלל נעפעלט ישדער סימן פון נעשלעכטלעכע טיילן. אבער איצט בייסן זיי פלוצלונג די הוים: אין פון דעם פשוטן ווערימל ווערט א גאנץ נייי באשעפעניש. האדט צונשדריקט צו דער אויסערלעכער ווארצל־הויט, בלאזט זיך ישדשם פון די קליינינקע לעבעדיקע פשדימלעך אן אין הויבט אן צו דערמאנען א קליין פלעשעלע. די פלעשעלעך ווערן ווען אמאל דיקער, און שוין הויבט זיך אן איבער זיי אצצבלאזן די עלאסטישע ווארצל־הויט: עס זעט אוים, וי דער אלטער ריבן־קערפער ווילט נשוואלט פון זיך נעבוירן א נשלשכט פון משוגהדיקע יונגע ריבעלעך. און באמת: א טייל פון די פלעשעלעך ווערט אלץ מער און מער אנגעשוואלן, ביז די פלאש הויבט אן אויסצוזעצן ווי א בייכיקע ציטרין, די ציטרין שטויסט אין שטויסט, און סוף אמאל פלאצט

דאָ האָסטו דערנעבן האָם וויצן־זוערימל, וואָם האָט אַלס שלייערל אן אמתע מומינן־אויסגעהאלטנקייט: עס ליגט זיך יארנ־לאנג אין מדוקענעם וווינ, וואָרט, האָפט אן לעבט איבער, ביז דער וויינ וועט ענדלעך פארזויט ווערן, און עס וועט ווידער קאָנען אָנהויבן דאָם העכערע ליבע־לעבן אין די פרייע וואנגען־קנאספן.

אָט איז די העטעראדערא, דער שווי נערופענער „פאָדים־זוא־רים פון דער ריבן־מידקייט" — א וואָרט, וואָם איז ערשט נע־שאפן געווארן אין די זעכציקער יאָרן פון דעם לעצטן יאָרהונדערט. דאָם איז געווען אן אמתע פלאָג פון דער לאנדווירטשאפט, וועלכע מען האָט געקאָנט פארגלייכן מיט דעם רוף פון די צלמע לעגנע־דאָרישע ציטן: „די הונגן גייען". פון דער ערד איז ער דאָסמאל געקומען, דער שרעקלעכער שונא. אומעטום האָבן די צוקער־ריבן אָנגעהויבן אייגצוסדוקענען. עס האָט אויסגעזען, ווי די געטרייע ערד, וועלכע האָט זיי ביז איצט אויפגעהאלטן, וויל זיי מער נישט שפייזן. א רעוואָלוציע פון דער ערד קעגן די ריבן. דער באָדן איז אויסגעווינט, האָט מען געזאָגט, ער איז „ריבן־מיד"; און די כע־מיקער האָבן צרויסגעפונען, אז דאָם פעלט אים חער תאלי, וועלכער איז הויך דער לאנגער ריבן־קולטור פון אים ארויסבעצויגן געווארן. אזוי זענען מיליאָנען אריינגעוואָרפן געווארן אין חער קאָלי־מיסטי־קתג פון באָדן, ביז אייגער האָט ענדלעך אנטדעקט דעם אמתן שטאָדיקן, א באהאלטענעם פאראיזט אויף די ריבן־וואָרצלען. א וואָרים, וואָמעסט ליבע־דאָכאן ס'שפילט זיך אָפ אויף דעם קורצן וגאלט־שפאן פון דער הויט פון ריב ביז צו זיין אינערלעכער מאסע און ווידער ביז צו דער הויט.

הו, מענטש, לעכטס אין קאָסמאָס, דיין בליק זוכט די וווייטסטע שטערן, און די אומגעהויערע ערד הויבט דיר שוין אָן צו קליין צו ווערן. צו קליין איז זי שוין לאנג פאר דיין גשפאנק. זי איז שוין אבער כמעט באלד צו קליין אויך פאר א פשוטער חתונה־רייזע. דא אבער האָסטו דעם רחים פון א שקערדיק, און אויף א ברוכ־מייל פון דעם דאָיטן רוים א נאכצן אויסערשטוויגלעך פאראויקלטן לעבנס־דאָכאָן, מיט דער העכסטער פרייד אָנ ביסערסטער טרע־

אין א ברוינער שאל, וועלכע שטשעט שטיף אן פויט אין דער וואַרצל־הויט. און אין איין שיינעם טאג פאלט די האַזיקע שאל אוועק, ווי א רייפע פרוכט, פון דער ריבן־הויט, די ייִנגע ווערימלעך רייסן זי דורך און ווימלען ארויס פריי אין דער שוואַרצער ערד, זוכנדיק א נייעם ריבן־וואַרצל. די „ער"ס, וועלכע זענען ארויסגעקריבן געוואָרן פון זייער הייסישן ריב, זענען שוין דערווייל אויך לאנג אומגעקומען. און צום סוף קומט נאָך אלם לעצטער טייל פון דער טראגעדיע דאָס אלגעמיינע אייגטרוקענען פון דעם נאנצן גרויסן ריב, די „ריב־מידקויט": וועלט־אונטערגאנג.

אן אנדער קאליידאָסקאָפּ־בילד. די ס פ ע ר ו ל א ר י א ב א מ ב י. מיט קיין באמבע האט עס נאָרנישט צו טון, באמבום הייסט די ערד־בין. דאָס איז, הייסט עס, דאָס ערד־בין־וועריימל.

דו קענסט דאָס פאלקסמעשהלע פון רייזעלע, וועלכער איז פאַרכישופט געוואָרן צו קאַכן אזוי לאנג, ביז מען וועט אים נישט אפשטעלן דורך א צויבער־שפרוך? דעם שפרוך האט מען פארגעסן, און דער טאָפּ האט נעקאָכט און נשקאָכט אזוי לאנג, ביז דאָס נאנצע דאָרף איז דערטרונקען געוואָרן אין דער זיסער רייז. די שרעקלעכע נעשיכטע, וואָס איך ווייל דיר הא דערציילן, דערמאָנט אן דעם דאָזיקן מעשהלע, זי איז אבער נאָך פיל ערנשר. דער אנהויב קלינגט אפילו מילד, ווי א פרילינגס־אידילליע.

די ייִנגע ערד־בין־ווערימלעך האלטן זיך אויף וויט פון ערד־בינען, פון אלעם נוטס און שלעכטס און רייד — אין דער ערד, וועלן הארט רייד אן ליבן זיך צווישן זיך. די באהעפטונג קומט פאָר, די „זי" האט זיך אירע באפרוכטיקטע אייער אין ליב, אזן דער „ער" שטארבט. דא שרשט הויבט זיך אן די ווילדסטע זשול־וועריאדע פון דער וואַרים־וועלט.

די „זי" צוואמען מיט אירע אייער גנבעט זיך ארויין שטילער־הייט אין אן ערד־בין־„זי", וועלכע האלט זיך אויף וויינטער אין דער ערד, און באוועגט זיך טיף אינשווייגיק אין ליב פון דער ערד־בין.

די וואָרצל־הויז אין דער שפּיץ פון דער ציטרין רוקט זיך ארויס אינדרויסן. אין אמתן איז דער תּצפּחדיקער שפּיץ דער לעבעדיקער זינטערטייל פון דעם וואָרעם. אין מיט באוויזט זיך אן עפּענונג. א געשלעכטלעכער מויער. א וויבלעכער. דאָס ציטרין־חיהלע איז זיך נאָענט אינדערשטיל נשוואָרן א „זי". און אזוי, מיט דעם הינטערטייל און דער געשלעכטלעכער עפּענונג פרעי אינדרויסן, וואָרט עס אומבאוועגלעך אויף דעם, וואָס דערף וויטער קומען.

און דאָס, וואָס דערף קומען, לאָזט אויף זיך לאַנג נישט וואָרטן. נישט אלע ריבן־זוּלטדייזנדע זענען נשוואָרן וויבלעכע ציטרינען. א טייל הבֿי זיך. נאָכדעם וזי ער האָט דערטרייכט די באַקאַנטע פּלאַשפּאָרם, גלייך פון אונטן ארויסטעצוינן פון זיין אייגענער פלאַשהויט, וזי א וווּרשט, וואָס קריכט ארויס פון דער אייגענער הויט. וויידער א דין פּאָדים־וועריסל, איז אָבער יעדער איינער פון די דאָזיקע אומרויקע נשמות נאָכן בייטן די הויט נשוואָרן „מאן", מיט אן אמתן מענלעכן געשלעכטלעכן אָרגאן. און איצט, באַאיצנדיק די דאָזיקע גייט קריפּפּט, וווּרט דעם טייל באמת נמאם דער אלטער ריבן־זוּאָהצל: די פּרישגעבאַקענע „מענער" שטעכן דורך די ווּאָרצל הויט, קדיכן ארויס אויף דעם דאַך פון זייער געפּענגעניש און קלעטערן אויבן ארום. געמדיבן דורך חער אלטער סודותפּולער עדאָמישער „צוציונג". און זוכן ליבנדיק דאָס „אייביק־וויבלעכע". עס לינט פּאַר זיי אָנגעגרייט אויפן וועג: אומעטום שטעקן ארויס די ציטרין„פּרוינען". שנעל איז די געלעגנהייט אויסגענוצט.

עס איז אָבער נאָר א צו קורצע באַרוישונג! „די בלום בליט אָפּ, די פרוכט מוז וואַקסן".

קוים זענען אין דער ציטרין„זי" די אייער באַפרוכטיקט, הויבן זיך אלע אירע אינערלעכע ארגאנען אויינער נאָכן אנדערן צו פּארשווינדן. דאָס מוטערלייב פלאַצט און וואַרפט ארויס די אייער גלייך אין בויך פון דער מוטער, דערפּאַר פּארשווינדן אָבער פון דאָרט די נשטערים. און די טראַנשדיע פון דער מוטערשאפט גייט שנעל פּאָרוים: נאָך האָבן זיך פון די אייער נישט ארויסגעפּיקט קיין נייע וועריסלעך, און די נאנצע „מוטער" איז שוין פּארוואַנדלט

נאָר סיאיז געווען אזוי לאנג, אז זי איז תמיד געווען אויף א מייל פֿאָרויס אזן איז אייגנטלעך אָנגעקומען מיט צוויי שעה פריער פֿאר אים צום שטאָטטויער אזן איז אַרעסטירט געוואָרן, וויל זי האָט נישט געהאָט ביי זיך קיין פּאַס.

אלץ קלענער אזן קלענער פֿאַרלירט זיך די מוטער, פֿאַרשווינ־דעגדיק אונטער הער לאַסט אזן שוידערלעכקייט פון פענאָמען. נאָך א ווייל: אזן זי פֿאלט אָפּ, ווי אן איבערויק מיקראָסקאָפּיש אזיס־געטרוקנט רעשטעלע פון איר אייגענעם ווילד־אויסגעשטאָפּטעם אַרטאָן, אזן אין דער בין פֿאלט אַריין, ווי א רייפּע אַרבעם־שויט, דער קאָלאָפֿאָלער געשלעכטלעכער אַרטאָן מיט א פרישן פּרייליכן געווימל פון נאָר וואָס אויסגעפּיקטע ייִנגע ספּעזיאַליאַיִ־זוערים לעך...

א בער דאָס אלץ איז ווידער נאָר אנב. דער אייגנטלעך וויכ־טיקער פֿאל, צוליב וועלכן איך האָב דיך אריינגעפירט אין דער דאָזיקער געזעלשאפט, איז דער פּאַדים־וואָרים פון יענעם מין, וועלכן דער זאָלאָג רופט אָן מיטן נאָמען רהאבדיטים (רהאב־דיטים וואָס הייסט אויף גריכיש א שטעקן); זיין אייגענער נאָמען איז דישוואַרצֿדערדיקע (ניגראָוועגאָס) רהאבדיטים.

די רהאבדיטים־„ער" און רהאבדיטים־„זי" געפינט מען אין אָנהויב שטראנג פּאַרשידן־געשלעכטלעך אזן שליים אין זייער א קלייניר גרויס: דער „ער" איז א האלבן מילימעטער, די „זי" כמעט א נאנצן מילימעטער לאנג. זיי געפינען זיך גיך אזן ליכן זיך שנעל, אלץ אין ווייכן שליים, אלס פריַיע, אבסאָלוט נישט פֿאַראַזיטישע זועלטבירגער.

ביי דעם דאָזיקן נאנצן פאלק פון די פּאַדים־וואָרים איז דער באהעפטונגס־אקט זייער באקוועם אייגנאַרטיג. די נרעסערע „זי" האָט איר געשלעכטלעכע עפענונג אומגעפער אינדערמיט פון קערפּער, דער קליינער „ער" האָט די דאָזיקע עפענונג אין שס פון קערפער צוזאמען מיט דעם הינטערשטן אַרויסנאנג. צום נעשלעכטלעכן אקט וועלט אָבער נישט נאָר די מענלעכע שפענונג צוגעשדיקט צו דער

זי ותט דאַרט אינשוויניק אָפּלייגן אירע אייער, מראַכטסט דו. און סיותט אויס, אז זי אליין טראכט אויך אזוי. נאָכדעם, ווי זי האָט זיך באַקומען אייגנאַרדנט אין רער נייער היים, הויבט זי אָן ארויסצורוקן איר געשלעכטלעכן אָרטאַן דורך דער געשלעכטלעכער עפענונג מיט רער כותה אויף אזא וועג פסור צו ווערן וואָס שנעלאַר פון רער באַפרוכטיקטער לאַסט. אָבער וואָס איז דאָס?

אָכשטאָט די באַפרוכטיקטע אייער זאָלן ארויס און לאָזן די מוטער צו רו, ווייזט גאָר אויס, אז רער ארויסגעוקמטער אָרטאַן וועלט אליין לעבעדיק.

ער ציט זיך אויס, וואקסט, וועלט אָנגעשוואָלן, בלאָזט זיך אָן ווי א באַפרייטער באַלאָן, וואקסט אלץ מער ארויס פון רער נער שלעכטלעכער עפענונג און שלעפט מיט זיך מיט ראָס מוטער־לייב אַן רעם אייער־שטאָק. רער רייז־טאַפּ פון מעשהלע! אָט איז שוין אזוי לאַנג ווי די נאַנצע גשפיניקטע מוטער, אָט איז ער שוין לעננער, אָט איז ער שוין צווייטמאָל אזוי לאַנג, רריימאָל, צענמאָל, אין רער זעלבער ציים וואקסט ער אויך אין רער ריק, ער איז שוין פופציק מאָל אזוי גרויס, הונרערט מאָל, טויזנט מאָל, אן אומגעהויערע קישקע פון רער אומבאַגרייפלעכסטער גרויס, און ער וואקסט נאָך אלץ! ווי ראָס הארץ אין רייז, אזוי פארשווינרט די מוטער אוגטער אים ווי א קליין בלעמעלע, ער איז שוין פופצן טויזנט מאָל אזוי גרויס, און סיצשמט נאָך נישט קיין סוף. ער וואקסט אויס צום סוף ביז העכער צוואַנציק טויזנט מאָל אזוי גרויס ווי רער מוטערס קערפער... רער נעשלעכטלעכער אָרנאַן אליין האָט זיך ראַן אין פאַרצלייך מיט זיין פריערריקער גרויס פאַרטרעסערט אויף זעכציק טויזנט מאָל.

ישמעל דיר עס פאָר מענטשלעך און טראכט נאָר וועגן רער לענג. ראָס מוטער־לייב פאלט ארויס און וואקסט אויף אויף א משטשר, צען מעטער, הונרערט מעטער, א קילאָמעטער אין רער לענג... ביז עס שמיינט ענרלעך אריבער (אויב צו רעכענען די גרויס פון מענטש, אויף אנרערמהאלבן מעטער) דרייסיק קילאָמעטער, ד. ה. פיל מער ווי די שטרעקע פון בערלין ביז פאַסטראָם. די רער־כאַכטט זיך די נעשיכטע פון זשאן פאָל: פון רעם הער, וועמענס

וישטבע צוריק אין שליים אין וועלן די פארשידענע שלשכות ועאבריסים־פארלעך פון דעם פריעדיקן מין.

די העסטע וווּנדערלעכע פארוואנדלונג, ביי וועלכער איין יאר באשטייט הכיד פון שטרעבן נעטיילטע „ער"ס און „זי"ס, דאָס איז דערע דאקטען פון הערמאפראדיטן מיט ביידע טיילן אויף אין אין דשמועלכן קערפער, און ערשט דאָס דריטע וויכער פון „ער"ס און „זי"ס, רעכנט צו דער פארשער צו דער אזוי גערופענער „ה ע ט ע ר א ג נ א נ י ע".

אפשר וועסטו דיר אבער נשמען אין זין צריין דעם רזאבריטים צאל נאך צוליב א באזונדערער סיבה. ווען פרוסט נשמות וועלן דיר אנהויבן אביסל צו התלהבותדיק און אביסל צו לייכטזיניק צוגרצושטעלן, ווי די נאטור איז אויפגעכוים אויף דער ליבע אין ין פון דער זאדגנדיקער נוטסקיים. וועו מיוועס דיר אנהויבן פרשדיקן אז יעדער קלענסט וועריכל לויבט די ליבע פון דעם, וואס האט עס באשאפן. דעמאלט זאל פאר דיר אויפטויכן די נעשטאלט פון דער אריכער קליינער רזאבדיטים אין שליים־ברוגט, ווי זי דרייט זיך פאר יסורים אלס קאניבאל־סעוחה פון אירע איינענע קינדער...

איך האב דיר פריער אמאל נשמען אבצוחשרן, אז איך שליין גלויב ביי זיך טיף אין הארצן, אז די „ליבע" קאן אויך אונז אין א נאנץ באשטימטן זין ברענגען צום יסוד פון דער וועלט. אז מיר וועלן אין איין שיינעם טאג פארשטיין, ווי דאס דאזיקע וואָרט, נאנץ רעאליסטיש נענומען, איז אונזר טיפסטער סימבאל: דער סימבאל דערפון, ווי אזוי סיווערט אויסנשהאלטן די שוועסטע צעשיידונג, די טרויעריקסטע איזאלירונג פון אינדיווידואום, דער סימבאל פון דעם שמייכלענדיקן טויט, וועלכער איז באמת נאר נישט קיין טויט, נאר אן אנטוויקלונג... מיר באדייטן דאס נאר איצט מיט דעם נעדאנק, מיר פילן עס נאך נישט, אבער דאס קאן קומען, נאנץ זיכער. אומעזוילעך ווייט וועט אבער שטיין אזא פארליירענונג פון טויט פון די אלטע נעשפענסטער, וועלכע זענען נאך איצט דא צווישן אונז ווי שאטן אויפן ברעג פון ים. אויך דער גלויבן, אז די נאטור איז אין פשוטן זין נעזרינדעט און אייג־נעצאדעט נעוואָרן אויף דער פיינקייט פון דער השבטטער משטשי־

ווייבלעכער, נאר עס העלפן אים צו אויך טאַנץ באַוונדערע זייער נוצלעכע באַהעפטונגס־אפּאַראַטן. זייער אפּט הָאט דער „ער" א פּאָר פּעסטע שטעק־כאפערלעך, וועלכע לייגן נעווייגלעך באַהאַלטן אין א באַוונדערן טאַש וואָרן נאָר ביי א נויטוועגדיקייט ארויסגערוקט. טיילמאָל צעשפּרייט זיך אויך די גאַנצע געשלעכטלעכע עפּענונג פון דעם „ער" און נעמט ארום די „זי", ווי א זויג־גלאָק.

קוים אָבער איז ביי אונזער רהאַבדיטים דער גאַלדענער ליבע־מאַמענט פֿאַווּנקן, הויבן זיך אָן אין קערפּער פון דער „זי" צו באַוויזן סמנים און ווונדער פון געפּערלעכסטן מין. ווי אלע פּאָדים־ווערים, הָאט אויך די רהאַבדיטים־„זי" אין איר בויך א פרוכט־האַלטער, וועלכער הָאט אין זיך איצט גאָך דעם פּאַרענדיקטן ליבע־אקט, באַפרוכטיקטע אייער. עס דויערט נישט לאַנג, און פון די אייער ווערן ייִנגע קלייניקע רהאַבדיטים־לעך, וועלכע וואַלטן שוין נעקאַנט אַליין פּריי ארויסקריכן אין שליים. הָאט געשעט אָבער נישט. ניי זענען אין דעם פרוכט־האַלטער נישט פיל, העכסטנס פּיר אַפּטכאַל אפּילו נאָר אויף אייניציק. אָבער זיי ציען זיך אויס, וויקלען זיך פאַנאַנדער, טוען א ריס אינעם די הויט פון פרוכט־האַלטער, און —איצט ווערט נישט הייַמלעך.

דאָס הויסט, פּאַר דער מוטער. די קליינע וואַרים־פּעלקאַנעז הייבן אָן צו פרעסן, צו פרעסן אין בוכשטעבלעכן זין פון דעם וואָרט די גערדים פון זייער אייגענער מוטער. און זיי רוען נישט אויף פּריש, ביז די מוטער רהאַבדיטים איז אויפגעפרעסן ביז צו דער הויט און סיבליכט פון איר נאָר א לייזיקע, טויטע הילע אַרום אירע משרדערישע קינדער...

נאָך א ווייל ווערט אויך די מוטער־הויט צעריסן און די ייִנגע רהאַבדיטים־לעך לאָזן זיך אַרויס אין דעם שליים. זיי זענען נאָך נעשלעכטלאָז, און סאָמע זיך קודם כל אריין אין די לונגען פון א זשאַבע. אלס פּאַראַזיטישע פון א גאַנץ אַנדערער משפּחה לעבן דאָ די ווערים א לענגערע צייט און אַטמויקלען יערערס ביי זיך בייַדע געשלעכטלעכע טיילן אויף אויף אין דעם זעלבן קערפּער, להיפוך די פּאַרשידן־געשלעכטלעכע עלטערן. און שפּעט זייערע ייִנגע וואַנדערן ארויס דורך די נעדערים פון דער

אַ יצט שטעל דיר פֿאָר די כאַנעלויא, וועלכע וועט נאָך
גערופן די „גרינע", און וועלכע איז אין אַלע הינזיכטן איינער
פון די וואָנדערלעכסטע וועלט.

עס איז פֿאַראן אַ פּרייַעכע לעגענדע ביי די באַטאַק־פֿעלקער
אויף דעם אינזל סומאַטרע. אַ שלעכטער הויז־פּרייַנט וויל דורכוים
צוגעמען ביי זיין פּרייַנט די פּרוי. אומזיסט, ער קאָן נישט געפֿינען
קיין מיר צו איר האַרץ. וואָס טוט ער? ער פֿאַרוואַנדלט זיך אין
אַ זון עפֿל און וויקט צו איר אַראָפּ פון בוים. דער פּרוי פֿאַר־
גלוסט זיך גראָד אַן עפֿל, זי רייסט אים אַפּ און עסט אים אויף.
דאָ טרויפֿירט, הייסט עס, דער שלעכטער חברה־מאַן טיף אינע־
ווייניק אין מאָגן: „הורא, כיהאָב מיינם דאָך דערגרייכט!" דעם
גומן באַטאַק מאַכט אין זיין אויטאָנאָמיע נישט פֿיל אויס, צי
איז עס האָס הארץ אָדער דער מאָגן. וועג דו שטודירסט אָבער
די ליבע־פֿערהעלטנישן פון דער באַנעליא, דוכט זיך דיר, אז די
שיינע נעשיכטע איז גראָד פֿאַר זיי אויסגעטראַכט געוואָרן אלס
שאַפּונגס־לענגדע.

די באַנעליא איז אין איר געוויינלעכער פֿאָרם ענלעך צו
אַ קליינער טונקל־גרינער עסיג־אוגערקע פון אן ערך פינף צענ־
טימעטער די לענג, פון וועלכער עם וואַסט נאָך ארויס א מין
פיכל אָדער שפּראָצונג, וואָס קאָן זיך אויסציען און דערגרייכן
א פֿיל גרעסערע לענג ווי די איינגנטלעכע חיה, און וואָס קריכלט
זיך פון פֿאַהנט, ווי א וויינטרויב־שטענגל. אזוי ליגט זי אונטער
שטיינער אין שלייַם פון אַדריאַטישן ים, די אוגערקע איז דער
קערפֿער, דאָס „פיסל" איז א „כאַפּ־פינגער", און די נאַנצע מיאוסע
בריאה אין דער דאָזיקער טעשטאַלט איז דערוויל נאָר די וויב־
לעכע חיה, די באַנעליא־פרוי. דאָס פֿראַבלעם צו געפֿינען נעבן
איר דעם מאַן איז פֿיל שווערער פון דער באַקאַנטער פראַגע פון
די ווי־צין־בלעטער: „ווו איז די קאַץ?".

דו קענסט דאָס ליד פון דער גרויסער פרוי, וועלכע איז
נעגאַנגען מאַנצן, און דעם קליינעם מאַן, וואָס „האָט אויך מיטגיין

לעכער ליבע און רעם מענטשלעכן אלץ־ארומנעמענדיקן רחמנות, איז נישט מער ווי אזוי נעשפענסט. איין אייגציקער בלום־עדות, ווי די רהאבדיטים, און עס ווערט צעשווסטען. די פילאזאפיע פון רעם קליינינקן ווערימל ווערפט אום און מאכט צוניישט די גאנצע קלוגע מענטשלעכע פילאזאפיע אין דער הזויקער ריכטונג...

פון די ווערים אין אלגעמיין קאן מען נאך שרייבן נישט איין ווונדערלעך ליבע־קאפיטל. גלייך נעבן דער רהאברימים ג־ע־פינסטו צווישן די פאדים־ווערים דעם סיננאמום. סין הייסט אויף גריכיש צוואמען און נאמום הייסט חתונה. דא האסטו באמת א כאושפענגיש, וואס נעמט זיך די חתונה אויסערגעווייניעלעך צום הארצן. דער סיננאמום גיט אויך אין דער זעלבער צייט א זעלטענעם באוויזיי דערפאר, אז מען קאן אומעטום לעבן. דער סיננאמום כאועצט זיך אין האלז פון א גרויסן טיפל פויגל: סראקעם, פיק־העלצער, פאזאנען, קאטשקעם א. אנד. ווי קליינע ווורשלטעך, רויטע ווי פייער, הענגען די ווערימלעך אין דעם גרויסן וועגטילאציע־נאנג פון דער לופט־דער און פארשטאפן טיילמאל אזוי דעם גאנצן קאנאל, אז דער פויגל ווערט דערשטיקט. צי האבן די דאזיקע ווערים מורא, אז די לופט, וועלכע שפאצירט אומאויפהערלעך אין זייער היים, קאן זיי צעשיידן, אדער צי האלטן זיי בכלל אזוי שטארק פון דער ליבע: אלנפאלס, נעפינט מען דעם „ער" תמיד צוזעקלעפט מיט דער נעשלעכטלעכער עפענונג צו דער נעשלעכט־לעכער עפנונג פון דער „זי". דו האסט פאר זיך א חיה, וועגן וועלכער מען קאן מיט וויניק גזמא זאגן, אז זי לעבט אין „אייביקער באהשפטונג". עס פעלט נאר, דוסט זיך, איין שריט, אזן די נעשלעכטער וואסטן זיך צוגוויף און פון ביידע ווערט צוזאמען א מאפילם־נעשלעכטלעכער הערמאפראדיט, וועלכער וואלט שוין אבער צוליב דעם באקאנטן נעזעץ נישט נעקאנט זיך אליין באפרידיקן און וואלט זיך נעמוזט זוכן אן אנדערן אנהרי־ניגוס. בגלאלט אין זכרון דעם דאזיקן אויסטערלישן פאל, מיר וועלן נאך שפעטער ווידער אהער זיך אומקערן.

נעפֿאַרן אין בויך פון דעם וואלפיש, אַזוי לאַזן זיך אויך אַנדערע ליליפוטן מיט דעם נאַנצן קעדפּעד, אַלס אַנטשלאָסענע וועג־זוכער, אַריין אין דער מיפּעגיש פון דעם וויבלעכן נעשלעכטלעכן אָרגאַן. אָן אייגמאַל אַריין, בליבן זיי שוין אויף אייביק אינעווייניק. זיי באַנוצן זיך פּעסט אין די אינערלעכע נעשלעכטלעכע טיילן פון דער פּרוי, דאָרט וווּ סיגעפינט זיך דער פּרוכטהאַלטער אָדן די אייער וואַרטן אויף דער באַפרוכטיקונג. די דאָזיקע קליינע זוערימלעך, וואַלכע זענען מער ענלעך צו זוימערחיהלעך וויי צו נאַנצע זעלבסטשטענדיקע מענטשן, נשפּינען זיך אייגט אויפן זיכערסטן אָרט אָדן קאַנען רוּיק דורכפירן די באַפרוכטיקונג: דער ריזיקער קערפּער פון דער גריינער פּרוי באַשיצט דעם נאַנצן אָקט אָדן באַהאַלט די מעכער אָדן די אייער פון אַלע עולמות פון ים אַזוי לאַנג, ביז ישׂראל איז באַקומט נישט זיין נויטיקן חלק פון דער פּאַטערלעכקייט. די פּאַרטיקע אייער לאָזן זיך שפּעטער, נאַטירלעך, אַרויס אויף דער פּרוי. די קליינע מאַנהייזער פּאַרכלייבן אַבער שוין ביזן סוף פון זייער לעבן אין דער פּרוי וושנום בשׂרּ.

די פילאָזאָפן רייסן זיך שוין אַרום וויפֿל יאָרן, צו וועלכן שטייג פון דער גרויסער וואַרים־מעאַשערייַ צוצורעכענען די באַנעלע. פּרייער האָט מען זי צונעשטעלט צום פּריאָפולום, — א וואַרים, וועלכער האָט זיין משוגהדיקן גאַמען (משלעכער גליד) צו פּאַרדאַנקען זיין העכסטאייגאַרטיקן אויסזען. מען האָט פון בייגע גשמאַכט א וואַרים־ערופּע „ג ע פּ י ר ע ן", וואָס סיבאַרייט „בריק־וועריס"; די בריק האָט נעמאַלט גיין פון די וועריס צו די ים־אונגערקעס; סיהאָט זיך אַבער שפּעטער אַרויסגעוויזן, אַז דאָס איז נשותן א טעות. דאָס האָט מען נעמאַלט די נאַכצע נרופּע צוריקרעכענען צו די ריגל־וועריס; דאָס האָט זיך אַבער אויך לאַנג נישט נע־קאַכט האַלטן. הייגט רעכנט מען, אַז נאָר די באַנעלעך אליין זיין א שטאַרק דענעריירטער ריגל־וואַרים. אַזוי אַרום וואַלטן מיר מיט איר שוין אַרייגנעקומען אין דער חיימער, השפּעטער וואַרים־ערופּע, פון וועלכער איך האָב דיר פריער דערציילט.

נשוואלט". דאס איז אבער נאך אלץ נאהנישט קענן די פארהעל־
טענישן אין דעם באנעליאהויז. נעבן דער פרוי, וועלכע דער־
גרייכט צוזאמען מיט דעם אויסגעשטרעקטן באפּינגער העכער
דרייסיק צענטימעטער אין דער לענג, שטייט דער מאן פון
העכסטנס צוויי מיליאן עד די גרויס. דאס איז, מעגטשלעך
געמאסטן, אומגעבער דער אונטערשייד צווישן א מעגטש און א
פלוי. דער זיכערסטער אופן „מיטצוגיין" איז בייּ אזא מיניאמור־
מענלעך באמת זיך צו באהאלטן ערגעץ אין א פאלד פון ווין
„גרויסן וווייב" קליידט. און דו מוזסט טאקע די מעגלעכע לינית
פון באנעליא־שטאם זוכן אין בוכשטעבלעכן זין אין די טיפענישן
פון דער ווייבלעכער.

דאס גרויסע גרינע ווייב זאמלט אבער אן אונטער איר שוץ־
דאך נישט איין ליליפוט, נאר פיל. מען געפינט בייּ איר טיילמאל
ביז צו אכצן שמיק. אין אנהויב, וועלן די „ער"ס זענען נאך יונג
און אן השפּאראונג זעט זיי אויס דאס בריימע מויל פון זייער
רואמע אלס די בעסטע טיר. אין איר שפּיזרדער (כמעט פונקט ווי יע־
נער באטאק־פארליבטער) זויגן זיי זיך, ווי באנדוערים, פעסט אריין,
און פירן א וויילע א זאהלאזן פאראזיט־לעבן. זאט אנגענעסן,
הויבט זיי אבער באלד אן צו ציען צו דער ליבע, אויף וועלכער
א נעוואלטיק־גרויסער זויערקבלאז אין זייער קליינינקן קערפּערל
ניט זיי דאס פולע רעכט. די שפּיזרדער באפרידיקט זיי מער נישט.
זיי סריכן ווידער ארויס פון דעם צוקונפטיקן אבייקט פון זייער
ליבע דורכן מויל, לאזן זיך ארופּ אביסל נידעריקער אויף דער
גרינער אוברפלאך און אנטדעקן א בעסערע טיר, די ווייבלעכע נע־
שלעכטלעכע עפענונג.

ביי דעם אונטערשייד אין דער גרויס איז אויך די דאזיקע
עפענונג פאר דעם „ער" א גאנץ גרויסער טויער, פונקט ווי דאס
פארלאזענע מויל. פון א באהעפטונגס־אקט אין געוויינלעכן זין קאן,
נאטירלעך, נאר קיין רייד נישט זיין, ווייל די געשלעכטלעכע
עפענונג פון דעד „זי" איז בריימער ווי דער נאנצער „ער" אויף זיין
ריקסטן ארם. דערביבער מוז עס פארקומען אנדערש.

ווי מינדסטענס איז דרייסט מיט זיין שנאנצער שוף אריינ־

אין דעמזעלבן צענטן רינג, וווּ עס געפינען זיך די זוימען־אפּאראַטען, נעמענט וועלן העלדורכזיכטיק, וואלסטו געזען פּאלגנדעס.

אין צענטן און עלפטן רינג פון יעדן־פערפּער (געציילט פֿון דעם קאפּ־ענד, וווּ סגעפינט זיך דאָס מויל) ליגן ביי יעדן א פּאָר זוימען־אפּאראַטן, פּון וועלכע עס פירן גרויסע זוימען־רערן ביז צום פּופּ־צענטן רינג און פון דאָרט ארויס, צו דער אויסערלעכער יועלט. אין דעמזעלבן צענטן רינג, וווּ עס געפינען זיך די זוימען־אפּאראַטן, און אויך אין נייַנטן געפינט זיך א פּאָר זוימען־טאשן, וועלכע זענען גרויס אויפצוזעמען די פרעמדע מענלעכע זוימען און צו דער רשבטער צייט זיי צו שיקן וווייטער צו די אויסטרויבן, וווּ די וויבלכע אייער וואַרטן אויף דער באפרוכטיקונג. ישדער אנדרהזינום וואָרים באַמיט זיך איצט אזוי צוצוהדריקן צום פּאַרטנער מיט דער קרויטישער נשגט פון נייַנטן בייַן פופצענטן רינג, אז דער אויסנעמער ארויסשטאַרנדיקער זוימען־קאנאל זאָל אויסקומען בייַם לויידיקן זוימען־טאַש פון דעם אַנדערן, און דער אייגענער זוימען־טאַש זאָל זיין צוגעפּרעסט צום זוימען־קאַנאל פון דעם אַנדערן. אין דער מאַמענטאַלער אויפרעגונג הויבן אָן די הויט־דריין פון די אַנטשפּרעכנדיקע רינגען ארויסצולאָזן א פליסיקייט, וועלכע ווערט שנעל פּארטדוקנט און בילדעט אויף דער צייט פון אקט א מין שוץ־וואַנט ארום דער נאַנצער געשלעכטלעכער נעמנט און קניפּט צונויף דאָס פּאָר אזוי, אז עס דוכט זיך, אז זיי זענען זיך באמת אויף א וויילע צונויפגעוואקסן. אז דער אקט איז נעענדיקט, רייסן זיך די וותרים גליַיך אָפּ איינער פון אַנדערן, יעדער וואָרים איז איז איצט באַפרייט פון זיין אייגענעם זוימען, דער־פּאָר אַבער טראַגט ער אין זיך א רעזערוואָר פון פרעמדן זוימען, וועלכן ער וועט פון איצט אָן, אָן דער נעמאָר פון זעלבסטבאַפרוכטיקונג, צושטעלן לויט דער נויטוועניקייט די אייגענע וויבלעכע אייער.

זייער ענלעך קומט פּאָר דער ליבע־אקט פון די פיזאוקעס, אַבער, נאַטירלעך, אין וואַסער. דאָס פיזאוקע־פּאָר לייגט זיך אין פריליגנדיגן אזוי ענג אייַנע נעבן דער אַנדערער, אז די קעפּ אָן די עקן. זענען האַרט צוגוסטנעשרעסט. קיין באַוועגונג זיי מער

דער רעגנווארים און די פיאווקע זענען אזא דא אויס ווי סאליתע הערן, ווען מיר קומען פון דעם גאנצן וויסטן נעוויסל פון אונטן.

מיר קאנען די דאזיקע ביידע מינים נוט, ווייל זיי האבן, אזוי צו זאגן, א חלק אין דער מענטשלעכער קולטור־געשיכטע. די פיאווקע שפילט א ראל אין דער אנטוויקלונגס־געשיכטע פון דער משדיצין. דער רעגנווארים ווידער, דער דאזיקער שטילער דורכקנעטער און דורכאקערער פון דער שרד — ער איז זייט מוזיגנטער יאר נעווען דער שטילער העלפער פון דעם ארבאלאג: אהאנק זיין ארבעט זענען מאזאיק־שטיינדלעך, קאלאנעס־שטיקער, מטבעות און צירונג־זאכן באגראבן נעווארן טיף אין הער שרד און דערהאלטן געווארן פאר די שפעטסטע הזרות. זייער בייזעגם ליבע־לעבן איז זייער ענלעך צווישן זיך און איז פארהעלטניסמעסיק אייגפאך.

דער רעגנווארים און די פיאווקע זענען אמדרוגינוסן אדער הערמאפראדיטן. יעדער ווארים האט בייזע געשלעכטלעכע אפפאראטן אין דעמזעלבן קערפער. אבער דו דערמאנסט זיך ווידער אן דעם גרויסן גאטע, ווען גייט דורך דער אתאנישער וועלט, אן דעם גאטע: דו זאלסט דיך אליין נישט באפרוכטיקן. אויך דער רעגנזווארים און די פיאווקע שטייגן פעסט אונטער השר ווירקונג פון דעם דאזיקן גאטע.

אין דער קילקייט פון א פייכטער נאכט, ווען ס'באוועגט זיך נישט קיין שום בריאה, ווען קיין ליפט־שיין שרעקט נישט זייערע קאפ־עפיצן, ווען האבן נישט קיין אויגן און זענען דאך זייער עמפינדלעך אויף ליכט, קריכן ארויס צווייז רעגנווארים פון דער שוואדצער ערד. זיי שלענגלען זיך הארט צו אייגער צום אנדערן, אזוי, או די פארערשטע עקן ליגן פארשוואדן אין צווייז באזונדערע זיסן. און איצט קוק זיך צו זיי געכוי צו. די נאבצע לייבער זענען צוגויפגעשטעלט פון די באקאנטע פלייש־רויטע ריכטן. קיין אויכערלעכע אונטערשיידן באמערקסטו נישט, ווייל עס איז האך נישט כאן און פרוי, נאר יעדער ווארים איז כאן און פרוי

אייגציקער ארבעטס־טיילונג, וועלכע האט פֿיוויש צעטיילט די ג־
דיווידואומס, האלט זיך דער משפט אין אלע וואַרצלען אין יֶן
דער נאַציער פאַנאַרבלאָונג פון זיין קראפט.

ווילסטו צו די דאזיקע פארהעלטענישן צוגיין סיט דיינע צו־
קונפטגראַנגען, מוסטו זיך לאַזן אויפן וועג פון דעם נייסט,
נעווים, אין נייסט־זין סויכט פאר אוגז אויך שוין א בלאסער
שיין, אז דער דאזיקער קענזואיז קאן וויידראַסאל פארשווינדן,
ג א כ ד ע ם ווי ער וועט שוין האבן ביזן סוף פארענדיקט זיין גרויסע
ארבעט פון דער מענטשן־שאפונג. אבער דאס קאן דשמאלט נישט
געשען אין זין פון א צוריסאנג צום אלטן. דורך דעם נייסט
טוז עס נישט, נאר אין דעם דאזיקן העכסטן שכאל קאן עס פאר־
ווירקלשכט ווערן. און וועט עס וועט פון האַרט צוריסקומען צום
קערפער, וועט אלץ זיין נייי, אינאנצן אנדערש. וואס פאר א וועלט
וועט אבער האבן קערפער, וואס פאר א וועלט וועלן האבן אלע
אונזערע היינטיקע באגריפן אין א צוקונפט, אין וועלכער סעוועט
הערשן דער נייסט: ווי וועלן אפשר זיין נישט מער ווי 9יידיקע
פאַרמען פון דער פארגאנגענהייט, פאַרמען, וועלכע די אנטוויקלונג
האט אפגעווארפן, פונקט ווי זי האט נעמוזט אפווארפן דעם וואַרים,
כדי צו קומען צום מענטש...

דאך, איך האב דיך אייגנטלעך נאר געוואלט האלטן א וויילע
ביי דער אבפֿרוטבוועדונג און שנלעכע קרובישע זאכן, כדי דו
זאלסט אינאַנצן צעקיין דעם דאזיקן אינטערעסאנטן פרינציפ
ביז אין אלע זייגע פילאָזאָפישע טיפענישן.

טעשן האבן זיי נישט, און דער זומען וועט דירעקט דורך א באהעפטונגס־גליד צוריקגעפירט אין דעם ווייכלעכן געשלעכטלעבן אתמן.

אויב ביי די האויפע אנדרתינופן זענען, פונקט ווי ביי די העכערע נישט־הערמאפראדיטישע חיות, ביידע געשלעכטלעבע מיילן באהארגט פאר דעם אקט מיט באזונדערע שטארקע העגב־געפילן, פילט יערע פיאווקע גלייכצייטיק דעם דאפלטן תענוג, דעם נעבנהיקן און נעמענדיקן.

מען הערמאנט זיך אן דעם רומישן קייזער העליאגאבאלום, וועלכער האט זיין קייזערלעכער משונעת באשטימט א פרעמיע פאר דעם, וואס וועט אים צו זיין מענלעכקייט. צוגעבן נאך די ווייבלעכקייט, אין זין פון דעם געשלעכטלעכן תענוג־נעפיל. עם איז אבער נאר קיין פראגע נישט, אז די גרינטלעכע פאנאנדער־טיילונג פון די געשלעכטער, וועלכע דער ראזויקער נעקרוינטער טיפוס האט אלס העכערע חיות־השחרהדיקע חיה אויך נעירשגט, איז נשותן גראד איינע פון די וויכטיקסטע באדינגונגען פון דער העכערער, אידעאלערער אנטוויקלונג, פון וועלכער מיר וואלטן זיך נאר צו אונזער שאדן נעקאנט אפטאנגן. דער הערמאפראדיטיזם איז א סטאדיע פון דער ליבע, וועלכע ליגט אויף דעם אנטוויקלונגס־וועג הינטער אונז, און וועלכע מוז דאנרט ליגן. קוק זיך צו צו דער קונסט, פון וועלכער מען וועט מיט דער צייט, מסתמא, פיל מער לערנען, ווייל אין איר שטייט אונז פאר די אויגן, ווי אין א שפיגל, די אייגנטלעכע נאטור־נעשיכטע, די נאטירלעכע אנט־וויקלונגס־געשיכטע פון דער מענטשהייט. ווי האבן זיך נאך די גריכן געמאלערט, פארצושטעלן אין מארמאר־פיגורן הערמאפראי־דיטן, א אידעאל געשטאלט, וואס זאל אין זיך פארויניקן מאן און פרוי. עם האט אבער נארנישט געהאלפן, דער הערמאפרא־דיט איז פארשוונדן, אויב סקאט זיך אמאל באוויזן אן אנדרוגינום איז עס נאר נעווען א פארזעעניש. ביי דער פיאווקע איז עס נאך אמתע פארזיכ־שטויכנדיקע נאטור. בייס מענטש פון דער צייט פון פידישם איז עס נאר א האפנונגסלאזער קריפל.

אויף דעם קעגנזאץ פון פרוי און כאן, אויף דער דאזיקער

ענדלעך, די נאנצע חיה אין זיך אריינגעפרעסן, און איז נעבליבן אונטער דעם הייליקן אדער דעם ריטער אלס רייט־חיה, איינגע־שפאנט אין צוים און אין זאטל. דער איינזל איז אין אונזער פאל די מוטער, חער בער—דאס קינד און דער צוים—די נאָז פון דער מוטער, נישט מער וואס די לעצטע וואקסט זיך נאָך צוגויפ מיט דעם קינד, וואס ס'איז אזוי ווילד, אז אפילו די לעענדע האָט זיך נישט דערוואוינגן עם אויסצוטראכטן פאר אירע נאָאיוועטע קינדער. איך ווייל דיר אבער פארשטעלן א חיה, ביי וועלכער עם קומט פאר עפעם זייער ענלעכעם.

אמת, מיר מוזן דערצו אריס פון דער וואַרים־וועלט.

שטעל דיר ווידער פאר דעם גענוי פון דעם העכערן חיות־סיסטעם. פון דער איינפאכער אור־מאָנן־חיה, דער נאסטרעא, זענען געקומען פון איין זייט די פאָליפן און מערזון און פון דער אנדערער זייט די וואַרים אין דריי הויפט־גרופן: די פלאטוואַרים (צ. ב. באנדוואַרים), די מיטעלע וואַרים (צ. ב. די פאדעם־וואַרים, ווי די סאיכינען) און די רינגל־וואַרים (צ. ב. דער רעגע־וואַרים).

אויפ די וואַרים שטייען דאן די פיר העכסטע שטאמען פון דער חיות־וועלט: די וויייק־חיות (שליימאקעס און אנדערע), די גליד־פיסער (ריסעס, אינסעקטן א. אנד.), די הויכ־השדרה דיסע חיות (צו וועלכע דו אליין געהערסט צוואמען מיט די פיש, פויגל, רעפטיליען א. אנד.) און די אזוי־גערופענע נאָרל־הויטיקע, ווי דאָס ים־נאָרל־חיה'לע אדער דער ים־שטערן: אלע פיר גרויסע גרופן זענען געשיכטליך ארויסגעקומען פון די וואַרים, אבער נישט אייער פון דער אנדערער, נאָר פאראלעל אייגע נעבן דער אנדערער. קיינמאל איז א ים־שטערן נישט נעוואַרן א שליימאָק, א שליימאק־א קרעבס, אדער א קרעבס— א פיש. אין יעדער פון די דאזיקע גרויסע אפטיילונגען איז די וויייטערדיקע אנטוויקלונג פון וואַרים נשגאנגען אויפ איר אייגענעם וועג. אוך אין איין טאָג זענען אויפ דער וועלט שוין געווען ים־שטערן, שליימאקעס, קרעבסן און נידער־יסטע אינסעקטן און פיש, וועלכע האבן זיך יעדשר

מ יר זענען מיט דעם ליבע־ראמאן פון דער רוסאבריטים־מוטער גליקלעך צוזעקומען צו דעם פאל, ווו די פרוכפערונג פארלאנגט נישט־נאר דעם טויט אלס נויטוועגריקן קרבן פון דעם מוטער־אינ־דיווידואום, נאר ווו דאס יונגע עסט פשוט אויף די מוטער, פונקט ווי א הינרעלע פארשלינגט ביסלעכווייז דאס שפיז־זאפלעכל פון אוי. די אינערלעכע ארגאנען פון דער מוטער האבן מיט זיך פארגעשטעלט א מין ספעציעל צוגעגרייטן שפיז־זאפאס פאר דעם יונגן, און די הויט פון דער מוטער האט א וויילע געדינט אלס אויבערשטע שרז־הויט פון דעם קינד, אלס א מין ארגאן, וואס איז אים פון דער מוטער איבערגעגעבן געווארן.

מען וואלט זיך אין דער ריכטונג נאך ווייטער געקאנט פארשטעלן, אז דאס יונגע באשעפעניש וואקסט, ענדלעך, אריין אין דער מוטערס הויט אויף אייביק, אדער עס נעמט איבער פאר זיך ועלכן ס'איז אנדער ארגאן פון דער מוטער. מען וואלט זיך דאס נעקאנט פארשטעלן, ווען מען זאל זיך ווען אויסמאלן דאס ווילדסטע בילד, וואס איז נאך אין די דאזיקע פאדהעלטנישן מעגלעך.

שטאל דיר פאר א מענטשלעכע פרוי. אין איר וואקסט אוים א קינד. דאס קינד באקומט שוין אין מוטער־לייב ציין, און הויבט אן אויפצופרעסן די מוטער. אבער עס עסט זי נישט אינגאנצן אויף. עס לאזט איבער, לאמיר זאגן, די הענט און דאס פנים. און די דאזיקע הענט און דאס פנים נעמט עס צו פאר זיך, לאזט זיי צו זיך צוואקסן און ווערן זיינע אייגענע.

דו קאנסט די געשיכטע, ווי־לכע ווערט דערציילט רעליגיעז ווען הייליקן אנמאניום פון פאדוא און ווי־לטלעך ווען ריטער פון מינכהאוזן: ווי א בער האט זיך פון הינטן אריינגעפרעסן אין זיין אייגל אדער אין זיין פערד, בשעת דער ריטער איז נאך דערוויף געזעסן, און האט עס אזוי לאנג געפרעסן, ביז ער האט,

ארויסגעווארפן געווארן פון ים, נאָר א חיה.

אז דו קוקסט זיך נענטער צו, באמערקסטו ביי די באקאנ־סטע מינים אין ביידע עקן פון דעם קנויל שפּענונגען, וואָס פירן ארײַן אינעווייניק. די אויבערשטע שפּענונג—דאס איז דער אונטער־שטער ארויסגאנג פון דער חיה, די אונטערשטע איז דאס מויל. און צווישן דעם דאזיקן אונטערשטן ארויסגאנג און דער מויל ליגט אין דער שאָל באמת א גאנץ גוט אנטוויקלטע חיה, וואס שטייט שוין אין פיל הינזיכטן, העכער פון דעם וואַרים. צום בע־סטן וועסטו די דאָזיקע חיה פארבינדן מיט דעם וואַרים, ווען די וועסט דיר פארשטעלן דעם וואַרים צונויפגעוויקלט אין א קנויל מיט דעם מויל פון אונטן און דעם אונטערשטן ארויסגאנג פון אויבן, מיט א פארהאָרטעוועטע הויט ווי א מין פאנצער, אויף וועלכן ס'געפינען זיך נאָך צום בעסערן שוץ באוועגלעכע נאָדלען. די איבריקע זאלאנישע פרטים קאנסטו דיר איצט מחלל זיין, זיי זענען, אנטשפרעכנד דעם איתנאַרטיקן נעבוי פון דער חיה גאנץ פארוויקלט.

אונזער חיה'שדיקער קאשטאַן האָט אויך זיין ליבע־עשיכטע, און דערצו נאָך א גאנץ משונה'דיקע.

דער איטאליענישער פישער כאפט ים־נאָדל־חיה'לעך פון א באוונדערן מין, אנדערע וועלכע פאלן צו אים אריין, וואַרפט ער ארוים. יענע קאָן ער נעברויכן, ער צעברעכט זייער שאָל און נעמט זיך ארויס פינף טרויביקע גאָלד־געלע קוילן, וועלכע ג־ער הערן צו די נעשמאקסטע מאכלים פון זיין טיש. די געלע קוילן— דאס זענען די אייער־שטאָקן, און דער באוונדערער מין ים־נאָדל־חיה'לעך—דאס זענען די ווייבלעכע. די אוועקגעוואַרפענע זענען נעווען די מענער. אזוי אַרום זעסטו: מיר זענען, נאָך די שאָל אנדרונונים'ן ווידער אין דעם קענטריך פון דער נעשלעכטלעכער צוטיילונג.

ווען די לבנה צעשיט איר זילבער־שטויב איבער דעם טרויּ־מענדיקן ים, וואַרפט ארויס אין דער טיפעניש פון דעם וואסער דאס ווייבלעכע ים־נאָדל־חיה'לע אידע רייפע אייער, און דאס

פאר זיך ווידער אנטוויקלט, נישט צונויפקומענדיק זיך שוין מער אויך אין דער וויטערדיקער אנטוויקלונג. פון דעם שטאם, וועלכער הויבט זיך אן (אויבערפלעכלעך געראדט) מיט דעם שלימאק, איז אלם העכסטע פארם ארויסגעקומען דער טינטענפיש. פון דעם פארצייטישסטן אינסעקט איז די ליניע גענאנגען ביז, לאמיר זאגן, דער מוראשקע. דער פיש איז אין משך פון מיליאנען יארן געווארן מענטש. וויניקער פון אלע האבן זיך אבער וויטער אנטוויקלט ים־נאדל־חיה'לער און די ים־שטערן; דאס ים־נאדל־חיה'לע אליין איז כמעט געבליבן דער שפיץ פון איר גאנצן אנט־וויקלונגס־צוויג. דאס דאזיקע פארהעלטעניש: די פיר העכערע הגם זייער פארשידן־לאנגע פארלעלן אויף איין געמיינזאמער וואריס־באזע, מוסטו אריף וויסער כסדר האלטען פאר די אויגן, כדי זיך נישט צו פארפלאנטערן.

נאכדעם, ווי מיר זענען איצט פארטיק געווארן מיט די וועגן, האב איך דיר פון די דאזיקע פיר אויכערשטע פארלעל־שטאמען, פון די ליבע־געשיכטעם פון די ים־שטערן, שלימאלעם, פרעבסן, אינסעקטן און חוט־השדרהדיקע חיות, צו דערציילן א נאנ־צען דעקאמפראן: עס מוז פאר דיר אבער קלאר זיין, אז אינגאנצן מאכן מיר דורך פון איצט אן פיר הויבט־ראמאנען, וועמענס פאפיטלען עס גייען אפילו אפטמאל געשלאסן איינס נאכן אנדערן אבער מישן זיך קיינמאל צווישן זיך נישט צונויף.

מיר הויבן־אן ביי דער ליניע פון די ים־שטערן, וויל די דאזיקע פירט אונז וויטער ארויף אויף דער ליניע פון די גרע־סטע וווּנדער־מעשיות פון דער ליבע.

שטעל דיר פאר א ים־נאדל־חיה'לע, ווי דו האסט עס געזען אין אקוואריום אדער אויפן ברעג פון ים. דו פארשטייסט גלייך, פארוואס מען האט די דאזיקע גאנצע גרופע אנגערופן „נאדל־הוסטיקע". דא ליגט פאר דיר א חיה, וואס זעט אוים, ווי א שטע־כעריקע פרוכט, א קנויל פון הארטער שאל מיט שארפע שפיצן אין אלע זייטן. שרשט דערפון, וואס די זאך באוועגט זיך, פאר־שטייסטו, אז עס איז נישט קיין אמתע קאשטאן־פרוכט, וואס איז

די פּיקל־הויב איז געווען נאָר א מין „פּאַרלויפּיקער" אינ־דיווידואום, אין וועלכן ס'איז ערשט דורך א מין קנאַספונגס־פּראצעס אויסגעוואקסן די איינצלעכע בריאה.

דאס קנאַספּע־אייניקל איז, ווי מען קאן גלייך דערקענען, אן אמתדיק־קליין ים־נאַרל־חיה'לע. דאס דאזיקע שאכטל־ענלעכע ים־נאַרל־חיה'לע וואקסט אזוי אריין אינעווייניק, אין דער לעבעדיקער פּיקל־הויב, אז עס נעמט אין זיך אריין אויך מאָגן. די פּיקל־הויב, ביז וועלכער דער נייער גאסט האָט צוגערויבט איר מאָגן, שטארבט, נאטירלעך, אפ און פאלט אראפ פּאַרטרוקנט, ווי א פּארוועלקטע בלום, פון דעם יונגן נאַרל־חיה'לע. מינבהויזנס בער איז איינגעשפאנט אין צוים! דאס ים־נאַרל־חיה'לע, נאָך דער דאזיקער האלבירונג פון זיין „מוטער" און מיט דעם מוטערס ארבעטנדיקן מאָגן, זארגט זיך גאנץ ווייניק פאר דעם אפשטארבנדיקן געשפענסט: עס פרעסט, וואקסט, פאַרפולקאָמט זיך און ווערט ענדלעך נעשלעכטלעך־רייף, ווי זיין זיידע־באבע איז געווען.

איך וויל דיך דאָ נישט אריינפירן אין דער פּאַרוויקלטער זאַכלאַגישער דיסקוסיע אַרום דעם, צי איז דער דאזיקער וועג דערלעכער פּראָצעס אן אמתע „אם־פרוכפערונג" אין דעם זין פון דער באַוואוּאַדים־נעשיכטע (מיט דער פּיקל־הויב „אם"), אדער זי פאודינט אן אנדערן נאָמען. דאָ ווענען די מיינונגען, נאָר ביזן הייַנטיקן טאָג נישט איגנאנצן קלאָר, אזן די ענדגילטיקע אנטשיידונג איז א סך אפהענגיק דערפון, ווי אזוי מען וויל זיך פּארשטעלן די אנפאנגס־אנטוויקלונג פון אַלע ים־נאַרל־חיה'לע פון א וואַרים־ענלעכע חיה. פּאר דעם חענקענדיקן נאטור־פּארשער, וועלכער וויל דערלערנען די „געשיכטע" פון דער חיות־וועלט און דעם גרויסן צוואמענהאנג צווישן די איינצלנע גרופּן, האָט די דאזיקע פּאַרוויקלטע נעשיכטע, וועלכטפּארשטענדלעך, אויסערגעוויי־לעך־באלערנדע מאָמענטן. ער הערמאנט זיך וויידער אן יענעם חיכטיקן פּרינציפ פון דער אַרגאנישער אנטוויקלונג, דעם ביאָגענעטישן גרונט־געזעץ, וואָס הייסט יעדער בריאה אין איר, אלס שפּראָצעלע

מענלעכע ניסט נלייך איבער זיי אוים זיינע זוימען; צו קיין איי־
ננטלעכער באהעפטונג קומט צוויישן די ברואים נישט. די דאזיקע
איינפאכמע פארם פון דער געשלעכטלעכער ליבע, וועלכע איז נא־
טירלעך מענלעך נאר אין דעם פייכטן עלעמענט, געפינסטו
שטארק פארשפרייט אין דעם מיטלען שטאפל פון דער
חיות־וועלט, און נאך ביי די פיש, ווי דו ווייסט
עס שוין פון די הערינג, הערשט דער דאזיקער סיסטעם. אין דעם
אפענעם שטיאם טרעפן זיך צונויף דאם זוימען־קעמערל און דאם
איי־קעמערל אויף צו נרינדן א נייע נאדל־חיה'לע. אבער איידער דאם
דאזיקע חיה'לע ווערט פארטיק, קומען נאך פאר די משונהדיק־
סטע זאכן.

פון דער צונויפנזיסונג פון זוימען און איי קומט ארויס א
קליין דורכזיכטיק בריאה'לע, וועלכעם איז, ווי ס'ווייזט אוים
אינגאנצן פארטיק אין זיין נעבוי, אבער וועלכעם איז מער ענלעך
צו אלעם אין דער וועלט, איידער צו א נאדל־בריאה פון דעם מין
ים־נאדל־חיה'לעך. דאם פארנלזווערט־ווייכע קערפערל האט א
מויל, נעדערים און אן אונטערשטן ארויסנאנג און שווימט ארום
לוסטיק אין אפענעם ים. מיט דער הילף פון באווענלעכע ווים־
פער־הערלעך. לויט דעם נאנצן נעבוי, מוז מען עס האלטן פאר
א יונגן וואירם, און ווען עס זאל אין איין שיינעם טאג וועלן
נעשלעכטלעך־רייף און זאל נעבוירן יונגע ענלעכע חיה'לעך, וואלט
מען עס פשוט נעדארפט דירעקט צודעכענען צו נעווייסע וועירם.
אבער עס ווערט נישט נעשלעכטלעך־רייף.

עס אנטוויקלט זיך דורך משונהדיקע שפיצן און ארויסשפרא־
צונגען, אין וועלכע עס שטעלן זיך אריין קאלך־שטיקעלעך, ווי
דראטן פון א שירם, אלס א בריאה, וואס זעט כמעט אוים, ווי
אן איבערנעקערט פיקל־הויב. און אין איין שיינעם טאג הויבט־אן
אינעווינוק, אין דער דאזיקער פיקל־הויב צו וואקסן א קנאספע,
אין דעם חלל צווישן דער הויט פון לייב און דעם מאגן וואקסט
אריין א נאנץ נייע חיה, וועלכע איז לויט איר נעבוי אינגאנ־
צען נישט ענלעך צו דעם ערשטן חיה'לע.

ער איז, אלס הויפטשטרוקטור היה, אנטשטאנען פון אזעלכע וועגן. אזוי זאל דער פראצעס פון יענער „אם־פרוכפערונג" איז וואהרשיינלעך שוועך געלאזן אויך אויפן וועג פון זיין אנטוויקלונגם־געשיכטע, הגם ער האט אים היינט שוין אפגעווארפן אלס דורכגעמאכטע סטאדיע.

וועלן, פראג איך דיך, איז אין דער דאזיקער אנטוויקלונג דער אינדיווידואום געווארן אזוי מיכטיג, אז ער האט פארדינט א באזונדערע אומשטערבלעכקייט, א זוך דער אינפאכער פארוואנדלונג אין זיינע קינדער? וואדער צו וועלכע דיר פון יענע מכשותדיקע גראבע בילדער נישט קלאר, אז מיר מוזן דאס נאכצע פראבלעם פון אינדיווידואום באמאכטן אלס אומענדלעך מער פארוויקלט, ווי עס דוכט דיך אונז געווינלעך?

מיר באלעבאטשועז דא, וויי מיר זעען, פילאזאפיש מיט א בגריף, וועלכער באהפלאנמערט זיך נאכורגעשיכטלעך אין א נאנצן שטשורעסעניג פון איינצעלנע פראבלעמען. דו קאנסט דיר פרעדיקן דער אינדיווידואום דארף זיין אומשטערבלעך. אבער וועז דער דאזיקער אינדיווידואום אליין צעשווימט זיך דיר אוועק די העגט וואס טיפער דו דרימסט אריין אין דער היות־אזן עמחים־וועלט? נישט צעשווימט זיך — פארשטיי מיך גוט — אין טוים, נאר צעשווימט אין לעבן.

עלטערן צעטיילן זיך אין קינדער, קינדער וואקסן ארויס אין עלטערן, עלטערן אזן קינדער מישן זיך צוגויף אזן האבן א בשותפותקן צוזאמן, ווי דער מאגן... אוכטמם באוועגט, א מעסער אויבערפלאך פון לעבן צו לעבן, אזן פון דער דאזיקער נאנצער באוועגונג קומט אין אייך שייכעם מאג ארויס דער מעכטש אליין, א חיה פון א גאנץ באשטימטן מין, א קאסטלעקס פון קעמערלעך, וואס פרוכפערט זיך נעשלעכטלעך דורך אייסן־קעמערלעך אין אויקעמערלעך, א חומרשדדיקע חיה, א זוכיחיה... עס איז דאך נישט מעגלעך פאר אים צו מאכן כפעציעלע ערפינדונגן, נאר אליין, וואס מיר זיילן פארשטיין באר אים, מוז זיך לאזן פונקס אזוי אריינפאסן אין דער דאזיקער וועלט אונטן, אומעטים.

דו וואקסט זיך, דו הקסט דיר בין איצט דאס אלץ נישט

אדער שלייערל, נאכאמאל זיך משר אדער ווייניקער דייטלעך דורכ־
לויפן די נאנצע דייע פארמען, וועלכע זיינע אור־עלטערן האבן
דורכגעמאכט. דער מענטש ווערט אין מוטער־ליב נאכאמאל א פיש
ענלעכע בדיאה מיט פלוס־פערהערן און זשאבערעס־שפאלטן. די
זשאבע ווערט, אלס קעפלעקל, נאכאמאל פיש און מאלק־חיה. אזוי
רעכנט מען, מוז אויך דאס יינגע ים־נאדל־חיהלע נאכאמאל ווערן
וואס־ים־שלייערל, כדי שרות צו זאגן, אז זייטע אור־עלטערן זענען
אמאל געווען ווערים. דאס איז אויף אלע פאלן נענוג אינטערעסאנט
און באמערקונגסווערט, די פולשטענדיקע לאנגישע אויפקלערונג איז
אבער נאר דעם פארשער א הארטע נוס, וועלכע ער וועט נאך
לאנג נישט קאנען צעבייסן. אזוי אינטערעסירט די זאך דא אייגנט־
לעך פון נאנץ אזיסערלעכן שטאנדפונקט; זי אינטערעסירט אונז
אלס נייע פארצווייגונג אין לאבירינט פון באנריף אינדיווידואום.
די האזיקע נאנצע נעשיכטע ביז צום סוף, ווען דאס יינגע עסט
נישט נאר אויף די מוטער אדער די „אם" אדער האס „איבער־
שלייערל", אדער וויי דו ווילסט עס הארט אנרופן, אלס פרעמדן
אביעקט, נאר נעמט נאך ביי איר צו אין אהמאן און לאזט אים
אין זיך ארייננואקסן — צי זאל די דאזיקע נעשיכטע נישט באוועגן
דעם פילאזאף זיך אויפצוניי טיף צו פארטראכטן איבער דעם עצם
פון איכדיווידואום?

און דא קומט אונזער באמראכטונג, נאך אזוי פיל באנדווערים,
לעבער־פיאווקעס, פאדים־ווערמלעך און, ענדלעך, ים־נאדל־חיהלעך,
אליין צוריק צו דעם, וואס איך האב דיר פריער נעוואלט ווענן דער
אומשטערבלעכקייט.

די האכט שוין איצט נעמען נענוג פאלן, ווען איין אינדיווי־
דואזם הצט נעמוזט אינואנצן פארברויכט ווערן, כדי מענלעך צו
מאכן די עקזיסטענץ פון דעם אנדערן, ביז צו אונזער נאדל־חיהלע,
ווו איין איכדיווידואום הצט נעמוזט איבערלאזן דעם אנדערן זיין
כאזן, כדי דער האויקער אנדערער זאל ווערן לשבנספעיק. און
ארצט זאסטו אפשר: וואס גייט דאס אלץ אן דעם מענטש, פאר
וועלכן מיינגמלעך, נעבויט יענע אומשטערבלשכקיי־טען
האנקען. אבער פארגעס נישט, אז דער מענטש איז א חיה. אז

„אם־פּרוכפּערונג" פון באַנחוואַרים באַלד לכתחילה אַריין אין דעם רעכענונג. אין דערנאָך וואָנדערט ווייטער צו רעזולטאַטן, ווי דו ווילסט. דעמאָלט ביזטו דער הער פון דער לאַגע. די פּאַרשונג איז דעמאָלט דער זיכערער פּלאַנעט, וואָס שיצט אין טראַנט דיך. אין קעגנפּאַל בלייבט זי תמיד דער מאַגנעט־באַרג, וואָס ציט דיר ווי־דער אין וויידער אַרויס די נעגל פון דייַנע פּילאָטפּישע שיפֿן.

דעם גרעסטן טייל דענקער גייט עס הייַנט נאָך אַווי. אין זייער דענקען פּאַלט די נאַטור־פּאָרשונג אַריין ווי א קלאַץ, מיט וועלכן זיי קאָנען זיך קיין עצה נישט נעבן. אלץ שוימט, וואָלט זיך אין ווערט דערטרונקען. אין דאָך איז זי גראָד דאָס באמת אומ־געהויערע אין גוטן זין, וואָס אונזער צייט ניט דיר אלס דיין אייגנס, אויף איר וועט דיין דענקען אויפסניי אויפבליען. פּאַרשטיי דאָס גוט: דיין דענקען אין יערן זין. מיט רעזולטאַטן, וועלכע קאָנען זיין אזוי דרייסט, ווי דו ווילסט נאָר אליין. אויך אין דעם פּראָב־לעם פון אינדיווידואום. פון דער אומגעהויערער פּאַרוויקלונג, וועל־כע דער נאַטור־פּאָרשער ברענגט אין אים מיטאַמאָל אַריין, דאַרף ער ערשט אויפסניי אויפשטיין, ווי א יונגער פּעניסס...

ד ערווייל, כדי דיר צו געבן נאָך א שיינעם מוסטער, נאָך א צווייטע נעשיכטע פון א נאַדל־דויטיקן.

א ליבע־געשיכטע איז עס אפילו שווער אָנצורופן, ווייל — אויב עס קומט דאָ אפילו פּאָר א פּאַרמערונג, זעט עס אָבער גיכער אויס ווי א גט, אייַדער א חתונה. א גט פון א באַוונדערן מין, וועלכן קיין שום מאַדערנער זיטן־ראָמאַן האָט נאָך נישט בצהאַדלט: רחיינו, א בריאה, ער אַדער זי, גט זיך מיט זיך אליין.

מיר שוינט טייל־מאָל, אז אזא צושיידונג מיט דעם אייגענעם איך וואָלט נעווען זייער ווינטשנסווערט פּאַר טייל צו קאָנסטעלע־טע אינדיווידואליסטן צווישן אונז מענטשן.

זיי צוימען זיך אפּ פון זייערע מיטמענטשן, און התנגה איז פּאַר זיי א גרויל, ווייל זי וואָלט נעקאָנט פּאַרנוואָלטיקן זייער אייג־

אילוסטרירט מיט אועלכע פאקטן. אבער פארשטיי מיך גוט. איך וויל דיר נארנישט צושטערן, ווען סיאיז דיר ליב, ווען סיאיז דיר, ווי דיר דוכט זיך, נוטיק פאר דיין לעבן. איך האב דיר נאר גשוואלט געבן בלויז פאקטן, די אויספירן פון זיי קאנסטו, וועז דו וועסט דארפן, אליין מאכן. נאר איינס מוז פאר דיר קלאר ווערן. דו מוזסט דאס, ווען דער נאטור־פארשער גיט דיר, אריינ־ציען אין דיינע באטראכטונגען אן השערות. דו קאנסט דא נישט פארביינין, ווי דער פארזייער פארבי דעם פארוואנדעטן מאן, ווען איז געלשען אין מדבר. דו מוזסט דיר אינגאנצן קלאר מאכן, אז דער נאנצער קאמפוענציאנעלער אונטערבוי פון דיינע אידעען ושנן ועלט, אינדיווידואום, אייביקייט, אומשטערבליכקייט, לעבן, מויט, איך, דו, מוסטר, סינד א. א. וו. איז צו דיר אויבערנעטאנ־גען פון צייטן, אין וועלכע מען האט נאך נישט גשהאט די מינד־סטע אנונג פון די רעזולטאטן פון אונזער נאטור־פארשונג.

אויף דעם דאזיקן שלעכטן פונדאמענט זענען אבער אין משך פון דער צייט אויפגעשטעלט גאנצע וווינערליכע נשביידעם פון השערות, און דער גלאנץ פון דער מענטשלעכער לאגיק האט נשמאכט פארגעסן אן דעם שלעכטן פונדאמענט. אבער אין דער זעלבער צייט האט זיך די פארשונג פאר זיך שטיל גפארבעט, כדי דאס אונטן אויפצוזיען א נייעם פונדאמענט, און ענר־לעך, האט זי אים אויפגעבויט. איצט מוז מען פארלאנגען, אז דער דאזיקער נייער פונדאמענט זאל וווייסטנס רעספעקטירט ווערן.

זייער פיל מענטשן מיינען, אז דאס נאנצע דענקען, ישדע פי־לאזאפיע, ישדער פרייער שוואנג פון נעדאנק פארלירט יערן זין, אין דעם מאמענט, ווען דער נאטור־פארשער באקומט אועלכע ברייטע רשכות. דאס איז די גרעסטע טפשות. דאס, ווען דער נאטור־פאר־שער גיט דיר, איז פאר זיך אליין וויכער אכטאלוט פרייער מאטער־יאל. נאר נעמען דארפסטו דעם דאזיקן מאטעריאל. ווען דו ווילסט מיט אים מאכן, דאס איז דיין זאך. בוי דיר, ווי פרייער, די דרייסט־סטע כראנקען ושנן דעם אינדיווידואום, איך וויטש דיר גליק. אבער בוי אויף אין מיט דעם נייעם מאטעריאל. נעם די

האָט נעשיכטלעך געקאָנט אַנטשטיין אויף אַזא אופן: פון דעם צד־ נויפוואסן זיך פון פינף אייגצלנע וועדים; די רעזולטאַטן האָט מען אָבער הייגט אַוועקגעשיקט.

אזא ים־שטערן אין דערוואסענעם, נעשיכטלעך־דייפן צד־ שטאַנד איז אומצוויידייטיק א פולשטענדיק אַנטוויקלטער אייג־ היטלעכער „אינדיווידואום". זיין יתנט־אַנטוויקלונג איז צוגעאַנ־ גען ענלעך ווי ביים ים־קאַדל־חיהלע: אויך ער האָט שוין אַמאל ביי זיין אם פון לעבעדיקן לייב אַרויסגעצויגן דעם מאָגן אין דאָס איבעריקע מוטער־לייב אַוועקגעווארפן ווי אן אלט נאכט־טיצל. אָבער זייט דעמאָלט איז ער געבליבן „אייגהייטלעך" אין דער עגטסטער באדייטונג פון דעם וואָרט, ד. ה. פשוט אן אינדיווידואום, פונקט אזוי ווי דו.

הגם אזא ים־שטערן זעט אוים אין דער פאַרם, ווי מען נע־ פינט אים אַרויסגעוואַרפן אויפן ים־ברעג, מיט־פאַרגליווערט ווי א פאַמעראַנץ־שאַל, דארף מען אים אָבער נאָר אייגמאל האָבן געזען פריי אין וואסער, כדי צו פארשטיין, אז ער האָט זיין אייג־ נאַנץ גוט אנטוויקלט חיהשדיק נישמה־לעבן. א קאָמפליצירטער נערוון־אפאראט מיט א גרויסן נערוון־רינג, פון וועלכן סגייען אוועק נערוון־פעדים, ווי שטראַלן, זאָגט עדות וועגן דער שטרענגער נישמה־ אייגהייטלעכקייט. אין קעגנזאַץ צום גרעסטן טייל אנדערע נאַדל־ הויטיקע האָט ער אפילו דייטלעך־אָנגעזעענע אויגן אין נעשטאַלט פון גלאַנצדיקע רויטע פונקטן אויף די שפיצן פון די ארעמס. נאָנץ ווייט פון צו זיין א פאסיוואר נאסט אין די טיפשנישן פון ים, פירט ער דאָרט אן אמת רויבער־לעבן, באפאלט אן פרעסט אויף קלייגע קרעבסן, אויסטערן אן פיש וויפל זיין האַרץ גלוסט. אן דערצו נאָך געפינסטו ביי טייל מינים אזעלכעם, וואס לאזט איבער, אפשר מער ווי אלץ, דעם אייגדרוק פון א נשמהדיק־ אן קשר־ פערזעך־פעסטן אינדיווידואום.

דער דערוואסענער וויבלעכער ים־שטערן, וועלכער איז אליין אַרויסגעקומען פון דער אומברחמנותריקער צישטערונג פון זיין אם־פאַרם, וויזט אַרויס זייער בולט גשוויסע מוטערלעכע גע פילן כגנגע זיינע אייגענע קינדער, ווי א הן אויף די אייער,

דיוידועלע פריהייט. עס ליגט א נרויסער נשראנק אין אזא שטיבל, וועו עס רערשיינט נאר אין א רייגער נעשטאלט, אבער וואר איז נעגנג שטארק דערצו? דער רר־שטעדער זיצט טיף אין דעם אי־נערלעכסטן „איך" אליין, און דו זעסט, ווי דעם קאנסעק־וענטן אינדיווידואליסט באפאלט א נוי בענקשאפט: וועו עמיץ זאל מיך נאך איצט באפרייען פון מיר אליין, מיך פון מיר אליין אפשיידן!

אומזיסט! דו קאנסט אין נשמהזין זיין נאדל־היטיקער ווי־פיל דו ווילסט: אלם מענטש האסטו נאך, ווי ברוש זאגט, דעם „איינגעם מיט־פאל" אלם לעצטן אויסוועג, אבער קיינמאל קאנס־טו נישט פרעמן צו דער לעבעריקער זעלבסט־צוטיילונג.

דו הערמאנסט זיך אן די אייגקעמערלריקע אר־חיהלעך, וועל־כע הצבן זיך נשפרוכפערט אייפאך דאדורך, וואס זיי זענען זיך צוזאלן אויף צדוי אדער מער שטיק. פאר דעם פרינבלעם פון איכ־דיווידואום, ביי ותלכן מיר הצבן זיך נאר וואס אזוי אפגעמער מערם, איז דאס שון אויך א נענוג פאתויקלטע זאך. אבער דא קאן מען נאך זאגן, אז ביי די דאויקע נידעריקסטע ברואים איז דער נאבצער באגריף פון איכדיווידואום נאך אזוי נעפלידיק אן די נאמער פון די נשמה־איבערלעבונגען נאך אזוי ווייניק אויס־נעפארשט, אז מען דארף דערפון נישט פיל ארויסדריגען. איצט מאמראבט אבער דעם פאלגערן פאל.

דער נאנטסטער קרוב פון ים־נאדל־חיהלע איז דער ים־שטערן.

אויך א נאדל־היטיקע חיה, הגם שוין אן דער קיילעביקער שטאבשיקער פרוכטכ־שאל פון דעם ים־נאדל־חיהלע. אויב איך האב דיך ביים ים־נאדל־חיהלע נעכטן זיך פארצושטעלן א וואר, ותלכן מען האט צוגעקוועטשט אין דער פויסט אין נעמאבט פון אים א דיקן קנויל, מוז איך דיך איצט בעטן זיך פארצושטעלן א חפר, ותלכן מען האט צוריסן אויף אזא אופן, אז עס זעט אוים, וי ער וואלט פון זיך נעבוירן פינף יונגע וועדים, וועלכע זענען אין צשכסר נעכליבן פאדבונדן אזוי, אז זיי שטעלן מיט זיך פאר אן אמתן חפר־שטערן, אזא בילד איז נאך מער שרלויבט צוליב דעם, וואס די נאמר־פארשער הצבן אמאל נעגלויבט, אז דער ים־שטער

מיילזאג אַ „טויט", ביי וועלכן איין איבדיווידואום „שטאַרבט", אָדער איז זי אַ שריט פאָרויס צו אַ פאַרבריימערטן לעבן, אַ פרוכ־פּערזאָנ, ביי וועלכער דאָס אינדיווידואום גייט איבער צו אַ העכע־רער פאָרם?

אפשר באנוצטמו די פרייע ציט פון אן אויספלוג צום כאל־טישן ים, וווּ די כוואליעס וואַרפן דיר אַלע מאָג ארויס גרויסע און קלייַנע, רויטע און נעלע ים־שטערנס פון זייער בלויען וואַסער־היכל, כדי אביסל צו טראכטן וועגן די דאָזיקע פראגן. פאַרלאָז דיך דערויף, אז וויהין זיי זאָלן דיך נישט פאַרפירן, וועלן זיי דיך דאָך ברענגען ווייטער, ווי אַלע בעפֿערעך פון דער שפּעקולאַטיווער פּי־לאָזאָפיע און טעאָלאָגיע.

וועסטו אין א באהעלטעניש אונטער שטייגער דאס ים־שטערן־וועג לתן מיט פארשפרייטע ארעמס איבער אירע באפרוכטיקטע אייער און ארויסקריכנדיקע יונגע, — א וווּנדערלעך בילד און אין דער־זעלבער צייט אן שרשטע שטופע פון דער אומגעהויערער לייטער, וועלכע ענדיקט זיך הויך אויבן מיט דעם קיכר ביי דער ברוסט פון דער מאדאָנע. ביי געווייסע מינים שטערן און אנדערע נאדל־הויטיקע גשפינען זיך אויך באזונדערע טאשן אין לייב, אין וועל־כע די עלטערלעבע חיה שלעפט ארום אירע יונגע, ווי א קענגורו זיינע בייטל־יונגע.

אזן דאָך: דער דאזיקער „גוטער אידיווידואום" קאָן זיך, נישט קוקנדיק אויף זיין גאנצער קאמפליצירטער אינדיווידואליטעט, פונקט ווי יענע ארטאגלאָזע אור־חיות צושפאלטן אויף צוויי אינדיווי־דואומס. ביי א ווילדן צאפל נייט דורך דורכן נאנצן שטערן מיט־אמאל אן אינערלעבער ריס. אויך טייל פון די שטערן־ארעמס וויל זיך אפרייסן פון דעם אנדערן. אבער ער קאָן עס נאָר מאכן אויף אזא אופן, אז אויך דאס מ־לסטע ישטיק וועלט צוהאקט. אלץ פלאצט: די נעהרונג־פאדעמס אזן די גשפעסן וועלן צוריסן, די האלטע טיילן וועלן צוברעכן, אפילו דער מאָגן וועלט צושפאלטן אזן בלייבט לינן צוטיילט אויף צוויי אפענע העלפטן. אבער יעדער העלפט לעבט. אויז דער שטערן נעווען א פינפשטראליקער, פלעצט אויך העלפט באקומען צוויי אזן די אנדערע דריי ארעמס. ביי אכט ארעמס וועלט צוטיילט פיר אויף פיר, ביי זעקס — דריי אויף דריי. אביסל שפעטער וועלט די שרעקלעבע וווּנד פארקלעבט אזן היילט זיך אויס אויף אזא אופן, אז די פעלנדיקע העלפט וואקסט נאנץ אויסנאך צו. אזן אין א קורצער צייט ארום זענען ב י י ד ע אינדיווידואומס וווידער „נאנץ".

נאָר עס זענען איצט דא צוויי אינדיווידואומס, אויפן ארט פון דעם פרישרדיקן איינעם. נו, זעץ זיך אריין אין דער אינדיווי־דועלער נשמה פון דעם דאזיקע שרשטן ים־שטערן אזן מאך צוזא־מען מיט איר דאדך די טיילונג... וואס זאל זיך די חיה דערביי „טראכטן"? ווי לאנג זאל „זי" טראכטן אלס „אייגע", אזן פון וועז אן זאלן איר „טראכט־איך" בילדן צוויי נשמות? איז די צי־

אויך אזוי געטרן אין האבן פונקט אזוי נישט נשומטס, ווען דאס איז פאר א באשעפענעש. זיי האבן אבער געקאנט די אורדעאלע באריבונגס־וואנן אין האבן זיי אונז איבערגעגעבן בירושה, אין איצט גשהערן זיי, אלס אוסבאדינגס־נויסיקער באשטאנדטייל, צו אונזער הומאניסטישער בילדונג. דערביבער קאנען זיין פארשידענע מיינונגען.

די אויסטער איז אבער אויך אלע פאלן איינגטלעך א צו ליכנסווירדיקע זאך, אז מען זאל מעגן צוליב איר זיך ארוסקריגן, אין דערביבער ווילן מיר עס טאקע נישט טון.

פאר מיר האט יעדע אויסטער א נוט שטיק פאזיטיוע. אויך געדענק שטילע לעבנס־שעהן, וועלכע איך וואלט אזוי נישט געוואלט האבן אין זכרון. שעהן, וועו דער איינפאבער נעמט איז פארוואנדלט נשוואדן אין א מין נעבענטשטער באגייסטשונג. לי־בע מיידל־קעפ טויכן פאר מיר אויף... אין אלשליי... פון אלע קי־לינארישע נעריכטן איז די אויסטער זיכער אייגער פון די אידע־אלסטע. נאגיץ וויניק נעריכטן קענען זיך מיט איר פארמעסטן, — אזן, כאראקטעריסטיש אלץ נאר „ריינע" שפייזן, וועלכע האפען נישט האבן קיין שום אינגטלעכע צוגריימונג. צום בישפיל די טריפל. אזן ווי דער ריח פון די טריפל ציט דיך ווייט אונטער אין ווורצל־פארפלאכטענעם פארבישופטן וואלד צום קבר פון משרלין, וועלכער שלאפט אונטער די פלאמענדיק־מרינע טוזנטנ־יעריקע קאס־נעס, אזוי פארשלעפט דיך אויך די אויסטער ווייט אונטן פון דער יבשה צום ים מיט זיין זאלץ־אטעם, מיט זיין שוים, טיף אין אפגרונט פון דער שווארץ־גרינער ריזן־מששה פון אייביקן ים, וועל־כער וואקסט ווייסע קאמען אזן איבער וועלכן עס פליען, וי ווייסע פלעקן, די משונן.

אזן דער גייסט שוועבט מיט דער משוע פון אירן מעשהלע צום אנדערן. ווי אלע משנטשן וועלן אמאל פאריטיקט אזן בר־דערלעך זיצן צוזאמען בייי אויסטערן אזן אלטן ריין־ווין, אזן ווי אלע וועלן זיך עטרלעך באמת פילן איבדערהיים אויף דער דאזי־קער ריבער ערד, וועלכע האט אזא שטוב־פון אויסטערן אזן מרייכן,

„וואס פאר א סוד פון רערמיט פון נשמיטעל
וויל זיך פאר אונזערע אויגן אנטפלעקן?
וואס פלאסט ארום דער סודשל, דום נאלאטעמע מיסל
בשלד פלאסט עס אויף מעבטיק, באלד ליבלער, באלד זיס,
ווי סיוואלט עס דער פולס פון דער ליבע באשמעקט"

פאאוסט (קלאסישע וואלפורגיסנאכט)

דו האסט אין שול געלערנט אלערליי שיינע זאכן. איך וועל דיך אויפוועקן פון שלאף אזן אנהויבן panis, piscis וועסטו גלייך ווייטער זאגן: crinis, finis אלס אלטער מאן וועסטו נאך, אויב דו האסט צו שטארק אנגענעסן, אנהויבן זאגן פון שוערן שלאף אחרשגלמעסיק נריבישע ציימוערטער ארער אררשאלע באדינגונגס־זאצן, שטעקן בלייבן אין דשרמיט און איינגעזעצט ווערן אין קאר־צער. אזן מיט די דאזיקע זאכן האסטו דאך פארבראכט דיינע שענסטע יארן, ווען די פאנטאזיע האט אין דיר אנגעהויבן אויפ־בליען, ווי א יוכצער נארצן. די דאזיקע זאכן זענען געווען דער הו־מאניסטישער יסוד, אויף וועלכן דו האסט שפעטער נשראפט אויפ־בויען דעם אידעאלן טייל פון דיין וועלט־אנשויאונג.

וועז איך וועל דיך אבער פרעגן, אן נישט אין שלאף נאך אין די מאמענטן וועז דו ביסט אינגאנצן וואך: וואס איז אזעלכעם די אויסטער פון דיין טיש, וועסטו בלייבן שטיין אן לשון.

אזן דו וועסט דיך העבסטנס טרייסטן, או די אויסטער קאנען קיינמאל נישט האבן קיין צוהאטשנהאנג מיט דיין וועלט־אנשויאונג. עס וועלט פארדינט נעלט, כדי פאר זיי צו באצאלן. אזן דערנאך וועלן זיי נשענקט, מיט ארעך אן ציטרין; אן ציטרין איז א נע־שמאקלאזיקיט. דאס האבן די אלטע שבורים כיי האראגעס סיש

ווי שאלן, ווי א שטיקל ווערשט צווישן צוויי שטיקלעך ברויט. די נעשמאקע אויסטער אין איר כאשיידענעם רעקל איז אזא מושל אין דאסזעלבע איז אויך די בלויע מיזמושעל מיט איר נעלן קערן. דאקטער איז דער שלימאזל אדער אינגאנצן נאקעט, ווי אונזער רויטער, שווארצער אדער ווייסלעד־גרינער וועג־שלימאזל. אדער זי האט, ווי אונזער עסבארער ווייבערג־שלימאזל אן אייגצלנע, מערסטנטיילס נעדרייטע שאל, א „הויז", פון וועלכן ער קאן, ווען ער ווייל, ארויס אדער ארייגקריכן.

דער שנעק איז אין יעדער הינזיכט די העכערע חיה אין פאר־גלייך מיט דער מושל, ער האט א דייטלעך־אנגעמערקטן קאפ, מערסטנטיילס מיט באוועגלעכע „פילער" אן אויגן, און ער האט נישט נאר פארטרעטער אין וואסער, וועלכע אטעמען מיט זשאב־רעם, ווי אלע מושלן אן אויסנאם טוען דאס, נאר עס זענען אויך פאראן שלימאזלס, וואס לעבן אויף דער טרוקענייש, און וואס אטעמען דורך די לונגען, אזוי ווי מיר מענטשן.

אין זין פון דער נעשיכטלעכער אנטוויקלונג קאן מען זיך דאס פארהעלטעניש צווישן די נרופן פארשטעלן אזוי, אז מיט א צייט צוריק זענען פון די וועדים אנטשטאנען נעווייסע אור־שלימאזלס, פון וועלכע סיהאבן זיך אנטוויקלט פון איין זייט די היינטיקע שלימאזלס, בשעת פון דער צווייטער זייט זענען דורך דער צופאסונג צו א קאנסעקווענט־זיצנדיקן לעבנס־שטייגער און דורך א דעגענעראציע, וועלכע איז דערמיט פארבונדן, אנטשטאנען די מושלן. בשעת דו עסט, אוי ארום, אויף מיט דעם ווייבערג־שלימאזל דעם שפיץ און די צירונג פון דער ווייך־חיות־וועלט, שלינגסטו איין מיט דעם אומפאכערדיקן קנויל פון דעם אויסטער־לייב דעם פארשטארטן און אפגעשטאנענעם יורד און פילסטער פון דער זעלבער וועלט.

און דער דאזיקער קעגנזאץ שפיגלט זיך זייער אנשויליך אפ אויך אין לעבע־לעבן פון די ביידע, פון די שלימאזלס און מושלן.

וויפיל פאעזיע עם זאל ביי דיר אין זכרון נישט דערוועקן די אויסטער: פון אים אליין קאן מען כיים בעסטן ווילן נישט דער־

— אויב די מענטשן וועלן זיך נאר וועלן העלפן, וועלן זיך נאך וועלן פארשטענדיקן...

„וי אין דער מושל דער הילקיקר ים
וויסוסיק טרומעדיק קלינגט,
שווי דורך מיין נשמה
טרוימענר די בענקשאפט זימט."

די אויסטער איז א חיה. שווי פיל וויסט וויניקסטנס זי־ כער, נישט אזוי?

אמת, אן אויסערגעווינלעך רואיקע חיה, זי לאזט אפילו פון דיר לשערזיק אויפעסן אן באוועגט זיך נישט. צוליב דעם שלאפ־ דיקן צושטאנד, אין וועלכן זי נעפינט זיך, קאן ביי דיר אפילו שטשטיין א ספק, צי דאס איז באמת א חיה. וויניקסטנס, שטיים סו זיך אן, מוז עס זיין א נאנץ נידערזיקע חיה. שטעל דיר פאר א וואגרים, ווי ער וואלט זיך נעדרייט, וועו דו זאלסט אים ארויסציען פון זיין באהעלטעניש אן אים אויפצלייגן לשערזיקערהייט אויף א שיסל אין דעם עלעקטרישהעל באלויכטעגעם זאל פון א נרוים־ שטעטישן רעסטאראן. אן דאך איז די דאזיקע אומבאוועגלעכע מאר־ טירערין העכער ארגאניזירט ווי אן אייגפאכער וואגרים.

מיט אזר קומפסטו ארויין אין צווייטן פון יענע פיר שטופן פון רער השבערשר חיות־וועלט, וועלכע שטייען אויבשר דעם וואגרים.

די נעפינסט זיך ביי די ווייך־חיות, ביי די מאלוסקן.

צווישי גרופן פון די דאזיקע וויך־חיות באגעגענ זיך אין לעבן אויף שריט אן מריט, — צוויי גרופן, וועלכע דו פלענסט אפילו תמיד צונויפמישן. אונזער שפראך־נעברויך טיילט זיי פר־ נאדער איינאנצן ריכטיק הרך צווי וועדטער, אבער רער פראפאן נעברויכט נישט די דאזיקע וועדטער ריכטיק אן האלט זיי פאר סינאנימען.

איין וואגרט איז — מושעל אן דאס צווייטע — שלי־ מאק.

נראב פאטאפרערטיילן קאן מען די דאזיקע צווי מינים אויף אזא אופן: די מושעל איז א וויך־חיה, וועלכע שטעקט צווישן

אנדרתונסן: זיי בילדן אויס אין דעם זעלבן קערפער אי אייער, אי זויסען. אבער די באפרוכטיקונג קומט פאר, נישט קיקטריס דערויף, פונקט אזוי, ווי סיאיז אויבן נעשילדערט געווארן. ווייל די נאטור האט דאָ אויך שטרענג דורכגעפירט איר נעזעץ קעגן דעם זעלבסט־באפרוכטיקונג.

דערזעלבער ארטאן אין לייב פון דער אויסטער־חיה בילדעט אויס זויסען און אייער, אבער נישט אין דערזעלבער צייט, נאר איינע נאך די אנדערע. היינט שפראָצן ארויס אייער, וועלכע ווערן ארויסגעלאָזן און קומען אריין אין די זשאברעס פון דער מוטער, דאן שלינגט די מוטער אריין וואסער, ואָס איז פול מיט זויסען פון א שכנותדיקער אויסטער, און די באפרוכטיקונג קומט פאר. מאָנכן אבער ווען אונזער מוטער־אויסטער מיטאמאל ווערן פאטער און פראָדוצירן נאר זויסען. ביי איר שכנטע איז אבער איצט, פונקט פארקערט, דער „מוטער־טאָג", ביי איר איז היינט פארן אייער אנשטאָט זויסען, און דער זויסען פון דער ערשטער אויסטער ווערט נערן אייגעשלונגען צוואמען מיטן וואסער פון דער אנדערער און באפרוכטיקט יענע אייער.

די צאָל אייער, וועלכע יעדע אייגצלנע אויסטער קאָן ביי זאָ דאָפלט־ארבעט ארויסלאָזן, איז כמעט אומגלויבלעך: אין אייגציקע עלטערע ליבע־ערפארענע אויסטער קאָן אין משך פון יאָר פראָדוצירן מער ווי א מיליאָן אייער. צו דער פולשטענדיקער אנטוויקלונג קומט דערפון נאר א קלייגער פראָצענט.

עס איז אבער קיין ספק נישט, אז דורך א ראציאָנעלער אויסמערקזאמקייט, וועלכע זאָל זיך שטעלן פאר אן אויסבאבע זאָרגן קעגן כל פאר די ארויסווימלענדיקע יונגע, וואָלט מען נעפאָנט ביי אנזערע ים־ברעגעס אזוי פארמערן די אויסטערן, אז זיי וואָלטן גשוואָרן די ביליקסטע פאָלקס־שפייז אין נאכצן לאנד. מען זאָגט: א פולער בויך שטודירט נישט נערן. סאָציאָל נערעכט איז דאָס אן אותזין. א זאטער, פארנייפטיק־נעשפייזטער בויך הריבט בכלל ערשט אן צו שטודירן. צי וואָלט נישט פאר דער בילדונג פון דער מענטשהייט די פראיכטערעסירונג מיט די אויסטערן נישט נשמאט אמאל א נדעסערן נוצן, ווי דאָס שטודירן די אסטראלמעסיק נייכישע צייטווערטער אורעאלע באריגונגס־נאצן?...

ייִדישע
פאלקס ביבליאטעק
TORONTO

ציילן אשלו קיין פארהעלטניסמעסיק אינטערעסאנטע ליבע־נעשיכ־
טע.

דער נרשסטער טייל פון די משעלן זענען דאָפּלס־נעשלעכט־
לעך, זיי האָבן אָבער נישט קיין שום באהשפּטונגס־צרטאַנען און
העלפן זיך ארויס אויף דעם פּרימיטיוסטן אופן, וועלכער איז
משגלעך נאָר אין באוושטזלעכן וואסער. דער „ער" און „זי", וועל־
כע זיצן נאָנט אינאַנד אנערערן אין זייערע שאָלן, לאָזן ארויס
צו דער רעכטער צייט זוימען און אריער.

די „זי" האלט נאָך אָפט די רייפע אייער ביי זיך, אריינציענ־
דיק זיי אין איר אָטעם־אפּאראט אן האלטנדיק זיי דאָרט א נע־
ווישע צייט.

דער „ער" דאָקענן לאָזט ארויס זיין פראכט פּריי אין וואסער אן
נעמט צייטווייליק ארום די נאנצע אויפּנעקלאפּטע שאָלן פון זיין
ראנע מיט דער זוימען־פליסיקייט. די „זי" אָטעמט דעמאָלט אריין
טיף: דאָס הייסט זי ציט אריין א נרויסן שלוק וואסער אין אירע
וואברעם, אן די זאָך איז שרלעדיקט: זוימען אן אייער האָבן
זיך נעמראָפּן.

שפּעטער לאָזן זיך די יונגע ארוים מיט א נשווימעל פון דער
מוטערס אָטעם־טאָש. זיי וויסלען ארום, וויל דו מוזסט דיר פאָר־
שטעלן, אז די יונגע פּרישׂ־אויסנעפּיקטע מושעל האָט שוין, אמת.
א קליינע שאָל, אָבער זי האָט נאָך נישט די ניינונג פון דער על־
טערער חיה צו זיצן אויף איין אָרט. באזונדער די יונגע פון ד־
ים־מושעלן שווימען און וויסלען ארום נאָך א לענגערע צייט מיט
זייער האָפּלט־שעלעכל אין אָפענעם וואסער און זוכן א באקוועם
אָרט צום באזעצן זיך, ביז זיי ניכן נאָך דער וואסנדיקער שווער־
קייט פון זייער נאטירלעכן הויז אן באזעצן זיך, ענדלעך, פעסט
אויף אן אָרט. די יונגע פון דעם נרעסטן טייל פון די טייך־מ־
שעלן משפּאן זיך וויטיקסטנס אן אן פיש און לאָזן זיך דורך זיי
פיל תרשים לאנג ארומפירן שפּאצירן אין פרייען וואסער.

אין אלטמיין איז דאָס אויך דער אייגנפאכער פארלויף פון
דעם ליכערדאָמאן פון אונשרע אויסטערן. נאָר אויך אייגנארטיקע
אייגנשאפט האָבן זיי. גראָד זיי יונגן, אין זייער באשאפנטסטן
צפון־אייראָפּעאישן מין, אלם אויסנאם צוויישן זייערע שוועסטערן,

ארויס, אנשטאָט דיסטלאָבע אויבן פון אויערן, יענע אויסמעלישע אויסגעשטרעקטע „פילער", וועלכע נאָר אתמוסדיקע סינדער רופן פון „אויערן". אויף די פילער געפינען זיך ביי די גרויסע שלאכאָקעס, באמת, א פאָר קליינע, נאָענט שלעכטע אויבן.

האדט אָבער נעבן העכטן אויבן־פילער געפינט זיך א קליין לאָך, און דאָס — אויף דעם דאָזיקן אויסטערלישן אָרט, אזוי נאָענט פון קאָפ — איז נישט שפעס אנדערש, ווי די גשמלעכטלעכע עפענונג. וועך דו וועסט דאָס וועלן נאָכטון ביי א לעבעדיקן שלימאזל, זאָלסטו עס נאָר נישט צוגיוסמישן מיט דעם גרויסן אָטעם־לאָך פון די לונגען, וואָס געפינט זיך אביסל וויייטער.

נישט לייכט וועט מען ביי א צווייטער חיה געפינען הינטער אזא אויסאבער עפענונג אזא פארווייקלטן אפּאראט, ווי ביי דעם דאָזיקן שלימאזל היגטער זיין גשמלעכטלעכער שפענונג. אלס גרונט־פאקט קומט כל פאָלגנדעס: ישדער נאָרטן־שלימאזל איז אן אנדרונטום, פונקט ווי די אויסטער. טיף אין לייב האָט ער אן אזא' גרויפן „אנדרונגנום־דריזל", אין וועלכן עס וועלן אין א וועכדערלעכער צונויפמישונג פראָדוצירט ביידע שטאָפן, די מענלעכע אימען און ווייבלעכע אייער. פון דער דאָזיקער פאברוק פירט צו יענער אויסערלעכער נשמלעכטלעכער שפענונג א העכסט־פאחוויקלטער קאנאל, דורך וועלכן סיי־ווי ארויסגעשיקט אי די רייפע אייער, אי די אנטערגעמערישע זוימען־חיהלעך, און סיי־ווי אריך אויפגענומען די פרעמדע זוימען־חיהלעך פאר דער באפרוכטיסונג פון די אייגענע אייער. ווייל, לויטן אלטן נעזעץ, טאָר, נאטירלעך, אויך דא נישט קיין איינציגער זוימען אין דעמזעלבן קשרפער באפרוכטיקן די אייגענע אייער, הגם זיי וואקסן אויף אהויב, ווי שפּל אויף איין און דעמזעלבן בוים פון דעם אנדרוגנום־דריזל. דער טייל פון קאנאל, וואָס ליגט דירעקט ביים דריזל איז נאָך פאר די אייגענע אייער און זוימען־קשמערלעך אינאנאנצן א בשותפותדיקער, אבער וען די ביידע פראָדוקטן באגעגענען זיך דא, זענען די זוימען־חיהלעך נאָך נישט אינאנצן רייף צו דער באפרוכטיקונג, און דערביבער קאן דא דערווייל נאָר נאָרנישט נשמען. וווייטער איז שוין אבער דער קאנאל פאנאנדערגעטיילט: די בוים, די זוימען־קשמער־

מ אל דיר אויס א פיין ביגל אין וואס־פאדבן. אויף נאלד־
גרינע וויבבלעטער קומען זיך אקיזן פון פארשידענע זיטן
צוויי נרויסע שלימאקעס פון דעם באקאנטסטן מין מיט זייערע
דיקע ברוינע שלימאקהויזער. זיי נייגן זיך אקיזן מיט א וואל־
דיקן טרוים און הויבן אויף די קשפ. אבער מיטאמאל דערזעסטו:
די גרויע שלימאקעס־לייבער זענען געווארן רשוע מלאכימלעך, קלוי־
נע כיטרע אמארעטן, וועלכע האבן נאר אויף שפאס אגנעטון די לאנ־
נע פיל־הערנער, אלס קלאון־חמיצן. און איצט זיצן די ביידע שעל־
מעס ארוים פון אונטער זייערע שוץ־דעכער קלייניגקע, שיינע
בוינגס, זיצן זיך אן איינער אויפן אנדערן און באשיסן זיך מיט
קלייניגקע זילבערנע פיילן, ליבע־פיילן, וועלכע טרעפן גלייך אין
הארץ, הגם זיי מאכן נישט קיין אמתע בלוטיקע וווגדן...

הוש! דער כשוף איז פארשוווגדן: עס זענען ווידער נאר צוויי
אלטע פרעסערישע גארטן־שלימאקעס. און דאך האסטו איצט מיט
די אויגן פון דער פאנטזיע געזען שפעם אוועלכעם, וואס די נאטור־
געשיכטע וויים אויך אויף איר אופן צו דערציילן.

אין דער ליבע־געשיכטע פון דישלימאקעם דערציילט אויך די
שטרענגע ווייסנשאפט פון „ליבע־פיילן", מיט וועלכע די ליבנדיקע
באשיכן זיך. נישט מער, וואס די געשיכטע גייט דא אויך, ווי
תמיד, גיכער לויט אריסטאפאן, ווי לויט פעטראַרקא...

אזא שלימאק איז פאַרן פּראָפאן פיל פארשטענדלעכער אין זיין
קארפערלעכן נעבוי, ווי אן אויסמער. אויפן ארט פון דער כלומרשט
צוזוניפנעמישטער קאשע פון דער נעשפּאנטער מושעל, וועלכע זעט
סמעט אויס ווי שוין אויכמאל צוקיים אן אויסנעשפיזן, זעט אויס
דער שלימאק נוט פּראָפּאָרציאָנירט. די דערקענסט, ווו סיאיז דער
קאָפּ און ווו דער סוף פון קשרפער, ווו סאיז דער רוקן און דער
בויך. קיין פיס האָט עס, אבסח, נישט, און פון דעם קאָפּ שטאַרן

שפעם פונדרויסן דורך יענע שפענונג, און דערפון וועלן מיר באלד שפעס הערן.

האָרט ביי דער נעשלעכטלעכער שפענונג געפינט זיך אבער נאך א צווייטע זאך, און דאס איז דאס מערקווירדיקסטע. דאס איז א קלייניגק שעכטעלע, א מין גילזע, וואס שפנט זיך אין דער זייט פון דער נעשלעכטלעכער שפענונג; אין אים ליגט א קליינער נעמנשטאנר פון א קאלך־מאסע אין נעשטאלט פון א שארף פייל־לעכל. אויך די דאזיקע נעהיימניספולע זאך האָט צו די אייער אין צו די זוימען אבסאלוט נישט קיין שייכות: זי מוז אויך וואַרטן אויף שפעס אויסלכעס, וואס זאל קומען פון דרויסן.

לאמיר איצט פארלאזן דעם קערפער פון אונזער שלימאזל, אין וועלכן מיר האבן אנטדעקט די אלע צייכן אין וואנדער, און זיך צוקוקן א וויילע פונדרויסן צו דער נאנצער חיה. אירע מענלעכע נעשלעכטלעכע פראדוקטן באוועגן זיך אלץ שטארקער אין אירע קערפער, אבער זי אליין קאן מיט זיי נאָרנישט מעהר. וועז זי זאל וועלן, וואלט איר, נישט קוקנדיק אויף דער נאנצער קאמפליצירטקייט פון נעשלעכטלעכן אפאראט, דאך נאנץ לייכט נעווען זיך אליין צו באפרוכטיקן. דער באווענלעכער בעלעפטונגס־גלידמיט זיין רייפן זוימען־פאדאן וואלט זיך נאר נעדארפט אויסבווינן און ארויסרוקן אין דער גרויסער שאכט, וווּ עס וואַרטן די רייפע אייער, און אויסשיסן אהין זיין פאטראן.

אבער אנזער שלימאזל איז וויים פון אזא „פארבאטענער" האנדלונג. ער בלייבט אויפן באדן פון דער „מארא", הגם נישט אזוי פיל צוליב זיין רעספעקט פאר דעם נאטור־נעזעץ, ווי צוליב אנגענעמלעכקייט־מאטיוון. ער האָפט אויף עפעס באוונדער אויפרייצנדיקעס און אנגענעמס, וואס די זעלבסטבאפרוכטיקונג וועט אים קיינמאל נישט נעבן. און דאס דאזיקע „אנדערע" באווייזט זיך מאקע גלייך איינפאך אין נעשטאלט פון אן אכדערן שלימאזל פון דשמוועלבן מין.

אבער קומט ער אן אין דעם הייסן יתי־טאג סיט דעם שווער וואקלדיקן שלימאזל־אנאנס. פון דעם זעלבן נעבוי ווי זיין פארנענער (די ווערטער כלה און חתן לאזן זיך רא נישט אכזעכרן), האָט ער

לעך, גייען ארײן אין לינקען ענגערן טייל פון קאנאל, בשעת דער רעכטער פאראלעלער טונעל איז רעזערווירט נאר פאר שעפּסן, דאס הייסט פאר אײַ־קעמערלעך און פאר פרעמדע זוימען־קעמערלעך, וואס קומען אריין פון דרויסן. דער ענגערער זוימען־קאנאל פירט אריין אין א גרויסען רעזערוואר, וועלכער איז נישט שפּעס אנדערש, ווי א ריזיקער מענלעכער באהעפּטונגס־גליד, וואס לויגט נעבן־ווינלעך מיט אריינגעצויגן אין קערפּער. דער דאזיקער באהעפּטונגס־גליד ענדיקט זיך מיט א פרייער שפּיצונג הארט ביי דעם אויסערלעכן ראנד פון דער גרעסלעכטלעכער עפענונג, אין דער אנדערער זייט פון וועלכן סיעשפּנט זיך אויך ברייט דער גרויסער אייער־דרעזערוואר. אין נויטיקן פאל האט דער מענלעכער רעזערווואר די פשאיקייט זיך ארויסצושטופּן אינדרויסן און זיך אומצוקרייען, אזוי אז ער רוקט זיך, עכדלעך, ארויס, ווי א לאנגער טעלעסקאפּ, פון דער גרויסער ליבע־עפענונג און זעט איצט שוין אויס ווי אן אמתער מענלעכער גליד. אלס אזא גליד קאן ער ארײַנציען די אבגעוואלטע זוימען־חיהלעך פון דער עלטערלעכער חיה און זיי שוועמטועל אריינווארפן אין אנדערן שלימאזל־קערפּער.

פריער אבער, ווי נאר זיי קומען אריין אין דעם מענלעכן רעזערוואר, בליבן די זוימען־חיהלעך נאך א ווייל דארט רואיק ליגן און מאכן פריער, אזוי צו זאגן, זייער טואלעט. דורך א באזונדערן קלעפּיקן שליים ווערן זיי צונויפּגעצומען אין איין קבויל און פארוואנדלט אין אזוי גערופענעם זוימען־פאטראן. דער דאזיקער זוימען־פאטראן האט ווידער זיין באזונדערן צוועק, ווי מיר ווועלן דאס גליך זעהן.

מיט דעם אלעם איז נאך דער אפּאראט פון שלימאזל נישט אינגאנצן פארענדיקט, ער האט נאך צוויי פארוויקלטע נעבן־מאשינען. קודם כל איז דא נאך א לייזיקער קעפּל, וועלכער איז דורך א באזונדערן קאנאל אויך פארבונדן מיט דער אויסערלעכער גרעסלעכער אייער־שאלע. פון איינעוויניק ווערט אבער דער דאזיקער קעפּל נישט אבגעפילט — נישט מיט קיין אייער און נישט מיט קיין זוימען. ער איז אבגעפּרייט, ווייזט אוים, אריף אויפצונעמען

קען ארויסליגן די דאזיקע אייער אינדרויסן אריפן קערפער?

ניין, אריך דאס איז עס נישט. צוזאמען מיט דעם זוים פון דער אייער־שאלע, אין וועלכן עס ווייזן זיך נאר איצט נישט קיין אייער, קומט ארויס — אן דאס איז, ווי סיזוייזם אוים איצט דער נאטסטער ציל — אויף דער ליכטיקער וועלט יענע נעהיים־ניספולע זאך, וועלכע איך האב דא פריער באצייכנט אלס פייל־טאש, און אין וועלכער סיגשפיגם זיך די קליינע שארפע שפיצי־קע פייל פון קויגויערן קאלך. דער דאזיקער טאש אין זיין נע־היימניספולע פייל איז איצט פאר די פארליבטע שלימאקעם דער עיקר. נאכאמאל און נאכאמאל וועלט נשפרוווט, נעעברעדט האס ארט, געקוועטשט, נשפרעסט, פוגקט ווי די ברואים וואלטן זיך נעצילט איינער אין אנדערן. צוויי שעה קאן עס דויערן, איידער סענעלתגט איינצושטעלן די זאך אזוי, ווי מען וויל. דאן אבער טוט מיט אמאל א פלאץ, דער פייל־טאש טוט זיך א רוק ארויס אין זיין נאנצער גרויס, און איצט קומט אמאל פאר די ווילדסטע ערשיינונג.

דער „פייל־טאש" שיסט אויס.

כיז איצט איז עס נשוועז נאר א טאש, איצט ווערט עס מיט אמאל א זעלבסטשטענדיקער האדמאט. ווי א רויך־וואלקן פון א פיסטאלעט. אזוי פלאצט א וויים וואלקנדל פאר דעם פייל־טאש. עס איז אבער נישט קיין אמתער רויך, נאר אן אויסברוך פון א צישיימער וויסער פליסיקייט. דער ערשטישער האדמאט שיסט, ווייזט אים, מיט וואסער. אבער צוזאמען מיט דער פליסיקייט פליט אויך ארויס אן אמתער קויל צום צווייטן שליסאק.

צי האבן מיר נישט נשמאט קיין טעות? אדער האס אפשר נאר אויסגעשאסן יענער זארנפעלטיק צוגעברייטער זוימען־פאדראק? האט אפשר דער שאס נעצילט אין דער פרעמדער אייער־שאלע־שפיר נונג, אזוי אז דערמיט איז שוין, ענדלעך, פארגעקומען די אמתע באהעפטונג? ניין, ווידער נישט. ארויסגעפלויגן אן נעמראפן דעם צווייטן שליסאק האט נאר די שפיציקע קליינע פייל פון יענעם טאש. אן סיזוייזם אוים, אז די פייל האט נאהגישט נעצילט נראד

אויך דעם זעלבן פאַרלאַנג. אָבער מען זעט באַלד, אַז מען איז נישט ביי נאַנץ נידעריקע חיות. מען זעט באַשיינפערלעך, ווי עס מישט זיך אַריין אַ פאַהוויקלטער נשמה־עלעמענט.

ביידע שליכאַסעס נייגן זיך אָפענע מיט אַ באַשיינפערלעכער אויפרעגונג. פרייער דרייען זיי זיך אייניג ארום דער אַכהערער אין מין אויסטערלישן שליכאַק־טאַנץ. דאַן ציען זיי זיך ביידע אויס, ווי נרוים זיי זענען, אייגער נעבן אַנדערן, דריקן זיך צונויף מיט די קערפערם, אָנלעגענדיק זיך מיט די רוקנס אויף זייערע „הייזער", און גיסן זיך צונויף אינאַנאַנצן ווי מענטשן, מיט זייערע דיקע לייפן אין אַ הייסן קוש. לעבהאפט ווערן באַוועגט די פֿיל־הערנער, דער אָטעם פֿליס. די ליידנשאפט ברענט.

אָבער דאָ מרעט ווידער איין אַ פויזע. די אויפרעגונג וועלט נישט פאַרשווינדן, נאָר זי שטעלט זיך אָפּ אויף אַ ווייליע. עס גייט דורך אַ האַלבע שעה, אין וועלכער עס זעט אויס, ווי סוואַלט זיך נעגדייט עפעס אויסערגעווייניליכעס, אָנשטאָט די זאַך זאָל נליין, לויטן אַלטן נאַאיוון נאַטור־סדר, דערפירט וועלן ביזן סוף. און, באמת, נאָכדעם ווי עס גייט דורך די דאָזיקע ווייליע קומט פאָר דער משוגהדיקסטער אינטערמעצא. זיי ציען זיך אויס פונ־דאַסנויי. ציטערדיק פאַר אויפרעגונג, דערנענטערט זיך איין שלי־מאַס צום אַנדערן מיט דער נעשלעכטלעכער עפענונג, אין עס זעט אויס, ווי וועלן ביי אתו מענטשן וואַלט אייגער פון די פאַרליבטע מיט דעם נאַנצן ליבע־שטורם געשטופט אין געפרעסט די רעכטע זייט פון זיין האַלז צו דעם צווייטן. אָט טוט עס נאָר איין שלי־מאַס אזוי, אָט טוען עס באַלד ביידע. אָבער עס מאַכט זיי נישט אויס (און דאָס איז דערוויל דאָס מערקווירדיקסטע), צי דריקן זיי זיך דשדביי צונויף נראָד מיט די נעשלעכטלעכע עפענונגען. אויך וועלט פון די בריידט אויפנעפראַלטע עפענונגען נישט ארויס־נעשטעקט יענער באהעפטונגס־טעלעסקאָפּ, הינטער וועלכן די זוי־מען־חיהלעך וואַרטן אויף דער נעלעגנהייט ארויסצוגיין, נאָר עס שטופט זיך נאָר ארויס דער זוים פון דער אייער־שאכט. צי ווילן די דאָזיקע משוגהדיקע ברואים זיך אויסטווישן, אָנשטאָט די זוי־מען, מיט די אייער? אָדער ווילן זיי זיך נאָך פאַר דער באַפֿרוכטי־

LIBRARY AND READING ROOM OF THE
Jewish National Workers' Alliance

אז דאָס איז אזוי, האָבן שוין דייטלעך באמערקט די עלטערע באַ־
אַבאכטער פון דער דאָזיקער שליאַך־ליבע, אזן דער נייעסטער
פּאַרשטעַר האָט עס נאָר נאָקאַנט באשטעטיקן; מען האָט די פּויל
דעריבער שטרענג פּאַכמעסיק אָנגערופן „ליבע־פּויל". דער נעזויער
נעבוי פון די דאָזיקע ליבע־פּוילן אזן ביי די פּאַרשידענע מינים
שליאַכעם זייער פּאַרשידן אזן גיט דעם פּאַרשטעַר א שטאַרקיס־
טאַכאטיש דערקענ־מיטל. נאָר אין דער לעצטער ציַיט האָט יאָהא־
נעם מיזענהיימער אין זאָלאָגישן אינסטיטוט פון מאַרבורגער אי־
ניווערסיטעט נישט נאָר נאָכאַכאָל נעזוי נאָכגעשפּירט דעם ליבע־
דאַכאן פון דעם גאַרטן־שליאַך, נאָר אויך אויפּגענומען אין א נאַ־
צער סעריע באַריכטע פּאָטאָגראַפיעס דאָס פּויל־שיכן אזן אלע
אייבעריקע מאָמענטן פון דער דאָזיקער הויך־דראַכאַטישער האַנ־
לונג. ביי דעם אלעם מוז איך זיך פּאַר דיר מודה זיין, אז די פּויל־
נעשיכטע איז פּאַר מיר דאָך נישט אינגאַנצן קלאָר.

מיר האַרפן גלויבן, אז אן אויסגעשפּראָכענער שטערץ־אָפּט,
אן אָפּטמאָל נעפּערלעכע פּאַרוואַנדלונג, שפּילט דאָך די רָאל פון א
רייץ־מיטל פּאַר דער העכסטער גייסטיקער ליבע־אויפּרעגונג. פּרי־
ער האָט מען נעדאַכט, אז די ליבע־פּויל וועדט יעדער מאָל אויס־
געשאָפן מיט דעם ציל צו טרעפן נעזוי אין דער פּרעמדער ליבע־
עפּענונג. דאָס וואָלט פון איר נעמאַכט א דירעקט קיצל־נעציַיג,
וואָס מען וואָלט נאָך נעקאָנט, נישט קוקנדיק אויף דער קאָמפּלי־
צירטקייט, באַנריפן צוליב ענלעכע פאלן אין דער חיות־זועלט. אָבער
פון דער דאָזיקער מיינונג איז נאָך דער קלאָרער נייער אויספּאַרשונג
נאַרנישט נעבליבן. די וויסט אָבער, אז שטערץ און תאוה־תענוג
האָבן זייער קרוכהשע שטריכן. די וויסט, אז אויך ביי אזא מענטשן
זענען פּאַראן קרענקלעכע פּאַרקריפּלונגען פון נעשלעכטלעכן לעבן
ביי וועלכע נאָר דער שטערץ קאָן ארויסרופן דעם תאוה־תענוג,
דאָס השכטער שראָטישער גשפּיל איז מעגלעך נאָר ביי דער שוי־
דערלעכקייט פון קערפּערלעכן שטערץ. די אומגליקלעכע פּאַרקריפּ־
לענען פון סאַדיזם, וועלכע פּאַרוואַנדלען דאָס זעלבע פאַנר פון
אמתן ליבע־נעפּיל אין א בלוטיקער ליבע־אינקווידיציע, נעהערן
אַהער. צי זאָלן מיר זיך פּאַרשטעלן, אז ביי די דאָזיקע מענטשן

אין דער ליבע־שפענונג. זי האָט נעדאַרפט נאָר וווּ עס איז טרעפן דעם צווייטן שלימאַזל. אין דער גרעסטער צאָל פאַלן טרעפט זי אים אַיינפאַך אין ראַנד פון דעם אויסגעצויגענעם קערפער. אָבער דער מוסקול־שטוים, וועלכן די פייל האָט באַקומען, איז געווען גענוג שטאַרק, אַז זי זאָל זיך אַריינבויערן פעסט אין קערפער פון דעם ליבע־פּאַרטנער. די דאָזיקע שלימאַזליבע איז אויך אין דעם פונקט זייער ערנסט. זי שיסט, ווען עס מוז שוין אין מיטן פון ליבע־שפיל געשאָסן ווערן, מיט אמתע קוילן. נאָנץ דייטלעך באמערקסטו, ווי דער געטראָפענער שלימאַזניט א צאָפל, פול א מאָמענט וויי־טאָג. אפט דרינגט אריין די שארפע פייל אין דער גאנצער לענג אין פרעמדן קערפער און עס קאָנען, אמת אין זייער זעלטענע און אומבאַרעכנטע פאַלן, פאַרקומען קאָמפּליקאַציעס, וועו די פייל לע־כערט דורך די לונג און מאַכט א לעבנסגעפערלעכע וווּנד.

נאָכדעם קומט נלייך דער אומדערוואַרטעטער ליבע־ערפאָלג: ווי אויפגערעגט דער געטראָפענער שלימאַזניט איז שוין פרייער נישט נע־ווען, דערגרייכט אָבער איצט צוליב דעם שאָס, נישט קוקנ־דיק אויף דעם נאנצן וווייטאָג, זיין ליידנשאפט די העכסטע מדרגה.

דאָס אויסשיסן רופט אָבער אַרויס אין ערשטן מאָמענט ביי דעם רשואָלווער־נעלייבטן אליין א מין פאַרמאַטערונג. אויף א קור־צער וויילע פאלט זי אַנידער ווי טויט־מיד, און וועו בייַדע פּאַרט־נערן האָבן אָפּגעשאָסן, דאַרפן זיי קודם כל האָבן אַן אָפּרו־פּוויזע. האָט אָבער נאָר אַינער געשאָסן, לאָזט זיך דער צווייטער, דער פאַרוונדעטער, נלייך נאָך דעם שמערץ־צאָפל מיט אזא ברען צו דעם ערשטן, אז ער גיט אים קוים צייט צו זיך צו קומען. און דער דאָזיקער ברען דערפירט ענדלעך צו דעם העכסטן אקט, צו דער נעשלעכטלעכער פאַריינקונג פון בייַדע שלימאַזעס.

ווי אזוי האָט די פייל נעהאָט די דאָזיקע ווירקונג? זי אליין וועלט אין נאָרמאַלן פאַל שפּעטער אַיינפאַך ווידער אַרויסגעשטויסן פון דער וווּנד אין פאַלט, אלס אומנוצלעכע זאַך, אוועק. ביידע שלימאַזעס האָבן אין זייער נאָדל־טאַש_די קראפט צו פראַדוצירן א נייע פייל שוין אין משך פון עטלעכע טעג. אָבער ווי אזוי מאַכט דער שאָס אליין נעלאָנט אַרויסרופן אַן ערשטיש אויפרעגונג?

ליידנשאפט, א „ליבעראיינשפריצענג". אינגאנצן אויפגעקלערט איז דערווייל אבער די דאזיקע וואנדערלעכע געשיכטע פון דער ליבע פון דער שנאבל־חיה נאך אויך נישט. עס איז וועדט דערצו צו באמערקן, אז, הגם די ליבע־פייל פון די ישלימאקעס איז נישט הויל, וועדט זי אבער תמיד אויסגעשאסן אין א גאנצן וואלקן פון וויסלעכן דריזל־זאפט. דאס דריזל, וואס גיט שרויס דעם דאזיקן זאפט, שמעלט מיט זיך פאר א ריזיקן אחתאן, און סיוואלט נעוען א וווּנדער, וען אזא גרויסער ארגאן זאל צושטעלן נישט מער, ווי א פאר טראפן אייל אויף אויסצושמידן דעם פייל־טאש און די פייל. וען מען זאל וועלן מיינען, אז דער דאזיקער זאפט איז אויך אן אפראדיזיאקום, פון וועלכן סאיז נעניג א קלייניער טראפן אויף צו דערוועקן די גרעסטע לידנשאפט אין בלוט פון דעם גרעטראפענעם שלימאזל, וואלט מען זיך נעקאנט פארשטעלן, אז די פייל טראגט מיט זיך תמיד אריבער אכיסל פון דעם דאזיקן זאפט און רופט אזוי ארום דעם גשהעריקן שפעקט. מען קען אבער נישט אפלייקענען, אז די זיכערע באאבאכטונגען האבן ביז איצט אין ערגעץ נישט נעגעבן קיין דירעקטן אנהאלטס־פונקט פאר דער דאזיקער דרייסטער השערה, און דערויבער בלייבט די גאנצע זאך נאך אביסל טונקל. נאר אז נאך דער פייל קומט אן ערשטישער אויפרעגונג — דאס איז אינגאנצן פעסטגעשטעלט.

דער ערפאלג באמערקט זיך גלייך, ווי געזאגט, אין דער וויי־טערדיקער פירונג פון ליבע־שפיל. מיט א נייעם שטורעם, וועלכער וועדט שוין איצט נישט אויערגעריסן, הויבט זיך אן דאס קושן פון די ליפן און דאס פרעסן זיך אינער צום אנדערן. פלוצלונג רופן זיך ארויס ביי בידע ליבנדיקע די געשלעכטלשבע טיילן, און איצט שוין נישט נאר די וויבלעכע, נאר אויפן ערשטן פלאן אויך דער גרויסער „טעלעסקאפ", מיט וועלכן סאומען ארויס די זוי־מען־באהאלטער. פונקט ווי אן אמתער טעלעסקאפ רופט זיך דער מעלעכער גליד פריער נאך האלב ארויס, דערנאך שרויפט זיך ארויס פון אים א צווייטער טייל, ביז בידע טיילן גיסן זיך נישט, עמדלעך, צונויף אלס אין רער. די דאזיקע רער דארף אדויסלאזן דעם זוימען־פאטראן. זי מוז דערביבער דורך ישדן ליבע־פאויסנער

ניטמען איז דאָס געוואָרן די נאָרם, די פעסטע געווינהייט? פֿרייע
א קויל, כדי שפּעטער זאָל אויפֿפֿלאַמען די לייַדנשאפֿט?

איך בין זיך מודה, אז גראָד דער דאָזיקער געדאַנק ברענגט
מיך אריין אין ז ספֿק. איך האָב א צייט געמאַכט, צי איז נישט
אמאָל די דאָזיקע ליבע־פּייַל אַן אנדער מיטל, צי פּירט זי נישט
אמאָל אויס א מין אייגנשפּריצונג, וואָס פּירט אריין אין בלוט
וועלכן סאיז שטאָף, וואָס ווירקט אלס אפֿראָדיזיאקום, אלס ליבע־
רייץ־מיטל. אז עס זענען פֿאראן אזעלכע רייץ־מיטלען ווייסטו שוין
מסתמא, אלע ליבע־געטראנקען שטיצן זיך שוין פון די אלטסטע
צייטן אָן דערויף, אוֹן דער איינפֿאכער אלקאָהאָל איז ביי אונז
איינער פון די זיכערסטע בלוט־פֿארפֿירער, וועלכער האָט שוין אומ־
צייליקע ערשטיש קאטאסטראָפֿעס אויפֿן גשוויסן. אז אויך חיות
וועגן בכלל אָן ביי פרעמדע אזעלכע אייגנשפּריצונגען, ווייזט דיר
ישרע גיפֿט־שלאַנג, וועלכע שטעכט אריין א דורכגעלעכערטן צאָן, ווי
א מאַרפֿיום־שפּריץ, אין פרעמדן פלייש און שפּריצט דאָרט אריין
דורך דעם קאַנאל פון דעם דאָזיקן צאָן דעם זאפט פון א גיפֿט־
דריזעל, וואָס ווירקט אין דעם פאל, אמת, אלס טויט און צושטע־
רונג. אין איין אייניציקן פאל רעכנט אָבער די ווייסנשאפֿט ביי א
נעווייסער חיה, אז זי וועגדט אָן אזא הוילן שפּריץ־שטעכער אויך אויף
אריינגעשפּריצן אין דער פרעמדער חיה א געשלעכטלעך־אויפֿרעג־
דיקן רייץ־זאפֿט, אָן אפֿראָדיזיאקום. דאָס איז יענע משונהדיקע
אריסטראַלישע בריאה, וועלכע שטייט אויף א נעווייסער שטופּע
נאָגט צו אונזערע אייגענע מענטשלעכע אור־עלטערן, די שנאָבל־
חיה, דאָס הייסט, אזוי ארום, א זויג־חיה, הגם אפילו א גאַנץ
נידעריקע. די מענלעכע שנאָבל־חיה האָט אין די הינטערשטע פּיס
א הוילן נאָגל, אין סוף פון וועלכן סגעפֿינט זיך א דריזל, וואָס
גיט אַרויס א שארפֿן זאפֿט. דער דאָזיקער זאפֿט איז אגב פּאר
אנדערע זויג־חיות גיפֿטיק, אָבער אין קיין אמת גיפֿט־געפֿערלעך איז
עס, ווי סיי־ווי אויס, נישט, נאָר עס איז פּראָקטיש א נרויסע וואר־
שיינלעכקייט, אז דער „ער" קראצט מיט דעם דאָזיקן נאָגל די
„זי" בשעת דעם באַהאַפּטונגס־אקט, און מאַכט איר אזוי ארום
מיט דעם רייץ־מיטל, וואָס דאַרף פּראַקטישער די נעשלעכטלעכע

האָט דער טעלעפֿאָן זיין אַרבעט אָפּגעטון און ער קאָן זיך ווידער אַרויסציען.

אין קעסל ווען זיך דער פּאַטראָן איצט עפּענען, און די פּרעסע זוימען־חיהלעך ווילן אַרויסווימלען. זיי ווילן זיך ווייטער זעלבסטשטענדיק אַוועקלאָזן וואַנדערן דאָך נאָר ביז צום ווינקל, ווו עס הויבט זיך אָן דער וועג אהויף צו דער אמתער גרויסער אייער־שאלע. איצט ווילן זיי זיך אַרײַנבאַקומען אין דער דאָזיקער שאלע. און ווי נאָר סטוועט זיך אַזא רייפן און דרייסטן זוימען־חיהלע טרעפן ביים אויבערשטן ראַנד פון דער שאלע א רייף אויי, ווען ער דאָס דאָזיקע איז באפרוכטיקן: קערן ווען קומען צו קערן און, לויט דעם אַלטן מעטאָד, זיך צונויפּגיסן. ווי אָבער דאָס ווען נאָר געשען, ווען זיך דאָס באַטרעפּנדע איי גלייך אין בערציען מיט א מין נאָדל־קליד, ווי א קליין נאָדל־חיהלע, כדי א צוויים צו היציק זוימען־חיהלע זאָל אין אים נישט קאָנען אַרײַן. לויט דעם, ווי דאָס דאָזיקע נאָדל־חיהלע לאָזט זיך אראָפּ אַלץ טיפער און טיפער אין שאלע, שלייפט זיך אים אלץ מער אָפּ דאָס נאָדל־קליד, און עס ציט זיך איבער מיט א שיינער האַרטער קאַלך־שאָל, ווען עס מאַכט עס ענלעך צו א שניי־ווייס פליגל־אויי. ביי אונזערע היימישע שלימאַקעס קאָן מען עס פאַרגלייכן נאָר מיט אמתע לילי־פוט־פויגל. אייער, פון העכסטנם זעקס מילימעטער די לענג. עס זענען אָבער פאַראַן דרום־אמעריקאַנישע לאַנד־שלימאַקעס, ווען אַלבע לייגן באמת אן אויי, וואָס איז אזוי גרויס ווי א נאָר־מאל מיכן־אויי.

דערווייל אָבער, ביז דאָס געשעט, קאָן דער גרויסער שלימאַק נאָך עטלעכע מאל האָבן איבערגעחזרט דעם נאנצן קאַמפּליצירטן לידע־מאַכט. נייע לידע־פּויליז, נייע זוימען־פּאַטראָנען זענען אין אויפּגשוואַקסן און צוזאַמען מיט זיי נייע אומגעצוימטע לייד־נשאפט. אזוי קומט אריין אין יענעם קעסל נאָך פיל נייע זוימען, ווען אַלבע מאַכן דורך דעם זעלבן וועג, בית, עדלעך, אלע אייער פון דעם דאָזיקן סעזאָן זענען באפרוכטיקט. און ווי נאָר דאָס איז פּאַרענדיקט, האָט שוין דער גוטער שלימאַק נישט מער קיין פּאַטערלעכע פליכטן. נאָר די מוטערלעכע איז אים נאָך

אריינגעפירט ווערן אין דער פרעמדער עפענונג פון דער אייער־שאכט. אבער דערצו מוז איצט, ענדלעך, באמת שוי די געשלעכט־לעכע עפענונג פון איין שליימאק, פון וועלכער עס שטעקן ארויס דער מענלעכער טעלעסקאפ און דאס ווייבלעכע מויל, געמוי זיך צונויפקומען מיט דער אנטשפרעכנדיקער־אויפגעפראלטער עפע־נונג פון צווייטן שליימאק. נאך אן עקשנותדיקער ארבעט, נאך אומציילעכע אומגעלונגענע עקספעריימענטן, לייגן זיך די העלזער ארויף קרייצארטיק איינער אויפן אנדערן אזוי, אז די געשלעכט־ירלעכע טיילן קומען זיך צונויף. פון ביידע זייטן רוקט זיך דער טע־לעסקאפ אלץ טיפער און טיפער אריין אין דער ווייבלעכער שאכט. נאר ווען ביידע ארגאנען זענען אינגאנצן פאריניקט, דאס הייסט, וען ביידע שליימאקעס זייען אין דערזעלבער צייט אלס מאן און שניידן אלס ווייב, טרעט איין א פולשטענדיקע בארואיקונג, דער העכסטער פונקט פון גאנצן אקט פאר ביידע. די פריערדיקע שטאר־קע נשמה־אויפרעגונג מיט איר אומרואיקייט לאזט נישט איבער קיין כאפ דערין, אז אויך אין נשמה־זין איז איצט אין דער אינדי־ווידועלער לייבנשאפט דערגרייכט דער העכסטער פונקט פון תענוג. הגם די ווילדע אויסערלעכע באוועגונגען הערן אין דעם דאזיקן מאמענט כמעט אינגאנצן אויף. דער אינגעלעכער אקט דויערט אזוי פון פיר ביז זיבן מינוט.

וען דו וואלסט געקאנט גלייכצייטיק אריינקוקן אינעווייניק אין קערפער פון די פארחלשטע שליימאקעס, וואלסטו געזען, ווי דער מענלעכער טעלעסקאפ האט זיך פעסט אריינגערוקט אין דער ווייב־לעכער שאכט. דורך א בלוט־פארהאלטונג איז ער דאדט אנגע־שוואלן געוואָרן אזוי, אז ער קאן זיך נישט גלייך צוריק ארויסציען. ער האט זיך אבער אריינגערוקט נישט דירעקט אין דער אייער־שאכט, נאר אינדער זייט אין ענעם ליידיקן רעזערוואר, וועגן וועלכן מיר האבן פריער נישט גשהאט קיין אנונג, צו וואס ער קאן דינען.

נאכט ביים אריינגאנג אין דעם דאזיקן רעזערוואר וואקסט איצט דער זיכטן־פאסטאן גליקלעך ארויסגעלאזן פון טעלעסקאפ. דערווייל

אמיך דיר דאס בילד פון דער שלימאזל־ליבע פאראנדיקן נאך מיט א ווילד שוי־שפיל, ווען רוקט זיך ארויס פון וואסער וויי אן אמתער דיפיראמב פון דער נרעסטער ליבע־ענערגיע.

שוין ביי די דאזיקע ערד־שלימאזעס קומט נישט זעלטן פאר, אז אנשטאט צווויי באגעגענען זיך דריי ליבע־דורשטיקע שלימאזעס, ווערט מרעט דאן אלע דריי ארויין אין ליבע־שפיל. ביז, ענדלעך, צוויי פון זיי, וואס לינן נראד נענטער אייגער צום אנדערן, קומען צום העכסטן אקט.

דו דערמאנסט זיך אבער אז דער קלוינער לעבער־פיאווקע, ווען ווערט ווי העכער איך האב דיר דערציילט. פון דעם נאל־נאנג פון ששפס זענען יענע יונגע חיות צוועק אין קערפער פון די וואסער־שלימאזעס פון מין לימנאזוס, וואס האלטן זיך אויף אין שליים פון אונזערע טייכן. דאדורך איז אין ישדן קלוינעם פיאווקעלע אויסגעוואקסן א נייער פיאווקע־דור, ווערכער האט די מוטער אדער אם אינדערלעכן צוקוועטשט, און אין די קלוינע פיאווקעלער האבן דא נענומען ארויסשפרעצן, נאך אויידער זיי האבן דורכגעריסן די הויט פון דער מוטער מוטער, ווידער נאר קלוינינקע פיאווקעלעך. די דאזיקע שרעקלעכע פיחאמידע האט זיך אויפנעשטעלט, ווי געזאגט, אינשווייניק, אין שלימאז, און דער שלימאז אליין האט זיך נאדרישט וועגן דעם געזאדנט.

אויצט לאמיר אבער ווידער אינדרויסן בלייבן ביי די דאזיקע שלימאזעס און זען, וואס פאר אן אייגענע ליבע־פיראמידן זיי בויען אויף צווישן זיך.

די דאזיקע זמפ־אייטוויינער זענען אמתע שלימאזעס. פונקט ווי אונזער נאדטן־שלימאז, און זיי זענען אינדרלעך אנדרוגונסן, ד. ה. ישדער איז אין דער זעלבער צייט מאן און פרוי, אויך פונקט ווי אונזער נאדטן־שלימאז. נאר זיי שיידן זיך אונטער פון די נאדטן־שלימאזעס דערמיט, וואס זיי האבן, אנשטאט איין געשלעכט־לעכער שפענוט, פון ווערכע סיקומען ארויס ביידע שטאפן, צוויי, — א מענלעכע, נענטער צו די „פילער" און א ווייבלעכע, ווייטער ביים אטעם־לאך. די דאזיקע אויסערלעכע צוטיילונג ניט אבער איצט די דאזיקע שלימאזעס די מעלעכקייט צו ליבע־קאמפליקא־

געבליבן, און ער נעמט זיך צו דער מוטערשאפט מיט דער גאנצער קראפט. ער דארף אויסערלעך אפליגן די רייפע אייער.

אונזער נאַרטן־מוטער לייגט דורכשניטלעך א בערגעלע אייער פון זעכציק ביז אכציק שטיק, איינס נאָכן אנדערן. אויידער זי נעמט זיך אבער דערצו, בויט זי זיך אליין אויס דערצו א זיכערע ווינ. זי, וועלכע וויסט קיינמאל נישט פון גראָבן, שטופט זיך ארויס מיט דעם פאדערשטן טייל פון קערפער, ווי ווייט זי קאן נאָר, פון איר הויז און גראבט זיך אריין אין דער פייכטער ערד, ביז זי מאכט א קיילעכיק לאך פון אן ערך זיבן צענטימעטער אין דער טיף. זי זעצט זיך דאן אוועק ביי דער עפענונג פון דעם דאזיקן לאָך אזוי, אז איר שלימאזהויז דעקט פון אויבן צו און באהאלט דעם גאנצן אקט. איצט ערשט ווערן די אייער אין משך פון אירן אָדער צוויי טעג ארויסגעוואָרפן, און ווי נאָר דאָס איז אָפּגעטאָן, שארט די באזאָרגטע אלטע ווידער צונויף די ערד און דעקט צו די גאנצע וויג אזוי, אז מען זאָל קיין שפור מער פון איר נישט קאָנען געפינען. אין א חודש ארום קריכן, ענדלעך, ארויס די יונגע פון זייער קבר, פארטיק אנטוויקלט צום פרייען לעבן אויף דער לופט.

ווידער שטייט אויפן לייטער פון דעם יסשטערן צו דער מאראָנע א נייי שטאפל פאר דיין בליק... אויפן אָרט פון דעם ווילדן אומקומען פאר די קינדער, וועלכע דער וואָרים האָט דיר פארגעשטעלט אין אזעלכע שוידערלעכע בילידער, — די רירנדיקע זאָרג פון דער לעבעדיקער מוטער פאר די נאָך נישט אויסגעפיקטע יונגע. די מוטערלעכע זאָרג, די דאָזיקע גרויסע גלשלעכטלעכע לִיבע, וואָס פירט צו נייע ציילן, נייט איבער פון פאסיוון טויט צום אקטיוון לעבן, — אן אָנווייזונג, ווי אזוי אין דער לִיבע פלעכטן זיך לעבן און טויט צוגלייך, און די העכסטע לִיבע־פארמען פארוואנדלען דעם טויט אין אן איבערנאנג צו א העכערן לעבן...

בעסקע: אז אפשר קומט אין ישדן פון די דאזיקע שלימאקעס גלייכ־צייטיק פאר יענער שוידערלעכער שפיל פון די יונגע לעבער־פיאור־קעס, און דו וועסט באקומען א שיינעם באגריף דערפון, וואס דאס אלטע וואָרט פון דער „ווילדער פרוכפערונגס־קראפט פון דער נאטור" ווייל באמת זאגן. אויב דו ביזסט נענוג שטארק צו קוקן רער נאטור גלייך אין פנים אריין, דאהפסטו דאָ פילן א שוידער פאר דעם ערהאבענעם, געוואלטיקן, פונקט ווי ווען דער אָקעאן־ס׳ברויזט דאָ פאר דיר אויף, איז דער אָקעאן פון לעבן, די לאווינע שטארעמט אדער די לאווינע פון שניי־קאלאם דונערט. דאס, וואס פון אומערשעפלעכן „ווערן", וואס קייקלט זיך איבער דיר.

ציעס, וועלכע שטייגן נאך וויט אריבער די מעשים פון נאַרטן־שליכאס.

די צוטיילונג פון אפאראט האט אלס ערשטן רעזולטאט קודם כל דאס, וואס נישט קוקנדיק אויף זייער דאפלט־נעשלעכטלעכקייט, באגעגענען זיך די געשלעכטער נעוויינלעך נאר אזוי, אז אייגער טרעט ארויס אלס „ער" און דער צווייטער אלס „זי". זיי באַ־השפטן זיך אזוי ארום קיינמאל נישט אזוי, אז יעדער שליכאס גיט דעם אנדערן און נעמט ביי אים אין דער זעלבער צייט. איין שליכאס כאפט אן דעם אנדערן נאר אזוי, אז זיין משכלעכע (ד. ה. די וואס גשפינט זיך פון פארנט) נעשלעכטלעכע שפענונג ווערט צוגעדריקט צו דער פרעמדער וויבלעכער עפענונג.

דאס וואלט אויף אזא אופן אפילו נעווען איינפאכער, ווי די פריערדיקע נעשיכטע אין וויינגארטן. אבער שטעל דיר נאר איצט פאר מאטעמאטיש־שארף דעם וויטערדיקן המשך. איין שליכאס באהאנדלט דעם אנדערן משלעך. דערביי בלייבט זיין איינענע וויב־לעכע נעשלעכטלעכע עפענונג, וועלכע ליגט וויטער פון היינטן, נאטירלעך, אין דער דאזיקער אקטיוער האנדלונג נישט באטיי־ליקט. איצט אבער קומט צו צו זיי א דריטער שליכאס, וועלכער איז אויך גרייט צו פונקציאנירן אלס מאן. ער גשפינט די פרייע וויבלעכע שפענונג פון צווייטן שליכאס אין היובט אן זיין אר־כעט. דער דאזיקער צווייטער שליכאס, וועלכער האט אייגנטלעך נעווואלט זיין פארן ערשטן נאר מאן, ווערט איצט מיט נעוואלט פארן דריטן וויב. דערביי בלייבט אבער וויבלעכ־ביים דריטן די וויבלעכע עפענונג פרעי, און דא נעמט זיך ווידער א פערטער שליכאס צו דער מענלעכער ארבעט. אזוי אנטשטייט, ענדלעך, א נאנצע קייט. ערשט נאר דער לעצטער שליכאס בלייבט מיט זיין וויבלעכער זייט אינגאנצן פרעי און שליסט אלס דער איינציקער באמת נאר מענלעך־אנגאדירטער טייל די רייע, בשעת דער ערשטער גליד פון דער קייט איז אלס נעגן־פאל נאר וויב און אלע איבעריקע גלידער זענען גלייכצייטיק אקטיוו מאן און פא־סיוו וויב.

איצט מאל דיר נאך אויס צו דער דאזיקער נראטעסקער ארא־

צווישן די צוויי ברואים: דער ניידערישער און דערצו נאך דעם נעירטער איינסטער און דעם הויך־אנטוויקלטן טינטעפיש.

דער טינטעפיש איז די קרוין פון זיין שטאם.

שטארקע געהירן צענטראליזידן אין קאפ זיינע נייסטיקע קרעפטן, און הגם ער האט אין קערפער נאכיין ווייניק האַרטע ביינער, ווערן אבער די דאזיקע נעהירן ביי אים, פונקט ווי ביי דער העכערער חוט־השדרהדיקער חיה, ביי דער זשאבע, פויגל אדער מענטש, באשיצט דורך א באזונדערן וויכביינטלדיקן רינג, ווי א מין שארבן־הילע, וועלכע וואלט זיך זיכער נישט אנטוויקלט, ווען עס וואלט דאָ נישט געווען צו באשיצן עפעס ערנסטעם און ווערט־פולעם. אינטעלעקט איז אבער תמיד — דאָס קאן מען כמעט זאָגן ווי א געזעץ — פארבונדן מיט א שטארקער באוועגלעכקייט. דער טינטעפיש שטייגט אויך אין דעם פרט אומגעהויער אריבער די אויסטער: דער טינטעפיש קאן שוויימען, לויפן, קריכן, יא, אפילו בויען: ער פארבאריקאדירט זיך מיט שטיינער, ווען ער זוכט אין זיין עלעמענט, דעם ים־וואסער, זיינגלייכן. נאר אין דער אויסער־לעכער נעשטאלט ליגט אויך אים נאך אביסל זיין שטאם־צייכן, עס שטעקט עפעס אומגעלומפערטס, ווילדס אין זיין נאנצן נעבוי: די ארעמס וואקסן ארוים פון קאפ, איבער די אויגן און ארום דעם פרעסערישן מויל, און זיי כאפן זייער רויב, פעסט צוהאלטנדיק אים מיט א רייע זויג־באנקעס.

די ווילדקייט פון דער פארם ווערט נאך אויפאלנדיקער ביי דער נרויס, וואלטע דערמיט צו א קאלאסאלער כדתנה. זויל דער טינטעפיש איז אין זיין ריזיסטן מין דער „דראקאן" פון די פישער־לעגענדעס, פון וועלכן מען נעפינט עסיעמפלארן כיז צו צוואנציק מעטער אין דער לענג. א שפין פון אזא נרוים וואלט זיכער נעווען די מיאוסטעסטע פון אלע לאבער־חיות און די שרעק־לעגענדע פון אלע פעלקער.

די טינטעפיש זענען אור־אלט. זיי ערשיינען אין אומגע־הויערע מאסן שוין דעמאלט, וועו פאר אונזער וויסן לאזט זיך בכלל אראָפ דער פארהאנג איבערן לעבן אין דער שרי־נעשיכטע. פון די עלטסטע צייטן אן האט זיך, ווייזט אוים, אויף דעם דאָ־

עם א שפין. זעץ אים ארויך די פארשטארטע גלעזערנע אויגן פון א שעלפיש. גיב דעם קערפער די נאסקייט, די גליטשיקייט, די ווייכקייט, געזונטצלכקייט אין אבסאלוט נאקעטקייט פון שליכאק. נעם צו ביי די פים די גענעלענקען, אזוי אז זיי זאלן וועדן ענלעך צו קישקעס, זיי זאלן זיך אומבאהאלפן דרייען, אין נאר אראנק א גשהיימניספולער זויג־קראפט, וועלכע גיט זיי די מענלעכקייט אלעמאל זיך שרעצן אנדערש אנצוכאפן, זאלן זיי קאנען ווערקשלעפן פון ארט דעם דיקן קערפער־זאק פון דעם שפין. אחוץ דעם לאז דעם שפין איבער די נאנצע ווילדקייט און רויבע־רישקייט פון זיין נאטור, לאז אים איבער זיין קראפט און עקשנות און זיין אינטעליגענץ, ווען גיט אים די מענלעכקייט צו באהערשן יערע לאגע. און נאר צום סוף מאך אים נאך נרויס: ווי א פויסט, ווי א קאפ, ווי אן אקס, ענדלעך ווי א ווילפיש.

דאס איז דער טינטענפיש.

דער טינטענפיש איז זייער ענלעך צו א שפין. ער איז אבער נישט קיין שפין, ער איז אפילו נישט קיין קרוב פון שפין, פונקט אזוי ווי ער איז נישט קיין פיש.

ער איז א ווייך־חיה, און אוממיטלבארער קרוב פון יענע מר־שעלן און שליכאקעס, א שטאם־ברודער פון דער אויסטער און דעם נאדטן־שליכאק. נישט מער ווי אט ער האט זייער חברים שטארק איבערגעשטיגן. צוברעך אן איי מיט א הינדעלע, ווי אט זיך נאר ווי אט אנגשהויבן אויסצופיקן, און נים ארויס די מאסע אויף א טעלער: דו זעסט א ווייסטן פלאנטער פון א פארגליווערטער מאסע, וועלכע בלייבט ליגן ווי מיט; און שטעל דיר פאר דער־נעבן די דערהויבענע הן, ווי זי קוקט דיך אן מיט א בליק ווי קוסט פון נשהירן און נייט צו נעהירן, ווי זי לויפט, שארט, קוואקעט און פליט; אזוי אומגשפער זעט אוים דער קאנטראסט

ים־טיפענישן געמוזט אנטפלעקן זייערע דיסקרעטסטע האַרץ־סודות, קאַנסטו אויך באַקוועם צוזען דעם ליבע־פלירט און די חתונה פון די טינטענפיש.

דאָרט זעסטו דאָס טינטענפיש־פּאָלק אין זיין גאנצער פּרישקייט, אומגעבונדנקייט און וויל־קיט. עס איז גאָר קיין פּאַר־גלייך נישט מיט די אָרימע פרושים פון אונזערע אקוואריומס. אין נעאַפּאָל קאָן זיך דיר באַמת דוכטן, אַז דו רייזסט מיט זשול־ווערנס אונטערוואַסער־שיפל מיט די דורכויכטיקע שפּיגל־שויבן דורך די בלויע טיפענישן פון ים. דאָ שוועבן איבער דיר די קאָל־מאָר, די שוואַלבן, אזוי צו זאָגן, פון דעם טינטען־נעפּשלעכט, די פרייסטע שוויימער פון פרייען ים. אַז מען קוקט אויף זיי, פּאַר־שטייט מען, ווי אזוי דאָס פּאָלקס־בילד, וואָס זעט דאָך תמיד רעאַליסטיש, האָט געקאָנט קומען ביי די דאָזיקע מאָלוסקן צום פּאַרגלייך מיטן פיש. באמת שיסן זיי דורך נרשציעז דאָ פּאָרוים, דאָ צוריק, ווי שלאַנקע ראָזיק־רויטע השרימפּ, די קורצע כאַפּ־אָרעמס צוגויפּגעלייגט, ווי דער שפּיציקער פיסק פון א שטערלעט, די ברייטע דרייעקיגע פלום־פּעדערן רודערן מיט א סוואַליע־ארטי־קער באַוועגונג, — אזוי שוויימען זיי פריי, לוסטיק, לופטיק, פונקט ווי אמתע פיש, אין קענזואַץ צו די אַלע גראַבלענדיקע, נעוויקסיק־אומבאַוועגלעכע, אומגעלומפּערט־אַנגעבלאָזענע און וואַסערדיקע אנ־דרוגונס־ברואים פון דער טיפענישן. נעבן די נאָזיקע רויטע פלינקע ברואים זיצן באַהאַלטן נאָכט צום זאמד־גרונט די קלייע דיקע טינטער פון דעם שמאַם ס ע פ י א. פריער קאַנסטו קוים גאָר־נישט באמערקן, אזוי ליגט ער אריינגעגראָבן אין זאמד פון ים־דעק. הויבט ער זיך אבער פלוצלונג אויף און שוועבט ארויס אין פרייען וואַסער, ווי א דערשראָקענער פויגל, זעסטו פּאַר זיך דעם עלעגאַנטסטן חברה־מאן. דאָס איז א מין רוכד אָפּגעטאָקט שוויימענדיק העלפאַנט־קשפל: די נאָז ביסטו דערבייַ די צוגויפּגע־דריקטע קאָפּ־אַרעמס. ווען ער נאָל אבער זיין כאמת אזוי נרוים ווי א העלפאַנט, וואָלט עס נשוועון די שוידערלעכסטע ערשיינונג. אויף דעם דאָזיקן העלפאַנטל אָן פּים אוז אָן קערפער הויבט

זיקן מין קאנצענטרירט די אינטעלינענץ פון דעם ווייך־חיות־שטאם. פון אלע מינים חיות, וועלכע מיר האבן ביז איצט באטראכט, זענען זיי איבערהויפט די „נשמהדיקסטע". אבער דאס איז א ווילדע רויבער־נשמה, אן אינטעלעקט, וואס איז געשאפענט נאר אויפן אומבאהאנדלטן קאמף פאר עקזיסטענץ און אויך קיין זייער גליכן. אין דעם דאזיקן קלוגן, אבער אייביק קריגערישן באשעפענישן קען אויך די ליבע נישט זיין קיין אידיליע, — דאס קען מען פארויסזען. און באמת זעט זי אויס ווי א פראצע פון דער נאנצער כאראקטעריסטיק פון דער חיה. דער אינטעלעקט קומט אין איר צום אויסדרוק. די רויבערישע נאטור. און האט אויך די דער־מאנטע ווייך־חיד־ירושה, דאס ווילדע, אומגעלומפערטע.

שטעל דיר פאר, אז דער געשלעכטלעכער אקט האט נישט נאר פאר א ציל ארויסצוניסן די מענלעכע זוימען־פליסיקייט אין דעם ווייבלעכן געשלעכטלעכן אפאראט, נאר אז די ענדגילטיקע קאמפרעסירטע איז די, אז דאס מענלעכע גליד טוט זיך מיט א מרדאדיסער קראפט א ריס אפ און פארשווינדט אויף אייביק אין ווייבלעכן ארגאן. דאס איז אריסערלעך די לאנג פון דער טיר־מעפפיש־ליבע.

אין נרתט נעמטען איז דער מינטשנפיש אויך געשלעכטלעך א הויך־אטמוויקלטע חיה.

דער געשלעכטלעכער השראפראדיטיזם, וועלכן די שלימאפעס שטעלן אזוי בולט פאר, דאס פרימיטיוועע אויסנישן דעם זוימען, וועלכן מען זעט ביי די אויסטערן — דאס אלץ איז ביים טיר־מעפפיש מער נישט פארן. דער טינטענפיש איז תמיד געשלעכט־לער צוטויל־ט: טינטען־מאן און טינטען־ווייב. און ביידע געשלעכ־טער מיט זייערע לאנגע ארעמס זעען אזוי ווי באשאפן פאר א ריכטיקער באהעפטונג אין מאמענט פון דער שנעסטער אומארמונג. אזוי באמת זעט מען זיי, ווען עס קומט זיי אן די געהעריקע שטי־מונג, דיך אזוי אויפצירן. אבער שוין אויסערלעך גייט עס צו גע־נג ווייטר.

אין דעם פראכטפולן באסיין פון דער זאלאגישער סטאנציע אין נעאפעל, וגו סאמבן שוין אזוי פיל משונהדיסע חיות פון די

נייסטים, מסתמא, זיין פיל נענטער און פארשטענדלעכער. אבער ווי אזוי וועט דער אפט אליין פארלויפן ביי די דאזיקע משונה־ווילדע לייבשר? ביי דר קלויטע סטפיואהעלפאנטן, ווי איך האב זיי געזען אין נעאפאל, האט זיך דער „ער" נעדרייט ארום זיין נע־ליבטער „זי", האט זי שטיפעריש אביסל נעטריבן פאר זיך, און ענדלעך זיך צוועקנעשטעלט קעגן איר קאפ צו קאפ. ביידע האבן זיי אנגעהויבן ארומצונעמען. אבער וועו דו שטעלסט דיר פאר, אז ביי דעם הזויקן משונהדיקן פאלק וואקסן די פיס ארויס פון קאפ, פאשטייסטו, אז סדי זיי זאלן זיך קאנען ארומנעמען, מוזן זיי זיך פריער צובויגן צו זיך מיט די קעפ, ווי זיי וואלטן זיך נעוואלט איינער דעם אנדערן קראצן דעם שפיץ קאפ. א נאנצע ווייל זענען די ליבנדע נעבליבן שטיל, ווי פארזונקען אין נעדאנקען. די זאך האט נאך אין דעם דאזיקן פאל אויסגעזען נאנץ נעמיטלעך. אבער פון נרעסערע מינים ווערט עס שוין פיל ווילדער דערציילט.

הארט ביי דער איינרלעכער פלאכקייט פון אקוואריום־פענס־טער האבן זיך נעפאקט צוויי ליבעדורשטיקע „דראקאנען" און אנ־נעהויבן — ווי א צושויער דערציילט — אזא טאנץ, אז מען האט נשמיינט, אז סיניית אויף לעבן און טויט. די חיות האבן זיך נעשאקלט האלב פריי אין וואסער, אזוי ווי א שפיז, וואס וויגט זיך אויף זיין נעץ. די רא׳ פון נעץ שפילן דא אייניקע פון די לאנגע ארעמס, וועלכע כאפן זיך אן מיט זייערע זויג־באנקעס אין איין זייט ביי דער שויב, אין דער צווייטער זייט ביי א שטיין און לאזן אזוי די דיקע לייבער פריי באלאנסירן. און די איבעריקע אדעמס כאפן דערווייל ארום און דריקן אזוי צונויף די פרעמדע חיה, ווי זיי וואלטן זי נשוואלט דערשטיקן. די אויגן בלישטשען, די מילעביקע בייכער באפאטן זיך אינהייטלעך מחנקלדרוין און בלאזן זיך אזוי שטארק, אז דאס וואסער הויבט אן צו קאכן. אי־בער א שעה דויערט אזא דער פארלייבטער טאנץ. אפט וועדט דער נעלייבטער אומברחמנותדיק צונויפגעפרעסט, אז ער פלאצט שיער, אפט וועדט דער אדער יענער אריינגעזויגענער ארעם מיט אזא קראפט וויידער אפגערישן, אז די חיה וועדט צוריסן אויף שטי־קער.

זיך באלד אן א ווונדערלעכער פארבן־שפיל. ער האט יעצט אייגנ־
שאפט, וועלכע האט באריכט געמאכט דעם כאמעלעאן: בליץ.
שנעל אויסשפרייטן אן צונויפציען געוויסע פארב־קעמערלעך אויף
זיין קערפער, אזוי אז די פארב קומט ארויס אן ווערט באלד
ווידער צוגאנגען און פארשווינדט. אין זאמד איז ער געל־ברוין,
ווא א האז . איצט אבער גיט ער מיטאמאל א מאך: אן דער
העלפאנט אין אפענעם וואסער ווערט א זעברע, מיט שוואנצע
שטרייפן איבערן גאנצן קערפער. דו באמערקסט אבער שוין גלייך
אז די דאזיקע פארב־ענדערונג האט אלס סיכה אן עפעקט. דא
אונטן איז די האז־געלקייט נעווען א שוץ־מיטל. די זעבראַ־ענ־
שטרייפטקייט ווידער איז א גרויסצארן. עס איז א ספעקטאקל־
פארב, ווי ביים צורייצטן אינדיק. זעסטו דאָרט אויבן, הויך אין
וואסער, דעם אנדערן העלפאנט זיך נעמיטלעך באוועגן. עס איז
א „זי", — די „זי", וועלכע דער קלייניער זעבראטינטער ליבט,
און וועלכע ער האט, ליגנדיק אונטן באהאלטן אין זאמד, מיט
דעם ארויסגעשטעקטן אויג איפערזוכטיק נעהויטן. אייניגער פון די
אנדערע טינטערס האט זיך אויך ערשט נאר וואס ארויסגעגראבלט
פון זאמד, און זיך נאנץ גשמיטלעך, ווי א גוטער פארטרויטער
יונגער ליבהאבער, נעלאזט שוויטצן ארויף צו דער „זי". דא איז
אבער מאמענטאל דער „גזעצלעכער" פארליבטער נאכגעשאפן ווי
א בליץ. און אין צאָרן איז ער נשוואָרן זעברע. נו, איצט קום
אהער, אויב דו דערוואגסט זיך, דו אנהערער קעגן מיר, ביי וועמען
וואס זעסט, אז מיהאט אים גשפאקט, וויל זיך אבער נישט לאזן
וואס זעט, אז מיהאט אים גשפאקט, וויל זיך אבער נישט לאזן
אויף קיין אוואנטורע, אן אזוי לאזט ער זיך ווידער שטיל אראפ
אין זאמד.

א שטארק שטיק פון העכערן ליבע־לעבן שטעלט זיך שוין דא
פאר דיר פאר. אינדיווידועל באזויג־דעכט, ריזואליסטע־קאמפן, א
שפיל פון נשפיגלן, וועלכע דערמאנען שוין אזוי אן אונזערע אייר־
גענע, אבער דאס אלץ ביי די דאזיקע משונהדיקע אפענהאקטע
העלפאנט־קעפ פון דעם אומגעגלעכטן אויסזען. נישט ווילנדיק
זאגט מען זיך, אז דא וועט שוין אזוי די נאנצע ליבע־נעשיכטע

העכערן זיך זייער לערניק. זיי וויזן, אז די וועלט איז נישט „גע־בויט" געוואָרן לויט א פּאַרוויס־באשטימטן סלוגן שפּעריש פּלאַן, נאָר, אז זי איז א רעזולטאט פון א לאנגער און שווערער „זעלבסט־אַנטוויקלונג". אין דער פּראַקטיק בלייבט אָבער אַלנפּאַלס די אומ־באַקוועמלעכקייט. מיר זענען ביים טינטענפיש די באַוועגלעכקייט פון איבדיווידואום שטאַרק דערהויבן איבער דער אויסטער, אָבער דאָפּלט אוך דרייפּאַל אזוי גרויס איז ביי אים דעריבער די שווערי־קייט פון דער אייגנוואַרצלונג פון דעם „ער" און דער „זי" בשעת דער באהשפּטונג.

דער טינטענפיש־ער און דער טינטענפיש־זי האָבן זייערע אייגנטלעכע געשלעכטלעכע אָנהאַנען טיף אין קערפּער, ענג פאַר־קניפט מיט די אינערלעכע געדערים. דער טינטענפיש־ער האָט זיין זוימען־אָנהאַן (נאָר אייגעם), אין וועלכן סיוואַרן פאַבריצירט די זוימען־חיהלעך, דער טינטענפיש־זי האָט זיין (אויך נאָר אי־נעם) אייערשטאָק, וועלכער שטעלט צו אומבאַפרוכטיקטע אייער. דער זוימען־אַפּאַראַט און דער אייער־אַפּאַראַט האָבן זייערע עפע־נונגען, דורך וועלכע די פּראָדוקטן קאָנען אַרויסגעפירט ווערן, און דאָס בעסטע וואָלט געווען, ווען דער טינטענפיש־ער זאָל בשעת דער וויבדער אומקערעמונג, וועלכע איז פּריער געשילדערט געוואָרן, פּשוט צודריקן זיין זוימען־עפענונג צו דער וויבלעכער אייער־עפע־נונג און אזוי אַרום דורכפירן די באַפרוכטיקונג.

אָבער אזוי פּשוט גייט דאָס, צום באַדויערן, נישט צו; דאָ דערף מען טאָקע נעמען אין אַכט דעם נאַנצן פאַרפּלאָנטשטן. וויבדן געבוי פון דעם טינטענפיש־קערפּער. דער טינטענפיש האָט אויבן א קאָפּ, אויף וועלכן מען דערקענט צווויי אויסגעלאָצטע אויגן און א מויל. אַרום דעם מויל געפינען זיך די פיס. דער איבעריקער טייל פון קערפּער איז אן אייגפּאַכער, אויסשליך מער נישט צוגלידערטער, זאָק, וועלכער הענגט אויבער דער חיה, ווען זי לויפט מיטן קאָפּ אַראָפּ אויף אירע פיס, ווי אן אייניציקער גרויסער היטטער־טייל. לויט דעם מוסטער פון די אנדערע חיות וואָלט מען געקאָנט עהווארטן, אז אויף דער אנדערער זייט פון קערפּער געפינט זיך מינדעסטנס נאָך איין עפענונג, וועלכע זאָל

אבער די דאויקע ווילחקייט איז נאר קיין ווונדער נישט. ווייל די באהעפטונג פון די טינטענפיש מאכט, אין אירע אויטאנאמי־שע דעטאלן, ווי איבעראל בוימיחטמער סאלנעם זאגט: דאס אומ־מעגלעכע משגלעך.

די אינערלעכע באהעפטונג פון די דאויקע חיות ווערט, אויסגעפירט אזוי, אז א קערפער־טייל פון דעם „ער" ווערט ארייי־געפירט אין לייב פון דער „זי". עס איז נאר קיין ספק נישט, אז דער דאויקער מעטאר איז פאר דעם באהעפטונגס־צוועק זייער א זיכערע. אבער ער האט אויך זיינע שוואכן־זייטן.

וואס מער די חיות האבן זיך קאמפליצירט און זענען געוואקסן גרויסע, פרייע באוועגונגס־מאשינען, אלץ אומבאקוועמער איז פאר זיי נשואה־זיין דער דאויקער פארייניקונגס־פראצעס. אין דער נאנצער העכערער אנטוויקלונג פון דער חיות־וועלט זעען מיר אומעטום די טענדענץ אפצורייסן זיך פון איינואנדערצלען, אנקלעפן. דעם טינ־טענפיש שטעלן מיר אזוי הויך איבער דער אויסטער טאקע דער־פאר, וואס ער האלט זיך שוין נישט מער פעסט צוגעקלעפט צו דער שרה, נאר ער באוועגט זיך ארום זיין נאנץ לעבן ווי א פרייער אינדיווידואום. אזוי אין דעם העכסטן שטאם פון דער נאנצער חיות־וועלט, כיי די האסקהשהההדויקע חיות ,זענען איבערהויפט שוין מער נישט פאראן קיין צוגעוואקסענע אדער איינגעוואנדצלטע ברואים. דער באהעפטונגס־אקט איז אבער אומעטום דאס לעצטע ארט, ווו עס מוז נאך אין יעדן פאל אויף איין מאמענט פאראומען אזא צוקלעפונג און איינוואנדצלונג. סאיז פארשטענד־לעך, אז דאס רופט אפט ארויס די גרעסטע אומבאקוועמלעכקייטן, אוממעגלעכע אקטן, לאנעם און שטעלונגען. דער מענטש קען מיט רעכט זאגן ווענן דעם דאויקן אינטערמעדיאר פון העכערן חיהשדיקן לעבן דאס, וואס העלפהאלץ האט גשנאפט ווענן מענטשלעכן אויג: איך וואלט א מענטשלעכן מעכאניקער, וואס וואלט מיר געבראכט אן אפאראט מיט אזוי פיל פעלערן און אביעריקע בעשוערונגען, נישט קאנדיס אזוי אלע זייטע פאדיגנסטן, פשוט ארויסגעוואקסן. אזעלכע „אומפראקטישקייטן" פון דער נאטור זענען אבער אין

דורך דעם שפאלט וואסער פרעסט האן צו פעסט דעם שפאלט אן לאזט ארויס דאס וואסער דורך דער קלייניר דערמאנטער רער, וואס נעבן דעם שפאלט, אנטשטייט א קרעפטיקער שטראם, וואס שטויסט דעם גאנצן לייכטן טינטענפיש בליץ־שנעל צוריק. וועז דער מענלעכער גליד זאל דאהרפן צייטווייליק פארשטאפן דעם שפאלט פון דעם דאזיקן הוילן רוים, וואלטן דורך דעם אנטשטאנען גרויסע שווערי־קייטן פאר דעם באוועגונגס־מעכאניזם אן דעם אטעמן. דאס וואלט געווען אומגעפער אזוי, ווי וועז ביי אונז מענטשן וואלט די לופט־רער פון דער פרוי געדינט גלייכצייטיק אלס נעשלעכטלעכער אחבאן און ביי דער באהעפטונג וואלט איר דער מענלעכער ארגאן געדאהפט פארלענגעפירט ווערן אין האלז!

דער טינטענפיש מאכט אבער, ווי געזאגט, דאס אוממעג־לעכע מעגלעך.

אויפן ערשטן אויסערלעכן בליק שיינט אבער, אז דער טינ־טענפיש־ער האט בכלל נישט, נישט קיין לאנגען אן נישט קיין קורצן, נעשלעכטלעכן גליד אויפן קערפער. זיין קערפער־זאק איז פונקט אזוי קיילעכיק און גלאטיק, ווי דער קערפער פון דעם טינ־טענפיש־זי, מיט א שפאלט און א רער, אבער אן שום רמז אויף א באזונדערן מענלעכן אפאראט. דערפאר דערזעט אבער דער צושויער פון יענעם ווילדן ליבע־קאמף פון די טינטענפיש־מאן־און־ווייב שפעם נאנץ אומדערוואַרטעט. בשעת דער אומאַרשמונג שטעקט דער „ער" פלוצלונג ארויז אין דעם שפאלט פון דער „זי" אייגעם פון זיינע פיס און וי טעמט אין זיך ארויז דעם דאזיקן פוס, פונקט ווי סיוואלט זיך נשהאנדלט אין א באהעפ־טונגס־גליד...

דער פוס איז א באהעפטונגס־גליד.

אזוי ווי דעם טינטענפיש־„ער" פעלט א ריכטיקער באהעפ־טונגס־ארגאן, איז אויך פון זיינע פיס אויסגעארדנט אזוי, אז ער קאן אין באזונדערע הוים־רונצעלן אדער לעבער ארויסנעמען די זוימען־חיהלעך. אין אנטשפרעבנדן מאמענט טוט ער א שטאפ ארויז דעם דאזיקן פוס, ווי א ריזיקן משריצין־לעפל, אין דעם הוילן חלל פון וויבלעכן קערפער און ניסט אויס דעם ווערמפלן

ריינען אלס היגטערשטער ארויסנאנג און געשלעכטלעכע עפענונג.
אבער דאָ היגטן איז אלץ קיילעכיק און גלאטיק ווי אן עפל. דער־
פאר נעפינט זיך האַרט אונטער דעם קאָפּ אויף דער זייט פון בויך
א מין שפאלט, וואָס קאָן זיך עפענען און פארמאכן, און וואָס איז
ענלעך צו א דשאברע־שפאלט, מיט וועלכן פיש אטעמען. נעבן
דעם שפאלט געפינט זיך נאָך א קליינע עפענונג, ווייזט אויס
פון עפעס א רערל. דער שפאלט און די רער פירן ארויין אין א
מערקווירדיקן הוילן רוים פון לייב, וועלכער איז אזוי ווי צוגע־
טשעפעט צום בויך ווי א קעשענע. עס ווייזט זיך ארויס, ווען מען
אנטדעקט די דאָזיקע קעשענע, אז דער גאנצער קערפער־זאק פון
טינטענפיש באשטייט אויסנטלעך פון צוויי זעק: אייגעם אן אי־
נערלעכן, אמתן קערפער־זאק, וועלכער האלט אין זיך די נע־
דערים, געשלעכטלעכע אפאראטן א. אנר., און א צווייטן אוי־
סערלעכן הויט־זאק, וועלכער נעמט ארום דעם אינערלעכן, ווי א
גערויכער מאנטל. די כלומרשטע קעשענע איז נישט עפעס אנ־
דערש, ווי דער הוילער רוים אויפן בויך צווישן דעם אינערלעכן
קערפער־זאק און דעם אויסערלעכן מאנטל. ערשט אין דעם דאָ־
זיקן הוילן רוים ארויין עפענען זיך פון אינערלעכן זאק דורך ריכ־
טיקע לעכער די נעשלעכטלעכע אפאראטן. וועלן דער טינטענפיש־
ער זאָל האַרפן ארייגפירן זיין זויכען בשעת דער באהעפטונג די־
רעקט אין ווייבלעכן אפאראט, וואָלט ער נעדארפט זיין אתאן
ארייגפירן דורך דעם דערמאנטן שפאלט אין דעם הוילן רוים
און פון דאָרט אין דער אייגנטלעכער געשלעכטלעכער עפענונג.
דו שטעלמט דיר פאר, וואָס פאר א גטוואלטיק־לאנגן באהעפ־
טונגס־אפאראט ער וואָלט דערפאדערפט האבן.

די זאָך ווערט אבער נאָך מער קאמפליצירט, ווען דו זעסט,
אז דער דאָזיקער הוילער רוים און זיין אויסערלעכע עפענונג די־
נען נשוויינלעך דער חיה נאָך פאר אנדערע וויכטיקע צוועקן. זיי
העלפן איר קודם כל צום אטעמען. אין דעם הוילן רוים עפענען
זיך אידע וואסערס. צו וועלכע עס ווערט דורך דעם שפאלט צונע־
פירט דאָס נויטיקע וואסער. ווייטער דינט דער הוילער רוים אלס
וויער קלוג־אויסגעדרנטער שווים־אפאראט: אז ער נעמט ארויין

נישט ארוים קיין איינפאכע איינזאץ קוילן, נאר אויפרייסנדיקע באמבעס, אזוי לאזט אויך דער דאזיקער ערפאטישער הארמאט, דער העקטאקאטילום ארוים אויף זיין ציל נישט קיין איינציקע זוימען־חיהלעך, נאר זוימען־פאטראגען, אמתע זוימען־קארטעטשן, לענג־לעכע קוילן, וועלכע זענען אנגעפילט מיט א נאנצער מאסע זוי־מען־חיהלעך; אין מאמענט, וועו דער דאזיקער זוימען־קארטעטש ווערט ארויסגעלאזן, פלאצט דאס פאדערשטע וועגטל פון פאט־ראן און די זוימען־חיהלעך ווערן, ווי דורך אן אויפרייס פון א מיזול־מאשין, ארויסגעשווארפן אויפן ציל.

פאר דער דאזיקער נעוואלטיקער קאנאנאדע מיט די אויפ־רייס־באמבעס קאן זיך, נאטירלעך, נישט באהאלטן קיין אוין רייף איי פון דער „זי": נישט קוקנדיק אויף די אלע אומענדלעכע שווערע אומוועגן, שפילט זיך אויך דאס ענדלעך אפ דער גרויסער סוד, וועמענס עדות מיר זענען שוין אזוי אפט נעווען: דער גרוי־סער סוד פון דער נאטור, צו וועלכן אלע וועגן דערפירן ענדלעך אפילו נאך דער אוממענלעכסטער פארפלאנטערונג, דער סוד, מיט וועלכן דער אינדיווידואום נייט אריבער אין לעבן פון די יאר־טויזנטער.

לעבנס־שטאָף אויף דעם נויטיקן אָרט, ווו דער אייערשטאָק האָט זיין עפֿעקט. אויף ווי ,ווייט דער האָזיקער איבערטראָגונגס־אָקט איז פֿאר ביידע טיילן אויך פֿארבונדן מיט תענוג־געפֿילן, איז שווער צו באשטימען; מען זעט נאָר, אז גלייך נאָך דעם, ווי דער באַהעפֿטונגס־פֿונקט טוט אָפּ זיין ארבעט, קומט אָן א בארואיקונג, וועלכע לאָזט גלויבן, אז די חיות האָבן דעחמיט דורכגעמאכט דעם העכסטן מאָמענט פֿון דער קעגנזייטיקער צוציאונג. אָבער נעכטלעך אין מעכאנישן זין קאָן דער האָזיקער אָקט זיכער נישט זיין, ווען דער מענלעכער פֿונקט קריכט אריין דעם ווייב אין דער לופֿט־רער.

מען קאָן זיך פֿארשטעלן, אז די פֿארשטאָפונג פון אָטעם־וועג דארף ווּאָם שנעלער ווידער אויפהערן. ביי א גרויסער צאָל טיר־טענפיש ר י י ס ט זיך דער באהעפֿטונגס־פֿונקט אין דעם מאָמענט, ווען די „זי" האָט אים שוין אין זיך, פשוט אָפּ און פאלט אריין ווי אן אייגנעשלונגענער קרבן אין דעם הויטן־חלל פון דער „זי"; אין דער פֿארוואונדעטער „ער" שווימט זיך דאָן הואיק אוועק, פונקט ווי סיוואלט נעמוזט אזוי זיין.

דער ווילדער ליבע־האָמאָן איז אָבער דערמיט נאָך נישט נעענדיקט. דער אָפּגערישענער מענלעכער פֿונקט הרייט זיך אָרום אין חלל פון ווייבלעכן קערפֿער זעלבסטשטענדיק, ווי א וואָרים, און די ערשטע באָאָבאכטער, צווישן זיי דער גרויסער קווויער, האָבן אים אויך גאָנץ נאָאיו אָנגענומען פֿאר א נעדערים־וואָרים, וואָס לעבט אינעווייניק ווי א פֿאראזיט, און האָבן פֿאר אים אפֿילו צוגעטראָכט א באזונדערן שיינעם נאָמען: העקטאָקאָטילום, ד. ה. דער וואָרים מיט די הונדערט זויג־בעכערלעך.

פֿאר דעם דאָזיקן „העקטאָקאָטילום" ליגט דאָרט אין דעם ווייבלעכן חלל אָפּן דער אייער־אפֿאראט און ער קאָן זיך נעמען צו דער באַפֿרוכט קונג. ער טוט דאָס, ווי א קליינער הארמאָט, ווי א קוילנוואַרפֿער, וועלכן דער כאָן האָט נאָר, ווי א גוטער מע־כאניסער נעדאַכט אָנשטעלן, און איבערלאָזן אליין ווייטער אר־בעטן: ער הויבט אָן אַרויסצולאָזן אויטאָמאטיש איין ליבע־שאָם נאָכן אנדערן. און פונקט ווי די נייעסטע הארמאָטן, וועלכע לאָזן

כע. די נאנצע יבשה פון דעם דאזיקן פלאנעט איז דורך דער אר־
בעט פון מיליאנען יאר פארוואנדלט אין קולטור־לאנד. ריזן־שטעט
מיט קופאלן און געבוידעם פון די פארשידנסטע פארמען. עם
צייט זיך א נעץ פון גלייכע שאסיין. ביז צום האריזאנט ציען
זיך אומענדלעכע אייגנפארמדריקע פעלדער פון באשטימטע קולטור־
נעוויקסן, וועלכע ווערן נאר דא און דארט איבערגעריסן דורך
לאנגעם, ווו סיפאשן זיך משונהדריקע בהמות, וואס ווערן פון צייט
צו צייט געמאלקן. די הערן פון דעם דאזיקן קולטור־פלאנעט זע־
נען אבער נישט די צוויי־פיסיקע מענטשן, נאר פיל קלענערע,
זעקס־פיסיקע, אייגנארטיק געגלידערטע באשעפענישן: די מוראש־
קעס. מוראשקעס פון יענע העכסטע, נאך היינט ביי אונז פאר־
האנענע מינים, וועלכע לעבן אין בריוטע סאציאלע פארבאנדן,
שטעלן זיך אויף אייגענע גרויסארטיקע נעביידעם, לאזן וואססן
און באשיצן א מין גראז, וואס איז פאר זיי אנגענעם, האלטן
אויף בלאט־לייז אלס סטאדעס און נעמען ביי זיי צו דורך מעלקן
זייער צוקער־זיסע אורין, און וועלכע דארפן נישט מער, ווי אב־
סאלוטע קאנסודענץ־פרייהייט און די נויטיקע צייט, אויף צו פאר־
וואנדלען זייער גאנצן פלאנעט אין „זייער ווערק", פונקט ווי דער
קולטור־מענטש טוט עס אזוי ענערגיש זייט א פאר טויזנט יאר.

דו קענסט די מוראשקע, אויב דו ווייסט אפילו נישט דער־
פון, אז זי שטייט אזוי הויך; דו קענסט אויך דעם שמעטער־
ליזם. מוראשקע און שמעטערלינג — דאס זענען א י נ ס ע ק ט ן.

דאס ווארט קען מען אויף יידיש איבערזעצן „קארב־חיות",
דאס הייסט חיות, וואס האבן פעווסטע קארבן אדער אייגנשניטן
אויף זייער לייב, וועלכע צוטיילן דאס דאזיקע לייב אויף שאתף־
אפנארבעטע טיילן. חיות, אחוץ דעם שמעטערלינג און דער
מוראשקע, וואס געהערן צו די אינסעקטן, ריבעלען דיך אהום אויף
שריט און טריט. די פליג, וואס האט זיך דיר נאר וואס געזעסן
אויף דער נאז, איז א אינסעקט. א אינסעקט איז די גריל, וואס
זינגט אין דיין קיך, אן אינסעקט איז דער מיאוסער שוואדצער
„פרוסאק", וואס רויבט בוינאכט אין דיין שאנק, אן אינסעקט
איז די נעטרייע פלוי, וועלכער דער מענטש איז אזוי גוט באי

נאנץ נייו בילד.

איבער דער בלומען־באציר־טער לאנקע פלאטערן שטיפערישׂ שיין־פארביקע שמעטערלינגען, ווי אפגערוסענע לעבעדיק־נשוואר־נע בליומלעך. און אונטער דעם שאטנדיקן וואלד־דאך, אין דער נשמהיקסבי־ספולער האלבער פינסטערניש פון אוראלטע סאסנעס, באוושן זיך באשטענישן, קליינע, אבער ווונדערלעך־שלאנק נע־בויטע, — חיות, וואס וווינען אין שטעט, וואס באזיצן א מין שפראך, א מין מאראל, וואס לעבן נישט פארא־יינצלט, נאר צו־זאמען אלס פעסטע מלוכה־פארבאנדן און פירן צוזאמען מלחמות, — חיות, וואס זענען איבערגעבליבן צו א קולטור־שטופע פון באארבעטן די ערד און אויפהאלטן סטאדעס...

אונז הויבט זיך אן צו דוכטן, אז מיר דערנענטערן זיך צו דער גרויסער גרענץ פון דער אנטוויקלונג, ווו די חיה ווערט מענטש. אבער דאס איז נאך נישט דער מענטש. מיר גייען אפילו שוין נישט אויף דער ליניע, אויף וועלכער דער האויקער מענטש איז אויף דער וועלט געקומען. מיר זענען ארויס אין יענעם דריטן רוים פון דעם אויבערשטן שטאק פון דער חיות־וועלט, אין דעם העכסטן רוים, וועלכער האט זיך געעפנט אין משך פון די אומ־עטלעכע יאהרן, זייט דער האויקער פלאנעט ערד עקזיסטירט און סראגט אויף זיך דאס לעבן, נעבן דעם לעצטן און נאר דעם העכסטן וואס האט דערפירט צום מענטש.

דאס איז די לויניע, וואס ענדיקט זיך מיט דער מוראשקע.

אויב דו האלסט דיר פארשטעלן די וועלט אן דעם מענטש און דער נאכצער ענגער חיות־קייט, וואס האט צו אים געפירט: דעם פיש, די יאשטשורקע, דעם פויגל און די נידעריקע און מי־טעלע זויג־חיה, וואלט די מוראשקע גשוען דער אינטעלעקטועלסטער העכסטער פונקט פון דער נאכצער ערד. מען קען זיך זייער גוט פארשטעלן א פלאנעט, אויף וועלכן די לאנע וואלט גשוען אזעל־

פונקט אזוי איז עס ביי יענער פלעדערמויז, ביי דעם הונט אדער קאץ, ביים האן אין דעם הינער־הויף, ביי דער יאשטשוידקע אויף דער גאַרטן־מויער, ביים קאַרפּ אין דיין טייך. זיי זענען אלע, פונקט אזוי ווי דו, „חוט־השדרהדיקע חיות", וועלבע וואַרן אזוי געוויקן לויט דעם וויבטיקסטן טייל פון דעם אינערלעכן סטע־לעט, דעם חוט־השדרה.

דער אינספעקט האָט אבער נישט קיין שום שפּור פון אזא אינערלעכן בייגער־סקעלעט. דערפאר האָט זיין גאנצע אויסערלעכע הויט א געוויסע אייגנארטיקע פעסטקייט, פאר וועלכער מען האָט געמיזט שאפן דאָס וואָרט „אויסערלעכער סקעלעט" אדער „חוט־סקעלעט". אין דער דאָזיקער הויט געפינט זיך א האַלץ־ארטיקער האַרטער שטאָף, דער כיטין, וואָס שפּינט דורך די גאנצע בריאה און ווערנט ארויס פיל טיפער אין דעם אינערלעכן אינספעקטן־לייב; דאָס גיט צו דעם גאנצן קערפער א גרויסע פעסטקייט, אפילו ווען די כיטין־הויט אליין איז פאר אונזער געפיל גאַרנישט אזוי „האַרט". א מיס איז פאר אונז כמעט א ביישפיל פון דער גרעסטער קער־פערלעכער וויכקייט. און דאָך האַלט זי זיך אויך זייער פעסט פאר אירע קלייניע פאַרהעלטענישן אין דעם הויט־סקעלעט.

וווימער: די, אלס מענטש, האָסט א רוקן־מארך, וואָס פאר־ביגרט זיך דירעקט מיט די געהירן. ביים אינספעקט געפינט זיך דער אנטשפּרעכנדער מארך־טייל אויף דער בויך־זייט, אזוי אז ביי אים איז אנשטאָט א רוקן־מארך פאַראן א בויך־מארך; דער דאָ־זיקער מארך נעמט ארום פון פאַרנט די קעל־שפּענטע מיט א רינג און פארבינדט זיך איבער איר מיט א מין נשהירן. פארקערט ווי־דער, ביי דיר נשפּינט זיך דאָס הארץ פון פאַרנט, פון דער זייט פון רוקן־מארך אין דער ברוסט, ביים אינספעקט איז אבער פאַראן א „רוקן־הארץ". איצט נעם נאָך דערצו דעם אונטערשיד, וואָס דו האָסט פיר גליידער אין קערפער (סיין שום זיג־חיה, פויגל אדער שרץ האָט נישט מער), דער אינספעקט האָט אבער תמיד זעקס גליידער: דו זעסט, אז צווישן דיר און אינספעקט איז פאַראן אין אלעם א קאלאסאלער אונטערשיד, און עס קען נאָר קיין מיינונג נישט זיין, אז דער מענטש האָט זיך געקאָנט אמאל דירעקט אנט־

שאנט, אן אינסעקט איז די וואנץ, וואס וויל מיט דיר נארן טיילן דיין גאלגאר. אינסעקטן זענען די בלאט־ליין, וואס זויגן אויס דיינע בלומען אויפן פענסטער, אן אינסעקט איז דאס שיינע רויטע „משה רביתום קיעלע", וואס עסט דיר אויף דיין בלאט־ליין, און וואס וואדט פון דיר מיט דער אלטער אומגערעכטיקייט, זועלכע די מענטשן ברענגען אקעגן זייערע ווייטעטער, אומבארמהערציק צוקוועטשט אלס בלומרשטער בלומען־פיינט. אינסעקטן האלטסטו אויף אלס האניק־ליבהאבער אין דיין בינשטאק, אינסעקט איז דער גרעסט־גרינער היישעריק און די הארנים, וועלן וועלכער מען זאגט, אז סיאין נעגע א פיאר אויף צו מאכן דעם מענטש קאמפס־אומ־פשוטע. אן אינסעקט איז דער דיקער טערמיט, וואס שטעלט זיך אויף אין די טראפישע לענדער היי־זער פון פינף מעטער די הויך, אן אינסעקט איז די צוזרטע לידעלע, וואס באגלייט דיך ווי א בלוי מלאכל, וועלן דו שיפסט זיך אויפן טייכל פון א בלומען־לאנקע.

די דאזיקע אלע אינסעקטן זענען צוזוישן זיך אין זייער אי־נערלעכן נאבאי זייער יגלעך. זיי זענען אלע געמאכט ווי אויף איין מוסטער, אבער א מיסטשער, וואס איז כמעט דער היפוך פון דעם, לויט יעלכן סיאי אויפמעבויט דיין אייגענע נעשעפטע פערזענ־לעבקייט.

דו, אלס כענטש, ביסט אן אזוי נערוספענע חומר־השדה־קיט הה אוז נעהערכט צו א גאנץ אנדערן טיפ חיות, ווי דער זיי־כאפט. נישט אין דער נרויס האנדלט זיך דא: די פלעדע־מ', וועלכע איז אייד א חומר־השדה־דיקע חיה, פאקט ווי דו, אי־נשוויינלעך נישט נרעסער פון דעם ריז צוזוישן די שמעטערלינגען, דעם ציסרינגדוטן כינעזישן אטלאס־שפינער, וועלכער איז א נאנ־טער קרוב פון דעם באריממטן זייד־שפינער, און וועלכער דערגרייכט א נרויס פון דריי און צוואנציק צענטימעטער. וועו סיזאל זיין א אינסעקט אזוי נרויס ווי א מענטש, וואלט עס דאך צולייב זיין אינדאדטיקן נאבאי נעבליבן אינסעקט.

דו, אלס מענטש, האסט אן אינדאלעכן שמארקן בינער־סקע־לעס, וועלכער האלט אונטער די ווייכע טיילן פון דיין קערפער.

וויטער מיט דעם סקארפיאן, וועלכער איז ענליך באקאנט. און ענדלעך אומגעפער אויך מיט איינעם פון די גרעסטע הומאריסטן צווישן די חיות, דעם קרעבס.

דער קרעבס גיהערט צו די באשעפענישן, וועלן וועלכע דער פראפעסאר וויסט גישווינלעך נישט, צו וועלכן מין אין וואלגישן סיסטעם זיי צו פארעבעגן. אן ער איז אויך אין פיל הינזיכט אזא אייגנארטיקער לץ, אז עס איז אים גאנץ שווער צו פארשענען צו וועלכן סיאיז מין. פון דער צווייטער זייט איז אבער באקאנט, אז אויך דער קרעבס האט אין נארמאלן צושטאנד די וויכטיקסטע סימנים פון אינסעקט, שפין, סקארפיאן און אסטל. זיין כלומרשט אויסליפלעך לעבן איז וואסער (קודם כל אין ים, וווהין סיידערוועגט זיך נישט ארייגצולאזן כמעט קיין איין אינסעקט) פארלירט די באדייטונג, וועו דו וועלסט גשוואר, אז קרעבסחיות לעבן נישט נאר אין דיין גארטן-קוואל, נאר אויך הינטער די פענסטר און קאסטנס פון דיין פייכטן קעלער. דא באהאלט זיך אן אלטער ליבער הויז-פרייגט, א באשיידן-גרויער און אן באזונדערער נייגונג זיך צו באקענען מיט דיר ביים ליכט-שיין: די קעלער-חיה אדער דער קעלער-איזל. האט איז נישט שפעטאנדערש, ווי א קארליק-קרעבס, וואס איז פארבלאנדושעט געווארן אויף דער יבשה און מוז נעבעך אטעמען מיט לופט, — א בריאה, וואס גיהערט צו די מערקווירדיקסטע חיות פון אונזער הויז, הגם ער באקומט השרפאר פון אונז נישט קיין שום אבטגנג. דיר וועט נישט אויסזען אזוי שווער צוצורעכענען די קעלער-חיה צו די אינסעקטן, אדער לכל הפחות צו די אסטלען. דערייבט מעגסטו עס אויך פרוון מאכן מיטן קרעבס, וועלכער ניט דיך נאך דערצו א בולטן מוסטער דערפון, וואס מען רופט הויט-סטעלעט ביי די אינסעקטן: זיין ביטין-הויט איז צוליב דעם קויל-ווירפן קוואלך, וואס גיפינגט זיך אין איר, אזוי האלט, אז ביי די גרויסע ים-קרעבסן האלף מען האבן א האק, כדי צוצושטעלן צו די אינערלעכע וועלטע טיילן. דערביי דרינגען אריין ביי די דאזיקע אמארן די ביטין-טיילן ביז אין מאגן, אזוי אז מען קען זאגן, אז זיי האבן א סקעלעט אויך אין מאגן, וועלכער צושיידט פאר זיי

וויקלען פון א אינסעקט, אפילו פון אזא קלאנן, ווי די מוראשקע (וועלכע האָט אגב ריזיקע געהירן). פון א מוראשקע האָט זיך נאָר געקאָנט אנטוויקלען אן „איבער־מוראשקע" מיט מענטשלעך־הייגע געהירן, אבער דאָך מיט א הויט־סקעלעטט, בויך־מאַרך און רוקן־מאַרך; דאָקעגן די מאַלפּע איז אין איר אינערלעכן סקעלעט, רוקן־מאַרך און הארץ שוין כמעט געוואָרן מענטש און כּהאָבן איר נאָר נאָך געפעלט שטאַרקערע געהירן, כדי באמת מענטש צו ווערן.

דערפאַר אָבער איז דער אינסעקט ענג פארבונדן מיט נאַנץ אנדע־ע חיות־גרופּן.

הו זיצטט ערנסט פאַרטיפּט ביי דער ארבעט. פלוצלונג הויבסטי אויף דיין בליק. פון דעם באַלקן פון דיין ארבעטס־צימער לאָזן זיך צו דיר א־ַא צוויי פארפאַרעטע באשעפענישן. זיי לאָזן זיך אראָפּ אויף א לאנגן פּאָדעם, און אין זייער, וויזט אויס, זייער וויכטיקער באשעפטיקונג, זאָלן זיי זיך נישט פאר קיין שום זאַך אין דער וועלט. אָט זענען זיי א תּג צוזאמען, און אָט קוירן זיי זיך שוין ווידער באזונדער. און מיטאמאל הויבט איינס אן בליץ־שנעל צוריק צו קריכן אַרויף, און סוזעט דערביי אויס, אז עס שלינגט איין זיין אייגענעם פאַדעם. אין א ווייל אַרום לאָזט זיך נאָך אים שנעל דאָס אנדערע.

דאָס איז א פאַרל שפינען ביים ליבע־שפיל.

דער שפּין איז נישט קיין אינסעקט. ער דערלויבט זיך צו האָבן, אנשטאָט זעקס, אכט פיס, און איז אויך, אחוץ דעם, אין פיל פּרטים שטרענגער אינדיווידואַליסט. אָבער וועו מען פּאַר־גלייכט אים מיט דער חוט־השדרהדיקער חיה, איז ביי אים אלץ: דער בויך־מאַרך, רוקן־מאַרץ, ביטין־סקעלעט אזוי נאָנט צום טיפּ אינסעקט, אז מען מוז אים יעדנפאַלס שטעלן אין ענגער שכנות מיטן אינסעקט. דאָס זעלבע איז מיט אן אנדערער בריאה, וועל־כע איז ביי אונז א נאַנץ אומשטדלעכע, אבער וועלכע קאָן אין די טראָפּישע לענדער אמאל ארויפּפאַלן פון באַלקן צום רייזנדן אין טעלער אריין אין דער נרויס פון איבער א פערטל מעטער די לענג, און וועלכע בייסט דאָרט נאָך דערצו גיפטיק — די א ס ט ל.

א יד רעכן, אז דו קאנסט פיר מינים קרעכסן און גוייסט זיי אונטערצושיידן איינעם פון אנדערן. דעם טייך־קרעכס, ד. ה. דעם „קרעכס" פשוט, וועלכער איז אונזער רויטער טיש־העלד אין חדשים אן א „ר" (פון מאי ביז אויגוסט). דעם א מ א ר, וועלכער איז אייגנטלעך נאר א שטארק פארגרעסערטער טייך־קרעכס פון ים. די נארנעל, גראנאט, אדער אזוי גערופענער „קראב", די שיינע, כמעט דורכזיכטיקע קרעכס־עלפע, וועלכע גיט דעם פיינשמעקער אזא גוטן ביסן. און עכטלעך דעם רונדן מאשן־קרעכס, דעם אייגנטלעכן קראב, וועלכער באלעבט אלע ים־ברעגעס אזן ווערט געגעסן נאר דורכן פאלק, בשעת אין די דעליקאטעס־געשעפטן פיעלט ער אויסאנצן.

פיר מינים. די ווייסנשאפט ציילט אן אזעלכע מינים אן ערך אכט טויזנט. און אלע ליבן, אדער האבן (אויב זיי זענען שוין היינט אויסגעשטארבן) אמאל אין פארצייטישע קוואלן און ים־זכטעם געלעבט...

די גרונט־מעלאדיע פון דער קרעכס־ליבע, ווי בכלל פון דער נאכצוך ליבע פון גלידערפיסיקע טיר צום העכסטן אויסדרוק, איז, נאטירלעך, דיזעלבע, וועלכע מיר האבן אלעמאל ווידער און ווי־דער באגעגנט. צוויי געשלעכטלעכע חיות: „ער" און „זי". דער „ער" האט זוימען־אפפאראטן, אין וועלכע סיווארן פראדוצירט מען־לעכע זוימען־חיהלעך (זוימען־קעמערלעך). די „זי" האט אן אי־ערשטאק, ווו עס אנטשטייען די אייר־קעמערלעך. די באהעפטונג ברענגט צונויף די זוימען און די אייער, און פון דעם באפרוכ־טיקטן איי־קומט ארויס א נייע חיה. דער שאבלאן איז ווידער דערזעלבער איינפאכער, אן אייביקער לייט־מאטיוו, פאר וועלכן מיר האבן שוין איינמאל מורא געהאט, אז ער וועדט לאנמוויליק.

אבער די נאטור שאפט פון דער דאזיקער איינפאכער טעמע אלעמאל נייע און נייע איבערראשנדע וואנדער. אכט טויזנט מינים. וועז מען זאל קאנען ביי זיי אלע באשרייבן די בתמים לימדרת פון זייער לעבן, די פרוכפערונג: עס וואלט זיכער נישט גענוג נישט טויזנט און איינס, נאר אכט טויזנט מעשהלעך, אזעלכע שבאנע־רע, אז קיין שום סולטאן וואלט ביי זיי נישט נעמאכט איינשלאפן.

אינשווייניק, ווי מיט ציין, נאכאמאל די אייגנעשלוטענע שפיין.

אמרי ווי אינסעקט, שפין, סקארפיאן, אסטל אזן קרעבס זענען אין אלגעמיינעם געבוי פון קערפער צווישן זיך זייער ענלעך, האט מען זיי אזן סיסטעם פון די חיות פאריניקט אלס שטאם ארער קרייז פון די גלידפיסיקע, פונקט ווי מען האט די זויג־חיות, פויגל, שרצים אזן פיש פאריניקט צווישן זיך אלס תוט־השדהדריקע.

די טאַרסט דיר אבער אויך דאַ די זאך נישט פארשטעלן אזוי, אז געשיכטלעך האבן זיך אלע היפט־גרופן פון שטאם פשוט אויסגע פון דער אנהעריגער אנטוויקלט. די נאכצע גרופע פון די גלי־דפיסיקע שטאמט אויך אפ מסתמא פון די ווערים: יענע העכסטע ווארים־גרופע, די רינגלזווערים, צו וועלכע סעגהערן דער רענג־ווארים אזן די פיאזוקע, שטייט צו זיי נאך הייגט אזוי נאנט, אז זיי זענען הדרך איניקע פאריניקט געווארן צוזאמען מיט די גלידפיסיקע אין אירן גרופע (גלידרחיות). פון אזעלכע ווערים האבן זיך, ווייזט אויס, שוין אין די עלטסטע צייטן קודם כל אנטוויקלט די זרעבטן. דאַ האבן זיך אומאפהענגיק דער־פון פון זיי אנטוויקלט די אסטלען, וועלכע האבן אין זיך נאך אויסערלעך עפעס הדאמיים זוקערים־ענלעכס. א דירעקטע, זייער־לערדייכע איבערגאנגס־פארם פון ווארים צו דער אסטל לעבט נאך איצט אין די הייסע לענדער: דער אזוי גערופענער פערי פא־טוס.

פון די אסטלען האבן זיך נעקאנט ווייטער, מינדעסטנס אין צווייי אומאפהענגיקע רייען, אנטוויקלען פון איין זייט די סקאר־פיאנען אזן שפינען אזן פון דער צווייטער זייט די איינגנטלעכע אינסעקטן. אינגאנצן קלאר איז אבער די זאך בשום אופן נישט.

דאס אלץ נעם דיר מיט אלס גאר גראבן אריאדנע־פאדים אין לאבירינט פון די וויילדע חיות־פארמען, וועלכן דו דארפסט איצט וויידער אויף דיין ליבעדיגע דורכוואנדערן. מיר הויבן אן פון אונטן: כיתת קרעבס.

א וועלט, וווּ די געהירן הויבן אָן צו וועלן באוונדער מעכטיק, ערשטאונט אויך זייער פיל נייע אינטועריסאנטע ליבע־גע־שיכטעס.

דאָס ליבע־לעבן פון דעם קרעבס קאָן איך דיר צום בעסטן שילדערן ביי א בריאה, וואָס איז אויך א גשוויסער שטופע פון איר עקזיסטענץ אינגאנצן ליבע. אמת, אין א פּאָרס, וועלכע וועט מסתמא נישט ידען צוטרעפן צום געשעפֿט.

דאָס איז דער וואַרצל־קרעבס.

דער דאָזיקער וואַרצל־קרעבס געהערט צו די חיות, וועלכע אויך קאָן דיר נישט אַזוי פּשוט באשרייבן; ער מוזט אויך אין איר אביסל „אריינגיראכטן".

שטעל דיר פאָר קודם כל א מין רויטן פראַנקפורטער וואורשט, אָן גלידער, כלומר מיט איין עפענונג. אינשוויניק גשפּינסטע נישט קיין נערערים, קיין הארץ, נאָר בלויז אייער־שטאָקן. די עפענונג איז דער ווייבלעכער געשלעכטלעכער קאנאל.

דער דאָזיקער משונהדיקער וואורשט שוויסט נישט ארום פריי אין ים. כדי אים צו כאַפּן, מוזסטו פריער פאכען משוויסע קרעבסן פון באקאנטסטן מין, צ. ב. די גשוויינלעכע ברעג־קראבן ביים באל־טיישן ים. ביי א טייל פון די דאָזיקע קראבן גשפּינסטו אונדערע פראַנקפורטער וואורשטן באהאלטן אחנטן אריפן בויך טשבן דעם קורצן עק (ביים קרעבס איז דאָס, וואָס סתּן רופט גשוויגלעך אָן „עק" אויגנטלעך נאָך דאָס אחטערלייב). עס זעט אויס, ווי ביים קראב וואלט דא ארויסגשוואַסן א באונדערער ווייבלעכער גע־שלעכטלעכער אחנאן פון קערפער. אבער דער קראב האָט באמת זיין אייגענעם גשלעכטלעכן אפּאראט, און תמיד נאָר איין אייג־ציקן מענלעכן אדער ווייבלעכן טיפּ אינשוויניק אין אייגענעם קערפער. דער וואורשט, וואָס העכסט אים נאָך, איז הרמאפרים א פרשמדע זאך.

מיר קוקן זיך אזוי צו צום ארַאפהענגעריקן וואורשט, און סיר־רשהעען עפעס העסלעכעס.

אזן נאך איין זאך קומט דאָ צו, וועלכע טאָר זיך פון אייניק אָן נישט נאָר ביים קרעבס, נאָר ביי אַלע מענטשן, לויט דעם ווי מיר הויבן זיך אויף אַלץ העכער: דאָס זענען די אויסערלעכע אריס־דריקן פון דיבע־איינרישטומס, וועלכע מיר האָבן שוין געזען ביים שלימאזל און טינטענפיש, אזן וועלכע מען רופט נשמהיניקע „גייסטיקע". א קרעבס, אַדער נאָר א מראשקע איז א נאָנץ אַנ־דערש באוועגלעכע בריאה, ווי א פיאווקע אַדער א באַטראַכטערים. די ליבע וועלט דאָ — אויב מיר זאָלן נעברויכן א מער רעאַליס־טיש ווארט — אַלץ מער אזן מער א געהירן־ענין.

ווען מען זאָגט וועגן מענטש, אז געהירן אזן געשלעכטלעך לעבן שליסן זיך קעגנזייטיק אויס, אז די ליבע מאכט נאריש אזן איז א שכרות, וואָס נעמט צו ביים מענטש די בעסטע פעאי־קייטן, — איז דאָס אפשר צוגעפאַסט נאָר צום מענטש, אין וועלכן די באַווסטזיניקע באהערשונג פון דער נאטור אזן דער נאַטיר־לעכער דראנג פירן שוין זייט א פאָר טויזנט יאָר א מין קאָמף; אזן אפילו צום מענטש איז עס צוגעפאַסט נאָר אייניזיטיק אזן האלב.

בזי דער נאַנצער אַנטוויקלונג פון דער חיות־וועלט זעסטו אָבער, ווי די געהירן אזן דער געשלעכטלעכער אפאראט זענען ענג צונויפגעבונדן אזן געפינען זיך אין א העכסט פרוכטבאַרער צוואַמענארבעט. גראָד די ליבע האָרף אין דער שרשטער ריי האָבן די געהירן, אזן, פאַרקערט, איז אויך קיין ספק נישט, אז וואָס באַוועגלעכער, וואָס שטאַרקער אזן „אייגנעפאַרנטער" עס איז דאָס ליבע־לעבן מיט אַלעם, וואָס איז דערמיט פאַרכוזדן (די זאַך פאַר די יתגע א. אז. וו.), אַלץ בולטער בילדן זיך אויס ביי דער חיה די געהירן, אַלס אויטהויט־לעכער אָנפירנדיקער צענטער פאַר די דאָזיקע אַלע האַנדלונגען, אַלס העכסטע אָנפירונג, וועלכע רעאַגירט יעדעס מאָל ווי עס איז נויטיק אויף די אויסערלעכע פאַרע־רונגען.

געהירן־חיות זענען אויך פיל פייכער ליבע־זיות; דאָס איז אן אייזערנער נעזעץ.

אזן דעריבער קאָנען מיר איצט, נאָך מיר נייען אריין אין

גלייך דערקלערן, פארוואס מען דאלט אים נאך, נישט קוקנדיק אויף זיין וווירשט־ און ווארצל־סטאריזם, פאר אן אסתן קרשכס.

דער וואיצל־קרעבס נשהערט צו א גרופע קרעבס־חיות, וועל־כע מען רופט אן פילער־פיסיקע.

אין זייער יוגנט קאן מען זיי קוים אונטערשיידן פון אנדערע יתגע קרעבסלעך. לוסטיק שווימען זיי ארום אין פרייען ים. מען זעט אפילו אן, אז זיי זענען נאך נישט פאדמיק, אז זיי זענען נאך א מין שלייערל, אבער אלץ לאזט נלויבן, אז פון דעם דאזיקן שלייערל וואקסט אן אסתער קרעבס. אין אין שיבעם טאג נע־שעט אבער מיט די דאזיקע שלייערלעך עפעס א משונהריקע זאך.

דער יסבער, ביזן אויצט אזוי לעבעדיקבאוועלטסטער וואנסע־פיסלדיקער קרעבס נעפינט אן ארט, וואס נשפעלט אים: מיטאמאל טוט ער זיך א שמעל אויפן קאפ, לאזט ארויס פון א באזונדערן חריזל ביי די קאפ־פילער, וואס ווערט נעריפן צשמעטדדיזן, א מין פעסטן קיט, מיט וועלכן ער קלעבט זיך צו אין בוכשטעבלעבן זין פון דעם וואדט, כדי אויף וווייטער שוין צו בלייבן ווי א נע־וויקס אויף דעם אויסגעוויילטן ארט. מערסטנטיילס איז דאס דאזיטע ארט א שטוק האלץ אדער א קאדאל ארבר נאר די דיקע הויט פון דעם לעבעדיקן וואלפיש. אין פיל פאלן זעט דער צוגע־קלעפטער קרעבס אוים ווי אן ארויסגעוואקסענע בלומען־קנאספע, פון וועמענם שפענונג סישטעקן ארויס די קרומע קרעבס־פיס, ווי די שטויב־נשפעסן פון א בלום, וואס לאזט זיך פאנאנדער.

מען האט זיך גוט נעדארפט ברעכן דעם קאפ, איידער מען האט אין דער דאזיקער צונשוואקסענשר בריאה דערקענט דעם קרעבס.

מען האט שוין לאנג גוט נעקאנט די בריאה, נישט האבנדיק קיין באגריף, וואס דאס איז אזוינס. אין דער נאטור אלאליע פון פאלק האט זיך, איין נאט וווייסט ווי אזוי, פעסט אייננע־וואדצלט די מיינונג, אז די דאזיקע נעהיימניספולע קנאספן, וועל־כע מען פלענט זען אין נאנצע בוקשטן ארויסהעבען פון ארויס־נשווארפענע צושלאנענע שיף־ברעטער, זשען א נעהיימניספולער

פון איין זייט פון וועלט כוישרט זיך אריין אין קערפער פון קראב א פאראזויינטע צוטויבלעכטונג, אינגאנצן ווי א וואלד פון א נשמהיקן. דער וואלד שפינט זיך טיף אריין אין בויך פון קראב, פלעכט ארום די נשמהס אין די לעבער, אין עם קאן אנדערש נישט זיין: ער זויגט פון די דאזיקע ארגאנען, סדיינקט דעם שפייז־זאפט פון קראב, פונקט ווי מיר האבן דאס נעזען ביים באטר־וואלם. דער קראב וועלט דערמיט נאטירלעך אין זיין דערנערונג באשולדיגט, אבער דער נעפערלעכער וואלד, וואס שטעקט ביי אים אין דער לעבער ווי דער שנאבל פון פראמעטהאוס־אדלער, באדראט נישט זיין לעבן.

דער וווילשט און דער זויג־וואלד — דאס אלץ צוזאמען איז דער וואלד־קרעבס.

א קרעבס, פונקט ווי דער קראב. בלויז וואס דער ערשטער פירט אויפן לעצטן א פאראזויט־לעבן. שטעל דיר פאר א מענטש, אויף וועמענס קערפער סיהאט זיך אנגעהאנגען און פעסט אריינ־גשביסן מיט די ציין אן אנדער גאנץ קליין מענטשעלע. עס האט דורכגעביסן דעם מענטשס בויך און אריינגעשטעקט אהין א לאנ־גע צונג, מיט וועלכער סיהאט ארומגענומען דעם מענטשס ג־ד־ערים און ציט פון זיי ארויס דאס רייצע שפייז־בלוט. קיין אי־נעזעם מאגן און געדערים און בכלל קיין אייגענע עס־פאבריק דארף דאס פאראזויס־מענטשעלע נישט האבן און האט עס טאקע נישט. נישט מער ווי א נעשלעכטלעכן אפאראט האט עס אין זיין זאק־ארטיקן לייד־קערפער.

אין דעם בילד האב איך דיר דערציילט וועגן א „צונג". אין אמתן איז דער העסלעכער וואלד, וועלכן דער וואלד־קרעבס (אדער די סאקולינא, ווי ער הייסט אויף לאטיין) האט אריינגע־רוסט ווי אן אומזיסטן שפייז־ציער אין אריימען קראב, נישט דער צונג נאר דער דערתערונגס־קאנאל פון דער סאקולינא. די אי־דעלע סאקולינא האט נאר נישט קיין צונג, פונקט ווי זי האט נישט קיין אמתן מאגן און קיין מויל. כדי צו פארשטיין, ווי אזוי דער וואלד־קרעבס אנטשטייט, דארף מען באטראכטן, צו וואס פאר אן עכטערן קרעבס־געשלעכט ער נשהערט, און דאס וועט אויך

שטעטרייקע האנדלונג בלייבט דעם דאזיקן נאסט, פונקט ווי דעם באגרוזאריס, נאך איבער יענע מען: צו ליבן.

דאס קאן עך אבער נישט מאן זיצטרייס אין קראב. אסת, ער האט געשלעכטלעבע טיילן, און אין אנהויב אפילו אנצייבנונגען פון ביידע: מענלעבע און ווייבלעבע. אבער דו נעדעקסט דאך דאס אלטע שטרענגע געזעץ: נישט באפרוכטיקן זיך אליין. און באסת פארשווינדט ביי אים דער מענלעכער ארגאן נאך לאנג, אייערער קאן אים אנהויבן צו געכרויכן, און ווען עך ווערט איננאנצן רייף צו דער ליבע פילט ער זיך נאר שלעם ווייב. וואס זאל ער טון? ער שטופט זיך ווידער ארויס און קריכט ארויס מיט דעם גרעסטן טייל פון זיין פארמלאזן קעדפער פון קאדב. נאר די „זויג־צחב" בלייבט אינעווייניק אין קראב. אזן סאחיסט אדויס דער קאמישער רויטער פראנקפורטער ווגרישט אליין. ער האט זיינע אייערשטאקן אזן זיין ווייבלעבע געשלעכטלעבע עפענגעג.

אבער סאכטשטייט א נייע פראגע. ווו זאל ער נעמען א מאן? איך האב דיר ביז איצט ככיון נישט דערציילט פון קיין מענלעכן ווארצל־קרעבס. ווען דו זאלסט זיך אים פארשטעלן אויך צוגעקלעפט צום הינטערטייל פון א קראב, וואלט נעמוזט אכט־שטיין אן אכתע דאקטאר־פראגע: ווי זאל איצט אין פארזוס צוקומען צום אנדערן, כדי דורכצופירן די כאהעפטונג. יא, צוויי קראבן וואלטן פריער געמוזט זיך צונויפקומען, כדי זיך צו ליבן, אן בשעת די צוויי גרויסע וואלטן אויסגעפירט זייער ליבע־אקט, וואלטן די צוגעקלעפטע קליינע געקאנט ארויכאפן זייער פראגראם. דאס איז א נוטער פלאן — אבער עס איז דערביי פארן נאך אן אסנגליק. דער קראב, וועלכן סיבאפאלט דער ווארצל־קרעבס, שטארבט נישט אפ, ווי געזאגט, אבער ער ווערט אזוי אפגעשוואכט, אז ער נעמט זיך מער נישט צו ליבע. און אזוי וואלט די זאך גשוען שכחליטיק פארפאלן, ווען עס זאל נישט אנטערקומען א באזונדערע הילף — א הילף, וואס קאן נאר ווידער אנטשטיין פון דער נאנצער ווילדקייט פון דעם האזיקן ווארצל־קרעבס־לשכן.

די וואנסע־פיסיקע צוואמען מיט זייער פויסטן ברודער, דעם ווארצל־קרעבס, זענען א מעשה־פאלק, וואס שטייט נישט אסר

מין פון פויגל־אויגער, פון וועלכע סיאנטשטיינען דורך א מין אור־נעבוירונג די רויטע צפון־נעגט. די ניכטערע פארשונג האָט ענדלעך נעפֿונען אין דער סודותריקער בריאה דעם קרעבס, און נאָר דער נאָמען „נאטוראליסט" איז דעם מין נאָך נעבליבן.

אן אייגצלנער פאל פון די דאָזיקע וואָנסעפיסיקע קרעבסן איז אויך אונזער וואָרצל־קרעבס. אויך ער טראָגט זיך פריער ארום אלס א נשמהיגלעך קרעבס־שליערל אין דעם פרייען וואסער. אָבער מיטאמאל קומט אויף אויף אים א צייט, וועו ער דארף זיך שטעלן אויפן קאָפּ. אָבער אָנשטאָט דעם שוף־בריעט אָדער דיקער פעל פון אן אלטן וואלפיש, וואָס איז נישט פיל אייראלער פון האָלץ, זוכט ער זיך אוים שפעם נענטערס: דעם קראב. ער וויל נישט נאָר זיך צוקלעפן. אָנשטאָט זיך צוצוקלעפן מיט צשמענט, קריכט ער ארומטער דעם קראב אונטערן עק (ער קלויבט זיך דערצו אוים נאָך א נאנץ יונגען) און שטעלט זיך מיט אים אין אן אומגע־הויער־ענגער פארבינדונג.

ער רוקט אריין אין קראב א מין הוילן טאָש, אין וועלכן ער הויבט זיך שפעטער אן אליין אריינצורוקן, ארויסקריכנדיק פון זיין שליערל־הויט.

שטעל דיר פאָר א מענטש, וואָס קלעפט זיך צו צום צווייטן מיט א היסן קוש, קריכט דאן ארויס פון זיין אייגענער הויט און רוקט זיך אריין יענעם אין מויל אריין און פארשווינדט דאָרט אינעווייניק. עס איז זיך נישט אזוי לייכט פארצושטעלן. אָבער פרעמו נאָר מיט גוטן וויללן.

אריינגעקומען אינעווייניק, לאָזט אונזער קליינע שלעכטע וואָרצל־ברידער פון זיך ארויס יענע „צתנג", וועגן וועלכער מיר האָבן דערציילט, אז זי „פלעכט ארום" די געדערים פון זיין אומפֿיי־וויליקן כאלעכאָם און הויבט זיך אן זארגלאָז צו זוינן. כמעט צוויי יאָר לעבט ער זיך אזוי. קיין אייגענע ארגאנען דארף ער דאָך ביי נישט האָבן. דער קראב, וועלכער יאָגט זיד נאָך זיין רויב, פרעכט, פארדייעט און שאפט זיך זיין לעבנס־זאפט, טוט דאָס אלץ גלייכ־צייטיק אויך פאָר זיין גאסט. און נאָר אין אויגנציקע זעלבסט־

גונום א פאדשידענע. טייל מינים הערן נישט אויף אויך נאכהעם, ווי דער קאדליקסמאן האט זיך צו זיי צוגעקלאפט, ווייטער צו פראדוצירן אי אייער, אי ווימען, אין זיי לאזן נאר דעם פרעמדן מאן אריינוואדפן דורך דער חאך־שפענונג פון זייער האדטן קער־פערהויז פון ציים צו ציים אביסל פרעמדן ווימען און אזוי ארום ווייניקסטנס שכארק פאדקלענערן די גשפאר פון דער זעלבסט־באפרוכטיפונג.

אין דעם פאל רופט מען דעם קליינעם „ער" מיט דאדווינם נאמען „דער־נאנצונגנס־אדער קאמפלעמענטער־ער".

אנדערע מינים דערפילן די הילף, וואס קומט זיי פונדרויסן, און שטעלן אף זייער געשלעכטלעבע פראדוקציע אויף דער העלפט, ד. ה. זיי הערן אויף צו פראדוצירן ווימען. אלע אייער ווערן דאן באפרוכטיקט דורך די פרעמדע קאדליקעם. און אזוי ווי דער אומ־באוווצטער זוימען־אפפאראט ווערט באלד אינגאנצן אייגעטרוקנט, ווערט פון אנדרונטום אן אייגנטלעבע „זי": א ריזיק ווייב, וואס שטייט אויפן קאפ, און טראגט אויף זיך אירע מעכער, ווי לייז.

אזוי קומט אויך פאר די זאך ביים ווייבלעכן וואחצל־קרעבס.

ביי דער שפענונג פון יענעם רויטן פראנקפורטער ווארשט זעצן זיך צוועק פון דרייי ביז זעקס אנגעקומענע קאדליק־מענערלעך אן באפרוכטיקן אים זייגע אייער אין סוף פון צווייטן יאר פון זיין אינטערעסאנטן לעבנס־וועג.

פון די דאזיקע אייער קומט ארויס (אן דא האבן מיר ווידער א גאנץ ווונדערלעבע ערשיינונג) קודם כל א דור יונגע, וועלכע אנטוויקלען זיך אויסשליסלעך אלס ווייבלעבע וואחצל־קרעבסן. אין פרילינג אן זומער פון נאנטסטן יאר ווערט ווידער געלייגט אביסל אייער, פון וועלכע מען ווייסט נישט אויף זיכער, צי זענען זיי בכלל באפרוכטיקט אדער נישט. און פון די דאזיקע שפעטערדיקע אייער קומען ארויס אויסשליסלעך די פרייע קאדליק־מענערלעך... א גשהייכניספולע ערשיינונג, די סיבות פון וועלכער סיזעצן נאך ביזן היינטיקן טאג נישט אויפגעקלערט. איך ווער דיר דערצו ווייר טער אונטן, ביי די בינען, נאך שפעם צוגעבן.

זיסט די בעסטע לעבנס־צייט אויפן קאפ. אבער זייער ליבע־לעבן איז דאס וואנדערלעכסטע, וואס זיי פארמאגן אין זיך. מען וואלט עס קוים געקענט גלויבן, וועז נישט אזא פארזיכטיקער באאבאכטער, ווי דער אלטער האחוין וואלט דא די טאנצע יאך נאכגעפארשט.

אין אלגעמיין זענען די וואנסע־קרעבסן, ווי דו האסט עס גע־זען ווייניקסטנס אין עקזהויב בים וואהצלקראבס, אנדרוגינוסן אדער הערמאפראדיטן. דו קענסט מיינען, אז ביי די דאזיקע צו־גשוואקסענע בריאים, ווי צום ביישפיל ביי יענע „נאנו־מושעלן", השרשט אנשטאט א באהעפטונגס־פראצעס ישנע מעטאדע פון די אויסטערן: די זוימען־חיהלעך און די אייער ווערן איינע נאך די אנדערע ארויסלאזן אין וואסער און זיי בעפינען זיך אין פרייען וואסער אדער אונטער די אויבגעפראלטע שאלן. עס איז אבער קלאר, אז די דאזיקע מעטאדע וואלט פאר זיי נישט געטויגט. עס וואלט נישט גשוועז קיין געהעריק באוואראנוש קענן דער זעלבסט־באפרוכטיקונג. און אזוי האט זיך אייגנגעשטעלט אזא הערלעכער שראטישער סיסטעם.

ביי א גאנצער רייע וואנסע־קרעבסן עקזיסטירן צוזאמען מיט די טאפלט־גשלעכטלעכע אנדרוגונוסן נאך באזונדערע מענלעכע, וועלכע פראדוצירן נאר זוימען. די דאזיקע מענלעכע קרעבסן זע־נען (עגלעך צו יענע באריסטע באנעלידעס) זייער קליין, אזוי אז מיר קאנען זיך באזעצן אלס פארזויטן אויף זייערע ווייבער, די אנדרוגונוסן. אויך די אנדרוגונוס־חיה אליין איז אויך נישט גרויס, איז די מענלעכע בריאה נישט מער ווי מיקראסקאפיש. לויט זייער נעבוי באשטייען זיי מערסטנטיילס נאר פון א זעלבסטשטענדיק־לעבעריקן מענלעכן גשלעכטלעכען אפאראט: זיי זענען מענלע־כע ליבע־בריאים אין דער פולסטער באדייטונג פון דעם ווארט. נישט נאר אייגע, נאר אפט צוויי און נאך מער אזעלכע פארליק־מענער קלעפן זיך צו צו איין גרויסן הערמאפראדיטישן אינדיווי־דואום, און זוארטן זיך דערפאר, אפצוהויבן זייער באלעבאס פון דער נעמאר פון דער זעלבסטבאפרוכטיקונג.

ביי פארשידענע מינים איז די אויספידונג פון דעם אנדרו־

„א, גרויסער וועלט־נייסט, וואס האסטו געטאן?
פאזי נלייך צו בויען און וויקל צו פארקרומען!
אין דיין גרויסן קענינרייך
וועלט אלץ פארפלאנטערט אין פארדייט
ווי נאר ס'הערט אויף דער מענטש
צו טרשכטן און צו ליבן".

פון ווישערס „אויך איינער".

ין מיין פאמערס הויז, ביים שיינעם רויז איז אויף אן אלטן פארשטויבטן ביכער שאנקל אין א האלב־פארנע־סאנעם הויז־וויגקל נעשטאנען אן אלטער נעלער מענטשלעכער שארבן.

ער איז מיט א לאנגער צייט צוריק נעפונען נעוואָרן אין דער נאסט פון די רימישע טערראקאטן, אין וועלכער סיהאט טשוואלט נלויבן, האט אין אים נעזוען א שארבן פון א רוימער. נאנצע דורות לעבנס־לוסטיקע דינסט־מיידלעך האבן מודא נשהאט זיך צו אים צוצו־רירן צו רייניקן. און אזוי איז ער נעוואָרן א פרייע מדינה פאר אויך שוא לאנגער דורות־קויט פון נרויע אכטפיסיקע ברוזים, וועל־כע זענען אין אים אריינגעקראכן פון פינסטערן וויגקל און האבן זיך הארט אריינעבויט זיישע נעסטער. די אלטע אויסגעלאטע אויגן־לעכער האבן זיי פארצויגן מיט נייע, צארטע, מאט־וועיכע נארדינען, און אונטער זיי האבן זיי אויפגעשטעלט זייער חתונה־בעט און קינדער־וויגל.

וועו איך טראכט וועגן שפינע, האב איך תמיד דאס דאויקע פרייע שפין־נאסטהויז „אונטערן מויסן שארבן" וואדער פאר די אויגן. איך בין א קינד און וויים נאך נארנישט וועגן ליבע. נישט וועגן דער ליבע פון מענטשן און נישט וועגן דער ליבע פון שפי־נען. נאר דער שארבן זעט מיר אויס צו זיין אזר־אלט און די קליי־נע ארומוויקלענדיקע אכט־פיסיקע הינטער זייערע שטויביק־גרויע

ערשט אין ווינטער פון איר פערטן לעבנס־יאר שטאַרבט ענר־
ליך אַפּ אויך די ווּאַרצל־מוטער אַלן פּאַלט אַוועק פון איר קראַנ־
קען ים אַריין. א שיין שטיק לעבן פון א חיה, וואָס

בריאה. און אזוי ארום איז די דאזיקע נעשלעכטלעכע ליבע מיט איר צונויפגיסונג באמת גשותן אן מין העכער פרעמן.

ה ע כ ע ר פרעמן! מיט איין גאנץ פיינעם אונטערשיד. ביים איינפאכן פרעמן שלינגט דאס באשעפעניש איין „טויטע" שפייז. צי זענען דאס, לויטן שטייגער פון די צמחים, דירעקטע אומקערגאנישע, מינעראלישע שטאפן, וועלכע עם נעמט אין זיך אריין און ארבעט איבער. אדער עס דערהרגעט, לויטן שטייגער פון די חיות, שוין פאהאנענע לעבעדיקן קעמערל־שטאף און עסט אים אויף. יעדנפאלס האט דאס דער ארגאניזם די קראפט דעם טויטן אויפגעזעסענעם מאטעריאל אין זיך ווידער איבערצוארבעטן אויף לעבעדיקן בוי־שטאף. אבער די דאזיקע שפעטערדיקע איבערארבעטונג איז שוין אן אייגנשאפט פון אינערלעכן שטאף־וועקסל. די בריאה אליין נעמט אין זיך אריין נאר „טויטן" שפייז־שטאף.

ביי דער נעשלעכטלעכער ליבע גיסט זיך אבער צונויף לעבן מיט לעבן, לעבן פרעמט אויף לעבן אלס אזעלבעם, אויב דער אויס־דרוק (וועלכן איך וויל ווייניקסטנס האלטן אויף דער גרענץ פון דער בילדלעכקייט) איז ערלויבט. אדער עם לאזט זיך פון דעם אנדערן אויפפרעמן, וואס סאיז אין דעם פאל אלץ־איינס: קיין אינער פון די ביידע צדדים ווערט דערביי נישט צושטערט, נאר ביידע גיסן זיך צונויף צו א ר י י כ ע ר לעבן, וואס נעמט אין זיך פון איצט אן אריין א דאפלטע כאראקטער־ירושה.

דו זעסט, אז אויך דא האסטו לאגיש א געוויסע קייט, אבער אין דערזעלבער צייט אויך דעם קערן פון א נעמיסן קענזאץ. באר־טראכט נאר די זאך ווייטער ביז ארויף אין דער חיות־וועלט. דא מוז דער קענזאץ אננעמען א קריטישע שארפקייט.

האם נעוויקט נעמט אויף אלס שפייז נאר אומארגאנישע מי־נעראל־שטאפן. אלס „ליבע־שפייז" אבער לעבעדיקן קעמערל־שטאף פון א קרובישן נעוויקס־אינדיווידואום. דא איז צווישן ביידע שטאפן פארן אן אונטערשיד, אבער נישט קיין מעלעכקייט פון א קאל־פליקט. איצט קומט אבער אויף אין דער חיות־וועלט יענע אנדערע מעטאדע פון איינפאכן עסן: די חיה חארפ האבן אלס שפייז (אויך דער דא נישט וועגן אטאמען אזן טראכט איצט נאר וועגן מאגן!)

זיידענע נאדרינען זענען מיר אויס, ווי א יינגע לוסטיקע חברה לצים, וועלכע ווערן קיינמאל נישט אלט.

איצט וואלט איך נעטראכט פארקערט. ווען דער מענטש, וואס האט געטראגן דעם דאזיקן ישארבן זאל אפילו מיט אכצנהונדערט יאר צוריק באמת האבן נעליבט, האט ער נעליבט אלס מענטש, אלס קולטור־מענטש. דער שפין אבער איז אן אמתער זקן, זיין ליבע איז גרויס־גרוי, ווי אריבערגעטראגן פון א פרעמדן פלאנעט. אן אור־אלטער פלאנטער שטעקט אין איר, וועלכן ער קען שוין מער נישט בייקומען.

מיט דעם ליבע־לעבן פון דעם שפין, וואס ציט זיך צוזאמען מיט דעם דאזיקן שפין אפשר ביז צו דער שטיינקוילן־צייט, איז פארבונדן א נאך נישט רעכט גענוצט פראבלעם, — א פראבלעם, וואס באירט דעם תוך פון ישרער ליבע. דאס פראבלעם פון דעם אונטערשיד צווישן פרעסן און ליכן.

דערמאן זיך א וויילע אן עפעס פון פריער. אן דעם קארליק־מעשהלע. דו דערמאנסט זיך, ווי אזוי די ליבע האט זיך בכלל אנגעהויבן. פרעסן האבן שוין די אור־קעמערלעך נעדארפט. זיי האבן דערמיט צוריקגעשטעלט דאס פארברויכטע, מקילעך גע־מאכט דעם שמאפ־וועקסל, די דערהאלטונג פון קערפער. אתוץ דער איינפאכער דערהאלטונג פון אלטן קערפער־באשטאנד האט דאס פרעסן נאך נעגעבן א פאזיטיוון צוגאב: דער קערפער איז נשוואקסן. אין דאס דאזיקע וואקסן האט ווידער נעבראכט צו דער צושפאלטונג פון קערפער אויף צוויי טייל: צו דער איינפאכסטער פארם פון דער פרוכפערונג.

אין דעם דאזיקן זין זאגט מען, אז דאס פרעסן איז נעזונן אן אויסבאדינג פון חשר ליבע; נישט קיין קשנוצע, נאר א רייצ־לאנישע פארויסזעצונג.

דערמאלט איז אבער נשקומען די נעשלעכטלעכע ליבע. מיט איר צונויפגיסונג פון לעבן מיט לעבן. קעמערל מיט קעמערל. איי־קעמערל מיט זויפן־קעמערל. קערן מיט קערן. כראמאזאמען מיט כראמאזאמען. ירושה מיט ירושה. און פון דער דאזיקער צונויפגי־סונג איז אויסגעוואקסן א נייע בריאה. א רייכערע, פילזייטיקערע

וואס מער די חיות האבן זיך צוטיילט אויף באזונדערע מינים, אלץ שטארקער האט זיך אין ליבע־זאכן אייגנעבירגערט דאס גע־זעץ: צום „ליבע־פרעסן", ד. ה. צו דער געשלעכטלעבער פארייני־קונג מיידט מען, אמת, אויס שוועסטער און ברודער און מען זוכט „פרעמדע", אבער די דאזיקע פרעמדע מוזן תמיד געהערן אומ־געפער צום זעלבן מין; די זשאבע קאן נישט ליבן קיין פליג, און דער ים־שטערן קאן נישט ליבן קיין אויסטער. ליבן קאנען זיך נאר אויסטער און אויסטער, ים־שטערן און ים־שטערן, פליג און פליג, זשאבע און זשאבע. פרעסן אין געווייגלעכן זין קאן אבער רויק אויך דער ים־שטערן די אויסטער, די זשאבע די פליג. אזוי ארום איז ווייניקסטנס, לויט דער מעגלעכקייט, אויסגעשטאלט גע־ווארן דאס געזעץ: קיינמאל זאל א זשאבע נישט אויפעסן א זשאבע און א ים־שטערן — א ים־שטערן. דערפאר מעג דער ים־שטערן רויק עסן די אויסטער, די זשאבע — די פליג. מיט אנדע־רע ווערטער: חברים פון דעמזעלבן מין באגרעניצן זיך אין זייער פארקער מיט דער שיינער הארמאנישער פרעס־פארם פון דער לי־בע, קענן נישט דיזעלבע הערשט אבער פריי דאס גשוויינלעכע שפייז־פרעסן; אין דעם לעצטן פאל קאן צו קיין קאנפליקט מיט דער ליבע נישט קומען, ווייל די ליבע קומט אין דעם פאל בכלל נישט אין באטראכט.

אבער אויך אזעלכע געזעצן פאלן נישט מיט אמאל אראפ פון הימל. דאס האט זיך ערשט מיט טרויס מי נאך טויזנטער צו־זאמענשטויסן געמוזט אויסקריסטאליזירן. אין א געוויסן זין קאן מען זאגן, אז דאס „געזעץ" האט פאר א גאנצער ריי מינים עקזיס־טירט נאר טעאריטיש; עס איז ביי זיי אפט נעקומען צו אויסגא־מען, וועלכע „באשטעטיקן", ווי באקאנט, „דעם כלל". נאר היינט זענען פארשוין אויף דער גרענץ פון דעם דאזיקן געזעץ. עס איז נישטא קיין וווּנדערלעכערע זאך ווי די דאזיקע לעבעדיקע פאר־שטייגערטע איבערבליבעכצן. אנשטאט אלטע בייגער טיף אין דער ערד, לעבעדיקע ברואים, — ברואים וואס ווילן נישט אפ־שטארבן. און דאך זעסטו אין דעם דאזיקן לעבן, אין די עקשנות־

קעמערל־שטאָף. נישט קיין לעבעריקן, נאָר נאָר וואָס נשהרנעמן. אז זי האָט דערנעבן נעוויסן, איז נאטירלעך דאָס איינפאכסטע מיטל צו נעמען נעוויסס־שטאָף. זי זויגט, רייסט, צובייסט, פאָר־רייעט אלס איינפאכע שפייז די נעוויסן: זי ווערט נשוויסס־פרעסער.

אויך אויצט איז נאָך דערווייל נאָך אלץ נישטאָ קיין קאָנ־פליקט מיט דער ליבע, הגם דער אונטערשיד פון דער נעוויסס־מענטשדע איז אליין פאר זיך נשואלטיק. די חיה פרעסט, כדי זיך צו דערנערן, נעוויסן, און דערביי נעווינט זי זיך זייער אייבן לעבן מיט נעואלט צו צושטערן. צו דער ליבע „פרעסט" זי אָבער קרובישן חיהשריקן שטאָף, וועלכער דארף אָבער הלילה נישט צושטערט ווערן, נאָר מיט וועלכן עס קומט פאָר אן אבסאָלוט־פרידלעבע „לעבעדיקע" צונויפנישונג. דו זעסט: דער קאָנטראסט איז שוין נשואלטיק. אָבער נאָך אלץ נישט קיין קאָנפליקט!

דער קאָנפליקט קומט ערשט מיט דעם פאָלנדן מאָמענט.

א נרויסע צאָל חיות נשווינט זיך אויך יענע ארגאנישע טוי־טע „איינפאכע שפייז" נישט צו נעמען פון נעוויסן, נאָר פון דער חיה אליין. חיות הויבן אָן נישט נאָר מיט חיות זיך צו ליבן און צו באהעפטן, נאָר אויך חיות אוים איינפאכן הונגער צו כאפן, התגענען און אויפפרעסן אלס איינפאכן שפייז־שטאָף. איצט האָסטו אזא לאנג: איין חיה זוכט די אנדערע, כדי זיך לעבעריק מיט איר צו פארייניקן צו דער העכסטער הארמאָניע ביי דער אבסאָלוטער שוינונג פון פרעמדן לעבן; און איין חיה זוכט די אנדערע, כדי זי צו התגענען און אויפנעמען אין זיך אלס שפייז־שטאָף — ביי אבסאָלוטער דיסהארמאָניע און צושטערתנג פון פרעמדן לעבן.

און ביי דעם דאָזיקן קאָנפליקט איז, ווי דו ווייסט, די חיות־וועלט נישט אונטערנאנענן, נאָר זי האָט זיך, פארקערט, אנט־וויקלט ביז צו דער נייסטרייכסיטס פון מענטש: א סימן, אז דער דאָזיקער קאָנפליקט האָט איר נישט נעשטערט אין דער אנטוויקלונג. זוייל אין דער חיות־וועלט האָבן זיך דערצו נעשאפן נשוויסע נע־זאיטהייטן, אלעך ווי ביי יענעם נשפערלשבן קאָנפליקט פון דער וועלבסטבאפרוכסיסונג, וועגן וועלכן איך האָב דיר שוין דערציילט.

ווי דו. פֿאר דיין מענטשלעכן זין איז עס אפילו נישט קיין גאנץ **יאר.** אויך קריזיז פון דער ערד אדום דער זון.

אבער פאר דעם שפּיז איז דאס נעווען א וועלט־אויבּיקייט. זי האט זיך אינגעטיילט אין צוויי נדויסע קאסמישע עפּאכן. **פרי**ער א שרעקלעכע אויז־צייט. ווינטער. דעמאלט זענען נאך די אלע שפּינען נעלעגן האלב אינגעשלאפן אין קליינטשיקן אויי. הונדערט אזעלכע נעלע אויער זענען נעלעגן צוזאמען אין אין ווארימען אויער־נעסטל.

דאן א נייער אומגלויבלעך־פּראכטערטער ערד־טאג. די שניי־לאסט איז צונאנעגן, גרינע קנאספּן זענען אויפגעמאנגען. פרילינג. די זון האט דערנרייכט צום אויער־נעסט, און די שפּינדעלעך האבן צוריקן זייער אויפהויט. אכט טאג האבן זיי זיך נאך נעהאלטן צו־זאמען. דאן איז זיך דאס נעווימעל פאנאנדערגעלאפן. קיינער האט מער נישט נעטראכט וועגן אנדערן.

דער שפּין ווייסט נישט פון קיין לעבן אלס שלייפּל, **ווי דאס** העכערע אינסעקט, ווי די אייגמאנ־פליג **אדער** דער **שמעטערלינג.** פון דעם איז קריכט ער ארום, ווי ער איז, נאר נישט אויסגעפּארבט און זייער קליין. אויף זיין נעזיכט ווי אסטט ער דאן אוים אין משך פון דעם אייגעם זומער אין דער נאנצער נרויס אלס שרעקלעכע רויב־חיה, אלס פּעטער קרייץ־ שפּין, וועלכער דערשרעקט דיך אליין. אזוי ווי **וואקסט** ער אבער אוים נאר **אחאנק** דעם, **וואס** ער פרעסט אין פרעסט אן א שיעור.

געפלאנט פון אייביקן הונגער ווערט ער אין משך פון די פּאר זומער־חדשים אן אמתער מערדער־קינסטלער.

דאס הערלעכע נעזיכט בויט ער אויף נאר צו דעם דאזיקן צוועק. איין קרבן נאכן אנדערן פאלט צו אים אריין. אן ארציע פון מאדן, פרעסן אין „שפּיז־זיך" — **דאס** איז דאס דאזיקע נאנצע לעבן פון מאי ביז סעפּטעמבער. א ריזיקע ארבעט פון אינטעלעקט, אינגאנ־צען נעווידמעט דער דאזיקער אייכציקער אויפנאבע. **קודם כל** די ירושה פון די עלטערן: דאס קענען בויען א נעזיכט. און **דאן אייגנער** אינטעלעקט פון יעדן אינדיווידואום, **ווילכער** מוז זיך **אדאפּטירן** א פאסנדיק **אדט** פאר דעם נעזיכט, דאן עס איז **טויגט** **[illegible]**

דיק פארבליבענע נעשמיינהיימען, דאס אהאספערפנים, וואס טראגט דיך אוועק אין נרויסן פאריציימנס. עס זעט אויס, ווי ווען מען וואלט נעבויט א בריק, אבן בשעת מען האט אריינגעשלאגן דעם ערשטן סלופ איז דערביי נשוחן א מענטש, וועלכן מען האט פאר־היפנאטיזירט. אויב איז שוין די בריק לאנג פארטיק און שטייט אין איר נאנצער פראכט. אבער דאס ביי איר אנהויב שטייט נאך אלץ יענער מענטש און שלאגט אריין דעם ערשטן סלופ, טוט כסדר נאכאנאנד דעם ערשטן קלאפ. דער שפין איז אזא מענטש...

דער שפין האט נאך ביז היינט נישט נוט פארשטאנען, אז דעם אביעקט פון זיין ליבע, מיט וועלכן מען וויל זיך לעבעדיק באי־הענטן צום אידעאלסטן ליבע־מאלציים, טאר מען נישט גליכציי־טיק באמראכטן אלס פעטען שפיזלביסן פאר דעם נעווייגלעכן טאג־טעגלעכן מאן.

„שפין, שפינדל, שעכטערל, מארנן קומט דיין חתנ־דל". א מערקווירדיק טעכטערל און באמת א נעפערלעכע פארלאבונג!

אט איז א שפיניכע און א שפין. ביידע פון דעם מין קרויץ־שפינען.

ער מעג שטיין אריפן צוויטן ארט, וויל ער איז פיל קלענער פון איר, אומגעפער נאר צווי דריטל פון איר נרויס. א שיינער סעפטעמבער־פרימארגן. אין נארטן שטרעקן אויס די רייפע זון־בלומען זייערע נאלדענע קעפ צו דעם קלארן הערבסטיקן בלויען הימל. אסטרעם לויכטן אין נראז ווי רויטע אוגן בלויע שטערן. אי־בער דעם אלטן צוטרויליכן נרינעם פלויט זעט זיך דער ערנסטער מאסנע־וואלד, די בוימער־שפיצן ווי איינגעהילט אין א נרויען דויך, א פארנעפלט מעשהלע. און ביי דעם דאזיקן פלויט ווינט זיך דא און דארט א נרויס נעז. זיים לאנגע חדשים פירן דא שפינען זייער לעבן, אן „ער" און א „זי". אבער יעדער איינער פאר זיך, אפנע־אנדערט, פיינטלעך נעשטימט אויך צום איינענעם פאלק.

יעדער פון די דאזיקע שפינען איז אויף דעם העכסטן פונקט פון זיין רייפקייט. זיי האבן א לאנג לעבן היכטער זיך, א לעבן פול מיט קראפט און ארבעט. לאנג, נאטירלעך נאר אין שפי־נעווין, וועלבער מעסט די צייט פון א נאנץ אנדערן שטאנדפונקט

אין זייגע נעשלעכטלעכע ארבאנען זוימען אן אייער. זוימען ביי דעם „ער" אין אייער ביי דער „זי". און א נייער פאדעם פון אן אומ־פארשטענדלעכער שטרעבונג הויבט זיך אן צו ציען פון זוימען צום איי. אלס רעזולטאט פון דעם נאנצן פרעסן מיט זיין נאנצער וויל־דער פארכאמונג פון פרעמדן לעבן — פלוצלונג ליבע־בעקשאפט נאך פרעמדן לעבן אלס לעבן...

דא הויבט זיך אן ביי די שפינען אן אמתע טראגעדיע. מען אן וויב וענען נעמוינט דערצו, אז א קלעזערע בריאה, וואס קומט אונטער, פרעסט מען אומברחמנותדיק אויף. אפילו א צווייפן שפין. אויך א מענלעכן שפין. דאס וויזט די „זי", אזוי צו זאגן, אסמיוו, דער „ער" פאסיוו. זי וויסט, אז אזא קליינעם שפין־מאן, אויב ער קומט נאר צו געזונ נאנט, שפינט מען אריין אין נעץ אן מען עסט אים אויף. ער וויסט, אז מען דארף זיך פאר דער דיקער פרעי שפין נוט הייטן, אין ער אנטלויפט פון איר, וויי ער קען נאר. אינט מיט אמאל דער קאנפליקט: די ליבע. ביידע דארפן זיך פלוצלונג צוואמענקומען „אין ליבע", ביידע דארפן זיך זוכן.

די שפינען זענען שטרענג פארשידן־מעשלעכטלעך. ער האט צוויי לאנגע זוימען־קישקעס אין לייב, זי צוויי טרויבנפארמיקע אייער־שטאקן. אייגפאך ארויסוואדפן די זוימען, ווי עס טוען דאס די אויסטערן, קען מען דא נישט, וויל אועלכעס איז נאר מעגלעך אין וואסער און בי חיות, וואס זיצן נרופנווייז האדט אייגע נעבן דער אנדערער. עס העלפט נאהנישט. ביידע מוזן זיך צונויפזוכן.

די נעשלעכטלעכע ארבאנען פון ביידע שפינען האבן איינפאר־כע עפענונגן אויף דער בויך־זייט; נישט אין סאמע סוף פון לייב, וויל דארט נעפינען זיך די שפין־ארבאנען. דאס בעסטע וואלט דערייבער נעווען, וען ביידע זאלן צוליב אזא פאל שלימן וואפן־שטילשטאנד אן זיך צונויפקומען אויף אין נעץ אזוי נאנט, אז איין נעשלעכטלעכע עפענונג זאל בארירן די אנדערע. יא, וען סיזאל נאר נישט זיין אזוי נעפערלעך. דער הער שפין האט נאטיר־לעך זייער מורא.

וען ער דערוועגט זיך, ענדלעך, מאכט א פארשלאג אן לאם זיך ארויף אויפן פרעמדן נעז... אן אפזאג בארייט דא מער ווי א

ענדערן. א פּאָזיטיוו יערן קרבן נעהערט אַפּצושאַצן, זיך אַפּצוגעבן א חשבון פון די איינצעלע כוחות, אויסרעכענען דאָס וועטער און דעם ווינט. אַן אמתער הייליקער גייסטשיין פֿרום די דאָזיקע קלייניע, אָבער שארפע און קאָנצענטרירטע נשמהדין. אָבער אלץ צו איין ציל: פרעסן, פרעסן, כדי צו וואקסן, פרעסן אין יענעם זין, וואָס צושטערט פרייער דעם אָנדערן אומבאַהאַמונותדיק, וואָס מוז פריער פרעמר לעבן טויטן... טויטן... צושטערן...

א ווילד נעיעג. תמיד ווי א ריטער אין זיין רויב־שלאָם. וואָס סיקומט אונטער ווערט נעכאפט, אויב די כוחות דערלויבן נאָר. נאָר פּאַראַיס, צו דער נויטיקער גדוים. אָט איז נאָר וואָס נעווען א פליג אין נעץ, וואָס האָט נעמוזט אוועקגיבן איר בלוט פון הארץ. אָט פּאַלט אַריין א קלענערער שפּין פון דעמועלבן מין. וואָס קרוב־שאפט: דער קלייניער ווערט פונקט אזוי נעכאפט, ארומגעוויקלט מיט דעם שכריק, נעדריקט, אויסנעזויגט. דאָס איז נעווען א מעג־לעכער שפּין, די מענער זענען קלענער. אָבער וואָס מיר נעשלעכט! הונגער. פרעסן. וואקסן. אין פינף חדשים דאַרף פון קאָמישן קליי־נעם קאַרליקל ווערן די גרויסע שרעקלעכע בריאה. דאָס דערלויבט, דאָס דערקלערט אלץ. איז דער טיש זייער רייך, פרעסט מען זיך אן „איף זאפאס"; דער מאָגן האָט באַוונדערע זאפאס־קאמערן, וועלכע השכּנען ארום אים ווי ליידיקע וווּרשט־הויטן, און וועלכע קאָנען אָנגעשטאָפט ווערן פול צום פלאַצן מיט זאפאס, וועלכן די זויג־קעל האָט, נאַרגישט פרעסנדיק, אַראָפּגעשיקט אונטן, און וועל־כער ווערט ערשט שפּעטער פון איין ווורשט נאָכן אָנדערן ארויס־נעצויגן און איבערגעארבעט אין די נעדערים.

נאָלדענער הערבסט. לויטערט. פּשפּטעכבער־טשע און מיטאַמאל די גרויסע פאַרענדערונג, דער גרויסער פאַסום. נאָר וואָקסן? דער שפּין איז שוין אויסבשוואקסן. דער ציל איז דערגרייכט. דער מאָגן האָט זויגס נעמוג. אָבער וואָס ווייזט זיך ארויס? דאָס נאָנצע וואקסן איז נאָרנישט נשוען קיין ציל פאר זיך. דאָס איז נאָר נשוען א נידעריקערע שטופע צו עפעס העכערס! אין דעם מאָכמענט, וועו דאָס וואקסן איז נעשפּרייקט, הויבט זיך אָן אָנצומערקן עפעס נאָנץ נייעס. דער דערוואקסענער, דייפער קערפער טוילט מיט אמאל אויס

דאָס טראָפנדל. עס דוכט זיך, אז ער וויל עס אויפעסן. דאָס וואָלט באמת געווען א זייער שיינער אקט צו דער דראַמע פון „ליבן און פרעסן". אָבער אזוי ווייט דערגייט עס נישט.

דו זעסט אפילו, ווי דער טראָפן פארשווינדעט ערגעץ ביים מויל, און עס דוכט זיך א ווייל, אז ער איז באמת אויפגעגעסן. די זאך שטעלט זיך אָבער פאָר אנדערש. דו מוזסט דיר קודם כל אויף גיך פארשטעלן די באמנדערע מויל־אויפנשאפטן פון אזא שפין.

דאָס מויל פון שפין איז אויסגעטלעך די פארדרשטע עפענונג פון דעם פארדייאנגס־אפאראט, דורך וועלכן די שפייז קומט אריין אין מאָגן, פונקט ווי ביי דיר, ד. ה. א לאָך. אָדום דעם דאָזיקן לאָך זענען פארן צום כאפן, טויטן, באהערשן די שפייז פארן מאָגן שטארקע באוועגלעכע קיעבאקן, פונקט ווי דו האסט א באוועגלעכן אונטערשטן קינבאק, און צוויי רייען שטארקע ציין פאר דעם דאָזיקן צוועק.

די קינבאקן פון שפין האָבן אָבער אביסל א משונהדיקע פאָרם און שיידן זיך שטארק אונטער פון דיינע,—און דאָס פשוט דערפאר, וויל מען דערקענט נאָך אין זיי אינגאנצן זייער אפשטאמונג פון פיש. יאָ, פון פיש! דער אויבערשטער קינבאק און דער אונטערשטער קינבאק פון אזא שפין זענען אייגנטלעך נישט עפעס אנדערש, ווי צוויי פאָר קליינע פיסלעך, וואָס געפינען זיך פון פארנט נעבן דער מויל־עפענונג, פונקט ווי וויטער אונטן געפינען זיך די פיר פאָר געוויינלעכע שפין־פיס. דער שפין, פונקט ווי אלע העכערע גליד־חיות, שטאמט געשיכטלעך פון געוויסע וואָרים־ענלעכע באשעפענישן, וועמענס גאנצע לייב כיסן קאָפ איינשליסלעך סאיז באשטאנען פון דערינגלטע, „איינגעקארבטע" טיילן. און ביי יערן פון די דאָזיקע רינג־טיילן איז געווען א פאָר פיס. די אסטל שפיגלט דיר נאָך אפ זייער געוויס די דאָזיקע שטופע, הגם זי איז שוין נישט קיין וואָרים, נאָר שטייט שוין זייער נאָטט צו אונזער שפין און איז אפילו מסתמא א נאָטטער קרוב פון זיינע אור־עלטערן. ביי די העכערע גליד־חיות איז דער דאָזיקער וואָרים־קערפער, אזוי צו זאָגן, ענג מחובר־פארשטאנען מעווען. נאָטאר בייט שפין אליין איז

צובראַכן האַרץ. דער דרייסטער גליק־זוכער ווערט אַרייַנגענאַפּט אין נעץ, — נישט אין נעץ פון דער ליבע, נאָר אין אַ רעאַלן גראָבן שטריק־נעץ, אין דאָן קומען נישט קיין ליבע־אַרעמס, נאָר אַ מוראַדיק מעסער, וואָס מאַכט די זאַך נאָר קורץ. אָבער די השׂרבסטע־זון לאַכט, און די בענקשאַפט ציט, דאָ קעגנאיבער וויגט זיך די געליבטע שפּין־קעניגין אין זילבערנעם נעץ: ער מוז זיך דערוואַרטן, ער מוז פרוון, אויף טויט און ליבע.

אָבער אויידער ער קאָן זיך דערצו נעמען, דאַרף ער נאָך דורכ־פירן א שווערע זאַך אַלס נויטיקע ציגרייטונג.

רו האַסט נעזען דעם טינטנפיש, וועלכע האָט געטראָגן זיינע זוימען־פאַטראָנען אין אייגנעם פון די פיס. עס איז פאַראן א קאָמיש האַלב־קרעבסל, האַלב־שפּין־ענלעך חיהלע אין ים, דער אַזעי גערופענער קרעבס־שפּין, ביי וועלכן די פיס שפּילן אויך אַן אַנטשידענע ראָל אין דעם נעשלעכטלעכן אַפּאַראַט: דער גרעסטער טייל פון זייער אומצייליקע פיס טראָגט אין זיך צו אין נעשלעכטלעכן אַרגאַן אין יעדן; אַן אַזוי ווי זוימען אַן אייער קומען ביי זיי ארויס דירעקט פון די לאַנגע שפּין־פיס, קאָן מען וועגן די דאָזיקע גע־שׂענסטערישע פיס־חיות (פּאַנטאָפּאָדא אָדער נאַנץ־פיס־קע הייסט די גרופּע וויסנשאַפטלעך) זאָגן, אַז זייער נאַכצע ליבע גייט פון פּוס צו פּוס. שפּעט ענלעכעם מאַכט אויך דורך אונזער שפּין־„ער" ביים נאָרטן־פלויט. נישט מער וואָס ער נרייט זיך צו אליין דאָס, וואָס יענע האָבן שוין פון דער נאַטור.

זע, וואָס ער טוט. ער גייט נאָך נישט צו זיין שפּין־קעניגין, ער באַשעפטיקט זיך פריער מיט זיך אליין. זיין נעשלעכטלעכע עפענונג איז אַן איתפאַך לאָך, א סימן פון א בארעכטונגס־גליד. אין ווי ער זיצט אזוי, רייבנדיק דעם הינטערשטן טייל פון קערפּער אָן א קליין שטיקל שפּינוועבס, טראַכטנדיק און מורא האָבנדיק, צי זאָל ער זיך אריבערמאַכן צו דער שפּין־ווייב אָדער נישט, — זע, רינט אים מיט אַמאָל ארויס פון דער עפענונג די זוימען־פליסיקייט און פאַלט אַלס קליין טראָפנדל אויפן שפּינוועבס. גליך דערזיך ענדערט אויטער הער זיין אָרט און דרייט זיך אום אזוי, אַז דער אונטער־שטער טייל פון קאָפּ, וווּ סנעפּינט זיך דאָס טויל, קאָן אָנרירן

ביבליאטעק און לעז צימער פון אידיש
נאציאנאלען אוניווערסיטעט פערבאנד
LIBRARY AND READING ROOM OF THE
Jewish National University

אויבן צוויי און אונטן צוויי. די אויבערארימס פון די באזונקע הענט לעך כאפן אן, ווי ציין, אזן ארבעטן, מאלנדיק, אויך פונקט ווי ציין. די אונטערארימס און די הענטלעך זענען אבער דערביי פריי אזן קאנען נאך מון אן אנדערע ארבעט.

נאנץ ענלעך איז עס ביים שפין. די קליינע מויל־פיסלעך אדער קינבאקן זענען צענלידערט, פונקט ווי דיין האנט, אפילו נאך מער. די אינערלעכע טיילן (לאמיר זאגן די אויבערארימס) דרייקן זיך צוטויף ווי אמתע פרעם־קינבאקן. די פאדערשטע גלידער אבער (לא־מיר זאגן די אונטערארימס און הענט) שטעקן ארויס פון אויבן און אונטן ווי פוינע שפיצן פון די דאזיקע אינגטלעבע קינבאקן. די אויבערשטע זענען א מין קליינער שפיציקער צאן, דאך וועלכן עס ווערט ארויסגעלאזט פון א דרייזל גיפט אויף צו באסויבן דעם אריי־געפאלענעם קרבן. די אונטערשטע שטארן אבער נאר ארויס פון מויל ווי צוויי ארויסגעשטעקטע ליפן, וועלכע באדעקן זיך פריי, בששת די קינבאקן קייען.

און מיט די דאזיקע אונטערשטע שפיצלעך כאפט דער שפין זיין אויטערעם אריסגעגאפסטענעם זוכמען־טראפן און זויגט אים אריין. די ליפן־שפיצלעך וענען דערצו פונקט צוטשפאסט: זיי נעמען אריין דעם טראפן אין א קליינעם הויפן חלק, וועלכן זיי האבן אין זיך, נישט אריינפירנדיק אים ווייטער אין מויל. אזוי האלט דער שפין זיין אויגערעם זוימען מיט דער גוטער כוזה אים צוצומראגן אלס מתנה זיין נעליבטער שפין־קעניגין...

און אז דאס איז זיין כונה, דאס קאנסטו גלייך שרין ווי־דער זען.

מוטיק נייט ער אריבער אויפן ראנד פון אכדערן נעץ. די נרויסע דיקע שפין־פרוי לאזט אים. אויצט זענען פאראן פאדערשידענע מע־לעכקייטן.

עס איז מעגלעך, אז ער נעפעלט אין נישט. אפשר איז ער פון א באשטימטער נעפערלעכער נרויס: נישט נענוג מרוים, כדי צו איכפאנירן, אזן נישט נענוג קליין, כדי נישט צו רייצן דעם אפע־מיט; אדער אפשר איז ער נישט נענוג שיין — קודש זי קאן אים

דער קאָפּ שוין נישט אָפּגעטיילט פון דער ברוסט, נאָר אלץ איז ביי אים ווי צוזאַמענגעוואַקסן, און נאָך צווישן דער דאָזיקער „קאָפּ־ברוסט" און דעם איבעריקן טייל פון קערפּער נעפינט זיך נאָך אַלטער וואַרים־קאָרב.

אָבער די פּיס זענען ביי אים נאָך געבליבן אין א נרויסער צאָל. ווען דער קאָפּ און די ברוסט האָבן זיך צונויפּגעוואַקסן אלס איין קערפּער־טייל, זענען אויפן דאָזיקן קערפּער־טייל נאָך געבליבן זעקס פּאָר פּיס. דאָס איז געווען פּאַר אזא צונויפּגעוואַקסטן קערפּער, ווי דעם שפּינק, צו פּיל. און אַווי איז עס געקומען דערצו, אז דער שפּין האָט ביסלעכווייז אָנגעהויבן צו באַנוצן צום גיין נישט מער ווי פיר פּאָר פּיס. און די ביידע ערשטע פּאָר האָבן זיך נעשטעלט אין דינסט פון מויל, נעבן וועלכן זיי האָבן זיך געפונען: זיי האָבן זיך פּאַרוואַנדלט אין כאַפּ־ און בייס־אָרגאַנען פון מויל: זיי זענען געווארן קיבאַקן. באַטראַכטסטו אין אַנדערש, נאָך העכער אָנטוויקלטע גליד־חיה, וועלכע שטאַמט אפשר אויך אָפּ, פונקט ווי די שפּינען, פון דער אַסטל, דעם זשוק, דערקענסטו ביי אים, ווי דער פּראָצעס איז נאָך ווייטער נעגאַנגען: ביי אים זענען אפילו דריי פון די זעקס פּאָר פּיס פאַרנוצט געווארן אלס קיבאַקן און נאָר דריי זענען נעבליבן אמתע לויף־פּיס, דער זשוק האָט זעקס פּיס, אָנשטאָט אַכט, ווי דער שפּין, דערפאַר האָט ער אַכער דרייערליי קיבאַקן, אָנשטאָט צוויי. דער שפּין האָט זיך, ווייזט אויס, איבערנעלאָזט אַכט פּיס דערפאַר, וואָס ער באַנוצט צוויי פון זיי, א חוץ צום גיין, אויך אלס „וועב־הענגט" צום שפּינען. מיט דעם דאָזיקן שטיקל דאַרוויניזם וועסטו איצט שוין גיכער פאַרשטיין די זאַך, וואָס אונזער שפּין טוט, — א אויסערגעווייניקער וואַנדערלעכע זאַך.

הָאט די קיבאַקן פון שפּין דיטען נאָר אלס קיבאַקן צום עסן, האָבן זיי אָבער נאָך די אלטמייניע פּאָרם פון גלידער (פּיס אַרער אַרעמס, ווי דו ווילסט זיי אָנרופן). מען קאָן מיינען, אז זיי האָבן די מעגלעכקייט צו דינען אין א נויט־פאל אויך צו אַנדערע צוועקן. גיב דאָס א טראַכט הערך מענטשלעך: הָאט האָסט, אָנשטאָט קיבאַקן און ציין, אַרום דעם מויל פיר קלייניע האַנטלעך,

ווידער גובר געווען דעם פיינעם ליבעדהונגער און האט פון דעם
גאנצן שפיל א תל געמאכט, די שפין „זי" איז אויפגעשפרונגען,
און דער „ער" אדרו פאלס ארויסער דיבדיקער שוין נעווען געפאקט,
ארויסגעדרייט איז נעזן, דורכגעשטאכן און אויסגעזוחכן. ביי נעווי־
סע מינים שפינען, ביי וועלבע דער „ער" איז אין פאראנלייך מיט
דער „זי" גאר קליין, שפרינגט דער קליינער שפין־גונטער ארויף צו
זיין דרצעדיקער ברונהילדע אויפן רוקן און הויבט זי פון דאדט
ארטשט אן צו גלעטן; דאדט איז ער אתגאנצן זיכער, ווייל די בייזע
שפין־פרוי קאן אים פון דאדט נישט ארפאפאן, ווען זי זאל עס
אפילו פלוצלונג וועלן טון. אין אונזער פאל האט אבער דער „ער"
נישט דעם דאזיקן אויסוועג.

ביי אים איז טאקע דער דאזיקער לעצטער מאמענט דער נר־
פערלעכסטער. דאס איז דער העכסטער פונקט פון דעם גאנצן
קאנפליקט, וועלכער הערשט אויפן דאטר פון די בייזע איגסטינקטן
פון דעם שפין־לעבן.

אויף דעם דאזיקן העכסטן פונקט פון דעם מוראדיקן קריזיס נעמט
זיך אן דער „ער" פלוצלונג מיט דעם גאיצן מוט, ווייזט אוים,
נעטריבן פון א דראנג, וועלכן ער קאן נישט באהערשן, אן מאכט
דעם אנטשידענעם שריט. מיט א דאשער באוועגונג טוט ער זיך א
הויי אום און שפרינגט צו מיטן גאנצן קערפער צו דער ארפאהענג־
דיקער „זי". אין דעמזעלבן מאמענט הויבן זיך אריף די אנטערשטע
שפיצן פון זיין קוסבאק, וועלבע טראגן די ווייכסן־דראכט, אין דער
וווייבלעכער געשלעכטלעכער עפענונג. אין דער דאזיקער עפענונג פון
דער „זי" באווייזט זיך — א כשדנדריקע זאך — א מין ארויס־
שטארטריקער באהעפטונגסגליד, וואס נישט אויף די זוימען.

דאס איז דער מאמענט פון דער אומתער באהעפטונג, וועלבע־
דויערט אן ערך א האלבע מינוט. פונקט אזוי שנעל וויי ער איז
נעקומען שפרינגט דער „ער" באלד צוריק; ער אנטלויפט אביסל
פון זיין פרוי ברונהילדע. ערשט אין א פערטל שעה ארום ווערט דער
שפיל איבערגעחזרט, אין דערנאך ווידער, ווייזט אוים, ביז דאס
לעצטע ביסל זוימען פון „ער" ווערט נישט נעבראכט ארײן נע־
הערין ארט. די „זי" קאן אויפעמען אזוי פיל, וויפיל מען גיט

נישט ליב באקומען. דאן איז די לאגע פון אנהויב אן פארצווייפלט. די פרוי־שפין לויערט אויף אים ווי אויף א פליג.

עס דארף אבער אזוי נישט זיין. די „זי" באטראכט דעם „ער" און ער הויבט איר אביסל אן צו געפעלן. פאמעלעך קריכט זי אראפ פון איר טראן נענטער צום ראנד פון נעץ, ווו עס ווארט אויף איר באשיידן דער מאן. עס איז קיין ספק נישט, זי פילט אליין ליבע־בענקשאפט. די אומגעהויערע ליבע־נייגונג שלעפערט איין אויף א שעה די פרעסע־ניהנטע. מיט דעם רוקן אראפ צום קאפ פאר־אויס, די פיס אויסגעצויגן ווי פארשטארט, העננט די פרוי שפין אין נעץ, זי ווארט אויפן שפין־מאן... ווערט ער זיך דערוועגן און איבן? אחער ווערט אים גיין ווי דעם אריימען קענינ גוטשר, וועלכן? די פרוי כרוהילדע האט אויפגעהאנגען אין דער חתונה־נאכט?..

אבער עס קומט נאך נישט די אנטשיידונג. א נייע מעגלעב־קייט. אויף א ו י ן שפין־פרוי קומען אן מיט אמאל פ־ל ווארטנדיקע אן האפנדיקע שפינען. אין אלגעמיין קומען זיך אזוי אן אויף אין „זי" א טוץ „ער׳ס"! דא דארף זיך אנהויבן א קאנקורענץ־קאמף. אוכמדערהוארטעט, נאכדעם ווי ער האט שוין באקומט כיי זיך די גאנצע מורא אן ספקות ווערן די גוטע אן שלעכטע כוונות פון דער העלדין, דערווייל דער העלד, פונקט ווי יענער טינטענפיש אין אקוואריום, איז א קאנקורענט ווי־ל אים אויסכאפן זיין זיג. קאמף, פארטיידיקונג, נעשלעג. די העלדין ווארט. ווער ווערט זיגן? דער זינער איז זיכער דער ענערגישסטער מאן. אלזא, נאטס אורטיל. נו, אונזער ערשטער שפין איז מאקע דער שטארקסטער. דער קאנ־קורענט ציט אפ. אן איצט: פון קאמף צו דער ליבע.

פאדיכטיק, כסדר פארזיכטיק נייט דער הער שפין צו זיין דאמע, מיטן רוקן פון אונס, פונקט ווי ז. ער כאפט זי אן מיט די פיס ביים ליב. ז׳ לאזט זיך. א גוט פערטל שעה גלעט ער זי נאר, ווי א מענטש, ווי א מענטש בארויסט ביסלעכווייז און שטילט איין א וויילדע חיה.

אן פתרעסטדענן: גלייבנסווערטיקע צושרייר האבן שוין אין דעם דאזיקן לעצטן ליבע־פערטל־ששה מיט אמאל דערזען די קאר־טאסטראפע. דער נאווי־ילעבער פרעסראינסטינקט האט מיט אמאל

אום. דערוועלבער פראסט, וועלכער ברענגט אויך אום די אלטע, פארוועלקטע שפין־מוטער: אלס אויסגעהונגערט, געפרוירן הערבסט־בלעטל פאלט זי אנידער אין איין שיינעם טאג נעבן אירע אייער, וועלכע דארפן זי נישט מער...

זעסטו, ווי סילויכטן איבער דעם אלטן גרינעם גאָרטן־פלויט די אויגן פון דער מארגענרויט? אויף איר אומענדלעכן וואנדער־וועג דורך די מיליאנען יארן, פון בלוט צו גייסט? די ווילדע שפין־פרוי, וואס איז פון די שרעקלעכע מארד־דויבעריין גרויס געווארן, וואס וואקלט זיך נאך, צי זאל זי נישט דעם מאן, וועלכער לייגט איר באר זיין ליבע, אויפאכן קאלטבלוטיק אפקוילענען, פונקט ווי זי האט עס געטון מיט אלע פריערדיקע, וואס זענען אין איר מערדערי־גרוב ארייגענפאלן... און די מוטער, וואס באוואכט איר קינדער־ווינקל, ביז סיגייט איר דער אטעם... פון די דאזיקע קעגנזאצן האט די נאטור אויסגעשמידט האס, וואס דו רופסט היינט אן ליבע.

איר נאָר. ווייל דער מענלכער זוימען גיבט ביי איר איבנאַנצן אַרעמ טיילווייז אריין אין א מין רעזערוואר־סקלאַד, אין א אזוי נערוספּענעם זוימען־טאַש, ווו די זוימען־זיבהילעך קאָנען אויפנשהאלטן ווערן לעבעדיק אלס „זאפאס" אזוי לאַנג, ביז אלע אייער ווערן רייף. און אפילו ביז זיי ווערן געליבט. ווייל מען באמערקט אפט, אז די שפּינען, נאָכדעם, ווי זיי ליגן אפ זייערע אייער, באשפּריצן זיי נאָך אביסל, ווייזט אוים, מיט יענעם זאפאס־זוימען; א שיינער פּאראַ־לעל צו דער צוגרייטונגס־האַנדלונג פון שפּין „ער", ווען מען שפּריצט זיך אליין ארוים דעם זוימען.

דער דאָזיקער לעצטער אקט, אדער אייגנטלעך עפילאג פון דער גאַנצער טראגי־קאָמעדיע, — די באציונג פון דער שפּין־מוטער צו אירע קינדער, איז פון שטאַנדפונקט פון דער העכערער לעב־אנטוויקלונג, באמת רירנדיק. נאָך דער גאַנצער פּראַכלעמאטישקייט פון דער נעפּשלעכטלעכער ליבע ביי די חזויקע שוידערלעבע ברואים, סיכטט זיך מוטער־ליבּע ריין, אן שום קאַנפליקט. דער גאַנצער קורצער רעשט פון דעם שפּינס הערבסט־לעבן ווערט אוועקגענעבן די חזויקע מוטער־פליכטן. מיט דער גרעסטער בעשיקטקייט גרייט צו די מוטער פאר אירע אייער א נעסט פון פייגסטן שפּינוועבּ. נאָכדעם ווי די אייער זענען שוין געליגט און אויפן דערמאַנטן אופן נאָכאמאל זארגפעלטיק באפרוכטיקט, וועדט דאָס נעסט צו־נעזוועבט, און די אלטע מוטער נעמט זיך צו אויר לעצטער לעבנס־אויפגאבע: מיטן גרעסטן כסירת־נפש באוואכן און באשיידיקן אי־רע יורשים.

די נעטרייע מוטער דערלעבט אבער שוין נישט צו זען אירע אויסקרוכנדיקע יונגע. די זון־בלומען פאַרוועלקן און בויגן זיך אויף, די אסטערס ווערן אויגנשיינלעך. די „אויג־ציים" קומט ווידער אן: ווינטער און וועלט־אונטערגאנג.

די יונגע דאַרפן שוין אריבּ נישט מער קיין שוץ. אין זייער נעדיכטן שפּינוועבּ־שלאַק שלאָפן זיי היפּ אן פילן נישט די קעלט; זיי שלאָפן זיך אזוי צופרידן ביז צום פרילינג; און די שוואַכע, וועל־כע וואָלטן זיי נאָכאַמט באַדאַרפן, ברענגט דער פראָסט זייער שנעל

אומאפהענגיקע, גייסטיק־שטארקע מענטש. און איז אליין פון זיי, צשווארפן איבער דער גאנצער ערד, א מין גרויסע ציגיינער־לאגער, וווּ סיהאלט זיך אויף דאס באשעפענישׂ „פרוי". פון צייט צו צייט מוז דער מאן דערפילן דעם שווערן חוב אויף א קורצער ווייל צו האבן צו טון מיט דער דאזיקער פרעמדער וועלט. אבער באמת נאר אלס חוב און אויף דער קורצסטער ווייל. דאן קערט ער ווידער צוריק אין דער אמתער גייסטיקער וועלט, ווי א קולטור־מענטש וואס קומט צוריק פון א צפון־פאל. און די גאנצע קינדער־דערציונג נאר ביי די מענער. די צוקונפט מוז דאס ברענגען... אן שום ספק. און עס איז פאר אים נשוען א גרויסע טרייסט דאס, וואס ער האט געוווסט אויף זיכער, אז אזוי וועט זיין אין דער צוקונפט...

איך זע אים נאך אזוי ווי היינט, ווי ער האט מיר אמאל אוועקגעלייגט די דאזיקע דרשה, אין א גרויסן מצב, א נחוי מענטשל. סיאיז געווען א רענדיקער מצב און אין דרויסן האט אלץ געווייסט. איך האב אבער געטראכט וועגן אווידיום מעמאמארפאזן. איך האב געטראכט: אין וואס וואלט דער גייסט פון דעם אלטן פרייליכן דיכטער פארוואנדלט די דאזיקע גאליקע בריאה.

דיין קערפער, מיין ליבער, וועלכן די גאל האט שוין אזוי אויך נעמוג פארקריפלט, וואלט אינגאנצן צונויפגעדריקט נעווארן אזוי, אז ער וואלט דערגרייכט קוים אכט צענטימעטער אין דער לענג. פון היטטן וואלט דיר ארויסגעוואקסן א שיין פאכער־עקל, דייגע הענט אזן פיס וואלטן פאראוואנדלט נעווארן אין פלומפשערשרן, אויבער דיין רוקן און אויבערן גאנצן קערפער וואלט זיך ארויסגעמאכט א צאמטער גרייער זילבער־גלאנץ. און די גאנצע שטעכעדיקייט פון דיין נשמה און די גאנצע פרויען־פאראכטונג וואלט פון דיר ארויסגעקראכן אין דער נעשטאלט פון לאנגע, דינע, שפיציקע נאדלען, — אזעלכע מער־דערישע שטער־נאדלען, אז אפילו דער שפּאקלעכסטער השכּם וואלט דיך נלייך גשוואלט אויסשפּייזן, וויל דו וואלסט אים צו־שטאכן דעם גומען, ווי א נאדל־חיה'לע צושטעכט א הינטישע נאז.

מיט אזא וואָרט, דו וואלסט נשוואָרן אנזער וואילער פּיש: דער שטעך־פיש אדער דער שטאכעלינסקי. אזן נישט

„די פרוי איז ביטער...“

פֿון שפּינען־פּלויט ביים סאָסנעווואלד צום ים־ברעג.
נישט מער ווי אויף א ווייל. איך וויל דיר נעבן די שפּין־
מעשהלעך אוועקשטעלן אין אנדערם אלם א קאָנטראסט. הגם פון א
נאָנצן אמחתן געבליבט. זאָלן ווידער די פּליודער־חיות פּארשווינדן אין
בלויען וועלט־נעפּל. מיר וועלן באלד צו זיי צוריקקומען. אויבט נאָר
אין אויגטערמעמצא. פון א גאנצן אמחתן שמאָם, פון די חוט־השדרה־
דיקע חיות. פון דער גאסטרעע איז געוואָרן א וואָרים. פון וואָרים
איז געוואָרן פון איין זייט א קרעבס, אין אסטל, א שפּין. אין פון
דער צווייטער א אור־פיש, א ניין־אויג־פיש, אין אקולע, אין אמתער
פיש, לאָמיר זאָגן א העריגג. די דערמאָנטע זיך אין די הערינגען —
ווי זיי לעבן. דא אהער לאָז איך אראָפּ אויף א ווייל מיט מיר, צו
די קרובים פון הערינג. לאָמיר זיך אונטערטוקן אין דער וואסער־
קריגקייט, דער שמאַראַגד־גרינקייט פון די טיפענישן, ווו סיווימלען
אלרום די זילבערנע פיש. ווידער א שווערער קאָנפליקט. און ווידער
די אויגן פון דער מאדאָנע, אויך דא.

אויך האָב נעהאט א באקאָנטן, וועמענס נאָנצע לעבנס־פּילא־
זאָפּיע סיאיז באשטאָנען אין דעם פערז: „די פרוי איז ביטער“.
אין זייַנע שווערסטע שעהן האָט ער געטראכט, צי איז נישט די פרוי
אן איבעריק באשעפענים. א שטערונג פאר דער קולטור. א בייזער
שאָטן פון מענטשלעכן ליכטיקן גייסט, וועלכער שלעפּט זיך נאָך
נאָכן מאן אין ברומט אים נאָך. אפשר דארוויניסטיש נאָר אן אפ־
נעקומענער מין, ווען דער מענטש שלעפּט נאָך זיך ווי אן אי־
בעהכליבעניש פון די אכאָליקע ציימען, וואָס איז צו אים דערך אן
אומגליק פון דער אנטוויקלונג צוגעבונדן נעוואָרן. דאן האָט ער זיך
מענומען אריינלאָזן אין אסטאָפּיעס, ווי אזוי מען וועט קאָנען דעם
מאן ראטעווען פון דער דאָזיקער „פרוי“. אבסאָלוטע סאָציאלע
צושיידונג. א „מענטשהייט“, וואָס וועט באשטיין פון נאציע

דאס „ווייב" איז זין פון א געלויבטן באשעפענישׂ אדער נאר פון א נעטרייער העלפערין איז קאמף און דער ארבעט, עקזיס־טירט נאכנישט פאר דעם דויבעריקן שטערק־אינדיווידואליסט. ער פאלט אכאל צופעליק אריין זוויישן א חברה „וויבער", וועלכע האלטן זיך נעזונטלעך אזוי באזונדער, נאכדעם צו דער אויבערפלעך פון וואסער, בשעת די מענער שווימען ארום נאר טיף. אבשטאפט ליבט הויבט זיך דאן באלד אן א גלשלשג אזן א נעשטאבש־יי, ביז דער מאן יאגט פאנאנדער די ווייבער אזן רייסט ביי זיי אויס דעם הויב, אדער א שטארק ווייב צושטאכט נאט אזן טרייבט אוועק דעם מאן, אזן שר מיז זיך צוזיקקערן אין זיין רשות, ווי א שלעכטער יעבער, וועלכן דער הירש האט צעביילט מיט די השתנער.

אזוי נעשען עס טאג־אין טאג־אויס. עס פאסט אבער א שעה, וען שטאבעלעסקי — דער מאן השרפילט אין זיך אן אומגעזויב־לעבע אויפרעגונג. יענע אויפרעגונג, וועלכע שנידט זיך אזוי מעכ־טיק אריין אין דעם לעבן פון די באשעפענישן. פון דעם גרויסן קעמערלעך־פארבאנד פון דעם מעלעבן קערפער האבן זיך אפ־נעשפאלטן נעווייסע אייניצלנע קעמערלעך: אויף א נעווייסן אדער אונעזוויניק אין קערפער האט זיך אנגעזאמלט א סיבסטאנץ, אין וועלכער אומציילזיקע קליינע קעמערלעך־אינדיווידואלסט ווימלען אדום און ווילן באפרייט ווערן: דער זומען ווייל ארוים, כדי שטא־כעלינסים אינדיווידועלע עקזיסטענץ אריבערצופירן צו דער אומ־שטערבלעכקייט פון מין. די נעבעכשטע ששה, וועלן די וויגנטלעך־נליבנולטיקע „פרויען־פראכטנג" ווערט פאחוצרלט אין דעם זיסן און לויכטס־פולן זוכן און נעפינען דאס „אייביק־ווייבלעכע"!

ביי אונזער שטאבעלינסקי נייט עס אבער נישט צו אזוי איינ־פאך. די ארומברויזנדיקע וויסנקערלעך לאזן אים, אמת, נישט בלייבן פאלט. שוין פריער האט ער נשהאט די פשאיקייט, וועלן עס פלעגט אים באפאלן דער צאדן אין קאמף, פונקט ווי א כאלערישער מענטש צדער א איידיס, מיט אמאל צו פארענדערן די בלאסע נרינ־קייט פון זיין קערפער אין די שרייענדריקסטע פארבן: דער בויך פלעגט אין דער רגע ווערן בלוט־רויט, דער חזה טונקל־גרין, די ווייסע אויגן־אפפלען — טיף־נרין. איצט, וען אים באהערשט אזא

נאר אלס שטראף פאר דיין שטענדיקער משמה, נאר וויל דער דע־
זיקער שטעך־פיש האט אונטן, טיף אין וואסער שוין לאנג פאר־
וועסלעכט האם אלץ, וואס דיין פרויען־פיינטלעכע פאנטאזיע האט
דיר אויסגעמאלט אלס אטטראקציע פאר דער נאלדשנער צוקונפט.

א, אונזערע מענטשלעכע טרויעם! מיר שטעלן אויף די גרויס־
פארמיקסטע אטטראקציעס, א ניצעם היימל אויבער די העכסטע אויסבע־
טחיימטע וואלקנס, א פאנטאזוויע פון יאר 3000 אדער נאך שפע־
טער. די נאטור האט האם אבער באמת שוין לאנג פרישר פאר אונז
געמאכט, האט עס אויסגעפרוווט און הונדערטווייזט אין דער רע־
פארטנג פון די לאנג פארשוווונדענע יאר־טויזנטער. זי האט אבער
נישט גשהאלטן, וו עס איז ווערט מיטגענומען צו ווערן אויף דעם
גרויסן ליכטיקן וועג, וואס האט געפירט פון חיה צו מענטש. אין
אירע קופס עם נאר אויף אונז, ווי אן אויסטערלישע איבערבלי־
בעכץ, פון א פארוואנדטן וואסיזוואסל...

דער מאן אין וויידער דער מאן איז דער העלד אין דעם לעבנס־
עפאם פון דער שטעך־פישזוואלט. דאס ווייב איז אין בעסטן פאל
נאר אן עפיזאד אין איר. דער מאן איז דער פארטרעטער פון דער
נאכצוכר מאראל פון מין; ער עקזיסטירט נישט נאר אלס איכדיוויי־
דואום פאר זיך אליין, נאר אויך אלס בירגער פון א מין העכערער
נעזעלשאפט, וועלכע ציט זיך אלס נעשלעכט דורך די טויזנטער
יארן. דאס ווייב איז נעבן אים באמת נישט כער ווי אן ארומבלאנ־
דושענדיקע ציוויליזאציע, וועלכע לעבט זיך פריי אן שום פליכטן. כדי
עם זאל אבער מאגלעך זיין אפי מין לאנג, איז נויטיק א פאר־
ווילכטער רצמאן, וואס שפילט זיך אף אין די ערינע וואסער־
מיפענישן.

הער שטאבעליכסי איז פון דער נאטור א מיטע בריאה. ער
ווערט נארנישט מיד זיך צו שלאגן מיט זיין גלייכן, און נאר וען
שם קיטט אן א נעמיינאמער נרויסער פיינט, א רויב־פיש, וועלכע
האט נישט סיין מורא פאר די נאדלען פון די קליינע ברואיטלעך,
שטעלט זיך צוריק דער חברה שטאבעליכסים איין ציוויוויליי־
זירטע פאליראריסעט צום צווענ פון דער נעמיינאמער פארטיי־
ריקנג.

קער. האָט ער אויפגעשטעלט א טיילפון דער וואנט, הויבט ער אָן אלע ווייל אפצושווימען א שטיקל אין זיך דאן א זעץ מיטן מיטן נאנצן קערפער אָן דער וואנט, כדי צו זען, צי זי איז נענג פעסט אויף אויסצוהאלטן דעם דרוק. אדער ער צודודערט דורך א האסטיקער באוועגונג פון די פלוס־פעדערן איבער איר דאָס וואסער, אזוי אז אלע נישט טוט צונעקלעפט טיילן ווערן אוועק־געשוועמט, אין דער קלייניער בוי־מייסטער זעט, ווו ער דארף נאָך צוגעבן אביסל קלעפציג.

די נאנצע ארבעט דעט אויס נאָך וואדערלעכער צוליב דעם, וואס דער בוי־מייסטער איז א פיש, ווילכער האָט אלס אינסטרו־מענטן נאָר זיינע פלוס־פעדערן און מוז זיך ארויסהעלפן טיילמאל מיטן מויל און מיט דעם נאנצן קערפער.

א שעה נאָך א שעה דויערט אזוי די אומערמידלעכע ארבעט פון אונזער פרוש. פיר שעה דארף ער האבן אויפצושטעלן די רויע נעבידע, די פיינע פארענדיקונג דויערט ביי אים אָפט פיל נאנצע טעג. ענדלעך איז די קונסט־נעבידע פארטיק: איי־נאנצן זעט זי איצט אוים, ווי א מין קויל, אזוי גרוים ווי א פויסט, פון אויבן אינאנצן נעשלאסן, און נאָר אין דער זייט האָט זי א שמאלן ארויסנאנג, אזוי ברייט ווי א שטעך־פישל. טיילמאל פאר־שיט נאָך דער שטאבעלינסקי זיין נעבידע מיט שליים אדער וואכר אזוי, אז מען זעט פון איר מער נישט אָן, ווי דעם שמאלן ארויי־נאנג.

שטאבעלינסקי האָט ניט פאר זיך אליין אויסנעבויט האָם הויז.

ער האָט נאָרנישט אין זינען נעהאט זיך אויפצושטעלן א פרוש־נעצעלט. עס האָט זיך אין אים דערוועקט דער גרויסער סוד: דער בליק אין דער צוקונפט, ווו סיועלן זיין נייע, יונגע ברואים, ווילכע זיין אויענער זוימען ווערט נשבוירן, אין ווילכע ווילן ווי־טער פירן דאָם לעבן פון זיין מין. דאָם נעצעלט, וואס ער האָט מיט אזוי פיל מי אויפגעשטעלט, איז א נעסט, — א נעסט וו די יונגע ווילן זיך אויפהאלטן אין דער ערשטער צייט פון זייער אנטוויקלונג.

שטאבעלינסקי איז אין דעם פאל ארטיגער בלוי רשתים,

אומאיפהערלעכע אויפרעגונג, לאזט אים דאס דאויקע השראָעכע פארבן־קלייד נישט אפ: דעם דאויקן צושטאנד רופט מען אן: „התנגה־קלייד". אבער אונזער שטאכעלינסקי טראכט נאך דער־וויל נאך נישט וועגן חתונה.

אויב פריער האט ער נאך געוואכט מיט וועמען זיך צו שלאגן, באפאלט אים איצט א פחלשטיגעריסע והשלטבארכטעג. ער הערט פלוצלונג אויף פרעי ארהמצושטיפען אין והאסשר. ער זוכט זיך אפ ערגעץ א הארטן פונקט, וועלכן ער וויל, ווייזט אויס, מער נישט פאראלאון. קוקט עמיץ אהערצו — אלץ איינס מאן צי וויב — וועדט ער גלייך וויזד פארטריבן. אבער ווי נאר עס וועדט ארום אלץ רואיק, הויבט ער אן א נעהיימניספולע ארבעט.

קודם כל הויבט ער אן צונויפצושלעפן פארשידן מאטעריאל, וואס דער וואסער־גרונט גיט אים נאר: וואַרצלען, שטיקער פון וואסער־נעוויקסן, שטרויעלעך. טייל זאכן רייסט ער נישט אליין אפ אן לאזט זיי פריער אראפפאלן, כדי צו זען, צי זיי זענען נעגונג שווער. נאר דעם שווערן בלאט, די שווערע שטרוי נעמט ער מיט. אויף דעם געהעריקן ארט, אין טייך (דער שטאבעלינסקי לעבט אין טייך פרטקט אזוי באקוועם, ווי אין ים) נעוויגלעך איינן זאמדיקן גרונט, איבער וועלכן דאס וואסער שטייט נישט, נאר פליסט אין איביקער באוועגונג, ווערט דאס רוי־מאטעריאל אנגעזאמלט, און דאן ווערט פון דעם אויפגעשטעלט א קונסטפולע, גוט־כאפעסטיקטע געבוידע.

די געבוידע ווערט אויפגעשטעלט איבער א גריבל אין זאמד, וואס ווערט באפעסטיקט הונדערט קלייניע שטיינעלעך. די וועגט שטעלט אויף דער קלייניער בורג־מיסטער (שטאבעלינסקי האט נישט קיין צענטימעטער אין דער לענג, אפט נאך פיל ווייניקער) שיכט ביי שיכט פון די שטיקער וואַרצל, בלעטער און שטרויעלעך. די באוועגערע שטיקער קלויבט ער צונויף מיט א געווישער קלעב־פעריקער פליסיקייט, וועלכע ער האט ביי זיך אין קערפער: וען די שיכט ליגט אויפגעלייגט אויפן געהעריקן ארט, שפרייט ער איבער איר אויס זיין קערפער און גיסט אויס א דיקן מראפן פון דער סובסטאנץ, וועלכע קלעפט באלד צונויף די באוונדערע שטר־

לייכטער, אז זי זאל מיט אים אריין אינעוויניק. אויב זי פארשטייט נישט, דערוואכט ביי אים א שטריק פון זיין ווילדן טעמפעראמענט: ער דריסט זיך צו צו איר און הויבט זי אן גראב אריינצושופן אין דער שפענגע; ער קיצלט זי מיט די נאדלען און שלאגט זי לייכט מיטן עקל.

אויב דאס העלפט אויך נישט, פלאצט ביי אים דאס גערולד: ער קען באקומען אנדערע „ווייבער", ווייל זיין הארץ גלוסט. און ער פארטרייבט בדומאל די נארישע שטאכעלינסקי: און ברענגט זיך צו פירן אן אנדערע.

סוף כל סוף לאזט זיך אכער די ערשטע אדער אן אנדערע איבערדעדן, מוט זיך א לאז אריין אין נעסט, און באמריפט מיכאל דעם אייגנטלעבן זין פון דער נאנצער געשיכטע. זי הארפ דא לייגן אירע איישר...

פונקט ווי ביי אלע פיש, דארף אויך דא די „זי" דערצו האבן א נעוויסע נעשלעכטלעכע אריפרעטונג, וועלכע זאמלט זיך ביי איר אן אין א נשוויסער מאס שוין תרך די לאנגע צוגרייטונגען, איידעוואזי קומט, ענדלעך, אריין אין נעסט. דער „ער" העלפט איר אויך מסתמא דערצו, נאכשוויפענדיק נאך איר אין דעם נעסט אריין און רייבנדיק זיין קערפער אן איר. אלנפאלס: שטאכעלינסקא פארלירט האסטיק צוויי אדער דריי איישר. באלד דערנאך טוט זי א זעץ ארויס די וואנט קענאשבער דעם אריינגאנג און אנטלויפט אהיים, צו אירע חברטעס, אין דעם פריייען ציגיינער־לאגער פון די שטאך־פישל־וויבער.

שטאכעלינסקין באהערשט דעדוויל אויך דער העכסטער ערא־טישער תענוג, און קוים האט די „זי" ארויסכלאפן אירע איישר, גיסט ער איבער זיי אויס דאס נויטיקע כיסל זויכמן־טאלק צו דעזאפרוכטיקונג. דאס וויב אליין נייט אים אין א מינוט ארום מער נישט אן.

נאר איינס ווייסט ער: די עטלשבע איישר זענען נאך ווייט נישט נענוג פאר זיין פרוכטשרייב. נישט נאר ער ק א ן, נאך ער מ ו ז נאך מער ווייבער אהערברענגען. אויפן צווייפל טאג לאזט ער זיך ווידער ארויס, שאפט זיך ווידער אויפן זעלבן אופן א כלה

וואָם ער, אלם שפּעטערדיקער פּאָטער, בויט אויף דאָם דאָזיקע נעסט אינגאנצן אומאפהענגיק פון דעם וו י ב.

שטאכעלינסקא דעם ווייב וואָלט עס נאָר קיינמאָל נישט אייגענטלעך. די שטאָרשווייבער שמיכן נאָך אלץ פּרי אחים אין וואסער, בישנת רשד „ער" השפּילט אזוי א מעהרמאסטאָלן אופן, אז ער דאַרף געבוירן יונגע אין נעסט זיך צו דער אַרבעט פּאר זיי, פּאר דער דערהאלטונג פון מין. אין וווי נאָר דאָס נעסט איז פּאַרטיק, פּאַראַנגט דיזעלבע פליכט פון אים, אז ער זאָל זיך ווייניקסטנס אויף א ווייַלע באשעפטיקן מיט דער „זי". דאָ העלפן שוין נישט קיין שום אַרויסדרייענדיקן.

אין שטאכעלינסקי מוז זיך מאָכע לאָזן אויפן ביטערז וועג, ער מוז אויף א ווייַלע אוועקלייגן אין דער זייט זיין גאנצע שטעכעדיקייט און זיך ווי עס איז אהערברענגען א צווייט באשעפענישׂ, א „ווייב". ער טוט דאָס אבער אזוי, אז עס איז אינגאנצן נישט ענלעך צו קיין „חתונה", נאָר גיכער צו דער אויפּפירונג פון א פּאַרביסענעם בתור, וואָס אַרדנט זיך אין א שיינע שטוב, כדי נאָר אויף א נאַנץ קורצער ווייַלע זיך אריינצוהרענגען א פּרוי פון דער נאַס...

שטאכעלינסקי שוויסט אויסן פון נעסט און קומט צוריק אין א קורצער ציים ארום מיט א שטאכעלינסקא. צי באנעמט ער א צופעליק פּאַרבישוויסענדיקע, וועלכע ווערט צוגעצויגן דורך זיין גשהויכענספּילער בוי-ארבעט, אדער ער קומט אריין אין כאמע מיטן פון ווייבערשן לאגער און רופט דאָרט איצט (אפשר צוליב זיין הערלעכן חתונה-קליידל) נישט ארויס קיין נעשלעכע, נאָר א נשוויסע נייגונג און צוציאונג — דאָס האָט מען נאָך נישט נעכוי נעסט-געשטעלט.

אבער ווי נאָר ער איז מיט זיין ציגיינערין אונטער פיר אויגן, פּילט זיך, ווי ס'וועט אוים, דער שטאכעלינסקי נישט זייער שלעכט. ער שוויסט ארום דער „זי" און שטויסט זי צו זיין „נעצעלט". פּאר אירע אויגן טוט ער זיך א רוק אריין אין אפענעם אריינגאנג און רוימט צו נאכאמאל אינשוויניק ווי נשהערציק. דאן הויבט ער אָן מיט פּאַרשידענע באוועגונגען צו נעבן צו פּאַראשטיין דער נע-

האָט נאָך בשום אופן נישט געקענט חדכמאכן אזן וועלכע וועלן ווייסער צתונץ קומען נישט אים, נאָר דעם ניימס דור פון די ערשט ארויסשפּראָצנדיקע אידיווידואומס...

שוערלער פּיקן זיך יתבע אויס. אויסרעכנשוויינלעך קליינע, מיטן נשמיינלעכן אויך נאָרנישט צו דערזען, — ברואימלעך, וועל־כע האָבן אין אָטהויב נאָך גיכער האָבן אן אפּוטרופוס, ווי פריער, די אייגער. דאָ הויבט זיך דער פּאָסער אויפצופירן אויף א באסת רירעדיקן אופן. עד ברעכט הערך דעם דאָך פון דעם נעמט, אָבער דערביי לאָזט עד נאָך נישט אנדרים די קליינע פריי אין צו שטאַרק באוועגן וואסער. אויב זיי ווילן זיך אריינבאקומען, שווימט זיי דער אלטער נאָך, שלינגט זיי פשוט אויף, ברענגט זיי אזוי ארום צוריק אין נעמט און שפּייט זיי דאָרט אוים.

ווי א זילבערן פּינטעלע דעם אוים דאָס נעדיכט־צוטיפּנע־דריסמע קליינע נעווימל, באוואכט פון דעם אלטן דיקן שטאכעלין־סקי מיטן רוימן בויך.

ערשט ווען די יונגע דערגרייכן א נשוויסע נחים אן קאָנען זיך אליין דערנערן (די ייטנע פישעלעך ישפּייזן זיך פריער מיט דעם אין־נעלעכל, וואָס זיי שלעפּן מיט מיט דעם קליינעם קערפערל), ווערט בייס אלטן אויסגעלאָשן די פּאָטער־ליבע, אזן די קאָלאָניע ווערט צושטויבט אין פרייען וואסער.

ווי שטאַרק פּ־תענען די פּאָטער־נעפּילן, וועלכע באהערשן דעם שטאכעלינסקי, באוויזן נאָך נעווינסע אינצלנע פאלן, וואָס זענען באמערקט נעוואָרן דורך איניקע פּארשער. אזוי האָט מען נעזען, ווי א שטער־פיש, וועלכער האָט צופעליק אריבערבויט זיין נעסט אויפן נעבויט פון יס־קאָפּפּלס פּלוצעם ישרער כאָל מיטן ים - צוסלום צוריקקומען אזן אויסבעסערן די באַ־שעריקונגען פון נעסט. אן אנדערער, וועמענס נעסט מען האָט מיט נעוואלט אריבערנעטראָגן פון איין אקוואריומ־בעסן אין אנדערן, האָט שם אויסגעוואכט אזן זיך ווידער רערין באועגט. דערזעלבער נעמרייער פּאָטער האָט זיך שיער נישט אוסנעטראכט פּאַר כעס, ווען זיינע אייגענע ווילטע ווייבער האָבן אים, בשעת ער האָט זיך

אזוי לאזוי איך זי ליגן א פאר איבער. פון מאמאמישע באציונגן איז שוין איבאבאנגן ווייב. דאס „ווייב" האט פאר אים נאר איין באדייטונג: צו ליגן איבער. ווען איבערוואליסטס וואלטן שוין זיך אפגעלייגט נישט, שוין אפגעשלעפט דערפון, וואס אלערהאנד אראבאנגן נאריש, ועלכע טויגן אפילו נישט צום איבער־נעשעפט, ווערן אינגאנצן אוועקגעיאגט. קיין איז דערגרייכט די נשהאריקע צאל איבער, נעמט די נאנצע ווייבער־פריינטשאפט א סוף.

ווי איז דער „זי" — צי זאל דאס זיין שוועלכע, וואס האט פאר אים נעליגט אייער, אדער א פרעמדע, — וואס דערנענטערט זיך שפעטער צום נעסט; סיי דער אפגעטאן כרומאליטעט ווערט זי פאר־טריבן. די דאזיקע כרומאליטעט איז, איבריקנס, אינגאנצן באדענטיקט, ווייל די דאזיקע וויבער, און הויפטזעכלעך נראד די, וואס האבן זייערע אייער אין נעסט, דערפעטערן זיך נאר, סדי דאס נעסט צוצושטערן ואן, פרעי פון אלע מוטער־נעפילן, צוצורייבן די אייער אן זיי אויפצופרעסן...

ווי נאר דער שטאבעליגסקי באפריים זיך פון די אלע נע־פארן, הויבט ער ווידער אן א נשוויסע צייט צו לעבן ווי א שטרענ־נער פרוש, פונקט ווי דעמאלט, ווען ער האט נעבויט דאס נעסט.

אן ערך צען טאג דארפן די אייער צופליגן אין דער פאר־מאכטער נעסט, סדי צו שענקען דאס לעבן קליינינקע יונגע פי־שעלער.

דורך דער נאנצער צייט פארלאזט דער אלטער אויף קיין איין מינוט נישט דאס נעסט.

יעדע מינדעסטע באשעדיקונג, ועלכע דאס וואלטן מאכט אין נעסט, ווערט מאמענטאל אויסגעבעסערט. אפט שרשייבט ער ביים אריינגאנג אין פידט אריין סיט א לייכטער באוועגונג פון די פלוס־פעדערן פרישע וואסער אין נעסט, סדי צו נעבן די אייער העס זויער־שטאף, ועלכן זיי דארפן האבן פאר זייער פארבארגן שפראצל־לעבן.

עס זעט אוים, ווי יעדער פון די דאזיקע שטער־פיש־פאסטרס וואלט שוין נעהאט א לאנגע סייט נוצלעכע דערפאהרונגן, — דער־פארונגן, ועלכע ער אליין, אין זיין איבריוודעלשר עקזיסטענץ

דיווידואומס האָבן געקאָנט אנטשטיין שרשם אויף א נעוויסער הויך פון דער ווייטערדיקער, נייסטיקער אנטוויקלונג פון דער חיות־וועלט.

די דאָזיקע אָפּזונדערונג פון די אינדיווידואומס האָט אין אָנפאנג אָן־גענומען ווי א שארפע צושיידונג פון די נעשלעכטער. פון דער אומבאהאלפענער צומיפוואסונג פון דער דיפלאָצאָאן אין סינגאמום האָט דער אנטוויקלונג־וועג געפירט צו דער אמתער באוווסטזיניקער הילפס־גרייטער, סאָציאָלער פאַרייניקונג פון צוויי העכערע זעלבסטשטענדיקע אינדיווידואומס. אָבער אויף דעם דאָזיקן אנטוויקלונג־וועג האָבן זיכער נעמאָנט זיין אויסלכע שטופן, וואָס האָבן איבערגעלאָזט זיערע שפורן אין די ליבע־קאָמפּליזם פון שפין אין שמאָבעלינסקי.

דו זעסט דאָך נאָר די פאַרשטיינערטע עקסטרעמען פון דעם נויטוועדריקן איבערגאנג. און דעם עקסטרעם פון די עקסטרעמען, ביי וועלכן די נעשלעכטער פון איין און דעמועלכן מין האָבן זיך אזוי שארף אָפּגעטיילט איינס פון אנדערן, אז ביי דער ליבע־באגעגנונג קומט צום קאָנפליקט פון די אינסטינקטן: „פרעסן" און „ליבן".

אָבער אז דו נעפינסט זיך דא, נישט קוקנדיק אויף דער נאָענ־צער וויילדקייט, שוין זייער נאָענט צו דער אידעאָלער חיהשדיקער חתונה, דערקענסט דערפון, ווי שטארק עס קומען שוין אין די ביידע פאָלן צום אויסדרוק די עלטערן־געפילן.

אמת, די דאָזיקע נעפילן זענען אין יערן פון די ביידע פאָלן פאַראן נאָר ביי אייניעם פון די נעשלעכטער, אָבער — און דאָס איז ווערט צו באמערקן — אין איין פאָל ביי דער מוטער און אין אנדערן ביים פאָטער. איך וועל מיט דיר ביי אן אנדערער גע־לענהייט, וועס מיר וועלן צוקומען נאָר נאָענט צום מענטש, נאָך רעדן וועגן די עלטערן־נעפילן. איצט נעם דשווייל אָן די דאָזיקע נעפילן אייגפאך פאָר אייגער פון די גרונט־שישיינונגען פון חתונ־דיקן לעבן, וועלכע האָט אין זיך שוין א גרויסן טייל „נשמה־דיקייט".

אלנפאלס האָט זיך דורך דער דאָזיקער נייער אריפנאָבע פון

קעמפט מיט אנדערע מענער, צושטערט דאָס נעסט און אויפּנעמט פרעסן די אייער. „די פרוי איז ביטער".

ד ו בזמערקסט, פארוואָס כהאָב דיר דערציילט וועגן שטאָר כעלינסקי גלייך נאָך דעם שפּיון.

דאָרט האָסטו געזען די קאָנקורענץ צווישן דעם אינפאָכן פרעס־אפּעטיט און דעם ערנסטישן געפיל: דאָס ווייב, וואָס פרעסט אויף דעם מאן אין מאָמענט פון דער צאַרטסטער אומארמונג. דאָס זעלבע ווייב ווערט אבער שפּעטער אן אידעאַלע מוטער. דאָ אבער האָסטו דעם קאָנפליקט צווישן דעם פרעס־פאַרלאַנג סיט די מוטער־געפילן: די מוטער, וואָס פרעסט אויף אירע אייגענע קינדער. דער פאַר אבער וואָסטו דאָ אומגעהויער אוים דאָס פאָטער־געפיל.

אין ביידע פאלן לעבן די געשלעכטער ווייט אויסן פון אנ־דערן, אזוי ווייט, אז מאן און ווייב באגעגענען זיך, אחוץ אין נאַנץ קורצן מאָמענט, ווי שונאים, ווי ווילדע קאָנקורענטן.

וואָס פאר א געואלטיקער אונטערשיד: דערמאָן זיך אן דעם משוגהדיקן סינגאָמוט און פרויד־האָלט, ביי וועלכן מאן־און־ווייב לעבן זייער נאָנץ לעבן אין דער עגסטאַטישער גשלעכטליכער באהעפ־טונג; דערמאָן זיך אן דעם משוגהדיקן דיפלאָצאָן, ביי וועלכן צוויי הערמאַפראָדיטן וואָקסן זיך נאָר צוזויף אין דער באהעפ־טונג אויפן נאַנצן לעבן.

דער שפּיון און דער שטעך־פיש שטייען פיל העכער אין דער אנטוויקלונג, ווי דער דיפלאָצאָן און דער סינגאָמוס. זאָל דאָס נישט זיין א סימן, אז די העכערע אנטוויקלונג האָט נעשטרעכט צו א צעשיידונג פון די גשלעכטער, צו א צעשטערונג פון דער חתונה? האָב אבער נישט קיין טעות.

מיר זענען נאָך דאָ אייגנטלעך נאָרנישט צוגעקומען צו דער אמתער חתונה. דו גיפינסט שוין, אמת, די חתונה אין דער חיית־וועלט לאנג פאַרן מענטש. מיר וועלן נאָך דערפון נענוג רעדן. אבער די חתונה איז מעגלעך געוואָרן ערשט ביי צוויי אינאנאנצן אפּגעוונדערטע, זעלבסטשטענדיקע אינדיוידואָסס. אין אומעכע אינ־

כאָר די שפּין־„זי" אָדער דער שטאָבעלינסקי־„שר" וועלכער האָט נישט נאָר אויך דער שפּין־„ער" אָדער די שטאָבעלינסקאַ־„זי" וואָלט זיך דערמיט נאָכמוזט פּאַראינטערעסירן. ועסטו, ווי סאָושוויטט זיך דער געדיכטער נעפּל אָדער סיבאַדיוס זיך דער רויטער מאָרגן־שאַד פּון הימל?...

נישט אַ נייע סיטואַציע איז, סי וועלכער מאָן־אַרויס זאָלן קערפערלעך זיין צוגעקלעפּט אייגער צום אַנדערן, וי צוויי צוזאַמענגעוואַקסענע וואָרצלען. נאָר א נאַנץ נייע שרק־פּאַריזיקונג פּון צוויי שארף אָפּגעטיילטע געשלעכטלעכע אינדיווידואומס, א פּאַריזיקונג אויף צו באַשיצן די יחיד, צו בויען דאָס נעסט און עס צו פּאַרטיידיקן. אין אין דעם דאָזיקן אירשאָלן פּאַרבאַנד, וועלכער וואָלט אויפּגעלעך גשוען דער היפּך פּון דער קערפּערלעכער צוזאַמענוואַקסונג, ועסטו וויסטער זען די איינפּאַכע ליבע צווישן מאַן און ווייב, נאָר א פּאַראַכשטערטע, דערהויבענע, פּאַרגייסטיקטע, ביי אַבסאָלוטער אַכטונג פּון ביידע אינדיווידואַליטעטן: די העכערע חיהשדיקע התנהה. א העכערער חיה: דער מענטש!

וואָרף נאָכאַמאָל א קוקן בלייַב אויף דעם נאַנצן וועג ביז מיר נעפּל פּון דעם אַלטן קאַרליק־מעשהלע. דער אַנהויב אָן שום געשלעכטלעכער צוטייליקונג. די שרשטע פּרוכפּזונג קומט פּאַר תּוך דער שפּאַלטונג פּון א קעמערל. דאָן קומט ארויס פּון דער רעזערע שפּאַלטונג די נויטוועגדיקייט פּון א העכערער צוגויפּגיסונג. צוויי קעמערלעך זאכן זיך אויף און גיסן זיך צונויף. איינס א קליינס, א מענלעכס און דאָס צווייטע א נרויס, א ווייבלעכס. פּון די איינצלנע קעמערלעך וועלן קעמערלעך־פּאַרכאַטן לאָזט ארויס א באַשטימטן סכום מענלעכע אָדער ווייבלעכע קעמערלעך, וועלכע גיסן זיך צוזויף: אַס קומען אויף די העכערע פילקעמערלדיקע מענלעכע און ווייבלעכע אינדיוידואומס. אין די דאָזיקע מענטשן־ווייכער קעמפּן איצט צוויי פּרינציפּן. דער ארגאַניזיוער אינדיוידואַליזירונגס־פּראָצעס, וואָס טיילט א פּ זיה פּון זיה, אינדיוידואומס פּון אינדיוידואומס אָן, ענדלעך, מאַן פּון ווייב. און דער אַלטער ליבע־אינסטינקט, וועלכער טרייבט

אינדיווידואום אויפגעשטעלט א בריק צו א העכערער צוואמענ־
ארבעט צווישן מאן און וויב און צו א מער אידעאלער נייער פא־
דיינקונג פון חי נעשלעכטשר אויך נאך דעם איינטלעבן נעשלעכט־
לעבן אקט, וועלכע האט וויידער נעדארפט אויסבעשטיין די עקס־
טרעמע אינדיווידואליזירונג און איזאלירונג.

שפין אן שפינעכע, שטאכעלינסקי אן שטאכעליגסקא זענען
יעדער פאר זיך די שארפסטע אינדיווידואליסטען, אמוי עקסטרעם,
אז זיי ליקענען כמעט אפ אפילו די ליבעדיגענשאפט, די נע־
שלעכטלעכע באציאונגען, — אינדיווידואום, ביי וועלכע די וויב־
אן פרעמאינסטינקטן פארטריבן אפילו דעם ליבעדיגנגשר. דער
נעשלעכטלעכער אקט, אלס אזעלכער, איז אפילו ביי זיי אויך
אומפארמיידלעך, וויייל אנדערש וואלט דער נאנצער מין אויפגע־
הערט צו עקזיסטירן, אבער ער באגרענעצט זיך נאר אויף א קור־
צער וויילע, אן דערבי רינגלט אים אויך אזוי פיל דער קאנפליקט
פון די אינסטינקטן מיט א לעבנס־נעפאר. דיר זוכט זיך, אז דו
ביסט דא זייער וויייט פון דער נאנצער אכסוויקלונג פון דעתענד
צוואמענלעבן. אבער דאך. אינמיטן פון דער נאנצער איזאלי־
רונג פון די נעשלעכטער קומען פלוצלונג ארויס ביי דער שפין־
„זי" די שטארקע מוטער־נעפילן, ביים שטאכעלינסקי די פאטער־
נעפילן צו די קינדער.

דער אינדיווידואום, וואס איז אין איין פונקט נאנט זיך
אינאנצן צו עמאנציפירן פון דער נעשלעכטלעכער פארייניקונג,
ווערט אויף א צוויטן פונקט, וואס נעהערט זיך אן מיט דעם
נעשלעכטלעכן לעבן, וויידער צוגעבונדן צו שפעס, וואס מאכט צו־
נישט זיין נאנצע איזאלירונג אלס אינדיווידואום, און וואס וואלט
נשותן, וועו פון דעם דאזיקן פונקט זאל וויידער ארויסוואקסן די
נויטוועדיקייט פון א פארייניקטן דאפלט־לעבן? וועו סיזאל זיך
מאכן, אז די פרוי שפין אין דער הער שטאכעלינסקי וועלן נישט
קאנען אליין מי נשהערין אויספירן די עלטערן־פליכטן אן זיי וועלן
דערצו באראטן די הילף פון א צווייטער בריאה? עס איז קלאר,
אז אין אזא פאל וואלט די צוויימע עלטערלעכע נעשלעכטלעכע
השלמה געווען דער בעסטער פארטנער. און דשטאלט וואלט נישט

איז א נעפאר, וואס דאס צוריקצופירן צו דעם צושטאנד פון דער באגעלזיא אדער פון וואַרצל־קרעבס. דאַרט וועגן די מענער נעזונט דענענערירט. אין אלגעמיין, ווייזט אויס, איז אין אנהויב אין דער אנטוויקלונג געווען א טעטרשנץ צו פרוילעזידן די וויב־לעכע זייט; מיר וועלן נאך וועגן דעם רעדן ווייטער. אבער דאס וויב הָאט אויך גענעקאָגט איבערנעמען די שוואבשרע רעל. ביים שפּין איז דאס וויב פיזיש שטארקער. אבער ביים שטעק־פיש איז עס אנדערש. אמת ביי דער דאזיקער נאנצער פאר־שירנקייט פון די רוחות־באהעלטנישן פון די גששלעכטער, איז דער עיקר תמיד געבליבן דערוואַלבער: די צונויפגיסונג פון א אייקלמערל און א זוימען־קעמערל פון צוויי גאנצע אינדיוידואלי־טעטן איז חשר בעשטאלט פון צוויי גלייכע העלפטן כראמאזאמען. אבער אויכ פון די דאזיקע קעמערלעך פלענט קומען פון א פאר־קריפלטן מין און דאס אכדערע פון א נוט אנטוויקלטן. און איצט באמראכט, אז די דאזיקע חיהשדיקע אנטוויקלונג איז אין איין שוינעם מאָג ארויין אין דעם ליכטיקן קרייז פון „מענטש". די פאַרשטיסט, אז די מענטשהייט מוז דא נאך אלץ פירן דעם אלטן קאמף, דעם קאמף קעגן דעם דאזיקן שונא?

אן אויכגעהויערן קאמף האט די דאזיקע מענטשהייט נעפירט מיט דער חיה: מיט דער אריסערלעכער חיה, וועלכע איז נעשטא־נען קעגן איר, ווי א שונא, אויף איר פלאנעט. דעם וואַלף אן דעם בער האט זי אויסגעראמען אין אירע קולטור־לענדער. איצט באזיגט זי דעם טיגער און די ניפטיקע שלאנג. אויך אין דעם שווערסטן קאמף קעגן די געפערלעכע באקטעריעס שטייט זי אויף חשר ישועה פון א זיגרייכער פאַוויצייע. אבער אין השתעלכער צייט קומט אין איר אליין פאר נאך א פיל שווערערער קאמף: דער קאמף קעגן דער אינערלעכער גיפטיקייט חיה אין דעם מענטש גופא. אין גרונט גענומען וואלט מען דעם דאזיקן אינערלעכן קאמף געמשגט אויסרלאזן דעם „נאטירלעכן אויסוואל", ווילכער האט דער מענטשהייט גשהאלפן זיך אזוי הויך אנטוויקלען אזן ווען אים אויך וויטער העלפן. אבער פאר דעם מענטש איז דאך נרא־טיראטיסטיש דאס, וואס שר ווייל פאליין טיט זיין איינעמער

ביידע צוגויף מינדעסטנס צו א י ן אקט, צו דער כאהעפטונג. אין טייל באלן איז גובר דער פארייניקונגס־אינסטינקט. עס אנט־שטייט דער דיפלאצאן, דער סתנאמס און נאך פיל אנדערע. אבער דערבי באמערקט זיך גלייך א נשוויסער שריט צוריק. אויף איין זייט קומט פאר א ירידה פון דער אינדיווידואליסטע. צום ביישפיל ביי די זוימען־„ער"ס פון די וואלצל־קרעבסן; די לע־כערלעכע טאנהייזער אין דער גריינער באנעליא. דאס איז א שריט צוריק! גראד דער אנדערער, דער שארפער, דער איזאליהבדיקער אינדיווידואליזירונגס־פראצעס זוייזט אויס צו זיין דער העכע־רער וועג. אבער אויך דער דאזיקער פרינציפ ברענגט א שאדן, וועו ער ווערט דורכגעפירט צו שטארק עקסטרעם. די איזאלירונג דערגייט אין טייל פאלן אזוי ווייט, אז די געשלעכטער ווערן כמעט אינאנאנצן אוועקגעטריבן איינס פון דעם אנדערן. עס קר־מען נאר פאר קורצע נעפערלעכע באהעפטונגס־מאמענטן, אבער נישט קיין ליבע־לעבן. שפינען מאן־און־ווייב, וואס פרעסן זיך אויף. די שטעק־פישר„זי", וואס ווערט אריינגערופן אין היז, ווי א פראקטיטוטקע, און גלייך ווידער ארויסגעטריבן. אבער פוג־דעסטוועגן איז דאס שוין א ברוך צו עפעס העכערס. די זאכ פאר די יונגע באקעמפט די שטרענגע איסדיווידואליזמדונג. די זאכ פאר די קינדער האלט צוזאמען די עלטערן אויך נאך דעם באהעפטונגס־מאמענט. די שטרעבונג צו א געשלעכטלעבער פאר־דינונג באזומט דערמיט א נייע, העכערע, אידעאליזירטע מאכט. עס אנטשטייט דאס פרייע צוזאמענלעבן פון די עלטערן אויך אין דער ערשטער, קינדערלאזער געשלעכט־צייט, און אב־מאלטער שלום צווישן די געשלעכטער, וועלכער איז אבער זייער ווייט פון א קערפערלעכן צונויפווואקסן, וועלכער באזומט דעם כאראקטער פון א העכערן פארגייסטיקטן סאציאלן פארבאנד: די התענה.

אז די באטראכטונג אויף אזא איבן, בעשיכטמעך דאס דרינה־צוזאמענלעבן, פארשטייסט בעסער די נעפארן, וועלכע די־אען נאך איצט אונזער העכערער אנטוויקלונג. די שוועריקייט איז די פארטוואלטונג פון א י נ ע ם פון די נעשלעכטער. דאס

געהאט אין זיך אזא דאפלטע קראפט, וואס האט איר געגעבן די מעגלעכקייט לייכט אריבערצוטראגן די דערמאנטע צוגאב־לאסט. דערמאן זיך אין די ציווקפרויען און די וועסט פארשטיין, וואס עס קאן אינדיווידועל געמאכט ווערן פון דער מוסקולאטור פון דעם פרויען־קערפער. דערמאן זיך אן דעם מוח פון דער דייכטערין הראכטע־היל־זוהאף אדער פון דער מאטעמאטיקערין סאניע קאוואלעווסקי און שרעק זיך, צי סיאיז מעגלעך צו רעדן וועגן אלגעמיינער פרויען־חדגענעראציע. א לייכטע באוועגונג צו דער אפשוואכונג פון דער פרוי איז פארגעקומען ערשט אין דער צייט פון אונזער קולטורעלער אנטוויקלונג; דאס האט אבער געדויערט נאר אזא קורצע ווייל, אז קיין טיפע עכטע־רוכגען האט עס נישט געקאנט ארויסרופן. אזן שוין זעגן מיר, ווי עס ווערט גערבעט, כדי די לאגע ווידער אויסצובעסערן. מען הויבט אן צוצוברענן די אויסערלעכע, צופעליקע פארבאריקאדי־רונגען פון אונזער סאציאלן און מראלישן לעבן, וועלכע האבן געווירקט פארשטעלן דער פרוי דעם וועג צו דער העכערער אנט־ווילקלונג. די פרוי אליין זעט איין, אז זי מוז שפעס דערייגן, אבער אז סיאיז נאך לאנג נישט צו שפעט צו שפעט ווערן.

פיל דוכט זיך היינט, אז דאס איז די התונה אליין, אלס אזעלכע, שולדיק אין דער יריחה פון דער נרוי. מען מוז פאר־ניכטן די חתונה — וואנט מען — אויב מען וויל באמת באפרייען די פרוי. דאס איז אפהענגיק דערפון, ווי אזוי רו ווילסט פאר־שטיין דעם באגריף „חתונה": צי רו זעסט אין איר נאר א באי־שטימטע טויטע געשיכטלעכע מראדיציע, אדער די פארשטייסט, אז אויך אין איר שלאגט אן אינערלעכער לעבערדיקער אדער. איך האלט, אז די חתונה האט אין זיך א לאנגיש נעהוו, וועלכן מיר מענטשן טארן נישט איבערשניידן. אבער די אמתע חתונה איז נאך דערווייל א אידעאל. זי גייט ערשט איצט דורך אונז צו איר העכערער אנטוויקלונג. די מוסטע זי זוכן פארויס, נישט הינטער דיר. וועז די געפערלעכע, שעדלעכע אוכאדריקונג פון אירן נעי שלעכט וועט אויפהערן; וועז די מענטשלעכע קראפט ווען זיך אין איר נאנצער פראכט פרוי אנטוויקלען דורך דער נ ל י כ ע

איינטעליגענץ פֿאַרשטיין דעם וועג, אויף וועלכן עס דאַרף גיין; דאָס, וואָס עס וועלט אַליין זיין אויפֿגענע „פֿייע נאַציאָנאַליסט", וועלכע האָט שוין פֿאַרשטאַנען דעם „נאַטירלעבן אויסוואָל" אין וועט אפֿשר פֿאַרשטיין נאָך אַנדערע וויכטיקע נשומען פֿון דער אַנטוויקלונג, און וועלכער הויבט אָן די חאָויקע נעזעצן צו באַהערשן, אָנצוועמען אין צו רעגלירן. דערין ליגט דער וועדט פֿון דער היסטאָרישער באַטראַכטונג, דער פֿראַקטישער נוצן פֿון דער באַוויסטזיניקער פֿאָרשונג פֿון דער דאָזיקער נאַציער אויף אַלטער אַנטוויקלונג. אויך אין אונזער פּראַבלעם פֿון דעם ליבע-לעבן.

וועלן מיר הערן וויידער איטמיטן פֿון אונזער העבסטער קול-מור די באַהויפּטונג, אַז די מענטשלעכע פֿרוי איז בייַ אַזוי „דאָס שוואַכערע געשלעכט"; אַז דאָס האָבן מיר צו פֿאַרדאַנקען דער בירגאַרטיקער אַנטוויקלונג, און אַז אַזוי איז עס אייביק געווען און סימן אַזוי אייביק זיין; אַז מיר מוזן זיך פֿשוט רעכענען מיט דעם דאָזיקן פֿאַקט און מיר דאַרפֿן נאָר פֿעסטשטעלן נענוי אויף וויפֿיל די פֿרוי איז אָפּגעשטאַנען, כדי נישט צו שטעלן צו איר קיין צו טרויסע אַפּּאַרונגען — פֿאַרשטייסט, וואָס מען וויל דאָ פֿאַר דיר אַרויסשטעלן אלס אַן אייביקע וועלט-נויטוועג-דיקייט? דאָס איז אייגע פֿון יענע געפֿאַרן, וועלכע דרעען מיט א שרעק צוריק אונזער נאַציאָנאַל אַנטוויקלונג. צום גליק איז אַבער די [illegible] נישט אזוי נרוים.

אמת, שוין בייַ דער ציוויליזאַציע, פֿון וועלכער פֿאַרן אַרויסגע-קומען דער מענטש, זיענן מיר, ווי אויף דעם ווייב וועדט אַרויפֿ-נעווואַרפֿן די שוועדע צוגאַנג-לאַסט פֿון דער לאַנגער שוואַנגער-שאַפֿט און דער נעפֿערלעכער געבורט פֿון דעם רייפֿן קינד און שפּעטער די שפּיזונג פֿון דעם דאָזיקן סימד מיט דער אייגענער מילך (ווי אזוי די דאָזיקע לאַגע איז נעשיכטלעך אַנטשטאַנען וועלן מיר נאָך שפּעטער אויספֿירלעך דערציילן). אַבער נראָד דאָס האָט פֿון אַנהויב אָן בשום אופֿן נישט נעפֿירט צו קיין רעגענע-רַאַציע פֿון ווייב: פֿאַרקערט, עס האָט אין איר נעשאַפֿן א רַאַפֿלטע קראַפֿט, א קראַפֿט פֿון דער חיה און פֿון דער מוטער. עס איז זייער משלעך, אַז אויך בויים כענטש האָט די פֿרוי אין אַנהויב

זאכן, צוזאמענדאנגען, אידעאלן און האָפנונגען, וועלכע וועלן אונז לאנג־לאנג איבערלעבן. די שאנסן פון א איבריוויזועלן לעבן נאכן טויט זיין וועלכער סאיז פאָרם זענען פאר אונז פארבאָרגן אין א טיפן נעפל. אזוי ארום זעען מיר פאר זיך די אומשטערבלעכקייט אין קינד אלס דעם אייניציקן גאלדענעם פאדעם, מיט וועלכן מיר ציען זיך צו דער אייביקייט. מעגן טויל צווייפלען דערין, צי קאָנען מיר איננאנצן זיכער זיין, אז אונזערע אָנגעהויבענע וועלן צונוץ קומען די קינדער, אז דאָס אייניקל וועט לייענען דעם פערז, וועלכן מיר האָבן גשריבטעט, און וועט זיך פרייען מיט דער פארבעסערונג, פאר וועלכער מיר האָבן זיך נעאָפפערט: אבער מען קאָן דאָך נישט אָפליקענען, אז מיר האָבן דאָ פאר זיך דעם אייניציקן בליק אין דער צוקונפט, — דעם אייביקן בליק, פון וועלכן סיאָלט אונז אזוי שווער גשוען זיך אָפצוזאָגן. די דאָזיקע נויטוועדיקייט פון קינד נראָד פאר אונזער לאגע אלס אינדיווידואום צושטערט יענעם נאנצן פריערדיקן געדאנקענגאנג. און דערכער דארפסטו זיך נישט שרעקן פאר דעם נאנצן קאָמפּ פון דעם אינדיווידואליזם אין אונזער צייט אויף דעם דאָזיקן פונקט: דעם אידעאל פון דער התונה קאָן ער נישט אָפליקענען.

דער קאָמפּ וועט צוטיף, די סטטיסטיק וועלן זיך ווידער אויסגליכן. עס וועט קומען א צייט, און דאָס אלץ וועט ווידער קומען צו א העכערער מדרגה. דשמאלט וועסט דו זיין דער דיפלאָצאָקן און סינגאמוס, די באָנעליא און דער וואָרצל־קרעכט, דער שפין און שמאכעלינסקי. שטוים דעריבער נישט אָפ די דאָזיקע אלטע קעמפער. לערן פון זיי. פארשטעל דיר נישט די אייגן דעמיט, אז דאָס, וואָס דו זעסט איז נאר אן אלט משאנטע פון דער נאטור. עס איז דיין משוגעת, אויב עס איז א משוגעת. גלויבסטו אבער אָן ליכט, ליכט אין דער אטמענטלעכער אטמוויקלונג פון לעבן, — ליכט, פון וועלכן די וועלטן ריכטן, ווי זילבערנער שטויב, ליכט אין דיר, אין דיין זון־אויג — דאן איז עס דיין ליכט, וואָס ציטערט שוין אויף דאָרט שטיל, וי א בלאי שטערנטל...

פֿרבעט פֿון כ י י ד ע נעשלעכטער — דעמאָלט וועט זיך אויפֿ־
בויען די העכערע שטופּע פֿון דער תּתונה. ווייל די לאָגיק פֿון איר
אַנטשטייאונג איז נישט געלעגן אין דער פֿאַרגלייכלטיסונג פֿון איין
טייל, נאָר אין דער נעמיינזאמער ארבעט פֿון ביידע. דער נוצן
פֿאַרן קינד האָט אין אָנהויב נעשאפֿן די צוטיילונג פֿון די נע־
שלעכטער. צוליב דעם דאָזיקן קינד און פֿאַר זיין טובה (דאָס
הייסט פֿאַר דער טובה פֿון דער גאַנצער אַנטוויקלונג) זענען זיך
שפּעטער די נעשלעכטער ווידער צונויפֿגעקומען אין א העכערער
פֿאַרייניקונג. אין כוכשטעבלעכסטן זין האָט דאָס קינד נע־
שיכטלעך נעשאפֿן אי די עלטערן, אי די חתונה. עס איז
אָבער אויף דער דאָזיקער ליניע נאָרנישט נויטיק נעווען, אז אייי־
נער פֿון די עלטערן זאָל דערביי דעגענערירן, פֿאַרקערט.

נאָר וועגן דו שטרייכסט אויס, לשם אינדיווידואליזם, די אי־
דיע פֿון דער אַנטוויקלונג, דאָס הייסט, דאָס קינד און די גאַנצע
ווייטערדיקע חורות־קייט, פֿון דעם קורצן אינדיווידועלן לעבן
דעם מאַן און פֿון דער פֿרוי, קאָנסטו קומען צו דער אָפּלייקענונג
פֿון דער חתונה. עס איז איבעריק נאָך צו שרעלערן, אז אַזא
אינדיווידואליזם וואָלט באַטייט דעם טויט פֿון דער מענטשהייט.
מיר ווייסן, אז אזא מין אינדיווידואליזם וועט זיך תמיד אָנ־
שטרייכן אויף דעם פֿאַקט, אז א געזונטע פֿרוי, וועט (נישט קוקנ־
דיק אויף אלע ווייגן פֿון חשר (עבודה) זיך קיינמאָל נישט וועלן
אָפּזאָגן פֿון קינד, ווייל נראָד דאָס קינד איז אייגער פֿון די שענס־
טע טיילן פֿון איר אינדיווידואליטעט. און סוף כל סוף גילט דאָס
אויך — הגם דאָס וועלט אָפּט אָפּגעלייקנט — אויך פֿאַרן מאַן.
און אוגזער נאַנץ לעבן, מיט וועלכן מיר זענען אזוי פֿארבונדן,
איז צו וווערלעך אויפֿגעבויט נראָד אויף דעם דאָזיקן באָדן, אז
מיר זאָלן זיך קאָנען פֿון אים אָפּזאָגן. פֿון איין זייט איז דאָס
דאָזיקע לעבן אין דער אייגציקער פֿאָרם, וועלכער מיר קאָנען בא־
גרייפֿן פֿאַר אונז, אלס אינדיווידואומס, אויסערגעווייגלעך קורץ,
— אינאַנצן עטלעכע יאָר דויערט עס. אָן פֿון דער צווייטער
זייט — ווי ענאַיסטיש מיר זאָלן נישט ווין — שאפֿן מיר אָן
וועבן אין משך פֿון די דאָזיקע עטלעכע יאָר אזוי פיל וווערטן,

צוליב דער ליבע די גאנצע נילטיקע מאראל, וואלט סיין שארפערן, סיין אומגעהויערן בוישפיל נישט געקאנט געפינען, ווי „זאלסט ליבן אפילו דיין מוטער..." דער ים פון זיין צייט וואלט זי־כער אויפגעקאכט אין ווילדן שטורעם אן וואלט אים איינגע־שלונגען פאר דער דאזיקער ווילדער פאדערונג. שפעטער אבער וואלט מען עס דאך ביסלעסווייז אנגעהויבן צו גלויבן, מען וואלט זיך שוואר אנגעהויבן צוגעווויגען צום נשהאנק, פונקט ווי מיר חאבן סוף כל סוף פארשטאנען, אדער הויבן ווייניקסטנס אן צו פארשטיין, אז מען חארף אלע מענטשן ליב האבן...

און דאס איינטערעסאנטסטע אין דעם דאזיקן טרויס איז דאס, וואס דער דעזולטאט פון דער אנטוויקלונג וואלט סוף כל סוף געבליבן דערזעלבער. די מענטשהייט וואלט אפשר נאר געהאט מיט א פאר טויזנט יאר מער מאראלישן פרי־הייסס־קאמף. דאס, וואס זי האט ביי אונז שוין געירשנט פון דער חיה, וואלט זי ערשט אליין געמוזט איינקעמפן אין איר קולטור־רעלער אנטוויקלונג. אבער אויפגעקעמפט וואלט זי עס דאך, דאס איז אינאנצן זיכער! ער וואלט סוף כל סוף געמוזט קומען, ענגער ברוזיסער נביא פון דער מוטער־ליבע. די מוטער־ליבע איז אן עטאפ פון דער מענטשהייט־ליבע. מיר האבן זי גלייך באקומען אלס אויסגאנג־פונקט. דארט וואלט מען אבער ערשט אויך דעם דא־זיקן עטאפ געמוזט געווינען. אבער קומען וואלט ער געמוזט אויף דערזעלבער לאגישער ליניע.

און דערפאר האב איך דיר איינגעלייגט אנטוויקלט דעם דא־זיקן נאנצן בעדאנקענגאנג. געשיכטלעך איז עס, אמת, נשוען א נויטוועניקייט, אז נישט פון שטארפיש, נאר פון אנדערער ליניע זאל ארויסקומען דער מענטש. אבער נאכדעם די, וועלכע האבן זיך אויסגעפלעכלעך אנגעהערט מיט דאזויניסטישע נשאנקען, האבן אפט ליב צו רעדן וועגן דער „צופעליקייט" פון דער נאנצער אנט־ווילונג. דאס שטיקעלע ביין אדער נשמוך־סובסטאנץ, אדער די אנדערע מעטאדע פון אטשמען, אדער וועלכער פאזיז אנדערער קליינער „צופאל" האט אזוינגעשפירט די אנטוויקלונג פון מענטש נישט הונדערט טויזנט יאר צוריק. און נאך

דער שטאכעלינסקי איז א פיש פון דעם מין אזוי גערופענע „ביינער־פיש". אביסל ווייטער נאך דעם דאזיקן מין האט זיך די אנטוויקלונגס־צוויג פון מענטש אפגעטיילט פון דער אנטוויקלונגס־צוויג פון פיש. דער פיש, וואס האט זיך אנטוויקלט ביז צום שטאכעלינסקי, איז געבליבן שטיין. דער מאלקי־פיש האט זיך אבער ווייטער אנטוויקלט, איז געוואקסן אמפיביע, שרץ, זויגיחיה. מענטש. היינט זעסטו די דאזיקע צוויי צווייגן פון ריזיקן בוים ווידער איינע נעבן דער אנדערער. און אייגע איז דער הער פון דער ערד, פון זיין גוטן ווילן איז אפילו אפהענגיק די עקזיסטענץ פון דעם אנדערן. דער קליינער שטעק־פיש ווערט נישט נעגעסן פון מענטש; טייל האלטן אים אפילו פאר אומגעזונט. דעריבער קאן אים דער מענטש אמאל אויסראטן צוזאמען מיט זיין נאנצער וועלט־עבער ליבע־טראדיציע.

אבער וען מען גיט א מינוט א טראכט: וואס וואלט געווען, וען די מענטשלעכע אנטוויקלונג וואלט גענאנגען פארקערט, דורך דעם שטאכעלינסקי? וען היינט וואלט נישט דער מענטש, אזוי וי מיר זעען אים איצט, געווען דער הער פון דער ערד, נאר וועלכער סיאיז אדער־אויגיקל פון דעם שטעק־פיש?

דער שטאכעלינסקי וואלט דערבי, נישט קוקנדיק אויף דער נאנצער העכערער אנטוויקלונג, מיטגענומען זיין משכחהדיקן אופן פון ליבן טיף אין זיין קולטור אריין. וואס פאר אן אנדערע לאגע וואלט דעמאלט אויף דער וועלט נעווען!

די קולטור־געשיכטע וואלט זיך אנגעהויבן מיט א מאראל, אבר וועלכער די מוטער וואלט געווען דער נאטירלעכער שונא פון אירע קינדער. די נעוצצענבונג, וועלכע וואלט זיך אויפגעבויט אויף דער דאזיקער מאראל, וואלט נשדארפט שארף אפטיילן: זאלסט ליב האבן דיין פאמער און פייגט האבן דיין מוטער. און א נביא פון דער דאזיקער שטאכעלינסקי־מענטשהייט, וועלכער וואלט נשואלט פארשטיין די ליבע אזוי ברייט, ווי קיינער האט דאס פאר אים נישט נעטון, וועלכער וואלט נעוואלט איבערקערן

„און די אומבאגרייפלעכע
חילן פלעגן נאר וויסער,
תתגברים אזן בעסערים
נאר דעם אומטערגרייכלעכן".

פאוסט, צווייטער טייל.

גאָב אַריין דיין קאָפּ אין די ווילדע לאַנדשאַפטן, ווי אין א דערנערקראַנץ. דעם מידן מענטשלעכן קאָפּ, אויף וועלכן סליזגט אזא שוואַרצע לאָסט פון פילאָזאָפיע. וואָס וויל די וועלט באַגרייפן, פון פיערדיקן מארטל פון אָריאַן ביז צום וואַלוואָסק, וועלכער שוויסט מיט זיין וועלט־קרעל דורך א קליינעם מראָפן ערדישן וואַסער.

צו הערכטו דאָס שטילע געזאַנג פון דער בין, וועלכע טראָגט זיך פון בלומ צו בלום? אָט פאַרשוויגדט די אין ליפּסן, ווי א לויכטטורעק זון־שטויבעלע, אזן איר צוגעטע פלעמל־מעלאַנזיע קליבגט שוין ווייטווייט. פילאָזאָפיע, אלץ פילאָזאָפיע. ווידער א וועלט פון פראַבלעמען אין דער דאָזיקער קליינער בין צווישן די לאַנדשאַפטן. און ווידער די טיפסטע ליבעפילאָזאָפיע.

די קענסט די לשעטרע פון דעם הייליקן, וואָס האָט זיך נעקלאַנגט פאַר זיין נאָט, אז די וועלט איז פאר זיין נעדאַנק צו שוואַך האָט אים נאָט נעשפּנט די אויגן פאַר דעם סוד פון א זון־שטראַל בעלע. טויזנט יאָר איז אוועק, אידער נאָט איז ווידער צו אים נעקומען אויף דער ערד. אזן דער הייליקער איז נאָך אלץ נעזעסן אזן נאַבנעקוקט דעם זון־שטויבעלע, ער איז נשוען נאָך נאָר ביים אַנהויב...

קום מיט אין נעדאַנק מיט דער בין. און אייך איר שטיל, מרויסערדיק־צארט זומען וועט זיך פאַר דיר אנטפלעקן ווי א ריז ויקע מעלאַדיע. דער עפּאָס פון דער ליבע, וועלכע איז נשונאַרן א מלוכה. וועלכע האָט זיך אין דער מלוכה פאנאַנדערגעבליט. און

דאָס דאָזיקע שטיפעלע צופאל וואָלט נישט גשוען, וואָלטן מיר היינט דאָ אויבן גשאָאט גאָר אין אַנדערן שפיל!

אָבער וואָס זעען מיר באמת? די אַנטוויקלונג וואָלט חאָך סוף כל סוף אַוועק אויף איר וועג, און דער רעזולטאַט וואָלט סוף כל סוף גשוען דערזעלבער. דער „צופאל", וועלכער זאָל אויספאלן אַנדערש, וואָלט נישט געענדערט די גראַנד פון דיסע ליניע; ער וואָלט בלויז געענדערט די אָרדנונג פון די באַזונדערע קאָלוידאָסקאָפּביגלדער. טייל זאכן, וועלכע זענען אַזוי שוין פרי דערגרייכט גשוואָרן, וואָלטן ערשט שפעטער געמוזט דורכגעמאכט ווערן, דערפאר וואָלטן מסתמא אַנדערע געקומען פֿ־יער.

איך רעכן, אז דו פארשטייסט מיך גוט. גראָד ווען דו מראכטסט דורך די אַנטוויקלונג אויף א פארקערטער ליניע אין זין פון חעם שטאַכעלזאַמלויבישפיל, פילכט ווי פועסט עס איז דער באָדן פון די אמתע דראָבערונגען פון דער מעגטשלעבער קולטור. דיין באַווסטזיין זעט, ווי גלייך און זיכער סגייט דער לאָגישער „פּאַרוס" דורך אַלע מעגלעכע ענדערונגען פון קאָליי־דאָסקאָפּ און דורך אַלע אויסערלעכע „צופעליקייטן". אָבער יוען די קומסט אַן כאַפּסט זיך אַן אַן ווועלכער סיאיז אויסערלעכער מאַראַפּאַרט, אַן ווועלכן סיאיז אויסערלעכן געשעעניש פון דעם מעגטשלעבן קולטור־וועג, וואָס ליגט הינטער אונז, אין — פאַר־מאכמדיק די אויגן אויף דער אַנטוויקלונג — ווילסטי דערין מיט גשוואלט זען דעם צייכן פון דער אכסאָלוטער „וועלט־אָרדנונג" אין זין פון אַן אייביקן וועלט־געזעץ — פאַלסטו זיכער ערין אין א טעות.

דאָס אינסעקט איז דער העכסטער פונקט פון זיין שטאַם, פון דעם אָוווּ נערופענעם שטאַם פון די גלידער־חיות. מסתמא איז עס, ענלעך צום שפּין, אַנטשטאַנען פון וועלכע סאיז אַסטל־שטלעסע ברואים. די אומצייליקע פּיס פון אָוווּ סיז שסטל־ענלע־כער גלידער־חיה האָבן זיך ביסלעמויוויז צוזאַמענגעשרייפּט, אַזוי אַז סאיז פון זיי געבליבן נישט מער ווי זעקס פּאָר. פון זיי זענען ביי די אינסעקטן חדיי פּאָר פּאַרוואַנדלט געוואָרן אין פרעס־גע־צייג און חדיי זענען געבליבן צום קריבן. אַזוי ארום זענען ג־בליבן זעקס אמתע פיס, לויט וועלכע דו קאַנסט דערקענען יעדער אמתן אינסעקט. די פליגל, וועלכע דו געפינסט אחוץ דעם ביי פיל אינסעקטן, זענען נישט אַנטשטאַנען פון קיין פיס: זיי זענען אַנט־שטאַנען פון הויט־קנייטשן פון רוקן, להיפוך די פליגל פון די חוט־השערהדיקע חיות, צ. ב. פון די פויגל אַדער פלעדערמייז, וועלכע זענען תמיד נאָר פליגל־אַרטיק אומגעפּאַרמטע פּאַדערשטע פיס.

איצט שטעל דיר נאָך פּאָר, אז די דאָזיקע אינסעקטן האָבן זיך נאָך א גשווינסער בשותפותדיקער אור־פּאָרם צוטיילט אין פּאַרשיידענע גרופּן. אַזוי גרופּע זענען געוועזן די שמעטערלינגען, אַזוי גרופּע זענען געוועזן די זשוקעס, די פליגן, די וואַנצן, די היישרעקעס און די פּריסן, די טעהמיטן, ליבעלן און אויגטאַנ־פליגן.

און אַזוי גרופּע זענען געוועזן נעבן די אַנדערע אויך די אַזוי גשווינדסטע הויט־פליגלדיקע אַדער כינעזן.

צו די דאָזיקע הויט־פליגלדיקע פּאַרעכנט דער נאַטור־פּאָר־שער, אחוץ דער בין, אויך די ערד־בין און וועספּע, און ער פּא־רייניקט צו זיי אויך די מוראַשקעס.

די דאָזיקע הויט־פליגלדיקע קאָן מען באַטראַכטן אלס דעם העכסטן אַנטוויקלונגס־פונקט פון דעם גאַנצן אינסעקטן־געשלעכט. און אַזוי ווי דאָס אינסעקט אליין איז שוין דער העכסטער אַנט־וויקלונגס־פונקט פון דער גלידער־חיות־וועלט, — שטייען מיר דא מיט דעם זומענדיקן כינעלע אויפן שפּיץ פון העכסטן סודעם אין דעם דאָזיקן וויגל פון דער חיות־וועלט, איבער וועלכן סהאָט

וועלבע האָט זיך דאָך ענדלעך אין דעם פּאַרשטאַרטן נעבוי פון דער דאָזיקער מלוכה אָבגעשטויסן אויף א וואַנט.

א טרויעריקע מעלאַדיע אין גרונט נעמען. אָבער אַן אויסערשוויגלעך־מעכטיקע. די קענסט זי קוים. די האָסט מסתכא נשהערט פון דער כּין אַזן איר מלוכה. פון חשר דראָן־בין, פון חשר ביכען־קאָנגין. אויבערפלעכלעך, ווי מען הערט הייגט פון טויזנטער ראָבן. דאָס כּאַראַקטעריסטישע פון אוגזער מאַדערנער בילדונג איז דאָך מאָקע דאָס, וואָס זי וואַרפט דיר אַלץ אַריין אין קאָפּ, פון אַריאָן כיז צו דער אינפוזאָריע, אָלס וואָרט. אַן מיט דעם וואָרט ענדיקט זיך; די זאָך אליין בלייבט דיר פרעמד, גלייך ווי דאָס וואָרט זואָלס זי אַוועקגעהרגעט. ווען דעם אייגנטלעכן לעבראָמאַן פון דער כּין ווייסטו גאָרנישט. די ווייסט נישט, אז דא הייבט זיך ווידער אָן א גרויס קאַפּיטל, וואָס גרייבט ביזן האַרץ פון דייגע טיפסטע מענטשלעכע פראָגן. הער אויס.

אָט פּליט זי דורך, די קלייגע האַריקע שייגע בין, און אָט נאָך אייגע און נאָך אייגע. פון בלום צו בלום, אויפן באַאַנטן בינען־שטייגער, וועלכן סיקאָן יעדער קינד. האָס איז נישט סתם א געוויגהייט. איך נישט סתם קיין דערנערונג. זיי זאַמלען עפּעס, זיי „ארבעטן". דא וועלט בלומען־האָניק אַרייגגעזויגט, דאָרט וואַסער. דא וועלט בלומען־שטויב (זוימען) צוגעקלעפּט צו די בערשטעלעך פון די הינטערשטע פיסלעך און אזוי ארום אַוועקגעטראָגן דאָרט — סמאָלע. אָבער קודם כל: וואָס איז בכלל אזא מין בין? אַן אינסעקט.

טו ווידער אויף גיך א לויף דורך די גרויסע לייטער פון דער אייגעמערלדיקער אוד־חיה צו דער גאַסטרשא, וועלכע האָט די ערשטע באַקומען א מאָגן. פון האָנען איז עס אַוועק לינקס צו די פּאַליפן אין רעכטס צום זואָרים. פון דעם וואָרים האָבן זיך וויטשער אַנטוויקלט אייניקע העכערע חיות־שטאַמען. אייגער האָט געפירט צו דער חוט־השחרדיקער חיה, צו דיר. אַן אנדערער האָט זיך אָבער געצויגן דורכן רעגנוואָרים צום קרעבס, צו דער אַסטל, צום שפּין. און ענדלעך איז עס אויף דער דאָזיקער לייגיע ווי עס איז דערפאַנגען צום אינסעקט.

רייניקונג, צו א פרייער ארגאניזירטער שוץ־פארייניקטע צוזוישן „ער" און „זי", צו דער איינגעטלעכער חתונה אין אונזער גרויסן זין.

איך האָב דיר שוין געוויזן, ביי וואָס דער דאָזיקער ווייטערדיקער פאָרטשריט האָט זיך אָנגעהויבן: ביי דער זאָרג פאר די יונגע. דו האָסט געזען די איינזאמע שפּין־מוטער, דעם אייגזאָמען שטערך־פיש־פאָטער. דערמאָן זיך אָבער נאָר אָן א פויגל־פאָרל, וווּ די העכערע חתונה קומט אזוי בולט צום אויסדרוק: דאָ שפּייזן שוין, דערציען און באשיצן ביידע עלטערן... דו האָסט דאָ פאר זיך דעם גאנצן וועג, וועלכן די דאָזיקע שטרעבונג צו דער נייער פאָרייניקונג האָט דורכגעמאכט.

מיט דער בין ביסטו, אמת, נאָך נישט ביי דיר שוואָלב אָדער נאָכטיגאל. אָבער דו ביסט מיט איר פיל העכער, ווי דו ביסט געווען מיטן קריישישפין. דו ווייסט אויך, אז די בינען און מוראָשקעס לעבן אין גרויסע געזעלשאפטן, איינאנצן פארקערט ווי די שפּינען, און אז זיי גיבן זיך זייער פיל אָפּ דער דערציאונג פון זיערע יונגע. דו רעכנסט דעריבער, אז דו ביסט מיט איר לכל הפחות א שטיק ווייטער אויפן זוג צו יענער העבערער חתונה. די בינען, דאָ אויף די לאַנגע־בלומען, „זאמלען" עפּעס, ווי דו האָסט געזען. זיי ווילן עפּעס מיט זיך אהיים ברענגען. דו פאר־שטייסט, אז מסתמא זאמלען זיי פאר זייערע יונגע, פאר זייערע שלייערלעך?

דער צופאל ווייל, אז דאָס דאָזיקע זאמלען אליין זאָל שוין זיין א פּערמאנענטע ליבע־האנדלונג, נישט פאר די פליסיקע בינען אליין, נאָר פאר די בלומען, אויף וועלכע זיי שטעלן זיך אָפּ. איך האָב דיר פריער שוין אמאל דערציילט וועגן דער באפרוכטיקונג פון די צמחים: ווי דאָס געזעץ וועגן דער אינצוכט שטערט זיי זיך אליין צו באפרוכטיקן, נישט קוקנדיק דערויף, וואָס זיי האָבן ביידע געשלעכטלעכע טיילן (די מענלעכע שטויב־פערימלעך און דאָס וויבלעכע פרוכט־בייטעלע) אין איין און דערזעלבער בלום. און ווי זיי, וואָס קאָנען זיך דאָך נישט צונויפקומען, כדי זיך צו באהעפטן, העלפן זיך אויס מיט דער ליבעס־פאָסט פון די אינסעקטן. זיי פאָקן ארויף אויף דעם אינסעקט, וואָס באזוכט

זיך מער גאָרנישט אויפנעהויבן. ווען דו וואָלסט זועלן דרייסט פֿאַרגלייכן, וואָלסטו געמעגט זאָגן, אז די בין און די טיט איר ענג־פֿאַרבונדענע מוראשקע איז דער „מענטש" פון איר שטאָם, זי איז ביי איר זעקס־פיסיקן גלידער־פּאָלק פונקט אזוי דער אויבנ־אָן, ווי דו, דער צווייפיסיקער מענטש, ביסט דער אויבנאָן פון שטאָם פון די חוט־השדרהדיקע חיות (פיש, אמפיביעס, שרצים, פויגל, זויג־חיות). נישט מער ווּאָם דו, אלס מענטש, האָסט זיך אויפנעהויבן א גוט שטיק העכער, ווי די קליגסטע הויט־פּליגלדיקע בריאה.

דאָס אלץ פון דאַרוויניסטישן שטאַנדפּונקט. איצט ווידער צו דער ליבע.

די בין איז זיך אן אינסעקט פון אזא און אזא ראנג; ווּאָם איז זי אָבער פון שטאַנדפּונקט פון דער ליבע אין יערן באזונ־דערן פּאַל? איז די דאָזיקע בין אן „ער"? איז זי א „זי"? איז זי איינער פון יענע „זי־ערס" פון הערמאַפראָדיטן־געשלעכט? יא, מיר זענען דאָ גלייך ציגעלקומען צו א ווונדער.

דו האָסט פּריער באטראכט די שראָטיק פון דעם קרייץ־שפּין. דאָס איז נשוען נאָך א גוט שטיק טיפער אין דעם שטאָם פון די גלידער־חיות. דאָך האָסטו ביי די דאָזיקע ברואים שוין געזען אויסנאָנצן בולט די געשלעכטלעכע סימנים. דו האָסט געזען די שארפע פאַנאַטערטיילונג פון די געשלעכטער. „ער" און „זי". און „ער" און „זי" איינאָנצן אפּגעזונדערטע אינדיווידואומס. אזוי אפּ־געזונדערט, אז סאָאָט נאָר אפילו נישט געקאָנט זיין קיין רייד וועגן „חתונה". נישט מער ווי א נאָנץ קורצע באהעפטונג. און פּאַר און נאָך דער באהעפטונג די גרעסטע שנאה פון געשלעכט צו געשלעכט.

אָבער איך האָב דיר דאָס געוויזן טאָקע אלס עקסטרעם. איך האָב דיר געזאָגט: די שארפע אינדיווידואליזירונג פון ביידע געשלעכטער איז נשוען א גרויסע נויטוועגדיקייט. א שטיק אי־נערלעכער פראָגרעס, א שטיק פרייהייט. די דאָזיקע צעשיידונג האָט געמאכט פריער קומען, כדי שפּעטער זאָל זיך ווידער אָנ־הויבן צווישן די געשלעכטער א קשנטזויטיקע שטרעבונג צו א פּא־

יעדער ליבע־ און מוטער־פרייד. און דאָך האָט די אָרימע בריאה
:זואמלט? פאר וועמען?

א רירנדער געדאנק: אפשר האָט זי, אליין פון דער נאטור א קריפל, געהאָלפן ארבעטן פאר פרעמדע קינדער, אין דעם טונקעלן דראנג אויפן וועג צו דע׳ מאדאנע?...

אבער וואָס איז דאָס? דו כאפסט א צוויטע פון די דאָזיקע זאמלערינס, א דרימע. און ווידער און ווידער דאָס זעלבע טרויריקע רעטענישׂ. זיי זענען אלע פארקריפלט, אלע אזוי גוט ווי גע־שלעכטלאָז. זיי אלע דאָרט, די הונדערטער, די טויזנטער, וועלכע זו־מען און זומען און טראגן זיך כון דער לאנקע דורכן וואלד צו דיין בלומען־גאָרטן... אומפרוכטבאר, נעשלעכטלעך־אומפעיק.

גלייך ווי א פינסטערער שאטן וואלט באדעקט דאָס פריילעכע בילד. אומעטום ברויזט די ליבע. יעדער באזוך פון דער בין אויף א רייפער בלום איז א באהעפטונגס־יום־טוב. אומעטים יאָגן זיך זשוקעם, פלינן, ליבעלן, כאפן זיך און באהעפטן זיך. דער פילפאר־ביקער שמעטערלינג ווייסט גאָרנישט פון קיין שום אנדערער זאך, אחוץ ליבע. אין דער בלויער לופט טראָגן זיך אין איין הייסן ליבע־טאנץ, ווי גאָלדענער בלומען־שטויב, די אינסעקטן. און צוויישן דעם אלעם — אזא שאטן. דאָס ליבע, באוועגלעכע, פלייסיקע נעווימעל פון די ביינען — א געזעלשאפט פון פארקריפלטע ברואים, וועלכע ווייסן נישט און וועלן קיינמאל נישט ווייסן פון קיין ליבע... אבער איצט ווערט נאָך ערנסטער די פראגע: פאר וועמען זאמלען זיי? אז זיי זענען אלע נעשלעכטלאָז: פאר וועמענס קינדער זאמלען זיי? און ווי אזוי פרוכטפערן זיי זיך בכלל?

הער אויף צו מאָדרן און לאָז נאָך אייניגער פון די בי־נען לעבעדיקעתהיים. זי האָט שוין נענוג אנגעזאמלט. אננעלאָדן מיט לאסט הויבט זי זיך אויף אין פליט אהיים. נאָנט ביים גרינעם פלויט, ווו מיר האָבן פריער נעזען די שפינען, שטייען די אלענמיין באקאנטע בינשטאקן: קינסטלעכע ווינונגען, וועלכע דער מענטש האָט אויפגעשטעלט פאר די ביינען, אזן וועלכע די דאָזיקע פלייסי־קע ברואים האָבן זיך אינווייניג אליין ווי נעהשריק אי־נ.אָרנט. דער מענטש האָט זיך נעשטעלט צו דער בין אין אן עגלעכער באציונג,

זיי, דעם זוימען־שטויב, און שטעקן אים אויס אקעגן די באַ־
פרובטיקונגס־דריפע ווייבלעכע טיילן אויף אויפצונעמען דעם
פרעמדן זוימען. אויך די בין איז אזוי אייביקער ליבעס־פאַסט־
טרעגער, וועלכער באזאָרגט די בלומען מיטן נויטיקן פרעמדן זוי־
מען־שטויב אלס פארגעלטונג דערפאר, וואָס ער נעמט ביי זיי
צו פאר זיין אויגענעם געברויך גאנצע פעק בלומען־שטויב און
האניק. אָבער דאָס נאָר אגב, כדי דיר צו ווייזן, ווי די בין שלעפט
נאָך זיך אפילו אין איר אייגנפאַכער ניכטערער ברויט־ארבעט א
לאנגן קאָמעטן־עק פון פרעמדער ליבע. ווי האלט עס אָבער ביי
איר מיט דער אייגענער ליבע? אויב זי האָט אינדערהיים קינדער,
פיל קינדער מיט הונגעריקע מיילער, פאר וועלכע זי זאמלט אזוי
פליסיק, דאַרף מען דאָך פארשטיין, אז זי האָט הינטער זיך שוין
פיל שוינע ליבע־שעהן...

כאָפ נאָר אזא בין, וואָס זאמלט דאָרט אויף די בלומען. זי
לאזט זיך נישט, שטעכט. אבער דערמיט איז זי אויך פארלוירן,
א גוסס, וויל דער שארפער שפיז, מיט וועלכן זי פארטיידיקט זיך
און וועלכן זי לאָזט ביי דיר שטעקן אין דער וונד, איז נישט קיין
אויסערלעך גשוועך, נאָר א גליד פון איר אייגענעם לייב, וואָס רייסט
זיך אָפּ און מאכט איר אליין א שטערבלעכע וונד. דעריבער צו־
שניידט זי שוין אינגאנצן און באַראַכט אירע אינערלעכע טיילן,
די ליבע־ארגאַנען. באַטראַכט: מאן אָדער זוייב?

א משונהדיקע זאך. דיר טוט שוין באַנג די גאנצע געשיכטע.
דו זעסט, אז דו האָסט די באַדערעט א באשעפענישׂ, וואָס האָט
זיך אזוי אויך שוין מסתמא געגעלטן אין לעבן, א פאר־
קריפלט באשעפענישׂ.

דו דערקענסט לויט אייניקע סימנים, אז דאָס דארף זיין א
וויַיב. אָבער גראָד אין געשלעכטלעבן זיין א מוראדיק באַקריפלט
וויַיב. פארקריפלט דער אייער־ארגאן, אין וועלכן מען דערקענט נאָר
קיים דעם אייערשטאָק, מיט א פאר אייגעהאַרטע ליידיקע פערימ־
לער, אנשטאָט די דיקע פולע טאשן, וועלבע מען וואלט געקאָנט
דערוואַרטן. פארדאַרט און פארקריפלט איז אלץ, וואָס קאָן דינען
דער באהעכטונג. אלוא א צוואַנגס־פרוש, אַפּערימ פון

אראפ, ווי אויף א קליין צייט־שטויבעלע. ער איז דאָס יונגסטע קינד פון דעם פּלאַנעט, דאָס גרינסטע. און זי די זקנה. זייט דער סרייד־צייט (וועלכע האָט שרשט נעזוען נאָר שנאַבעל־חיות און ביטל־חיות און אפשר אויך נאָדל־הויטיקע אינסעקטן־פּרעסער, אָבער בשום אופן נאָך נישט קיין מאַלפּעס און מענטשן) זענען פּאַראַן יע־נע בלומען־נעוויקסן, וואָס האַרפן האָבן די אינסעקטן צו זייער באַ־פרוכטיקונג. אזוי לאַנג זענען מסתמא אויך די בינען און אַנהויבן פון די בינען־מלוכות דאָ אויף דער ערד. אויף זיכער ווייסט מען, אז געוויסע נעזעלשאַפטלעך־לעבנדיקע בינען, וועלכע שטייען זייער נאָנט צו אונזערע האַניק־בינען, האָבן געלעבט אין דער ערשטער העלפט פון דער טערציער־צייט, ד. ה. א פּאָר מיליאָן יאָר פּאַר אונזער צייט־רעכנונג. וואָס זענען קשה דעם די מענטשלעכע מלו־כות, די עטלעכע טויזנט יאָר, וועלכע האָבן צושטערט בכל, אָפּגע־מעקט פון דער וועלט פּערסעפּאָלים און פּאַלמירא און פּאַחוואַנדלט אטען און רוים אין אַרכעאָלאָגישע מחזעות?..

דאָך, אונזער קליינע בין קומט צוריין אין איר בינשטאָק. ארום איר זומט און ברומט, איבער די קעמערלעך און קאָרידאָר־נענג נייט א געוויסל ארויף און אראָפּ. אַן ענג צונויפגעשרויקטע פּעסטונג, כמעט ווי דאָס אלטע טראָמא, וואָס שלימאַן האָט אויס־געגראָבן. קאַמער ביי קאַמער, קעמערל ביי קעמערל. אַנגעפילטע שפּייז־קאַמערן, וווּ סליגט אַנגעזאַמלט דער געשמאַקער בלומען־שטויב און דער שמעקעריקער גאָלדענער האַניק־געטראַנק; נלייך ווי דו קוקסט אין אייגעם פון די ריזיקע קרוגן טאָקע פון יענער טראָ־יאַנער פּעסטונג, וועלכע זענען גרעסער געווען ווי דער מענטש. און קינדער־שטיבעלעך, ווו די קליינע הונגעריקע ווערימלעך באַווגן זיך, אָדער שלאָפן אין וויסע זיידענע וויגעלעך. קינדער, יא פון וואַנען נעמען זיך די קינדער?

אומעטום, ווו דו נייסט און שמייסט, אין דעם נאַנצן נשוימל ביי די קעמערלעך, אין די דורכנעגע, ביים גרויסן טויער פון שלאָס, ביי די אלע, וואָס קומען אָן און פּליען אַוועק — אומעטום זעסטו נאָר די זעלבע געשלעכטלאָוע ברואים. טויזנטער ציילסטו אָן און אַבער אַמאָל טויזנטער. צווישן צוואַנציק טויזנט אין דרייסיק טויזנט

ווי די בין אליין צו דער שטויבנדיקער בלום. ער העלפט איר אין נעמט דערפאר פון איר אלס באלוינונג א געווישן טייל פון איר ארבעט אין געשטאלט פון זיסן האניק פאר זיין פריוואטן געברויך.

אין פלי־לאך פון אזא בינשטאק פארשווינדט אונזער אנגעלאך־דענע בין. זי איז אינדערהיים. אינדערהיים אין א וווּנדער־יועלט, וועלכע לעזט אויך איר רעטעניש, דאס רעטענישּ פון דער ארימער געשלעכטלאזער בריאה. אין פארגלייך מיט דעם דאזיקן וווּנדער פון דער נאטור איז אייגנטלעך אלץ, וואס כהאב דיר ביז איצט דערציילט פון דער ליבעיוועלט, א קינדערשפיל אפילו דער בזה־ווארים קאן זיך דערמיט נישט פארגלייכן. אין וועלט אונזער פראזע וואלט נאר נישט מער געשאפן זיי־ן העכערס: קיין מענטשן, קיין מענטשן־גן־ערדן און קיין מענטשן־משוגעת — וואלט ער צוליב דעם אליין אויך געמאנט באצייכנט ווערן אלס וווּנדער־פלאנעט, וואס האט דערגרייכט דעם העכסטן פונקט פון דער אנטוויקלונג.

אלזא אונזער געשלעכטלאזע בין קריכט ארויס אין בינשטאק. אין דעם דאזיקן קינסטלעכן הויז לעבן פיל טויזנטער ביינען אין אן ענגער געזעלשאפט. וועו דער מענטש וואלט נישט זיי נענעבן דאס הויז, וואלטן זיי זיך געמוזט ארויסהעלפן מיט א הוילן בוים אדער וועלכער סיאיז ענלעכער זאך. דער מענטש גיט זיי דאס הויז שוין זייט טויזנטער יארן. אבער דאס, וואס די בין טוט אינעווייניק אין דעם דאזיקן קינסטלעכן הויז איז נאר א יי ג ן ווערק. דער מענטש קאן זיי נאר מיט א געוויסער בשגרענצונג אנרופן „הויז־בעלי־חיים". דעם תונט, וועלכער דינט אים נעטריי און וועמענס פארשטאנד סיאיז וי אויפגעוועקט פאר אייניקע, דעם מענטש נוצלעכע, צוועקן, האט דער מענטש אין א נעווישן זין באמת „נעמאכט", די בין האט ער אויפגעהאלטן, אבער ער האט אויף איר אינערלעכער ארבעט נישט נעקאנט האבן קיין שום אייגנפלוס. אלץ, וואס מען דערציילט וועגן „חדעסירמסייט" פון די בינען, וועגן צוגעבונדנקייט צום „בינען־פאטער", איז אויסגעטראכטע מעשיות. עס איז קיין ספק נישט, אז די בין קוקט מיט איר ווילדן ליבע־דאמאן און מלוכה־לעבן, אויף די עטלעכע מענטשלעכע קולטור־ארטויזמער פון אויבן

שפּייזט דורך אייגער פון די עלטערע געשלעכטלאָזע בינעז, מאכן דורך זייער נאטירלעכע אינסעקטן־אנטוויקלונג אלס וואָרים־ענלעך שליימרל און אייגנעשפונענע פופע, קומען ארויס אין הרבה וואָכן ארום פריי אין בינשטאָק, ארבעטן, העלפן ווידער דערציען די קיכער פון אנדערן דור און שטאַרבן אין זייער ציים. געשלעכטלאָז געבוירן, געשלעכטלאָז געלעבט און געשלעכטלאָז געשטאַרבן. ניין, סיאיז קיין שום ספק נישט: זיי זענען ערשטקלאַסיקע קינדער־וו ע כ ט ע ר י נ ס, וואָס ווייסמען זיך אינגאנצן זייער באַרוף, אָבער פון דער אייגנטלעכער קינדער־פּראָדוקציע זענען זיי אינגאנצן ווייט. די דאָזיקע פּראָדוקציע קומט פּאָר אָן זייער מינדעסטן מיטהילף; א סוד אין פינסטערן בינשטאָק.

דו פּאַרשטייט און פּאַרשטייט אין דער דאָזיקער זאַך אָון באַמערקסט ענדלעך פּאַלגענדעס.

קודם־כל ציים צו דיין אויפמערקזאמקייט אַ קליינער קריין בינען אין בינשטאָק, וועלכע שיידן זיך אביסל אונטער לויטן אויסזען און דער גרויס פון דער איבעריקער מאסע. זעקסהונדערט ביז העכסטנס טויזנט אזעלכע בינען זענען פּאַראן צווישן די צענדליקער טויזנטער אנדערע. זיי פליען, דוכט זיך, נישט ארוים, זיי פאַרבעטן נישט און לאָזן זיך דערנערן פוגקט ווי די יונגע, הגם זיי זענען אינגאנצן אויסגעוואקסן און זענען נאָך דערצו באזונדער גרויס און שטאַרק. א משונהדיקע פוילע באנדע אין א ריזיקער ווירטשאפט, ווו אלץ שוויצט און קרעכצט פון ארבעט.

דו כאפּסט אזא לייזיק־גייער און באטראכטסט אים: דו דערזעסט אן „ער". אן אזוי געוויפענע „דרען־בין". אינגאנצן נאָרמאל, מיט אלע מענלעכע אַרגאנען. דו ביסט אויף א וועג. צו די צוואנציק טויזנט און מער נעשלעכטלאָזע האָסטו נעפונען א פּאָר הונדערט נעשלעכטלעך־פעיקע מענער. אָבער דאָס איז נאָך נישט קיין גאנצע לשונג. יא, מענער! אָבער וואָס קאָנען די דאָזיקע מענער טון מיט די נעשלעכטלאָזע בריואים? וואָלן מיר טראכטן, אז די דאָזיקע מענער זיצן זיך אליין אויס יונגע? אָבער דאָס איז דאָך אומטענלעך. אין דו זעסט נאָרנישט קיין אנווייזונג דערויף. די דאָזיקע פוילע „חרען־בינען" טוען פאקטיש נאָרנישט. זיי זוכן נישט קיין באהעפ־

האָט נשוויגלעך ס נאָרמאלער בינשטאָק. גאַנץ דייטלעך באַמערקט אָבער, אז ביי זיי איז באמת, ניט קוקנדיק אויף זייערע פארקריפלטע געשלעכטלעכע ארבעטן, איין זאך נישט פארקריפלט: זייערע מוטערלעכע נעפילן. מיט א רידנדיקער זארגפעליקייט ווערן דורך די נישט־ארויספליענדיקע בינען די יונגע פון דעם בינשטאָק געשפייזט און געהיטן, ביז זיי קריכן ענדלעך ארויס פון זייער ווינקלאם פארטיקע בינעלעך. דער אופן פון דער שפייזונג קאָן אונז אויסזען אביסל משונהדיק. אין דער בינק־ווירטשאפט ווערט נישט געקאָכט, נאָר „איבער־פארדייט". דאָס הייסט, די אלטע בין עסט פריער אויף די רויע שפייז, וועלכע זי שלינגט באמת איין אן ארבעט אינעווייניק איבער אין ריינעם שפיין־עסטראקט, וועלכער וואלט שוין געקאָנט ארויס אין איר אייגענעם בלוט, דאן שפייט זי עס אָבער אויס (די בין וואלט נעוואגט אין ערייניקטן אן פארייטלטן צוישטאנד) אן גיט עס דעם קינד.

אָבער נאָך דער נאנצער לייבע וואסכן די נייע יונגע ווידער אויס אלס געשלעכטלאָזע ברואים, ווייבלעכע בינען מיט אינגאנצן פארקריפלטע געשלעכטלעכע טיילן. זיי פילן אויס די לעבער, וועלכע דער טויט מאכט גיך אין די רייען פון די עלטערע. אָט זענען זיי שוין אליין רייף צו דער ארבעט, שפייזן פריער דעם נייעסטן קינדער־דור, אן פליען ענדלעך אויך ארויס נאָך שפייז. אָבער אלץ ווידער די אלטע פראגע: פון וואנען קומט די דאזיקע קינדערברכה?

דער שטאָרך ארבעט דאָ, ווי סיוויזט אויס, אינגאנצן אָן דער מיטהילף פון דעם עלטערן בינען־דור. זעקס וואכן דויערט העכסטנס אין דער דאזיקער זומער־צייט דאָס לעבן פון אזא בין. אָבער אין די זעקס וואכן זעט זי ארום זיך אין בינשטאָק אזא גרויסע קינדער־פראדוקציע, אז איר טויט קאָן זיך אויפן בינען־דור גארנישט אפרופן. די קורצע צייט דערלויבט נעמט נאכצופאלגן דאָס לעבן פון אזא בין. מען זעט נישט קיין שום סימן דערפון, אז די דאזיקע זעקסוואכערדיקע בינען זאלן קורץ פאר זייער טויט אדער ווען עס איז בשעת זייער לעבן ווי עס איז ווייטער דערהאלטן זייער געשלעכט. זיי וואקסן אויף אין אייגעם פון די קינדער־קעמערלעך, ווערן נע־

לעבע קריפלען, א דור נאך א דור, מיט א ריינדיקער ארגפעלי־קייט. זי דארף נאר ליגן אירע אייער און זיך לאזן שפייזן, כדי עס זאלן קלעקן די כוחות. דאס איבעריקע גייט שוין אליין, ווי אן אויטאמאט.

יא שפייזן!.. דאס אייער־ליגן פאדערט זיכער א גרויסע אנ־שטרענגונג און דארף האבן א גוטע דערנערונג און דער איביקער קימפעט פון דער פרוי קעניגין. אבער דו דערמאנסט זיך: דאס וואלט „שפייזונג" האט אין דער ליבע נאך א נאנץ באזונדערן זין. כדי ס'זאל קאנען אנטשטיין א נייע בריאה, פארלאנג יעדער ווייב־לעך איי נאך א נאנץ אייגנארטיקע ספעציעלע שפייז: א מענלעך זויטען־קעמערל. און די דאזיקע נשהיימניספולע שפייזונג איז מער־לעך נאר ביי דער באהעפטונג.

נו גוט. דערצו האסטו דאך פריער אנטדעקט אין דער ביינע־מלוכה די עטלעכע הונדערט מענטשן. עטלעכע הונדערט פאר איין איינציק ווייב וועט דאך זיכער קלעקן. מיט דיין רייכער פאנטאזיע מאלסטו דיר באלד אויס, ווי אין דעם דאזיקן וועסטאשמפל מיט די צוואנציקטויזנט אלטע און יונגע וועסמאלינס געפינט זיך אין איין ווינקל א קליין הייליקטום פון אפראריטע, ווו די ליבע ווערט געפירט מיט א טעמפ, וואס זאל אנטשפרעכן דעם אומגעהויערן שאפונגס־אקט. אבער דו קאנסט דיר איצט די אויגן אויסקוקן. קיין אייגער פון די פוילע מענער באוועגט זיך נישט. און די פרוי קע־ניגין, וועלכע איז אין איר אייער־ליגן פונקט אזא מוסטער פון פלייסיקייט, ווי די איבעריקע ארבעטנדיקע מיטגלידשר פון ביג־שטאק, זאלסט זיך פונקט אזוי ווייניק ווען דעם דאזיקן פוילן ווינקל פון דער פלייסיקער געזעלשאפט. וואס זאל דאס באדייטן? ושען מיר אויך דא נאך נישט אינגאנצן אויפן וועג?

דו נרייבלסט ווידער אן פארשטט. אן (דו וועסט שוין איצט דאנקן שטודירן א פאר יאר) ווידער באמערקסטו א נייעם.

קודם כל באטראכטסטו גענוי די ארבעט פון דער קעניגין. אט ליגט גראד ווידער א פרישגעליגטע איי. דו נעמסט עס אינסטרן מיקראסקאפ. דו זעסט דאס איר־קעמערל. דאס האט דער קעניגלעך־ווייבלעכער אייגנשטאק ארויסגעגעבן אליין, אן ישוב מיטהילף.

טונג און זאָרגן זיך נישט פאר דער דערציונג און שפּייזונג פון די יונגע, ווי לעבן זיך פויל און זאָרגלאָז.

אבער נאָך א לאנגן ארומזוכן געפינסטו א נייעם. דו בא־מערקסט, ווי אן איינצלנע בין, וועלכע שיידט זיך אויסערלעך כמעט נישט אונטער פון א נעווייגלעכער געשלעכטלעך־פארק־יפלטער בין און איז העכסטנס נאָר אביסל גרעסער אויסגעוואַקסן, לאָזט זיך צו א ליידיקער קינדער־קאמער. עפעס האָרף מיט איר געשען אן אומ־געווייגלעכע זאך. די אנדערע ביינען ארום באציען זיך צו איר אויי־סערגעווייגלעך־ליבנסווירדיק, גלעטן זי און צערטלען זי אן שפּייזן זי. אן מיטאמאל שטעקט דיין פאָרדעכטיקע בין אריין דעם הינ־טערשטן טייל פון קערפער אין דער ליידיקער קאמער און ווארפט דאָרט אריין א שיין, קליין, מילך־ווייס אייי.

רו האָסט אנמדעקט די סודות־פולע בריאה, וועלכע מיר רופן „בינען־קענגין". אבער נאָך דעם, ווען דו האָסט געזען, פארשטיי־סטו, ווען דאָס איז אייגנטלעך: דאָס איז דאָס בינען־וויב. „דאָס" וויב. אומזיסט זוכסטו ארום אין דעם גאנצן בינשטאָק נאָך א צוויימע בין פון דעמזעלבן מין.

אויף צוואנציק טויזנט און מער געשלעכטלעכע קריפלען און אן ערך זעקסהונדערט מענער איז דאָ א י י ן א י י נ צ י ק ו י י ב.

די נאנצע קינדער־פראדוקציע, וועלכע דו האָסט נעזען אין בינ־שטאָק, שטאמט אויסשליסלעך פון דער דאָזיקער אייגער נישט־פארפיפלטער „זי", פון דיר איין און איינציקער אמתער מוטער. בשעת די אָדימע, פרוכטלאָזע פליסיקע ברואים ארום איר, טויזנט און טויזנט און אבער טויזנט קומען און גייען, ווי בלעטער פון א בוים, זיצט זי פול מיט לעבן אין פרויען־קראָפט אין בינשטאָק און טוט פון פרילינג אָן אלץ דיזעלבע ארבעט: לייגט און לייגט אייער, אלץ מער און מער אייער, אָן א ברעג. טויזנט, צחייטויזנט, צוואנ־ציקטויזנט, פופציקטויזנט, זעכציקטויזנט און מער אייער אין דעם אייגעם פרילינג און זומער. הרייטויזנט קאָן זי אין טייל פאלן לייגן אין משך פון איין טאָג. עס קאָן נאָר קיין רייד נישט זיין דערפון, אז בייַ אזא „זאמד־בייַ־יים"־פראדוקציע זאָל זי קאָנען אליין זאָרגן פאר אירע יונגע. אבער דאָס מאכן פאר איר די דאָזיקע נעשלעכט־

נישט זוייטער. וועו די פרוי קענינין איז אהיימגעקומען פון איר
ווילדן אויספלוג, איז זי שוין אויף אייביק געווען פרוי. אבער דעם
כאו האט זי מער נישט געדארפט. איינמאל פאר אלעמאל! איר
אנגעפילטער זוימען־טאש האט צוגעשטעלט פרובט־שטאף פאר די
אומציליקע אייער. אויך אין דער מענטשלעכער פרוי לעבט דער
מענלעכער זוימען א לאנגע צייט, מען זאגט אפילו אז פיל וואכן.
ביי דער הון לעבט ער באשטימט צוויי וואכן. ביי די פלעדערמייז
אפילו פיל חדשים. שטעל דיר פאר, אז אזא זוימען לעבט זעלבסט־
שטענדיק יארן לאנג, און דו האסט די לאנע פון דער „איינמאל
פאר אלעמאל" באפרוכטיקטער בינען־קענינין.

יא, יארן לאנג. ווייל מיט דעם איינעם זומער, וועגן וועלכן איך
האב דיר דא כסדר דערציילט, איז דאס לעבן פון דער וווגדערלע־
כער בריאה, וואס וועלט נעדופן „בינען־קענינין", נאך נישט נעענ־
דיקט. זי האט געליבט. איר זוימען־טאש איז פול. זי האט געלייגט
אייער. די וועסטאלינס, וועלכע זענען ארום איר געווען, נאך איידער
דער ערשטער ליבע־אקט איז פארגעקומען, האבן דערצויגן דעם
ערשטן קינדער־דור און זענען אליין נאך די זעקס וואכן פון זייער
ארימען ארבעטזאמען אומגעשלעכטלעכן לעבן אוועק פון דער וועלט.
וועסטאס ערשטער דור איז אוועק. דער נייער איז געבליבן אויף
זיין ארט. אבער אויך אפראדיטע איז געבליבן. און דערנעבן אויך
דראן־בינען. וויידער געלייגט אייער. און אזוי וויייטער. א גאנצער
זומער פון אומאויפהערלעכער שטאלצער מוטער־ארבעט פון דער
אייניציקער קענינין, קרבנות־פולער ארבעט פאר די יונגע פון די
טויזנטער אן טויזנטער שנעל אוועקשטארבנדיקע יונגפרויען און
דאס אומדערהערטע פוילע לעבן פון די דראן־בינען. וואס וועט זיין
וויייטער?

איך רעכן, אז דו האסט שוין אליין ביי דער נאנצער נעשיכטע
אביסל נשוונקען צו א נייער פראגע. צו דער פראגע: ווי אזוי האט
זיך די נאנצע נעשיכטע אייגנטלעך אנגעהויבן? די טויזנטער נע־
שלעכטלעך־פארקריפלטע יונגפרויען זענען קינדער פון דער קאנ־
סעקווענטזוייבלעכער בין אין בישטאק: פון דער קענינין. גוט,
דאס האסט פארשטאנען. דעם מענלעכן זוימען צו דער האזיקער

אבער וואָס זעסטו ווייטער: א זוימען־חיהילע! דאָס איז אין שום ספק. אין מאַמענט, ווען סאיז געלייגט נעווארן, באַנאַכן נעווארן מיט מעגלעכן זוימען. פון וואַנען?

הו נעמסט א קעניגין און שניידסט איר אויף דאָס לייב. די האָסט די לעזונג. ביי די איי־טרויבן געפינסטו א גרויסן דיקן „זוי־מען־טאַש", אָנגעפילט מיט מעגלעכן זוימען. דערמאָן זיך אין די גאַרטן־שלימאַקעס און שפּיינען. אויך זיי האָבן דעם זוימען נישט גלייך געלאָזט קומען צו די רייפע אייר־קעמערלעך, נאָר האָבן זיך אָננע־זאמלט אין א באַונדערן ליבע־טאַש א זאַפּאַס זוימען, וועלכן זיי האָבן שפּעטער אלעמאל אויסגענאָסן איבער די רייפע אייער. דו הויבסט אָן צו פּערשטיין: אונזער פרוי קעניגין מעג זיך לייגן דורכן יאָר ועכציקטויזנט אייער, אָבער באַפרוכטיקט איז זי נאָר א ייג מאל געווארן. ביי דער באַהעפטונג האָט מען איר אָנגעפילט דעם זוימען־דעזערוואר. און זייט דעמאלט איז זי, אזוי צו זאָגן, אין א העכערן זין טאַפּלט־געשלעכטלעך: דאָס הייסט, אויבהאלטנדיק לעבעריק די איינמאל באקומענע זוימען־חיהילעך אין איר פּארבאר־גענעם טאַש, האָט זי צו יעדער צייט אונטער דער האָנט געגנג „מאן", כדי אלע אירע זעכציקטויזנט אייער איינס נאָכן אַנדערן, לויט דעם ווי זיי ווערן ריף און קומען ארויס אין משך פון חדשים, א ל י ן אן ווייטערדיקער דירעקטער מעגלעכער הילף צו „באפרוכ־טיקן", דאָס הייסט, צו פּארזאָרגן מיט דער נויטיקער „כאראקטער־שפּייז" אין זין פון אונזער אלטן פּאַרליק־מעשהלע.

און אזוי איז עס טאַקע. אין פרילינג איז אמאל נעווען א טאָג, ווען דאָס פריילין קעניגין האָט פּאַרלאָזן איר שלאָס.

„ווען געפלאַצט האָבן די געקנאַפּן" האָט זי זיך פריי ge־טראָגן אין די לופטן. אין דערזעלבער צייט זענען דאָ און אין שכנות נראָד ארויסגעפלויגן די פויל דראָן־ביינען. און די דאָזיקע דראָן־ביינען האָבן זיך א לאָז געמוטן צו איר. ביז צו דעם דאָזיקן התונה־טאָג איז זי גשוען א וועסטאלין, אָבער נאָר וויל סיהאָט איר ge־פעלט די נעלענהייט צו זינדיקן, נישט ווי די טויזנט אנדערע פון דער מלוכה, וועלכע האָבן נעלעבט אן ליבע צוליב דער פּארקריפּלטער קערפּערלעכער אומפעיקייט. ביז צו דעם דאָזיקן התונה־טאָג, אָבער

שמארבן פון הונגער. די קינדער־פראָדוקציע הערט, נאטירלעך, אויף. אבער די סעניגין און דער לעצטער הערבסט־דור פון לעבנס־פעיקע־דע וועסטאלינס, פאר וועלכע סיגילט נישט מער, ווי סוויזט אויס, די לעבנס־נרעניץ פון זעקס וואכן, קומען נליקלעך איבער די שוועריע ציים און דערלעבן א נייעם פרילינג. וואס איצט? איצט קומט אייגנטלעך דאס מערקווירדיקסטע.

אינדרויסן לאבט די זון און סוויגקען די בלומען. די וועסטאלינס וואס האבן איבערגעלעבט דעם ווינטער, פליען ווידער ארויס און ברענגען פרישע שפייז פון דעם ניי־גרעפנטן מארק. און די קענינין... הויבט אויפסניי אן די אייער־פראָדוקציע. יא. אלץ נאך מיט אמתע באפרוכטיקטע אייער. ווייל דער אלטער זוימען־טאש האט נאך אלץ אין זיך זיין גרויסע קראפט. אויף יערן איי פאלט נאך אלץ, ווי פריער, דאס נויטיקע שטויבעלע מעלעכע קראפט. לעבעדיקע מעלעכע קראפט פון די אלטע, שוין לאנג געשטארבענע און באגראבענע דראנען־מענער פון פארגאנגענעם יאר, זוימען־חיהלעך, וועלכע האבן איבערגעלעבט אויף א יאר דעם ליבעראקט און אויף א האלב יאר די לעצטע דראן־בינען אליין...! נייע וועסטאלינס וואקסן אויף. אלץ הויבט זיך, דוכט זיך, אן נאר פון אנהויב. אבער מיטאמאל איננאנצן א נייעם.

אונזערע וועסטאלינס, וועלכע ברענגען נישט נאר אריין אין בינשטאק ברויט און נעקטאר, נאר בויען אויך און פאריכטן אומ־אויפהערלעך איינווייניק אין בינשטאק, האבן אין דער שטיל אויפ־נעבויט א גווויסע צאל קינדער־קעמערלעך, וועלכע זענען גרעסער, וויי די נשוויינלעכע. און בשעת אונזער נעטרייע פרוי קענינין נעמט זיך באשענקען אויך די דאזיקע גרעסערע קעמערלעך מיט דער לעבנס־מתנה, פירט זי אבער דערביי דורך א רעוואלוציאנער נייעם.

זי לייגט אויך אין די דאזיקע קעמערלעך אריין א נשוויינלעך איי. אבער נעם נאר דאס איי אונטערן מיקראסקאפ: די בינען־קע־ניגין האט שפעם פארגעסן. זי האט דעם איי נ י ש ט נעגעבן דעם נויטיקן טראפן זוימען! זי קען, ווייזט אויס, לויט איר אייגענעם ווילן שפעגען אדער האלטן פארמאכט דעם אינערלעכן זוימען־טאש, און דאס מאל האט זי אים נישט נעשפנט. אומבאפרוכטיקטע אייער:

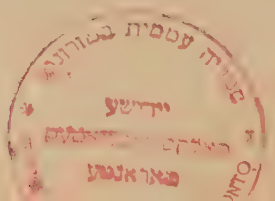

אומגעהויערער מאסן־פראָדוקציע האָבן דער דאָזיקער קאָמיגין נע־
גענבן די דראָן־בינען. אָבער איצט אָנטשטייט דאָך א נייע פראָבע
פון וואָנען האָט זיך געוואָמען די בינען־קאָניגין? פון וואָנען זענען
נעקומען די דראָן־בינען, וועלכע האָבן זיך פלוצלונג אין אונזער ע־
שיכטע באָווייזן אין פרילינג? און פון וואָנען האָט זיך, ענדלעך,
געוואָמען דער ערשטער דור פון די וועסטאָלינסס? עס איז דאָך
פארשטענדלעך, אז א יין אזא דור האָט שוין נעמוזט זיין, איידער
די קאָניגין האָט נעקאָנט אָנהויבן לייגן אירע אייער. דער דאָזיקער
ערשטער דור האָט נעמוזט פרייער האָבן אויפגעבויט די קאָנדער־
קאָמערלעך, אין וועלכע אונזער פרוי־קאָניגין זאָל שפעטער קאָנען
אריינלייגן אירע אייער. און אז די דאָזיקע ערשטע אייער זענען
שוין נעווען נעלייגט, האָט ער נעמוזט די ערשטע אומבאהאלפענע
ווערימלעך שפייזן, אנדערש וואָלט דער גאנצער שיינער מעכאניזם
באלד נארנישט נעקאָנט צושטאנד קומען.

כדי צו לעזן די דאָזיקע דריי נייע פראָגן, וואָלטן מיר אייגנט־
לעך זיך נשראָפט נעמען צוריק. אָבער אין דער דאָזיקער וווּנדער־
וועלט מאכט נישט אוים, אז מיר וועלן צו דעם זעלבן צווּעק וויי־
טער איינפאך גיין פאָרויס. דאָ ביסטו אלעמאל ווידער אין אָנהויב,
ווי ביים יאָר, וואָס קומט פון פרילינג און גייט דורכן זומער,
הערבסט און ווינטער ווידער צום פרילינג.

אלזא ווייטער צו דער געשיכטע. אָרום הערבסט הויבט זיך
אָן אין בינשטאָק א קרייץ־צוג קעגן די ביז־איצט נאָך נעדולדיעטע
דראָן־בינען. אָדער זיי שטאַרבן אליין פאר הונגער, ווייל, ווי נאָר
דער אלגעמיינער פראָווייאַנט הויבט אָן ווערן קנאפער, הערט מען
זיי אויף צו שפייזן; אָדער זיי ווערן איינפאך ברוטאַליזירט, דער־
שטאָכן צום טויט און אַרויסגעוואָרפן פאר דער טיר. פון קיין הע־
בערע זיטן ווייסט מען נישט אין דער דאָזיקער בינען־מלוכה. דער
מענטש רופט אָן דעם דאָזיקן ספעקטאקל „די דראָנען־שחיטה".

נאָך דער דאָזיקער באַרטאַלאָמעאוס־נאַכט, וועלכע ווערט דורכ־
נשפירט צוליב שפּאַרזאָמקייט, הויבט זיך אָן דאָס ווינטער־לעבן.
דער גוט פארמאכטער בינשטאָק און די צונויפגענעפרעטקייט פון די
בינען באשיצן זיי פאָרן פראָסט, די אָנגעזאמלטע זאפאס לאָזן נישט

נאָך אין זיך פון דער פאַדאיאַרעדיקער באַהעפטונג אַ ריזיקן זאַפּאַס מענלעכן זויטען, וואָס קאָן נאָך קלעקן אויף צו באַפרוכטיקן מיט־דעסטנס אַ מיליאָן אייער. אמת בלייבט אָבער אין זין פון דער פּאַר־מענאַגענעזיס יענער פּאַקט: אז די דראַנען־אייער, וועלכע זי לייגט, שטעלן מיט זיך פּאַר יונגפרוי־אייער, וועלכע קיין שום מענלעכער זויטען האָט נישט אָנגערירט.

די דאָזיקע וונדערלעכע דערשיינונג איז פאר אונזער פּאַל אינגאַנצן נענוג.

עס ליגט דאָ פאַר אוֹנז אייגער פון יענע פּאַלן, ווו דער נאַ־טור־פּאַרשער וויל אויסשרייען דעם אלטן פּאַרצוויפלטן פּאַראַ־דאָקס: איך האָב עס נעזען, אָבער איך גלויב עס נישט. אָבער אָן פּאַקט אליין קאָן מען היינט שוין נישט צוויפלען. די נענויעסטע פּאַרשער האָבן עס ווידער און ווידער פעסטגעשטעלט. עס איז אַ חוץ דעם פעסטגעשטעלט געוואָרן אַ גרויסע צאָל ענלעכע פאַלן אויך ביי אנדערע גליִדער־חיות, וועלכע שטעלן אריין דעם חאַנען־פּאַל אין אויך אלגעמיינער ליניע.

טעאָרעטיש זעסטו אָבער דאָ פאַר זיך דעם נראָבסטן אויסנאַם פון דעם כלל, וועלכער איז אין דער נאַנצער חיות־ און צמחים־וועלט „אַן אויזערנער געזעץ פון דער געשלעכטלעכער פרוכפערונג". אָן אויסנאַם פון דעם כלל, אז צו דער פרוכפערונג איז אומבאדינגט נויטיק אַ צוזאַמישונג פון אַ מענלעכן זויטען־קעמערל מיט אַ וויבלעכן אויי־קעמערל. מיר וויסן, אז צוזאַמען מיט דער דאָזיקער געשלעכטלעכער פרוכפערונג איז וויט ביז אין די רייען פון די פילקעמערלדיקע באַשעפענישן דערהאַלטן געוואָרן אויך יענע שלטע אייפּאַבע טיילונג, וווּ מיר האָבן דאָס געזען ביי דער הידרע און אפילו ביים ים־שטערן. אָבער נישט אין דעם גייט דאָ, נאָר אין אומבאַפרוכטיקט אויי־קעמערל, וואָס וועט אפילו נישט נעריצט ווערן פון אַ נייער בריאָה, פונקט ווי עס וואָלט יאָ געווען באַפרוכ־טיקט.

עס איז זיך שווער דערין אריינצוטראַכטן! די נאַנצע אומגע־הויער־פאַרויקלטע נעשיכטע מיט דער אַפוואַרפונג פון אַ העלפט

זאל דאָס זיין נאָר א קינדער־שפּיל? זאָלן די דאָזיקע גרויסע סעמסר־לעך זיך נישט אָנפילן מיט לעבן?

אָבער וואָס זעסטו! די וועסטאָלינעס שטעלן צו אויך די דאָזיקע אומבאַפרוכטיקטע אייערלעך די זיסע שפּייז־קאָשע, זיי דערווארטן, ווי דו זעסט, נישט קוקנדיק אויף דעם אַלעם, אַן אַנטוויקלונג פון די דאָזיקע אייער. און זיי זענען נערעכט: פון אומבאַפרוכטיקטן איז קומט ארויס דאָס וועריאַל, וואָס ווערט וויטער נעשאַפֿן, עס ווערט א פּופּע און אויפן פיר און צוואַנציקסטן טאָג שפּאַצירט ארויס פון דעם גרויסן קינדער־קעמערל א דיקע ד ר א ן־ב י ן.

רעטענישׂ איבער רעטענישׂ. די קענינין קאָן באַפרוכטיקן אירע אייער מיט מענלעכן זוימען, וועז זי ווייל. ווייל זי עס נישט (ד. ה. שטעלט זיך איר אקעגן א נעוויסער באשטימטער אינסטינקט), באַפרוכטיקט זי נ י ש ט נעוויסע אייער, וועלכע זי לייגט ארײַן אין באַזונדערע גרויסע קאַמערן פון בינשטאָק, און פון די דאָזיקע אייער קומט ארויס אלעמאָל, לויט אן אייזערנעם נעזעץ, אָנשטאָט די פּאַרפּלטע זוּעסטאַלינס, אמתע נעשלעכטלעך־פּעיקע דראַן־בינען, ד. ה. „ער"ס. לאָז אויף א מינוט צו דו באַנעצע בינען־מלוכה און פּאַרטראַכט זיך גוט איבער דעם אייגציקן וועגרישׂלעכן פּאַקט, וועלכן דו האָסט נאָר וואָס נעזען.

אַרטענאַנעזיס דופט אָן חער נאַטור־פּאַרשער די דאָזיקע דערשיינונג.

פון פּאַרטענאָס, וואָס באַרייט אויף גריכיש יונגפרוי, און געזעזים — די אָנטשטייונג אָדער פּרוכפּערונג. יונגפרוי־פּרוכפּערונג. דערמיט מיינט מען נישט, אז סיוועלן נעבוירן יונגפרויען, נאָר אז יתנפרויען, נישט באַפרוכטיקטע פרויען, נעבוירן קינדער. אזוי ארום פּאַסט דאָס וואָרט אפילו נישט אינאַנצן פּאַר אונזער ביישפּיל.

ווייל, ווי מיר ווייסן, איז אתנזר פרוי ביטן־קעניגין שוין לאַנג נישט קיין יונגפרוי, — זי, וועלכע האָט אין איין יאָר נעלייגט אזוי פיל אָן אזוי פיל טויזנט באַפרוכטיקטע אייער אָן וועלכע האָט

אדער פירסן חור האָט זיך עריאָס ווידער צוריקגעשטעלט דער פרית־
ציפ „כאָן און ווייב" און סאָוז ווידער איינגעפרשטן די נע־
שלעכטלעבע פרוכפשרונג. ווי געזאָגט, פאָסט דער דאָזיקער מאָר־
גלייך נישט אינגאנצן צו אונזער פאל.

די יונגע דראָן־ביגען וואָקסן נישט ארויס פון דער ביגען־
קסיגין ווי א קנאָספ, נאָר זיי אנטשטייען אויף א האלבן גע־
שלעכטלעכן וועג. נישט סער, וואָס ווי נאָר זיי מאכן דורך
דעם דאָזיקן האלבן וועג, שטעלן זיי ארויס דעם נעשלעכטלעבן פריי־
ציפ א נאָן, און אנטוויקלען זיך ווייטער אן צוויישן האלבן וועג, אן
דעם מענלעכן זוימען. אבער אויב די פאלן זענען אפילו נישט
אינגאנצן אידענטיש, האָסטו אבער דאָ פאר זיך א גשוויסע אנא־
לאגיע.

ביי די היידע־פאליפן האָסטו געזען די נעשלעכטלעבע פרוכ־
פערונג און די קנאָספן־פרוכפשרונג ביי דער זעלבער חיה אין
איין און דער זעלבער ציט. ביים באָנחוואָרים זענען די
דאָזיקע ביידע אופנים פארגעקומען אין נאָכן אנדערן.
לאָז א מינוט אין דער זיט דעם אונטערשיד צווישן דער נע־
שלעכטלעבער פרוכפשרונג און דער קנאָספן־פרוכפערונג און בא־
טראכט נאָר דעם דאָזיקן ציט־אונטערשיד.

אָט האָסטו פאר דיר אן אינסעקט. עס פרוכפערט זיך פריער
לויט אלע כללים פון דער גרויסער דערגרייכונג פון אונזער אלטן
קאָרליק־מעשהלע: ריין געשלעכטלעך. דער מאן נעפינט דאָס ווייב,
ביידע גיסן צונויף א זוימען־קעמערל מיט אן איי־קעמערל, און
פון דעם צוזויפגענאָסענעם קעמערל, אין וועלכן דער זוימען און
דאָס איי האָבן זיך, אזוי צו זאָגן, קעגנזייטיק „אויפגעפרעסן"
וואָקסט ארויס א נייַ, יונג אינסעקט. דאָס דאָזיקע נייַע אינסעקט
(דערמאָן זיך אן דעם קאָרליק־מעשהלע) איז ווידער אָדער מאן
אָדער ווייב. דאָס אלטע אינסעקטן־פאָר געבוירט יונגע פון ביידע
געשלעכטער אין איין און דער זעלבער ציט. פארוואָס
פון דעם אָדער יענעם איז קומט ארויס אן „ער" אָדער א „זי"
בלייבט דערווייל א סוד, אבער דאָס שטערט איצט נישט דיר עסט
אונזער נשר־אנקענגאנג.

כראַמאָזאָמען אין ישׂן קאָמערל, מיט דער צוגויפגעשטאָנ פון די צוויי פאַרשידענע העלפטן, כדי צוגויפגיסן צוזויי אינדיווידואַליטעטן, איז נישט קאָנקריק אויף אלע נעזעצן פון דער נעשלעכטלעכער בראָכפערונג, דאָ פשוט נישט נילטיק: ביי טייל פון די דאָזיקע יונגפרוילעכע אייער־לייגער (וווי נעזאָגט, געפינען זיי זיך נישט נאָר ביי די האָניק־ביגען, נאָר אויך ביי פאַרשידענע מינים לויז, וועספן, קרעבסן) איז באַוויזן געוואָרן, אז דאָס יונגפרוילעכע איז האַלב ביר ט נישט זייער כראָמאָזאָמען, אויב עס וועט נישט באַפרוכטיקט. ביי אונזערע בינען האָבן טייל מיקראָסקאָפּיקער באַמערקט, אז פריער קומט אין דעם דראָנען־אי פאָר א האַלבידונג פון די כראָמאָזאָמען, דערביי וועט אויך העלפט, ווי נשוויינלעך, אָפּגעשוואַרפן, און די אנדערע וואַרט, אנוי צו זאָגן, א ווייליע אויפן זויטען. קומט אָבער נישט דער דאָזיקער זויטען מיט זיין נויטיקער צוווייטער העלפט פון די כראָמאָזאָמען, וועט נלייך די כראָמאָזאָמען־העלפט פון איר ווידער פאַרטאָפלט, סדי סתּאל זיך קאָנען אָנהויבן די אנטוויקלונג פון דער דראָן־בין. דאָס איז אלץ זייער משרק ווירדיק!

איך וועל פרוווון דיר צו נעבן א קלייניע הילפּ־קאָנסטרוקציע, וועלכע וועט דיר מענלעך מאכן בכלל צו טראַכטן וועגן דער דאָזיקער דערשיינונג, אָדער וועלכע וועט דיר ישׂראַפאַלס באַלויכטן די איבערנאַנג מאָמענטן צו דער דאָזיקער דערשיינונג. קיין אכטע דשרקלערונגען דערפון זענען איצט נאָך נישט פאַראן.

ביים הידרע־פאָליפ זענען, ווי מ ווייסט, אויך אַרויסגעוואַקסן קינדער, ווי קנאָספן דירעקט פון קערפער, אָן שום באַציונ צו די וויבלעכע אָדער מענלעכע געשלעכטלעכע אָרגאַנען פון דער חיה. ביי דער מערהייט און נאָך בעסער, ביים באַנוואָרים זאָסטו נעזען, ווי די דאָזיקע פרוכפערונג דורך קנאָספונג קומט אלס נויטוועגדיקער עטאַפּ נאָך דער נעשלעכטלעכער פרוכפערונג. דו האָסט בעזען חיות, וועלכע האָבן זיך באַהעפט לויט אלע כללים, מאן און זוייב, זוימען און אייער. אָבער פון די יונגע, וואָס זענען אנטשטאַנען פון דער דאָזיקער באַהעפטונג, זענען שפּעטער אַרויסגעוואַקסן נייע יונגע דורך קנאָספונג. און ביי דעם דאָזיקן דריטן

וואלט פון איין זייט אן געשלעכטלעכער באהעפטונג ווייטער ג־
בירן די „ש"ס, פון דער צווייטער זייט וואלט זי אבער צוגאמען
מיט דעם „ש" געבורן די „זי"ס, וועלכע וואלטן ווידער נעקאנט
אן באפרוכטיקונג (אלס ריננען פון דער נייער קיים) מעבירן נייע
מענער. מיר וואלטן אזוי אדום באקומען אזא קייט: נעשלעכטלע־
כע באהעפטונג פון מאן און ווייב; אלס רעזולטאט א ווייב; דאס
דאזיקע ווייב קאן אן א נייער באהעפטונג דירעקט פון זיך אויף
א האלב־נעשלעכטלעכן אופן (ד. ה. דורך אומבאפרוכטיקטע אייער)
געבורן מענער; אבער עס קאן אויך דורך דער באהעפטונג מיט
א מאן אין דערזעלבער צייט געבורן נייע ווייבער אויפן שטרעכן
נעשלעכטלעכן וועג, ד. ה. דורך באפרוכטיקטע אייער. די מענער
האדרן אומבאדינגט האבן צו דער וויטשחדיקער פרוכטפערונג די
באהעפטונג מיט נייע ווייבער און קערן דערמיט צוריק צו דער צו־
שטאנד פון ערשטן ריננ פון דער קייט; די ווייבער בילדן דאקעגן
דעם צווייטן ריננ אן פירן זיך אויף אן פרוכטפערן זיך אזוי ווי
זייער מוטער.

עס חוכט זיך דיר, אז אלץ גייט שוין אין אחדנונג. אבער
באטראכט זיך: דו ביסט דאך צוגעקוטען צו אונזער פאל מיט דער
בינען־קענינין. אונזער בינען־קענינין, ווי מיר האבן זי אויבן ג־
זען, שטעלט מיט זיך פאר אייגנטלעך דעם נעשיידערטן צווייטן
ריננ פון דער דורות־קייט.

זי איז א ווייב, וואס קאן פון זיך, אלס גליד פון דער דורות־
קייט, געבורן אן באהעפטונג אויפן האלב־נעשלעכטלעכן וועג
(דורך אומבאפרוכטיקטע אייער) נאך א דריטן דור: די משנלעכע
דאקן־בינען. זי קאן אבער אין דער זעלבער צייט אחוץ דעם זיך
באהעפטן מיט א מאן. דו האסט געזען, ווי אונזער קענינין האט
דאס לעצטע מאקע נעטריי אויסגעפירט אין איין שיינעם פרילינגס־
טאג מיט די דעמאלט־פארהאנענע מענלעכע דראנען. און דערנאך
ליינט אונזער בינען־קענינין כסדר באפרוכטיקטע אייער, פון וועל־
כע סאומען ארוים ווייבער. אין אונזער בינען־פאל זענען דאס דער־
ווייל שלעכטע, נעשלעכטלעך־פארקריפלטע ווייבער: אונזערע טויזנ־
טער און טויזנטער אריטע וועסטאלינגס. אבער דאס איז ווידער א

שטעל דיך נאָר פּאַר, אז דאָס דאָזיקע „אין איין און דער ועלבער ציים" פֿאַרוואַנדלט זיך אויך אין דעם דאָזיקן רייַדע־שלעכטלעכן פֿאַל דורך וועלכער סיאיז ווונדערשלעכער פֿאַרוויקלונג פון די אומשטענדן אין א „איינס נאָכן אַנדערן". איך מיין, די זאָלסט דיר עס פֿאַרשטעלן אזוי: די צוויי אַלטע אינסעקטן, דער „ער" און די „זי" באַהעפטן זיך צוזשלעכטלעך, אַלס פּראָדוקט פון דער באַהעפטונג קומט אַבער נישט אַרויס א הויפן יונגע פון פֿאַרשידענער געשלעכט, וועלכע קאָנען זיך ווייטער באַהעפטן. נאָר סאָנטשטייגן, ווי ביים באַנחוואַרים, איינער נאָכן אַנדערן צוויי דורות: פֿרישער די „זי", וועלכע האָט אַבער די פּעיקייט אין א געוויסער צייט אַדום צו געבוירן פון זיך אַן באַזונדערטיקונג אַן „ער", דאָן קומט ווידער פֿאַר א נייע באַהעפטונג, וועלכע הויבט אָן די קייט פונדאָסנייַ.

אזוי ווי מיר ווילן זיך דאָ נישט פֿאַרשטעלן קיין קנאַפּונג, בלייבט אונז ביי אזא לאַנג איבער נישט שפּעט אַנדערש, ווי זיך פֿאַרצושטעלן אַן אַנטוויקלונג דורך דרייַ דורות, פון וועלכע איינער פֿרוכפּערט זיך געשלעכטלעך, דער צווייטער פֿאַרקריפּלט־אַדער האַלב־געשלעכטלעך און דער דריטער ווידער געשלעכטלעך. פֿרישער האָבן מיר דאָס אלטע גשווינלעכע נעשלעכטלעכע פּאָר. פֿון זיי קומט אַרויס איין אייניציק זוניב. פון דעם דאָזיקן ווייב קומט אַרויס דורך אַן אומבאַפֿרוכטיקטן אויי (דאָס הייסט דורך „האַלבער" געשלעכטלעכער פֿרוכפּשרונג) אַן „ער". דער דאָזיקער האַלב־געשלעכטלעך נעבוירענער „ער" מוז זיך ווידער אָפּ־זוכן א פֿרעמדע „זי", כדי מיט איר אויפֿסנויי אַנצוהויבן די נאָנצע דורות־קייט פון אַנהויב.

דיר איז נישט שווער זיך פֿאַרשטעלן טעאָרעטיש אזא קיים? עס קאָנען דערבייַ, נאַטירלעך, אויך פֿאַרקומען קאָמפּליקאַציעס. לאָמיר זאָגן, אַז די ערשטע ווייבלעכע בריאה, וועלכע האָט אין זיך די קראָפט צו געבוירן אַן א באַהעפטונג מענלעכע יחנע, באַהעפט זיך אַבער אַחוץ דעם אויך מיט א נראד אונטערגעקומענעם „ער". זי וואָלט מיט זיך אזוי אַדום גלייכצייטיק פֿאַרגעשטעלט דעם צוויטן און דעם שרשטן רינג פון דעם דורות־קייט, דאָס הייסט, זי

אייערשטאָק און אים פּעיק צו מאַכן צו אַן אייער־פּראָדוקציע. אמת, אין לעצטן פאַל קאָן זי אַרויסגעבן נאָר אומבאַפרוכטיקטע, ד. ה. דראָענען־אייער. אָבער פון דעם נאָנצן פּאַקט ווערט קלאָר, אַז די וועסטאַלין איז נאָר א קינסטלעך־פּאַרקריפּלטע פּאָרם פון דער „זי", וועלכע קאָן אפילו שוין דערוואַקסענערהייט ביי אַן ענדערונג פון דער דיעטע ווידער ביז צו א נעוויסער מדרגה אָנטוויקלען אין זיך די ווייבלעכע אייגנשאַפטן...

איצט זעסטו, ווי די בינען־נעשיכטע אָנטשפּרעכט אינגאַנצן אונזער פּריערדיקער טעאָרעטישער קאָנסטרוקציע. אין אַנהויב אַן אטאָער באַהעפטונגס־אָקט צווישן מאַן און ווייב: דראָן־בין אוֹן קע־ניגין. פון דעם דאָזיקן באַהעפטונגס־אָקט קומט אַרויס נישט א דור פון מענלעכע אין ווייבלעכע בראָאים, נאָר צוויי דורות, אייגער נאָכן אַנדערן, פון פאַרשידענע געשלעכטער: א ווייבלעכע בינען־קעניגין, וועלכע געבוירט פון זיך אַן א נייער באַפרוכטיקונג ווידער מענלע־כע דראָן־בינען. דער פאַל ווערט נאָר איינפאַך קאָמפּליצירט דאָדורך, וואָס דיזעלבע קעניגין, איידער זי נעמט זיך צו דער פאַרטעאָנע־נעטישער פרומפּערונג, באַהעפט זיך מיט אנדערע מענער אין גע־בוירט פון דער דאָזיקער באַהעפטונג ווייבלעכע בינען.

וועג דו באַטראַכסט אויף אַזאַ אופן דעם ווונדערלעכן יוגנ־פרוילעכן געבוירונגס־אָקט פון די דראָן־בינען, פאַרלירט ער ווייַ־ניקסטנס א טייל פון זיין פאַראַדאָקסאַלן און צושטערנדיקן כאַראַק־טער. דער באַהעפטונגס־פּרינציפּ מיט זיין אַלטן רעצעפּט פון דער צונויפגיסונג פון אייַ און זוימען ווערט נישט צושטערט דורך דעם דאָזיקן אָקט: דו זעסט, ווי דורכאויס נויטיק סאַאז נאָך אַלץ די באַהעפטונג, כדי די מאַשין זאָל קאָנען בלייבן אין שאַנג.

און סוף כּל סוף קאָנען אונז די דאָזיקע פאַרוויקלונגען אייגנט־לעך נישט איבערראַשן אין א גשאיכטע, וועלכע באַשטייט פון אזוי פיל ווונדער, וואָס האָבן נישט זייער גלייכן אין דער נאַטור חיות־וועלט. לאָמיר דיר ווייסער דערציילן די דאָזיקע ווונדערלעכע בינען־מעשה.

LIBRARY AND READING ROOM OF THE
Jewish National Workers' Alliance

זאר פאר זיך, וועגן וועלכער מיר וועלן נאך רעדן. אלנפאלס געבוירם די בינען־קעניגין אויפן נעשלעכטלעכן וועג ווייבער און דערמיט דערפילט זי די אויפגאבע פון צוויי־טן רינג פון דער דורות־קייט.

איצט שטעלט זיך אבער נאך איין פראגע. צי שטאמט אויך אונזער בינען־קעניגין אלייז פון אן אמתער געשלעכטלעבער באר העפטונג צוויש מאן און ווייב? און צי פירן דורך די „פארטענא־גענעטיש" נעבוירענע מענער, דאס הייסט די פרילינגס־דראגן פון דעם צוויי־טן יאר, ווידער אמאל די באהעפטונג מיט ווייבער, אזוי אז די קיים הויבט זיך אן פונדאסנייי? דא זענען מיר ווידער גליקלעך צוגעקומען צו דער ווייטערדיקער פארטזעצונג פון אונזער בינען־נעשיכטע. און איך דארף דיר נאר פשוט די דאזיקע נעשיכטע ווייי־טער צו דערצייל, אז דו זאלסט זען: יא, עס איז אויך אין די דא־זיקע ביידע פונקטן אלץ פונקט אזוי, זוי מיר האבן זיך עס טעארע־טיש פארגעשטעלט.

קדם כל גלייך אן אויפקלערונג. אהטזער קעניגין האט ביז אהיצט נעבוירן פון די באפרוכטיקטע אייער נאר ווען־כאלים, ווען־כע זענען, אמת, נשוועז ווייבער, אבער נישט קיין נעשלעכטלעך־פעיקע. איצט, נאכדעם ווי עס זענען נעבוירן נשוואך פון די אומ־באפרוכטיקטע אייער די דראן־בינען, קומט אלם קרוין פון דער נאנצער נעשיכטע די הויפט דערשיינונג: די בינען־קעניגין נעד בוירט נעשלעכטלעך־פעיקע ווייבער. דאס הארף מען אבער פארשטיין אויף פאלגנדן אופן.

קוים זענען די דראן־קעמערלעך אויסנעבוירט און אבנעפילט מיט אייער, נעמען זיך די פליסיקע ווענסאלינס ווידער צו א הויבן מין נעבוי. זיי בויען אויף פלאשן־פארמיקע, נאך נרעסערע און נאך פעכ־טערע קאמערן. און דאכמאל נאר א פאר אזעלכע קאמערן. אבער די דאזיקע שטעלעבע קעמערלעך האבען ווען די וויכטיקסטע פון דעם נאנצן בינשטאק. אין זיי הארף אויפוואקסן נישט ווייניקער ווי... נייע קעניגינס. מינדעסטנס אייגע, משלך אבער, אז עט־לעבע.

געשיכטע. אבער מען זעט שוין, אז די קראפט פון דער פאטריארכין וועלט שוואכער. אזוי פיל טויזנטער אייער, ווי אין ערשטן יאר, לייגט זי שוין נישט. אבער לייגן לייגט זי דאך נאך אלץ. און דאס דריטע יאר מאכט זי אויך דורך: צום פערטן מאל קאן זיך אנהויבן דער קרייזלויף! באטראכט נאר: דאס האזויקע אלטע אינסעקט האט אזוי איבערגעלעבט דעם גרעסטן טייל פון אירע קינדער, וואס לעבן געווייניגלעך נישט מער ווי זעקס וואכן און אפטמאל נאך ווייניקער, ווי א מענטשלעבער פאטריארך, וואס וואלט דערגרייכט אן עלטער פון אלט הונדערט יאר.

און אין דער האזויקער בריאה לעבט דורך דער גאנצער ריזיקער צייט, ערשטנס, די פעיקייט, וועלכע זי האט געירשנט פון ד. עלטערן צו געווירן פארטענאגענטיש אן א באהעפטונג נייע בינען, מענלעבע דראנען, און צווייטנס, דער זוימען, ועלכן זי האט באקומען ביי דער באהעפטונג אין ערשטן פרילינג פון איר לעבן, און וועלכער באפרוכטיקט די אייער און לאזט פון זיי ארויסקומען ווייב־לעבע בינען, וועסטאלינס און קעניגינס.

דער דראנען־הויז, וואס האט פון זיך ארויסגעגעבן דעם זוימען, איז שוין הדיי יאר טויט. דאס זוימען־חיה־לע, דאס אומפארענדער־טע, קיין שריט ווייטער נאך נישט אנטוויקלטע זוימען־חיה־לע, האט איבערגעלעבט זיין „מאן", דאס הייסט זיין פריערדיקן טרעגער אויף נאנצע הדיי יאר. דאס איז פונקט אזוי, ווי ווען ביים מענטש זאל דער זוימען איבערלעבן דעם פאטער, ועלכער איז געשטארבן צו זעכציק יאר, מיט העכער 700 יאר, און נישט דער „זוימען" אין ביבלישן זין, וועלכער מיינט סימבאליש די מענטשלעבע דורות־סיט, נאר טאקע דער זוימען אין אייגנטלעכסטן זין פון דעם וואָרט. דו פארשטייסט, או מיר שטייען דא ווידער פאר אייגעם פון די טרעכטע וווערער פון דעם אזוי אומגעלעך וווונדערלעבן ליבע לעבן...

די בינען־געשיכטע אליין ענדיקט זיך מיט דעם דאזיקן לעצטן וואָרט. אין טייל פאלן לעבט און פרוכפערט זיך אזא פאטריאר־כישע בינען־קעניגין נאך בייז פינפצן יאר, אזוי או אלע ציפערן וואקסן נאך מער אויס. דערנאך קומט זי אבער ענדלעך צום ציל,

פאקט האָט, ווי דו פֿערשטייסט, א קאַלאָסאַלע באַרייטונג פֿאַר דער באַאורטיילונג פון דעם גאַנצן וועזן דער דאָזיקער בינען־פאַמיליע בכלל. דו זעסט גלייך הערמיט די לעזונג פון דעם ברי־דיקן רעטענישׂ: פּאַרוואָס פון די באַפֿרוכטיקטע אייער זענען ערווי־געקומען וועסטאַלינס און נישט קיין נעשלעכטלעך־רייפֿע וויבער.

פּאַקטיש קאָן זיך פון יעדן באַהרוכטיקטן איי פון דער קעניגין אַנטוויקלען א נאָרמאַלע „זי". אָבער לויט דעם, ווי עס ווערט געשפּייזט, ווערט דאָס דאָזיקע איי באַלד אין אַנהויב פון דער אַנט־וויקלונג פֿאַרקריפּלט אלס וועסטאַלין אָד ער עס ווערט רייף אלס קעניגין.

מיט אַנדערע ווערטער: די וועסטאַלין איז, אלס אזעלכע, א קינסטלעכער פּראָדוקט, וועלכער ווערט שפּעטער געשאַפֿן דורך א קאָפּער דערנערונג. אין דער גאַנצער פּריערדיקער צייט האָבן די וועסטאַלינס פון בינשטאָק, אלס קינדער־וועכטערינס, בכיון גע־לאָזט אַנטשטיין נאָר נייע וועסטאַלינס. און איצט צום ערשטן מאָל זענען זיי ווידער בכיון אָפּגעטרעטן פון זייער פּרינציפּ און האָבן דורך דער כלומרשט „בעסערער", אָדער בעסער גשאַפֿנט צום ערשטן מאָל דורך דער נאָרמאַלער שפּייזונג פון דעם איי, געלאָזט אויס־וואַקסן אַ „קעניגין".

דער דאָזיקער פאקט איז אינגאַנצן זיכער. אַן אומצווייפֿלי־קער צווייטער פאקט באשטעטיקט נאָך שטאַרקער דעם ערשטן. עם מאכט זיך, אז דער בינשטאָק פֿאַרלירט די קעניגין דורך א פלוצ־לונדיקן מיט אין פרילינג, נאָך איידער זי האָט געלייגט אירע אייער אין די קעניגלעכע קאַמערן. דאָן ווערט איינפאַך איינס פון די יונ־גע שלייערלעך, פון וועלכן סיהאָט געזאָלט ארויסקומען א וועסטא־לין, דורך פֿריוויליגירטער לוקסוס־שפּייז דערצויגן אלס קעניגין; דאָס איינפאַכע קעמערל, אין וועלכן דאָס דאָזיקע שלייערל האָט זיך געפונען ווערט נאָך שפּעטער איבערגעמאכט אויף א קעניגלע־כער קאַמער. עס מאכט זיך, אז די קעניגין שטאַרבט אוו אין נאָכצן ביגשטאָק איז צו יענער צייט נישטאָ קיין יונג וועסטאַלין־שלייערל, הויבט מען אָן צוצושטעלן אינטענסיווע דערנערונג שוין א פאַרטי־קער וועסטאַלין, וועלכע באַווייזט דאָדורך ענדלעך אויסצוליכן איר

באלד זענען שוין די שייגע קעניגלעכע קעמערלעך, אמתע קעניגלעכע קיכדער־צימערן, פארטיק. איצט אבער אנטשטייט ווידער א פראגע: וווּ וועט די כינעזער־קעניגין נעמען קעניגין־אייער? די אלטע קעניגין האט דאך ביז איצט שוין נעבוירן אן געלייגט אלץ, וואס סיאיז נאר נויטיק געווען, וועט זי מסתמא אויך דאס דאזיקע לעצטע נויטיקע קונדשטיק באווייזן. אבער נישט ווילנדיק טראכטן דאך: ווי אזוי? די נייע צוקונפטיקע קעניגין דארף דאך יוידער זיך א „זי", נישט אזוי? דערביבער וועט פאר איר נישט טויגן קיין אומבאפרוכטיקט איי, ווייל פון אים וואלט ארויסגעקומען א דראן־בין, אן „ער". אבער צי וועט אויך דאס באפרוכטיקט איי געגנג זיין? ביז איצט זענען פון די באפרוכטיקטע איישט (דו האסט עס געזען אויף אזוי פיל טויזנטער ביישפילן) ארויסגעקומען, אמת, „וויבער", אבער כסדר נאר דעפעקטיווע, מיט אן אייגנגעדאנקן אישרשטאק און פארקריפלטע באהשפטונגס־טיילן: ועפסטאלינס. צי זאל די קעניגין אין זיך האבן נאך א באזונדערן סארט אייער, וואס וועלן דעם דאזיקן פאל אויך ביקומען?

אומזיסט. זי האט נישט מער קיין „דריטן קוואל", פון וועלכן זי זאל קאנען ששפן. אבער דאס „נייע", דאס נויטיקע „דריטע" קומט אן נאר פון אן אנדערער אומדערוואַרטעטער זייט.

די בינעז־קעניגין לייגט אריין אין דעם קעניג־קעמערל א גלעזעלעך איי, פונקט ווי סאוואלט דערפון געדארפט ארויסקומען אן אייגפאכע וועפסטאלין. דאס איי באקומט זיין שפריץ מענלעכן זוימען פון דעם אומשטערבלעכן זאפאס, און דערמיט האט די קעניגין אלס מוטער איר זאך אפגעטון. אבער איצט קומען ווידער מיטאמאל די דערציענדריקע וועפסטאלינס פון בינשטאק און הויבן אן דאס פריוויילעגירטע קינד פון אנהויב אנדערש און רייכער צו שפיין.

דער רעזולטאט פון דער דאזיקער אינטענסיווער שפיזונג איז די אנטוויקלונג פון אן אמתער געשלעכטלעך־פעיקער „זי"... אנשטאט א וושכטאלין אנטשטייט אין דער קעניגלעכער קאמער א נייע קעניגין, דאס הייכט, א בינען־„זי" מיט א גוט אנטוויקלטן אייערשטאק, מיט א באהשפטונגס־פעיקער, געשלעכטלעכער עפענונג און מיט א נארמאלן זוימען־טאש. דער דאזיקער

מוז פֿאַרקומען א צוטיילונג, — א צוטיילונג פון דעם נאַנצן פּער־סאָנאַל אין צוויי שטאָמען, פון וועלכע נאָר איינער קאָן בלייבן אויפן אָרט, דער אַנדערער אָבער מוז אויסוואַנדערן: ביי ישׂראל מוז, פֿאַרשטייט זיך, בלייבן א יי ן קעניגין: ביי איינעם די אַלמע און ביים צווייטן די נייע. ווי די אַלטע איטאַלישע שטאַמען פֿלעגן

אין שוועדע צייטן אוועקצובן אַלס „פּריליגעגס־קרבן (ver sacrum פֿריי אין דער האַנט פון די געטער א גאַנצן דור רייפֿע יינגלעך און מיידלעך, צווינגענדיק זיי פֿשוט אויסצוואַנדערן, אזוי מוז אויך דאָ איינע פון די צוויי העלפֿטן פון בינען־שוואַרעם אַרויס אין גלות אַלס פּריליגעס־קרבן, זיך זוכן א נייע היים. עס איז דערכיי אַן אַלטער מנהג אין דער בינען־וועלט, אז עס פֿאַרלאַזט דעם בינשטאָק דאָס עלטערע נעשלעכט, נישט דאָס נאָך נישט רייפֿע, יונגע.

אַן שרך אכט טעג נאָך דעם, ווי עס איז געליכטט דאָס אי אין דער קעניגלעכער קאַמער, עטריקט זיך די שליערל־ציין פון דער גוט דערנערטער יונגער קעניגין. אַלס פּופּע נרייט זי זיך ווידער אויך אזוי לאַנג רויק צו איר דערשיינונג אין דער נאַנצער פּראַכט. דאָס דינט פֿאַר א סיגנאַל פֿאַר דער אַלטער קעניגין. זי זאַמלט צונויף אַרום זיך א שטאָם פון צען ביז פופּצן טויזנט וועס־טאַליגע (ביי נשׂרים באַוועגט בינשטאָקן נאָך פיל מער) און די תּבֿרה פֿליט ארויס. דער „פֿאַרשוואַרעם" אַדער דער „ערשטער שוואַ־רעם" פֿאַרלאָזט דעם בינשטאָק. לייכט לאָזט זיך דער דאָזיקער שוואַרעם כאָפן פון מענטש און אייגשפֿאַרן אין א נייע הויז, וועל־כעם וועלט באַלד אינעווייניק אויסגעבויט און באַפֿעלקערט אויף א יאָר.

און אין אַלטן הויז קומט דערווייל אַלץ פֿאַר ווייטער לויטן נלייכן פֿאַדים פון דער לאָגיק. אין אכט טאָג אַרום דערהערט זיך פון דער פֿארמאַכטער קעניגלעכער קאַמער א קלאַרער: „זום־זום". דאָס איז א צייכן, אז די נייע קעניגין איז אַרויס פון פופּע־שטאַנד און איז אין פולער קראַפט. אויב סאיז נאָך פֿאַראַן איין קעניגין, טרעט זי גליך אַרויס פון איר קעמערל און הויבט אָן די נייע שרא. זי פֿליט ארויס אין באַהעפט זיך מיט די הראָנען. עס קאָן דערביי א וויילע באַטרויקן די פֿראָגע וועגן אינצוכט, וויל, ווי זי ווייסט,

אין בינשטאק איז איצט שוין שפעטע פרילינגס־צייט. די זעלט דאָרט די אלטע, נאָך פאראיאָרן באפרוכטיקטע בינען־קעניגין, א ריזיקן שטאם וועסטאלינס, וועלכע פארמערן זיך נאָך אלץ אן א שיעור, א קליינעם שטאם נייע, נאָר וואָס געבוירענע דראָכן מיגדעסטנס אין איין „קעניגלעכער קאמער" א נייע קעניגין, וואָס פרעסט און אנטוויקלט זיך; עס קאָנען זיין אויך עטלעכע. וואָס זאָל איצט ווערן? אין דער לאָגיק איז דאָ פארען א גאנץ איינפאכער אויסוועג.

די נייע קליינע קעניגין זאָל אין איין שיינעם טאָג ארויס־קריכן, זיך באפרייונדן מיט די דראָנען און איבערנעמען פון איצט אן די גאנצע וויטערדיקע פרוכפערונג: זומער געבוירן די וועסטא־לינס און פרילינג נייע דראָנען און א נייע קעניגין. און די אלטע פרוי קעניגין־מוטער זאָל נאָך אזא אומדערמידלעכער פרוכפערונגס־ארבעט פון פארגאנגענעם יאָר איצט פארשוויכדן פון דעם שויס־פלאץ נאָך די אלע דורות פון די וועסטאלינס, וועלכע זי האָט ביז איצט איבערגעלעבט.

אָבער דו מאכסט דעם חשבון אן דעם באלעבאָס. דו דער־שאצסט נישט צוויי זאכן: ערשטנס, די לעבנס־פעיקייט פון דער דאָ־זיקער קעניגין־מוטער; און, צווייטנס, אינשווייניק, אין דער דאָזי־קער קעניגין־מוטער די נישט וווייניקער לעבנס־פעיקע זוימען־חיה־לעך פון דער פארגיאָרדיקער באהעפטונג, וועלכע לעבן נאָך אלץ אין זייער זוימען־טאש און וועלכע קאָנען נאָך נשכוירן אזוי פיל נייע וועסטאלינס אן קעניגינס. באמת ווערט נאָר פארווירקלעכט דער ערשטער טייל פון דיין לאָנישער השערה. נישט מער וואָס ער מוז צוליב דעם לעבנס־ווילן פון דער קעניגין־מוטער פארווירק־לעכט ווערן אויף א רשואלוציאָנערן וועג.

צוויי פרוכפערונגס־פעיקע קעניגינס אין איין מלוכה קאָנען נישט זיין. די צאָל פון די וועסטאלינס וואָלט דערפון נעמוזט אזוי אויסוואקסן און סעוואָלט אנטשטאנען אזא מוטערלעכער em barras de richesse , אז יעדער אהדטנג וואָלט צושטערט געוואָרן. ישוין איצט איז דער שטאָק מיט דער נייער פרילינגס־טעטיקייט פון דער אלטער קעניגין איבערגעפילט. וואָס נאָך דאָ ווערן? עס

דער אז מאוים־שפּאלעבער צויכער־כּוואליפֿיקאציע פון לעבן ששפּט זיך אויס, דער זוימען־טאש לידיקט זיך אויס און די קראפֿט פון דער יונג־פֿרוילעבער פּרובפּערונג שטאַרבט אָפּ. דאָן שטאַרבט אָפּ אויך דער אידיעאַליסט לעבנס־נערוו. ...סוף.

קאָמיר אָבער נאָך א ווייל פּילאָזאָפֿירן אַרום דער בינען־מלוכה.

אין דעם אויסדרוק „מלוכה" ליגט, ווי דו האָסט שוין געזען פֿון דער נאַנצער געשיכטע ביז איצט, א געפֿערלעכע קוועלע פֿאַר מיספֿאַרשטענדנישן. באַזונדער, ווען דו האָסט דיך נאָך דערביי גישווינט צו דעדן ווענן א „קעניגין". די פֿאַנטאַזיע שטעלט זיך גלייך פֿאָר א באַשטימטע פֿאָרם פון א מאַנארכישע מלוכה, לויטן מוסטער־בילד פֿון אַ קעניגין, ווָאס שטויט אָן דער שפּיץ פון הערשט איבערן גאַנצן פֿאָלק, די דראָן־בינען — א מין פּויליע אַריס־טאָקראַטיע און די איבעריקע — דאָס רויזיקע פֿאָלק פון אונטער־געדריקטן אַרבעטער־פּראָלעטאַריאַט. די פֿאַנטאַזיע קאָן דאָ האָבן א סך אַרבעט: די דראָנען־שחיטה קאָן איר פֿאַרקומען ווי א רעוואָלו־ציע פון המון קעגן דער אַריסטאָקראַטיע בשעת א הונגער, און די אַנאַלאָגיעס קאָנען זיך נאָך וויטער אויסמאָלן אָן א צאָל. אָבער גראָד מיט אזעלכע אַנאַלאָגיעס זעסטו נישט דעם גרונט פון דער זאַך, — יאָ, דער שיקר, דו זעסט נישט דאָס גראָד, ווָאס סיאיז באמת באַלערנד פון דער גאַנצער געשיכטע פון אונזערע מענטש־לעכע פֿאַרהעלטנישן.

עס מוז פֿאַר דיר קודם כל בליבן אינגאַנצן קלאָר: די בינען־מלוכה — דו קאָנסט זי אַנרופֿן „מלוכה" אין זין פון א סאַציאַלער פֿאַרייניקונג פון פיל יחידים — איז אויפֿגעבויט אין איר שכם אויף אַיין אייגנזיכן פּרינציפּ: ד ו י ף ד ע ר ל י ב ע, ליבע, נאַטירלעך, ווי־דער אין זין פון דעם גאַנצן פּרוכפּערונגס־פּראָצעס.

דאָס איז א „ליבע־מלוכה" אין אינטעלעקטן זין פון דעם וואָרט.

פון קיין אמתער מאַנארכיע מיט אַן אבסאָלוט־הערשנדיקער

וואָס זי דערציט די אייער און יונגע, וואָס זענען דורך יענעם אנ־דערן ווייב גענומען נעווארן. דאָס וואָס די שפּין־„זי" פּאַרויניקט אין זיך אין אירן אָרט דערזעלבער פּערזאָן: א ווייב, וואָס ליבט אן פּ.כ־פּערט זיך, אין א מוטער, וואָס דערציט, דאָס איז ביי דער בין צו־מיטלט אין צוויי פּערזאָנען — א „ווייב, וואָס ליבט אן פּרוספּערט זיך", די קעניגין, אין א „מוטער, וואָס דערציט", די וועספּאַלין.

דער דאָזיקער אויגפּאַכער פּאַקט איז דער לאָגישער שלים־פּון דער גאַנצער בינען־מלוכה. ביים שפּין האָסטו צוויי פּערזאָנען מיט א נשוויסער אַרבעטס־טיילונג אינעווייניק אין דעם לייב. דאָ האָסטו דעם כאַן מיט זומען. דאָרט דאָס ווייב מיט די אייער. די מיטער־ליבע דערשיינט דאָן שוין באַזונדערע צוגאַב־אַרבעט פּון דעם ווייב אליין. ביי דער בין זעסטו די דאָזיקע אַרבעטס־טיילונג דורכגעפּירט צווישן דער דראָן־בין און דער קעניגין. אָבער אָחוץ דעם האָסטו דאָ נאָך א נייע אַרבעטס־טיילונג אויף דער ווייב־לעכער זייט: די צו־נאַב־אַרבעט פּון דעם ווייב אליין פּון ערציערין פּון אירע קינדער וועדט אַרויפּגעלייגט אויף א מין ווייב פּון צווייטן גראַד, וועמענס גאַנץ לעבן ס'באַשטייט אין דער דאָזיקער אַרבעט. עס קומט אַריין אין דער רייע דער טיפּ פּון דער־אומגעשלעכטלעכער וועספּאַלין, וועלכע פּרוכפּערט זיך אליין קיינמאָל נישט, אָבער וועלכע איז זיך מקריב פּאַר דער דערציונג פּון די פּרעמדע קינדער ביז צום לעצטן שטיי־בעלע פּון איר קראַפט.

דו זעסט איצט, וואָס די בינען־מלוכה אליין האָט אויפּגעטון. דאָ אַטטשטייען אָבער גלייך צוויי נייע פּראַגן: ערשטנס, ווי אזוי האָט דאָס געקאָנט ווערן? און צווייטנס, צי איז עס געווען זייער נוצלעך און פּראַגרעסיוו?

אויף דער ערשטער פּראַגע וועסטו דיר אליין מסתמא גלייך ענטפּערן, ווען דו וועסט זיך דערמאָנען, ווי אזוי די וועספּאַלינס אַטטשטייען נאָך הייבט אין דער פּאַראַנענער בינשטאָק. יערע וועס־פּאַלין איז איינגעלעך, לויט איר נאַטור־קראַפט, אן אמתע „זי". ביי איר איז נאָר דער געשלעכטלעכער אָרגאַן פּאַרקריפּלט. די דאָ־זיקע פּאַרקריפּלונג איז אָבער, ווי דו האָסט געזען, נישט קיין אַר־גאַנישער פּעלער פּון געבורט, נאָר א פּראָדוקט פּון צו קנאַפּער דער־

זענען די דראָגען, וואָס פליען ארויס צוזאמען מיט דער קעניגין אלע אירע ברידער. אבער גראד פליען די דראָגען גשווינדער פריי פון איין בינשטאָק צום אנדערן, און אויפן פרייען אויספלוג, וועלכן די קעניגין מאכט, באגאנגט זי איך פיל דראגען פון די פרעמדע בינשטאָקן. דאן לייגט די נייע קעניגין ווידער אין משך פון א גאנצן זומער נאָך הער באהעפטונג ווייבלעבע אייער, וועלכע באקומען א קנאפע דערנערונג און וואקסן אוים אלם וועסטאלינס.

אויב אבער אין מאמענט פון דעם ארויסטריט פון דער ערשטער קעניגין באווייזט זיך אויך א צוויטע, וועט באלד נזיטיק א צווייטער „פרילינגסקרבן". די ערשט־געבוירענע יונגע קעניגין זאמלט צונויף א טייל פון פאראנענעם שוואָרעם און פליט ארויס אין גלות אלם „צווייטער שוואָרעם".

פיל מערקווירדיקער איז אבער דאס, וואָס עס געשיעט דערווייל מיט יענער ערשטער מוטער־קאלאניע מיט דער א ל ט ע ר קעניגין. די ג א נ צ ע פרוכטבערונגס־פעיקייט פון דער דאזיקער אלטער מוטער דערשיינט דאָרט אין דער פולער קראפט. דעם גאנצן זומער לייגט זי אלץ ווידער און ווידער אייער, טויזנטער און אבער צמאל טויזנטער. און דעם גאנצן זומער באפרוכטיקט זי די דאזיקע טויזנטער אייער מיט דעם אלטן, איצט אנדערהאלבן־ישריקן זוימען.

עס קומט מער נישט פאָר קיין באהעפטונג, די דאזיקע צניעות־דיקע אלמנה רירט מער נישט אָן קיין ביינעלמאן. און דאָך האָט זי נאָך אלץ אין איר טאש פון דער ערשטער אלטער פרילינגס־באהעפטונג געווג זוימען אויף צו באפרוכטיקן יעדער איי, אזוי אז פון יעדן איינעם קומט ארוים א וועסטאלין. און ווידער ווערט ווינטער, און ווידער ווינטערט זי איבער מיט א מיל פון די לעבנס־פעיקסטע וועסטאלינס. און ווידער איז ביי איר אין פרילינג (אין דעם דריטן פרילינג פון איר לעבן) פאראן די פאָרטפאנצעצטשע קראפט צו געבורן אומבאפרוכטיקטע דראגען. און ווידער קלעקט נאָך אין דעם זעלבן פרילינג איר זוימען־אפאראט אויף צו געבירן אחוץ דעם נאָך באפרוכטיקטע קעניגינס. וויבאלד קומט אלזא פאר די פאר־מריבונג פון א „פרילינגס־קרבן". די אור־אלטע קעניגין פליט ווידער ארוים אן דער שפיץ פון א שוואָרעם פאָרטריבענע וועסטאלינס.

צום דריטן מאל, אין דריטן יאָר חורט זיך אבער די באנצע

אמחשר קענען קאָן נאָר קיין רויד נישט זיין. דאָס נאַנצע וואָרט „קענען" איז נאָר א מטושטש בילד. און פונקט אזוי ווי־ניק זע־נען די דראָ־בינען א הערשעריקער, פוילער, העכסטער קלאַס און די „אַרבעטערינס" עקספלואַטירטע „פראָלעטאַריער".

די כלומרשטע „קענען" איז אייגפאַך נישט מער אין נישט ווי־ניקער ווי דאָס „וויב" פון דער מלוכה. ד א ס ווייב!

די כלומרשטע דראָנען־אַריסטאָקראַטן זענען די „מענער" פון דער מלוכה. ד י מענער!

די כלומרשטע ארבעטערינס זענען די „קינדער־דערציערינס" פון דער מלוכה, די דערציערינס, וועלכע האַרפן זיך אַליין זאָרגן פאַר די יונגע דורות; און נאָר ווי א צוגאָב צו דער דאָזיקער קינדער־דערציונג האָבן זיי נאָך איבערגענומען די זאָרג פאַר די אמתע אַל־טערן, פאַר די דראָנען און דער קענינין, אזוי, אז זיי טראָגן באמת אזוי זייערע פליצעס די גאַנצע אַרבעט אין בינשטאָקן — אָהוץ דער באַהעפטונג און דעם אייער־לייגן.

אַלזאָ: א ווייב, מענער, קינדער־ווערטערינס און קיכערער. דו זעסט: די גרונט־עלעמענטן פון דער דאָזיקער מלוכה זענען אייגנט־לעך די טיילן פון אונזער באַגריף „פאַמיליע". דער דאָזיקער גאַנצער ריזיקער קנויל פון די צענדליקער טויזנטער סאָציאַל־פאַרייניקטע חיות איז אין זיין אינערלעכסטן געבוי נישט שפּעם אנדערש, ווי א י י ן א י י נ צ י ק א א ו מ ג א ה ו י ע ר ע פ א מ י ל י ע.

אָבער די פרטים זענען פונדעסטוועגן זייער אויסטערליש. זיי ווייזן דיר די בין אַלס א משונהדיק הרייסטע אינדיווידועלע עקס־פערימענטאַטארין פון דער גרויסער זאַך, וועלכע באַהאַלט זיך אונ־טער די ווערטער ליבע, חתונה, פאַמיליע. א הרייסטע, אָבער נישט קיין גליקלעכע.

סדי קלאַר צו פארשטיין די זאַך, מוזסטו דיר קודם כל פעסט־שטעלן דעם אויסגאַנגס־פונקט, פון וועלכן די בין האָט נעפאָנט אַנהייבן איר עקספערימענט. דערמאָן זיך אַן דעם שפּיל. אויך ע־איז א גלידער־חיה, וועלכע שטייט נאָך, אמת, פיל נידריקער פאַר דער בין, אָבער וועלכע איז, אויב נישט קיין דירעקטער קרוב פין דער בין, דאָך ווי עס איז נאָכט צו אירע אור־עלטערן. וואָס האָפּטו

נעדונג. דאָס לאָזט זיך נעשיכטלעך זייער טיף נאכפאָרשן. נעשיקטע
אָן גייסטרייכע זאך־קענער איז באמת געלונגען אויף א וווּנדערלעך־
קלאָרן אופן פאַרצושטעלן די וואנצע היסטאָרישע אנטוויקלונג פון
אונזער היינטיקער ביתען־מלוכה. בוטעלרעפען אין ברעמען האָט
דערהפון אין דער לעצטער צייט נעגעבן דאָס קלאָרסטע, וואַרשיינ־
לעכסטע בילד. איך נעם דאָ נאָר ארויס די הויפט־ליניע, אויף וועל־
פיל זי קאָן אונז צונוץ קומען.

עס איז אמאל נעווען אן אור־בין, וועלכע האָט נעהאַט, פונקט
ווי פאַרשידענע אנדערע אינסעקטן, די אייגנשאפט צו לייגן אומ־
נעהויערע מאסן אייער אויפן גרונט פון א באהעפטונג און אהוי דעם
נאָך פאַרטיאָגענעטיש, אָן א באהעפטונג; אין ערשטן פאל זענען
דאָס נעווען וווייבלעכע אייער, אין צוויטן מענלעכע. די שליערלעך,
וואָס זענען ארויסגעקראָכן פון די אייער האָבן נעהאַרפט האָבן אין
א נעוויסער מאָס נוטע דערנערונג. די אלטע בין האָט נעהאט אויך
נענוג מוטער־נעפילן אן זי האָט צונויפגעשלעפט שפייז וויפיל זי
האָט נאָר נעקאָנט.

אָבער דאָ האָט זיך ארויסגעשטעלט א פאַטאַלער פלוס.

איר פרוכפערונגס־קראפט איז נעווען גרעסער פון דער דער־
ציונגס־קראפט. דער מאן האָט נישט נעוואלט העלפן, וואָס זאל
זי טון? אפילו ביי דער גרעסטער פליסיקייט איז נעווען אוממעג־
לעך ווי נעהעריק צו פאַרשטופן אזוי פיל הונגעריקע מיילער. אין א
וויילע ארום זענען ארויסגעקראָכן די ערשטע פאַרטיג יונגע ביי־
נעלעך. אָבער א, אומגליק! די קנאפע דערנערונג האָט זיי פאַר־
קריפלט. זייערע נעשלעכטלעכע טיילן זענען נישט פעיק נעווען צו
קיין באהעפטונג. זענען זיי זיך אזוי נעזעסן, די ארימע קריפלעך,
וואָס זאלן זיי טון? אָבער זיי האָבן נעזען די אלטע מוטער, וועל־
כע האָט נאָך אזוי פיל ארבעט אהום די קינדער אין די ויקעלעך.
אן פריי פון אייגענע ליבע־בענקשאפט, האָבן זיך די נעשלעכטלעכע
קריפלעך נענומען העלפן דער אלטער מוטער. זיי האָבן אויך נע־
בראכט צו טראָגן שפייז. זייערע אינערלעכע מוטער־נעפילן האָבן
אויך אויפגעוואכט, הגם דאָס זענען נעווען נישט זייערע א י נ נ ע
קינדער. קורץ, זיי האָבן ארויסגעהאלפן דער מוטער, האָבן אי־ אי־

מעטאַלפּן מיט זייער נאַנצער עטהיק און האָבן אויסגע־
פּירט, אז נעבן די פּאַרקריפּלטע ברואים איז שווער אויסצוואָקסן
א פּאָר נישט־פּאַרקריפּלטע, נעשלעכטערע־פּעיסע ביינער. און דער־
מיט איז די וווייטערדיקע עקזיסטענץ פון מין גשוועכערס.

פון דעם פונקט צו אונזער פּאַראַוויטשער „בינען־מלוכה" איז
נאָך זיכער א נאַנץ גרויסער שריט. אָבער דו פּאַרשטייסט שוין, אז
אין משך פון דער לאַנגער אַנטוויקלונג האָט דערפון געקאָנט קומען
צו דער דאָזיקער מלוכה. דו פּאַרשטייסט, אז די צוטיילונג פון דער
מיטער אויף קענינגן און וועסטאַלין האָט געקאָנט געשען גאַנץ
אייגנפּאָך, אָן שום באַזונדערטן כשוף.

עס איז אָבער איגנערעאַנט, אז איך דערציילּ דיר דאָ נישט
סתם אויסגעטראַכטע זאַכן. ביי קרובים פון דער בין, וועלכע לעבן
שוין, אכט, אויך אין גרויסע פאַמיליעס, אָבער נאָך נישט אין אזעלכע
ריזיקע מלוכות, ביי די ערד־בינען, זעסטו נאָך היינט גע־
וויסע פּאַרשטיינערטע שטאַפּן פון דעם דאָזיקן אַנטוויקלונגס־פּראָ־
צעס. ווָאָס זעסטו אָן אבסאָלוט אַנטוויקלטע ערד־בין — „זי", וועל־
כע לאָזט זיך אין הערבסט באַפרוכטיקן פון אָן „ער" און ווינטערט
דאָן אַליין איבער. אין פרילינג לייגט זי די ערשטע שיכט אייער; עס
קומען ארויס די ערשטע שליערלעך און די מוטער שפּייזט זיי,
לויט אירע מעטערלעכן אינסטינקט, אזוי גוט, ווי זי קאָן נאָר. נא־
טירלעך, קאָן זי זיי נאָר קנאַפּ שפּייזן. פון די אייער קומען ארויס
נייע ווייבער, וועלכע זענען אָבער קלענער, ווי די נשוויינגלעכע. קליי־
נע און ווייס פון דרָאָנען, קומען די דאָזיקע ווייבער נישט צו קיין
באַהעפטונג. דערפאַר אָבער קומען ביי זיי באַלד צום וואַרט די
מוטערלעכע אינסטינקטן: זיי נעמען איבער די שפּייזונג פון די ווייי־
טערדיקע שליערלעך און ארום הערבסט דערציען זיי פון די שפּע־
טערדיקע שליערלעך ווידער מרויסע, אמתע ווייבער. די דאָזיקע
אמתע ווייבער נעפינען זיך ווידער זייערע דרָאָנען, וועלכע ווערן
פּאַרטאַגענטשט נעלייגט אי דורך דער אלטער שטאַם־מוטער, אי
דורך די קלייגע ווייבער. זיי באַהשפּנען זיך, ווינטערן איבער אין
הויבן אָן אין גרינעם פרילינג די נעשיכטע פונקאַבניי. דו האָסט
רַאַ זיכער א בריף צו דער גרויסער בינען־מלוכה.

READING ROOM OF THE
Workers' Alliance

וואָרט נשתּמט? מאָן. ווייב. סינה. אָבער נישט קיין באָונדערע „קינדער־דערציִערינס". דו האָסט נעזען נאָר פּאָלגנדעס: מאָן און ווייב פּאַרטיציקן זיך אויף א ווייַלע אין באַהעפטונגס־אַקט. דער מאָן פּאַרשווינדט נאָך דעם דאָזיקן אַקט, נישט זאָרגנדיק זיך פּאַר די פּאָלגן. דאָס ווייב ברענגט אָבער ארויס די יתבע און זאָרגט זיך פּאַר זיי ווי־פיל זי קאָן: זי בויט פּאַר זיי אויף א זיכער איינער־נעסט אין באַוואָכט סם אָלס טרייַע פּאַרטיידיקערין ביז צו איר אייגענעם ווינטער־מיט. דו האָסט אַווי ארום שוין דא אויך די קינדער־ווענטערין, אָבער — זי פּאָלט אייגפּאַך צוגוויף מיט דעם ווייב, מיט דער מוטער.

מיר האָבן אין א פּרעמדן, אָבער אינערלעך שנלעבן פּאָל, ביים שטעך־פיש נעזען, אז אויך דער פּאָטער קאָן איבערנעמען די אויפ־זיכט איבער די קינדער, און איך האָב דיר נעזאָבן צו פּאַרשטיין, וואָס דערפון לאָזט זיך ארויסדרינגען אין העכערן זין פּאַר דעם באַ־גריף „חתונה". אָבער דאָס גייט אונז דא נישט אָן. מיר וועלן איצט ווייטער גיין אויפן וועג פון דעם שפּיז און זען, וואָס די בין האָט פון דעם דאָזיקן פּרינציפ געמאַכט.

ווי מען קאָן גלייך זען איז די בין פון דעם דאָזיקן פּרינציפ גלייך ארויסגעאַנגען ווי פון א מין אור־פּראָגראָס. די דראָן־בין, דאָס הייסט דער בינען־מאָן זאָרגט זיך אויך אַבסאָלוט נישט פּאַר די קינדער. עס קאָן נאָר אַווי ארום קיין רייד נישט זיין וועגן שטעך־פיש־פּאַרהעלטנישן אָדער נאָר וועגן נאָך העכערע פּאַרהעלטנישן, וו בוידע עלטערן ווידמען זיך דער קינדער־דערציונג. אויך דא בלייבט די קינדער דערציונג אויסשליסלעך ביים ווייב. דו האָסט דאָך נעזען, אז די וועסטאַלינס זענען אויך נשוען „ווייבער", ווען אפילו פּאַרקריפּלטע. אָבער דער־צו האָט די בין צוגעזאָגט דאָס מערק־ווירדיקע: די דאָזיקע וועסטאַלין דערציט נישט אירע אייגענע קינדער, נאָר די קינדער פון דער קעניגין. דו האָסט דא אַווי ארום אייגפּאַך צוויי ערלי פּאַרטן ווייבער.

איין ווייב, די קעניגין, איז מוטער נאָר אין דעם זין, וואָס זי לאָזט זיך באַפרוכטיקן און לייגט אירער. דאָס אַנדערע ווייב, די וועסטאַלין, איז ווידער, פּאַרקערט, מוטער נאָר אין דעם זין,

וועלכע ווילן זיך צוכאפן צו די אייער. אזן זי זיצט עס אויך א צייט נאכדעם, ווי אלע סעמערלעך זענען שוין אויפגעבויט אזן בא־ליתט מיט אייער. עס פארשטייט זיך, אז נאכדעם הויבט מן די מוטער צוצושפייזן די שלייערלעך בשעת זיי קריכן ארויס. אזן אז דער דאזיקער השערציונגסראינסטינקט היבט אן ביסלעכווייז אויבער־צוגיין ביזדשה צו די ווייטערדיקע הורות אלס אויסערנעכטיגער לעבנס־כלל, שאפט זיך שוין דער נאנצער באזן, אויף וועלכער סהאט זיך שפעטער אויפגעבויט די ביזנעס־כלוכה. די נאנצע אנטוויקלונג איז רא זויער לייכט צו פארשטיין.

בלייבט נאך די צווייטע פראגע. די דאזיקע נאנצע ביזנעס־נעשיכטע איז זיכער א זייער אינטערעסאנטער פאל. אבער עס פרעגט זיך: ציי האט דערין באמת נעשטעקט א פראנערסיזוער פריינציפ? נישט ווילנדיק וועלן מען פארפירט דורכן נשראנקן: רא מזו עפעס ווין א נרויסער שריט פארווערס, ווייל מיר וועלן דאך אין פלוג אוא קאלאסאלע סאציאלע פארוויקלונג.

דאס איז נישט קיין פארויניקונג לויטן אלטן סיפאנאפארן פרינציפ. די הערמאפראסט זיך: די אקאלעפן וועלכע זענען זיך, ווי א שטשורעקעניג, צונויפגעשוואקסן אלס א מין איכערהיה. ארך האב זיך דאהט נישט אפגעשטעלט אויף דער קריטיק פון חער דאזיקער סיפאנאפארישער איבערהיה. זי איז אויפגעבויט נעווארן אויף פולשטענריקער ארבעטס־טיילונג. נאנצע אינדיווידואלס זענען ווי־דער נשוואכן „ארגאנען", טייל זענען נשוואכן מאנכמאל אזן מיילער, אכהערע שווים־זעלאקן אזן צוזי ווייטער. אין דער השכערחער חיות־וועלט איז, נאטירלעך, אזעלכעס מער נישט מעגלעך נעווען. ווען מער די אינדיווידואלס זענען נשוואכן אפהענטיילט, אלץ שווערער אזן אככמענלעכער איז נעווארן אזא סאציאלע קערשטרלעכע פא־ריינונג. די האפט נעזאנ, ווי נראד אזן נעשלעכטלעכן לעבן איז דער דאזיקער קאנפליקט נאך אפט נעקומען צום אויסדרוק. אבער אויך דא האט מער נישט נישטאט פארקומען קיין צונויפוואקסונג אויף א לענערער צייט. ישראל אינדיווידואלס האט נעמוזט בלייבן אינ־נאנצן פריי. אבער די דאזיקע פריהייט האט בשום אופן נישט אויסנעשלאסן דעם באנריף „סאציאל". פון די באזונדערע „פרייע"

שטעל זיך פאר, אז די קליינע צאל פארמערט זיך אן א שיעור. שטעל דיר פאר, אז אין אלעם וועלט ביסלעכווייז ארייננעבראכט א באשטימטע אחדנוג. וואס מער ראם אלטע ווייב, די „קעניגין" וועלט באפרייט פון דער פליכט צו שפייזן די ייבנע, אלץ מער אין מער וואקסט איר קראפט צום אייגער־ליבן. א טייל פון די געהילף־דערציערינס הויבט אויך אן אויבערצולעבן יחם ווינטער, אזוי אז די אין הארבסט באפרוכטיקטע קעניגין געפינט שוין הילף ביי די וועלטע פרילינגדאייער. די ראזויסע קעניגין נשוויגט פון דער הילף אזוי פיל קראפט, אז זי ווינטערט איבער נאך אסאל אין נאך אסאל. דערפאר נעמט זי אבער אליין אויבער אויך די פארטענגעטישע טענגער־פראדוקציע אזוי, אז די קינדער־ווערקשטעריגס ווערן אינגאנצן פרויכטלאוע ווערקשלויגס. גלייכצייטיק בילדן זיך אויס די אלע קאמפליצירטע זאמפאלן דערציהונגסאייגריכטונגען אין די נאנצע טעכניק פון חשר „מלוכה". אויך די ראזויסע אלע שטופן קאן מען הייבט זען ביי ענגערע קרובים פון אונזערע האניק־ביגען. ענגלאנד קומט חשר מענטש אוין שפאם פאר זיי א גוטע, סינסטלעבע היים אוין... די ביסט ביים ציל.

מען האט די זאך נאכגעפארשט נאך טיפער, אתנטער די ערך ביגען, ביז צו די שרשטע שטופן, ווען מוטער אוין קינדשר זענען זיך בכלל לעבעדיג צוטויפגעקומען, צוזוי זאל סיחאט זיך נעשאפט אהרויסן די „קינדערדערציגונג". ביים שפיז האסטו געזען די מוטער אלס וועכטערין פון אירע אייער; דערנאך אויך די ייבע קריכן ארויס פון די אייער, אזא זי שוין טויט. אויך נעווייסע על־טערע טיגס פון ביגען, וועלכע זענען נאך הייבט רא אויף דער וועלט, דערלעבן נישט צו זען זייערע לעבעדיקע קינדער. די אלטע ברוט אויף א קשמערל, ליגט אהין שריין אן אוי, ליגט צו צום אוי אביסל שפיזן אוין שטאובט. אויף א ווייטערהדיקער שטופע זשט מען, ווי די מוטער בוט נאך א רייע שוף־קעמערלעך פאר די אייער, וועלכע זי הארף נאך ליגן, בשעת פון דעם ערשטן אוי קריכט ארויס דאס שלויעל; זי השלעבט אזוי ארום מם ערשטן מאל צו זען אוי לעבעריק קינד. ווייטער נעווייטט זיך די אלטע וו פארטריבן פון אירע קשמערלעך ביידע שוהאוזקוינסשטן,

אַ תּוֹנה אליין איז נעווען אויפגעקלערט. אזוי האָט דער אַזויפער שריט אויך פאר איר געווען פאסאל.

די ביינען־מלוכה האָט דעמאָלט שלם אויסגענוצט־פונקט די פעסטע אינדיווידואליזירונג פון מאן און ווייב. חשם האָבן דאָזיקן פרינציפ האָט זי אינגאנצן אפגעהויבן. אבטער זי האָט נאָכדעמיש נעמען, כדי אים צו פארטיגן. די באָאַרבעטונג פיחט צוזויף מאן און ווייב אויף א קורצער ווייל. דאָס איז די נאכצע „תונה". א חוץ דעם פרעמקאנפליקט, האָבסטו דאָ דיזעלבע לאנע, ווען ביי דעם שפּינען־פאר. די נאכצע עלטערן־געפילן בליבן אויף דער זייט פון דעם ווייב. חער כזאן, די הראָן־בין בליבט נראָד אויף חער העבסטער שטופע, ביי אונזערע האָניק־ביינען, אינגאנצן גליכגילטיק צו דער פרוכטבארונג נאָך דעם קוהצן באָאַרבעטונגס־פּראָסט. סויל אזן צוועלפאָן פאר־ברענגט יער אפט זיין נאכצע לעבן, אזן זיין מחאָנישער סוף איז אפכּמאָל נישט שווער, ווי דער סוף פון דעם שפּין־„ער", ווען ווערט אויפגעפרעסן דורך דער „זי". שווי אויך חא האָבסטו נישט קיין שום שריט פארויס.

אויבט נעם דאָס ווייב. דאָס ווייב דערשיינט ביי די ביינען שלם טאָפּלט־אינדיווידואָם: פון איין זייט די קוענגין, פון דער צווייטער זייט די ווענסטאלין. חו דעסט אבער, אז ביי חער צעטיילונג האָט ישדער פון די האָזויקע אינדיווידואָמס בעלחטן א שווערן פאר־לוסט. די קוענגין האָט אינגאנצן אנגעווויזן אירע מוטערלעבע־געפילן אזן נראָד דערין איז דאָך נעלעגן א ריזיקער נייסטיקער שריט פאר־ויים. א חוץ דעם איז זי נאָך בשווערן ווייניקער פריי צוליב דעם, ווען זי האָרף, אז מען זאָל זי שפּייזן. פאראקערט, די ווענסטאלין האָט פאראלוירן דאָס נאכצע פשטלעבטלעבן לעבן, זי איז בכלל ארויס־בשווערטן בשווארן פון דעם העבנס־קריין פון „מאן און ווייב" זי קען דעם מאן נאָר אלס פּויל פאסט, וועלכן זי ברענגט אום, ווען זי האָט אים טישט מיט ווען צו שפּייזן, איר לעבן דינערט זייער ווייניק. מיט איין ווארט, פאראלוסטן אזן פאראוסטן.

אין רעזולטאט: א פאראראָמונג פון אינדיווידואָם איז ישדער היינזיכט. קראָם איז דער הראָן־בין. קראָם די קוענגין. אזן אומגעלעך קראָם די ווענסטאלין. רי דאָזויקע נאכצע ליבעסטלוכה איז א פאלישער

אינדיווידואום האבן שפעטער ווידער נעפֿונט אנטשטייג נייע, העכער־אַרגאַניזירטע סאָציאַלע פֿאָרמאַטן. אָבער אין א גאנץ אגרערער, פּריימערער פֿאָרם. אזן זיי דעטע אנטשטאנען, דערמאָן זיך די אויטפֿאָטע התּנה. אזן נאָך ווייטער. מיר מענטשן זענען דערצו רער בעסטער בייַשפּיל, דער בייַשפּיל, ווָאָס הויבט זיך צום הימל. אזן ווָאָס אויז באמת נישטָן א העכערע שטופּע, א פיל העכערע, ווי די קערפּערלעכע צונויפֿוואקסונג פון די סיפּאַנאַפֿאָרן. אויך אין דעם רָאויקן פּריינען פֿאָרבאָנד אויז נאָך פֿאָראן זייער פיל אנטערדריקונג, גראָב מיר מענטשן ווייסן ווָאָס צום בעסטן פון אונזער סאָציאַלע־עשישקייט. אויף דעם נעביט אויז נאָך זייער פיל רָא אויפֿצוטון. אויך נאָט ווייסט, ווייפל...

דאָך מיר ווייסן צוריק צו דער כּין. איך האָב נעזאָנט: צו דער סיפּאַנאַפֿאָרן־מלוכה האָט זי זיך אויך נישט אינגאנצן צוריקנעקערט. זי האָט ווָאָס פֿשוט נישט נעקאָנט. טויזנטער בינען־אינדיווידואומס זאָלן זיך פֿשוט צונויפֿואקסן — ווָאָס אויז מער נישט מעגלעך נעווען. אָבער צי האָט זי דערייכער שוין נעפֿונגען דעם אמתן וועג צו יענער העכערער, פּריימערער סאָציאַלער פֿארייניקונג? צי האָט זי דער־גרייכט דעם רָאויקן אידעאל מיט איר „מלוכה" פון אזוי פיל טויזענטער אינדיווידואומס? כּמעט מיט זיכּקייט: ניין. די בינען־מלוכה ארבעט מיט אזוי פיל אין אזוי פיל טויזנטער אינדיווידואומס, וועל־כע זענען נישט קערפּערלעך צונויפֿנעשוואקסן וו די סיפּאַנאַפֿאָרן. אזן דאָך שטעלט זי מיט זיך פֿאָר נישט קיין שריט פֿאָרויס, נאָר א שריט צוריק.

די בינען־מלוכה האָט זיך נעטרייערעט — אזן רָא ליגט איר דחיסטקייט אזן איר טראגיק — אויפֿן באָדן פון די טעשלעכטלעכע באדערפענישן. אויפֿן באָדן פון יענע באדערפענישן, פון וועלכע סיזאָט זיך ביי דער גאנצער העסערער חיותדוכלט אנטוויקלט די התּנה אין הינכערן זין. פיל שפּעטער, ביים מענטש, האָט די רָאויקע התּנה נעזאָלט ווערן א ווייכטיק פֿראָבלעם אויך אויפֿן וועג צו דער אנטוויקלונג פון דער מלוכה. אָבער די כּין האָט נלייך אנ־נעהויבן פון דער מלוכה, נאָך אויסער דאָס פֿראָבלעם פון דער

א חוץ דער ביינעמלוכה זעסטו נאך צווי גרויסע פרטים פון דעם דאזיקן כלוכה־לעבן אין דער אינסעקטן־וועלט. ביידע זענען אויך מער אדער ווייניקער „ליבע־מלוכות". אין ביידע זענען אלע צוזעלכע, פונקט ווי די ביינען־מלוכה, אומפרוכטבאר.

איין פאל איז די מורא־שפע־מלוכה. להיפוך דער ביינען־מלוכה האט די דאזיקע מלוכה נישט קיין שום שיין פון מאנשהבישער קאנסטיטוציע. אבער א חוץ דעם איז דאָרט אלץ פונקט אזוי אויפגעפאדנט, ווי אין דער ביינען־מלוכה. דרייערליי ביזנעס: מענער, ווייבער און נעשלעכטלעך־פארקריפלטע „ארבעטערינס", פאסט טייל זיך נאך די שרבעטערינס איין אין אמתע קינדער־דערציערינס אין נרויסע־פעיסע, שטארקע פארטיידיקונגס־סאלדאטן. אבער דאס איז מער אהנוער ליבע־פחאנג נישט ווי כטוש. אויך חוץ בלייבט דער שטרענגער קאנטראסט צווישן די אינדיווידואומס. דער „ער" ווי־מען נאנצע קולטור־אויפנאבע (מיט דער דאזיקער אינסעקטן־מלוכה נעפינסטו זיך שוין זיכער אין א נעווייסער „קיל־טור") סיקאנציעריזם זיך אויסלויפלעך אויף דעם באהעפטונגס־מאטעריאל „זי" וועלכע פוט מער נישט, ווי זי לאזט זיך בא־פרוכטיקן אין לייבט אויפר. דאס שאפט א האדעס־לעבן פאר כיידע צחדים. אזן די נאנצע אויסנוטלעכע מלוכה־ארבעט ליגט אויף די אויבזיקע נאטוירלעכע סכסוכים, פאר וועלכע די ליבע בלייבט אב־סאלוט פרעמד.

דער צווייטער פאל איז די מלוכה פון די צוזי נשרופענע טערמיטן. זיי קענסט די שווארצע בחואים פון דיין שפייז. קאמער, וועלכע מען רופט „פריסן". די באלעבאסטע פלעגט זיי האלטן מער ווי־פוקעס. אבער דאס זענען נישט קיין זשוקעס, הגם זיי זשוקען אויך אינסעקטן. זיי בילדן אזן אינסעקטן־נרופע, ווי־פאס שטייט פיל נעכטער צו די אויער־וועדים אזן היי ש־דין, ווי צו די זשוקעס. נאכט צו דער דאזיקער נרופע שטייען די ליבעלן אזן די אינטאנג־פלינן. צו זיי קאנסטו צוריקענען די טערמיטן, וועלכע זענען אין פיל פרטים ענלעך צו די מוראשקעס־אבער וועלכע וועגען פונסט צוזי מוראשקעס, ווי די פריסן זענען זשוקעס. די חאסט נעהערט וועגן די טערמיטן־שעבירעס אין די מרא־

וועג. נישט פּראַבלעם אויף זייבע אומגעהויערע סאָציאַלע אינסטיטוציעס, וואָס זענען אריינגעבויט אין דעם נעשלעכטלעכן לעבן, אויף חשד פּראָפּאַגאַנדע, אויף דער לבֿע, וואָלט ער מיט זיך פּאַר נאַכט אין דער באַזיכער ליבע אין דער נייסטיקער אומגעוויקלונג פון דער דאָזיקער ליבע א שריט צוריק.

דאָס איז באַלערנר נישט נאָר פּאַר דער בין צווישן די לאָנגע־בלומען. הגם די ביזנעס־מלוכה איז נישט קיין מלוכה אין נעוויינלעכן מענטשלעכן זין, שטעלט זי אָבער מיט זיך פּאָר א ביישפּיל דערפון, וואָס מען וואָלט נעפּאָנט אָנרופן „די מלוכה־רעגולירונג פון נע־שלעכטלעכן לעבן". פון פיל מוזיקער איינצלנע ליבע־אינדיווידו־אומס שטיכט זי אויס א העכסט קומפּליצירטע איינהייטלעכע נעזעלי־שאפט. אָבער שטיצונדיק זיך אויף א פּעלערהאַמטער ליבעס־מעטאָד בויט זי אויף, אבשטאָס צו דינען דער העכערער פרייער אומגעוויקלונג, א ריזיקע תביכה, אין וועלכער חשד איינדיווידואַלס, וואָס רייסט זיך פּאַרוויס צום ליכט, וועלט אומברחמנותדיק אונטערדריקט. דאָס איז א מין וואַרנונגססימפּטאָם. פון אַיין זייט דער נרויסער, זיכערער נוצן פון דער סאָציאַלער פּאַרוויקלונג, פון דער ריזיקער שעלנעמלעכקייט וו ישדער אינדיווידואַלס שטיצט זיך אויף פיל טויזנטער אנדערע, אין וו סאוזן אייגנטעפּירט די גליקלעכסטע פּרבשטס־טיילונג אין חשד וויכטשאפט. אבער אויף דער אנדערער זייט די שוועכע בעפּאַר, אז נעוויסע נעוויכהייטן — צום ביישפּיל כיי די ביגען די נאַך וויי. ניט אנטוויקלטע בעשלעכטלעכע פּאַרהעלטנישן — וועלן באשטימט וועלן אלס מלוכהנעזעצן און דערמיט וועט זייער אויפּלעכע בא־וועגלעכקייט און דער דאָזיקע פּאַרוויס אָפּטפּאַרט וושלן אין זיי וועלן בלייבן ליגן וו א טויטער קלאַץ אויף די מיטגלידער פון פּאַר באַנד, דריקנדיק אלץ אונטער זיך.

די בין אליין האָט כער נישט נעפּונען קיין אויסוועג פון דעם ליבעסטפּל, וועלכן זי האָט זיך בעשאפן. זי איז אויף אייביק, וי פּאַרגליווערט נשוואַרן אין דעם דאָזיקן טעמפּל. אין נישט נאָר זי, נאָר די גאנצע העכסטע אנטוויקלונג פון דעם גלידער־שטאַם האָט זיך אומנעשטיקן אין דער פּעסטער וואַנט פון וזי דאָזיקע „ליבעסמלוכות" אין אין דערזיך שטיין נעבליבן.

פֿישע לעטחער; סאלאָסאלע נעביידעם, סיט וועלכע די נעביידעם פֿון אונזערע מוראשקעס קאָנען זיך ווייט נישט פֿאַרגלייכן. דאָ האָלט זיך אויף די טערמיטן־מלוכה. אָן ווידער איז עס א ליבע־מלוכה. טענער, וועלכע באַפֿרוכטיקן. א „סטענגין", וואָס ליינט אייער, אָן וואָס דערנרייכט די נרוים פֿון א פֿליינער פֿאַרטאָפּל, וועָן זי איז פֿול סיט אייער. אָן עמלעכע מינים נעשלעכטלעך־אומפֿעיקע קריפּל־אינדיווידואומס, וועלכע דינען דער מלוכה אלס „ארבעטער" אָן „סאלדאטן". האָוחעם, סריסים, פֿונקט ווי דאָרט. א האָקהאָם פֿון דער ליבע־אָנטוויקלונג — אָבן אין אלע דריי פֿאלן — כיי די טערמיטן, מוראָשקעס אָדן ביינען — אויפֿן העכסטן פֿונקט פֿון דער אינטעליגענץ פֿון דעם נאַנצן נליידער־שטאַם.

פֿון דעם דאָזיקן שטאַם איז ווייטער נאָרנישט נשוואָכן.

נישט דער נליידער־חיה, נאָר דער חוט־השדרה־דיקער חיה איז באַשערט נעווען אויפֿצוהויבן די וועלט פֿון זומפּ. די חוט־השדרה־דיקע חיה פֿון וועלכע ס'איז שפּעטער ארויסנעקומען דער מענטש.

אבער דאָס ווייב זיך אָן א כיי ליד...

ביבליאָטעק און לעזע צימער פון אידיש נאציאָנאלען אַרבייטער פֿעראַנד
LIBRARY AND READING ROOM OF THE Jewish National Workers' Alliance

PUBLIC LIBRARY, TORONTO

#2064
#2064

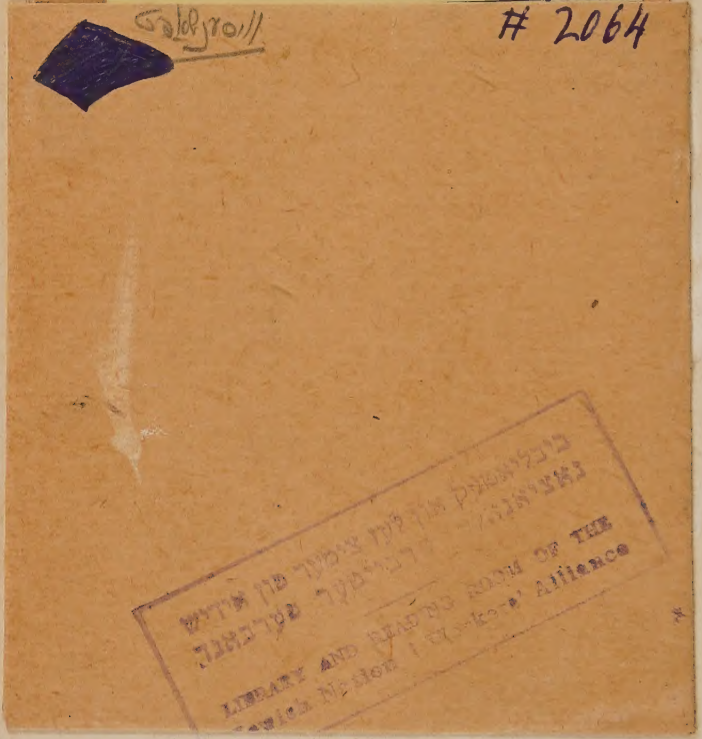

2565
300

Toronto Jewish Public Library

THIS BOOK MAY BE KEPT
21 DAYS

and may be renewed once, if no application has been registered for it.

A fine of 4 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.

SEP 13 '65
MAY 11 '69
MAY 28 '71